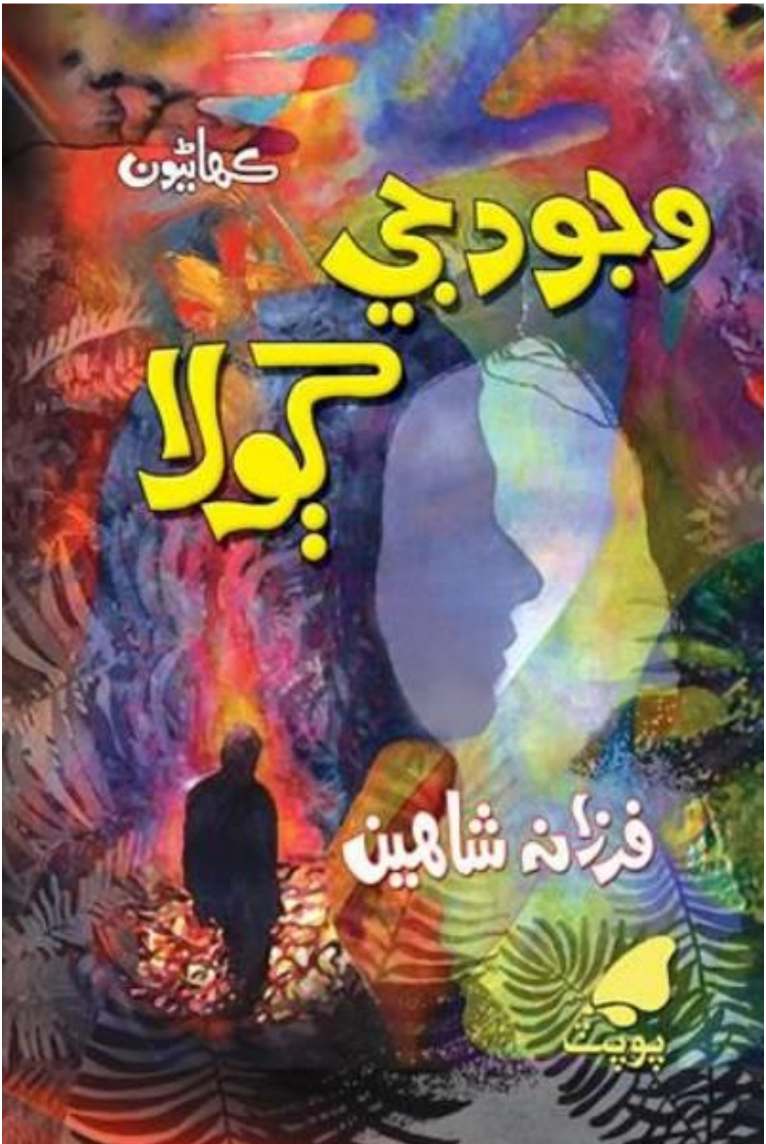
ڪهاڻيون
وجود جي
ڳولا
فرزانه شاهين
پوپٽ

وجود جي ڳولا

(ڪهاڻيون)

فرزانه شاهين

پوپٽ پبلشنگ هائوس- خيرپور، سنڌ
2016ع

ڊجيٽل ايڊيشن:
2018ع
سنڌ سلامت ڪتاب گهر

POPAT BOOK NO: 85

وجود جي ڳولا

(ڪهاڻيون)

ڪهاڻيڪاره: **فرزانه شاهين**

ڇاپو پهريون: 2016ع

تعداد: هڪ هزار

ٽائيٽل ڊزائين: سعيد منگي

اسڪيچ: هارون چنا

لي آئوٽ: آصف نظاماڻي

ڪمپوزنگ: عرفان ڀٽو

ڇپيندڙ: پوپٽ پرنٽنگ پريس، خيرپور، فون:0243-552913

ڇپائيندڙ: پوپٽ پبلشنگ هائوس خيرپور ـ سنڌ.

ملهه: **-/250** روپيه

WAJOOD JI GHOLA

(Short Stories)

By: **Farzana Shaheen**

First Edition: 2016

Quantity: 1000 Copies

Title Design: Saeed Mangi

Sketches: Haroon Channa

Lay 'out: Asif Nizamani

Composing: Irfan Bhutto

Printed by: Popat Printing Press, Khairpur Ph: 0243-552913

Published by: Popat Publishing House, Khairpur – Sindh.

Price: **Rs. 250/-**

ارپنا

هي ڪتاب ارپيان ٿي.

پنهنجي **محترم والدين** کي جن

جي جاکوڙ مون کي منزل

طرف وڌڻ جو گس ڏنو.

هي ڪتاب ارپيان ٿي

ڪهاڻي ڪيتر جي مهان ڪهاڻيڪار

ڊاڪٽر نجم عباسيءَ کي جن جي

رهنمائيءَ مون کي لکڻ جو ڏانءُ ڏنو.

هي ڪتاب ارپيان ٿي

پنهنجي پياري دوست مرحومہ **تسليم منگيءَ** کي

جنهن جي دوستيءَ پيار جي جذبي سان

آشنا ڪيو..........!

سنڌ سلامت پاران :

سنڌ سلامت ڊجيٽل بوڪ ايڊيشن سلسلي جو نئون ڪتاب **”وجود جي ڳولا“** اوهان اڳيان پيش آهي. هي ڪتاب ناميارِي شاعره ۽ ليکڪا **فرزانه شاهين** جي ڪهاڻين جو مجموعو آهي.

فرزانہ شاهين سنڌي ٻوليءَ جي سڃاڻ ڪهاڻيڪاره آهي، جنهن پنهنجي تخليقي سفر جي شروعات نوي واري ڏهاڪي کان ڪئي ۽ زندگيءَ ۽ سماج جي مختلف موضوعن تي ڪيترِيون ئي ڪهاڻيون لکي ڪهاڻي ڪيتر ۾ نمايان سڃاڻپ حاصل ڪئي. سماجي رشتا ناتا، طبقاتي استحصال، وڇوڙا ۽ جُدايون سندس ڪهاڻين جا مک موضوع آهن. هُوءَ هڪ دردمند دل رکندڙ حساس ليکڪا آهي ۽ اِهي سڀئي احساسَ سندس ڪهاڻين ۾ اوتجي وڃن ٿا.

هي ڪتاب **پوپٽ پبلشنگ هائوس، خيرپور** پاران 2016ع ۾ ڇپايو ويو. ٿورائتا آهيون پوپٽ پبلشنگ، هائوس جي سرواڻ قربان منگيءَ جا جنهن ڪتاب جي ڪمپوز ڪاپي موڪلي.

محمد سليمان وساڻ
مينيجنگ ايڊيٽر (اعزازي)
سنڌ سلامت ڊاٽ ڪام
sulemanwassan@gmail.com
www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

سٽاءُ

- **پبلشر نوٽ:** قربان منگي — 8
- **مهاڳ:** اخلاق انصاري — 10
- **ڏکي رستي جي مسافر:** عطيه دائود — 14
- **وقت جي اتهاس ۾ اٽڪيل ڪجھ پل:** تسليم منگي — 17
- **سنڌ جي بهادر ڪهاڻيڪاره:** عرفان عباسي — 21
- **پنهنجي پاران:** فرزانه شاهين — 24

- **ڪهاڻيون**
  - يادن جا عذاب — 29
  - تنها تنها جيون — 35
  - سمجھوتو — 43
  - رنگ رتول يادون — 51
  - آخري منظر — 55
  - پيڙا ۾ پڇتاءُ — 60
  - پٿر — 68
  - پردي پويان — 74
  - آئيڊيل — 82

- ڏکن سندو ڇانورو	88
- درد جو درياءَ	92
- وجود جي ڳولا	100
- ڳنڍڻ پيري راهه	105
- شال مَ ملان هوت	109
- پيڙا جو پڙلاءُ	113
- پيلا گل	117
- خوابن جي تعبير	123
- يادن جا بند دروازا	127
- محبتن جي موت	133
- هارايل سوچون	139
- جلي جلنديس ڪيترو	145
- وڇوڙي جو آخري پل	151
- اڌوريون يادون	159
- يادن جون وڇڙيل بهارون	167
- موت نه ماري ايئن	173
- محرومين جو موت	177
- اڻپوري خواهش	181

پبلشر نوٽ

فرزانہ شاهين سنڌي ٻوليءَ جي سڃاڻ ڪهاڻيڪارا آهي، جنهن پنهنجي تخليقي سفر جي شروعات نوي واري ڏهاڪي کان ڪئي ۽ زندگي ۽ سماج جي مختلف موضوعن تي ڪيتريون ئي ڪهاڻيون لکي ڪهاڻي ڪيتر ۾ نمايان سڃاڻپ حاصل ڪئي. سماجي رشتا ناتا، طبقاتي استحصال، وڇوڙا ۽ جُدايون سندس ڪهاڻين جا مک موضوع آهن.

فرزانہ شاهين لطيف يونيورسٽيءَ ۾ پنهنجي جيونَ جا سُنهري سالَ گُذاريا آهن ۽ اهي ئي سال سندس ذات لاءِ گهڻي اتساهہ جو سبب بڻيا آهن. فرزانہ شاهين زندگيءَ جو ڳوڙهو مشاهدو رکي ٿي، هُوءَ هڪ دردمند دل رکندڙ حساس ليکڪا آهي ۽ اِهي سيئي احساسَ سندس ڪهاڻين ۾ اوتجي وڃن ٿا. سندس ڪهاڻين جو مجموعو گهڻو وقت اڄ اڄڻ ڪپندو هو پڙهندڙن کي سندس ڪهاڻين جي مجموعي جي ڇپجڻ جو انتظار بہ سالن کان رهندو پئي آيو پر دير آيد دُرست آيد واري چوڻيءَ جي مصداق هن وقت جڏهن سندس ڪهاڻين جو پهريون ڪتاب پڙهندڙن جي هٿن ۾ اچي رهيو آهي تڏهن اهي يقيناً گهڻي سرهائي ئي محسوس ڪندا.

هن دؤرَ ۾ جڏهن معياري سنڌي ڪهاڻيءَ جي حوالي سان ڪيترائي بحث هلندڙ آهن، تڏهن پوپٽ پبلشنگ هائوس اِها شعوري ڪوشش ڪئي آهي ته سنڌي ٻوليءَ ۾ تخليق ٿيندڙ ڪهاڻين جا ڪتاب وڌ کان وڌ شايع ڪجن ته جيئن ادب جا پڙهندڙ ۽ نقاد اِهو طئہ ڪري سگهن ته اڄوڪي سنڌي ڪهاڻي ڪٿي بيٺي آهي؟

اسين فرزانہ شاهين جهڙي سنجيده ۽ سُچيت ڪهاڻيڪاره جو هي ڪتاب ڇاپيندي خوشي محسوس ڪري رهيا آهيون انهيءَ اُميدَ سان ته هن سهڻي ڪتاب جي ڀرپور آجيان ڪئي ويندي.

قربان منگي

چيئرمين

پوپٽ پبلشنگ هائوس، خيرپور

مهاڳ

انجيل مقدس ۾ آهي تہ خداوند پهرين ڏينهن آسمان، زمين، روشني، اونداهي ۽ سج پيدا ڪيو. ٻئي ڏينهن فضا جي هيٺيان پاڻي پيدا ڪيو ۽ آسمان کي جدا ڪيو. ٽين ڏينهن خشڪي جيڪا زمين ٿي ۽ خشڪي تي وڻ ٽڻ ۽ سبزي پيدا ڪئي. چوٿين ڏينهن چنڊ ۽ ستارا جيڪي رات جو روشني ڪن تہ سج ڏينهن جو حڪمراني ڪري. پنجين ڏينهن ڪيڙا مڪوڙا، چوپائي جو هر قسم پيدا ڪيو ۽ ڇهين ڏينهن انسان کي وجود ڏنائين. هر شيءِ جو جوڙو هو پر انسان اڪيلو. اڪيلي انسان کي خداوند گهري ننڊ سمهاري ان جي پاسيري ڪڍي جنهن مان ناري ناهي ڇڏي.

۽ جڏهن نر ۽ ناري ٿيا تہ پوءِ ڌرتيءَ جي اصل ڪهاڻي شروع ٿئي ٿي. هڪ سماج ٺهي ٿو ان سماج جا قدر ٺهن ٿا، ثواب گناهہ، پاپ، پڇ، ڏوهہ ۽ پوءِ انسانن جي زندگيءَ سان حادثا ڪيڏڻ شروع ڪن ٿا.

ڪهاڻيءَ جي شروعات واتون ويٺي ٿئي ٿي، اڳتي هلي صدين پڇاڻا احرامن کان تاج محل ۽ موهن جي دڙي جي کوهن تي پيار ڪهاڻين جنم ورتو.

ڪهاڻي آهي ڇا؟ ان جي وصف تي بحث نہ ڪجي تہ بهتر آ. پر ڪهاڻي اها نازڪ ناري آهي جيڪا هر لمحي، هر جُڳ، هر ماحول ۽ هر هنڌ تي

پنهنجي ويس وڳن، پنهنجي ادائن ۽ پنهنجي ئي حسن سان اچي ٿي. ڪنوڻ جيان جهٽڪي ۾ هوش اڏائي وجي ٿي.

اهو بہ بحث نہ ڪجي تہ بهتر، تہ "ڪهاڻيڪارا" يا "ڪهاڻيڪار"..... بس ليکڪ آهي، جيڪو ڪهاڻيءَ کي سرجي ٿو. فرزانہ شاهين..... اسان ان کي ڪهاڻي ڪلا ۾ هڪ ڪهاڻيڪار طور ئي ڏسنداسين. اهو ڪريڊٽ پاڻ ئي ڪٽي ٿي. هو ايتري بولڊ آهي جو پاڻ لاءِ "عورت ڪارڊ" استعمال نہ ٿي ڪري.

پر جي اسان ان جي ڪهاڻين جو ڇيد ڪنداسين تہ اسان کي هر ڪهاڻيءَ جي ٽيڪنيڪ جدا ملندي ۽ ان ۾ خوبصورت جملا، خوبصورت تشبيهون، نفيس ۽ نازڪ خيال / رويا ور ور ڏئي ملندا. هن جي ڪهاڻي "پردي پويان" تي ڳالهائجي تہ سنڌي ادب ۾ ان ڪهاڻيءَ کي هڪ بهترين ڪهاڻيءَ طور شامل ڪري سگهجي ٿو. پر ائين چئي سگهجي ٿو تہ اها ڪهاڻي سنڌي ڪهاڻي ڪلا ڪيتر ۾ هڪ سگهارو وجود رکي ٿي.

ڪهاڻي ڪجهہ هن طرح آهي تہ، هڪ خاندان جيڪو ڇوڪرين جي شادي ئي نہ ڪرائيندو آهي، ان خاندان جي عورتن جي نفسيات تي بحث آهي. پر پوءِ ان خاندان مان هڪ ڇوڪريءَ جي شادي ٿئي ٿي. جڏهن هوءَ شادي ڪري مڙس جي حويلي ۾ پهچي ٿي تہ اتي صرف ان کي مڙس جو انتظار ئي ڪرڻو پئجي وڃي ٿو مڙس جيڪو هن وٽ اچي ئي نہ ٿو ان وقت هوءَ جنهن اذيت مان گذري حويلي جي هڪ نوڪرياڻي کان پڇي ٿي:

"تنهنجو سائين سڄو ڏينهن ڪٿي هوندو آهي؟ تون تہ هن حويليءَ جي پراڻي ٻانهي آهين. توکي تہ ضرور خبر هوندي."

"سائين ٻاهر اوطاق تي دوستن سان هوندو آهي ۽ اتي روز محفل لڳندي آهي."

"تنهنجي سائينءَ جو ان محفل مان جيءُ نہ ٿو ڀرجي."

"سائڻ! مونکي ڪهڙي خبر؟!"

هوءَ جڏهن خبر ڪرڻ جي لاءِ اوطاق ۾ در جي سوراخ مان ڏسي ٿي تہ واڻڙي ٿي وڃي ٿي...... هن جو ذهن ڦيراٽيون کائڻ لڳو. سامهون منظر ان جي اکين

آڏو چٽو ٿيندو ويو. هڪڙو چهرو ته هن جي مڙس جو هو ۽ ٻيو چهرو.....؟ هوءَ وڌيڪ ڪجهه به ڏسي نه سگهي هن کان رڙ نڪري وئي ۽ هوءَ اتي ئي اوطاق جي دروازي تي ڦهڪو ڏئي ڪري پئي. ڇو ته پڙدي پويان ڏٺل منظر هن جي خوابن جي بدترين تعبير هئي......

اهڙي طرح ڪهاڻي "پٽر" هن سماج جي اهڙي ئي ڍانچي تي لکيل آهي، جيڪو چاليهن سالن کان ساڳيو آهي، پر بدليو نه آهي، سماج جيڪو ڪنهن به پڙهيل لکيل نوجوان جي صلاحيتن تي اعتبار/اعتماد نه ٿو ڪري پر وقت جي حڪمرانن پاران، هو جڏهن ڪٿي نوڪري لاءِ انٽرويو ڏين ٿا، ته سوال ڪجهه هن طرح سان پڇيا وڃن ٿا:

پهريون سوال: پارٽي ورڪر هجڻ جو ڪو سرٽيفڪيٽ؟

ٻيو سوال: جيلن ۾ سزا ڪاٽي اٿو؟

ٽيون سوال: ڪوڙا کاڌا اٿو يا ٻي ڪا قرباني؟

۽ جواب ۾ "نه"

۽ نوڪريءَ ۾ به "نه" جو ئي هڪ وڏو پٽر ٻڌجي نوجوان کي ڪيرائي وجهن ٿا.

فرزانه شاهين جون ڪهاڻيون پڙهڻ سان ڪٿي به هوءَ عورت هوندي به پاڻ کي So called feminist نه ٿي ظاهر ڪري پر سماج ۾ هر برائي، هر بڇڙائيءَ جو ذميوار سماج ۾ پيدا ٿيندڙ غلط روايتون غلط رسمون ۽ غلط قدر آهن ان جو جوابدار نه ڪو مرد آهي نه عورت بلڪِ هن حقيقت نگاري جي فريم ۾ هُن جوابدار فرد کي ئي ڪيو آ نه ڪنهن جنس کي، پر خود پاڻ سماج ۾ ٿيندڙ غلط قدرن خلاف وڙهي ٿي، غلط ريتن رسمن ۽ غليظ ريتن خلاف علم کڻي اڳتي هلي ٿي.

فرزانه شاهين جي هن ڪتاب ۾ ڪافي ڪهاڻين ۾ جيڪي ڪهاڻيون يونيورسٽي جي پس منظر ۾ لکيل آهن جنهن ۾ هيرو ئي هڪ ليڊر آهي پر ليڊر هوندي به هُن ۾ فيصلي ڪرڻ جي صلاحيت نه آهي هو سماج آڏو هارايل ئي رهي ٿو. پر هيروئن به ساڳي ئي ليڊر سان صرف احتجاج ئي ڪندي رهجي وڃي ٿي.

ائين تہ فرزانہ شاهين جون ڪهاڻيون ”يادن جا عذاب“، ”تنها تنها جيون“، ”پيڙا ۽ پڇتاءُ“ ڪافي بهترين ڪهاڻيون آهن پر ”وڇوڙي جو آخري پل“ هڪ متاثر ڪندڙ ڪهاڻي آهي. جيڪا انتهائي خوبصورت نموني سان يونيورسٽيءَ جي شاعراڻي ماحول ۾ لکيل هڪ بهترين ڪهاڻي آهي جنهن ۾ پيار ڪندڙ جون سوچن/خواهش جو منطقي نتيجو شادي هوندو آهي پر وڇوڙي جي آخر پل ۾ ائين ئي آهي تہ ڪهاڻيءَ جو هيرو صرف ان ڪري پنهنجي محبوبا جي زندگيءَ کي اڌورو ڪري ٿو جو هُن کي برين ٽيومر آهي ان ڪري هو پاڻ کي اڪيلو ڪري ٿو ڇڏي. ڏسجي تہ فرزانہ شاهين جا ڪردار زندگيءَ جي ان عمر جا آهن جيڪي نہ صرف خوبصورت خواب ڏسن ٿا بلڪ انهن سپنن کي ساڀيان ڏيڻ لاءِ جدوجهد بہ ڪن ٿا.

پر فرزانہ شاهين جي ڪيترين ئي ڪهاڻين جو ٽريجڪ پاسو اهو آهي تہ پيار ڪندڙ هڪ ٻئي کي حاصل ڪري نہ ٿا سگهن ۽ ٻنهي طرفن جون ڪيفيتون ڪجهہ پشتو ٽپي جهڙيون ٿيون لڳن.

”جڏهن ڪنهن جي دل عشق ۾ ٽٽي وڃي تہ سون جو ٽاڪو بہ ان کي جوڙي نہ سگهندو.“

اخلاق انصاري

لاڙڪاڻو

ڏکھي رستي جي مُسافر

فرزانہ شاهين سان منهنجي واقفيت تمام پراڻي آهي جڏهن نثار ميمڻ جي نگراني ۾ ريڊيو پاڪستان ڪراچي تان نشر ٿيندڙ ادبي پروگرام "رسالي" ذريعي ٿي فرزانہ شاهين جو سفر شايد ان کان بہ آڳاٽو هجي ادبي ۽ ذاتي تعلق ۾ هوءَ مون کي هميشہ هڪ بردبار سنجيدا ۽ دوستي نباهيندڙ نظر آئي ان ۾ سندس اعليٰ تعليم يافتہ ماءُ جي ترتيب جو بہ اثر يقينن هوندو..... طويل سالن کان ادب جي هن پانڌياڻيءَ کي هڪ ڏکھي رستي تي خاموشيءَ سان پنهنجي رفتار سان هلندي ڏٺو آهي، تڪڙي شهرت لاءِ هن ڪڏهن ڪو بہ شارٽ ڪٽ استعمال نہ ڪيو آهي هن پنهنجي تعليم، معاشي ڪيريئر ۽ ذاتي زندگيءَ ۾ توازن کي برقرار رکيو آهي ۽ ان سان گڏ ادبي سفر بہ جاري رکيو پئي اچي توڙي جو جيون ساٿي کيس زندگيءَ جي هر موڙ تي نہ صرف ساٿ بلڪ اتساهہ بہ ڏيندو رهيو آهي. پر اهو هن جو پنهنجو فيصلو هو پاڻ سان انصاف ڪتي ۽ ڪيئن ڪري سگھي ٿي.

فرزانہ شاهين جي ڪهاڻين جا خاص موضوع ناڪام ۽ اڻ پوريون محبتون، غريب، جنسي مٺ پيد، جهالت جي اونداهين ۾ جنم وٺندڙ نام نهاد رسمون، بي جوڙ شاديون، جنسي معاملن ۾ مردن جي اَنا پرستي ۽ چڙوڳي آهن. انهيءَ کان سواءِ مرد جي مٿان معاشي بار وجهندڙ ۽ ان جي جذبن کي سندس معاشيءَ ڪمائيءَ سان پيئڻ ۽ انهيءَ معيار تي پوري نہ لهڻ سبب ان کي رد ڪرڻ

ڪي فرزانہ نهايت حساس انداز ۾ بيان ڪيو آهي. ڪهاڻي ”شال مَ ملان هوت“ محبت ۾ مذهب جي ديوار بابت لکيل آهي دنيا جي ڪيترن ئي ملڪن ۾ پنهنجو مذهب بدلائڻ کان سواءِ مرد عورت شادي ڪري سگهن ٿا پر اسان وٽ اهو ممڪن ناهي هن ڪهاڻيءَ ۾ هندن جي سياسي سماجي حالتن سبب لڏ پلاڻ نهايت ڏکوئيندڙ آهي فرزانہ نهايت خوبصورت تشبيهہ ڏيندي لکي ٿي.

”مذهب جون سرحدون دلين جي وچ ۾ تيز وهڪري ۾ ڪک جيان آهن“

خوبصورت تشبيهون ڏيڻ فرزانہ جو پنهنجو منفرد انداز آهي جنسي مٺ پيد ڪهاڻيون ”وڇوڙي جو آخري پل“ ۽ ”هارايل سوچون“ آهن.

”هميشہ امان کي بابا جو ڏوڙ ۾ لٽيل بوٽ صاف ڪندي ڏٺو آ پر ڪڏهن بہ بابا امان کي پاڻي جو گلاس پري نہ پياريو هوندو“.

”اڌوريون يادون“، ”يادن جا بند دروازا“ ۽ ”سمجهوتو“ ڪهاڻيون وري مرد جي پوائنٽ آف ويو کان لکيل آهن. جنهن ۾ هڪ مرد جي واتان عورت لاءِ احساس جو اظهار آهي. خيرالنساءِ جعفري هڪ شاهڪار ڪهاڻي ”ڪهڙو براندِ سگريٽ“ جو پڻ انداز بيان اهڙي طرح جو آهي. ڪيترائي مرد شاعري توڻي ڪهاڻين ۾ خود کي عورت محسوس ڪري کان جي اندر ۾ جهاتي پائي ۽ ان جي شخصيت جي ترجماني ڪري سگهجي.

فرزانہ جون پيار ڪهاڻيون بہ انفراديت جي ڪهاڻي ”محبتن جي موٽ“ ۾ مرد ۽ عورت جي فطرت بيان ڪيل آهي تہ محبت مرد لاءِ حياتيءَ جا ڪجهہ پل هوندا آهن ۽ عورت لاءِ اهي پل سموري حياتي هوندا آهن.

تلخ سماجي حقيقت ۽ خوبصورت تشبيهن واري هن ليکڪا جي ڪهاڻين ۾ ڪٿي ڪٿي فني فڪري جهول بہ محسوس ٿين ٿا بياني انداز بجا ۽ جيڪڏهن ڪردار نگاري کي اپاريو وڃي ها تہ ڪهاڻين جو تاثر وڌيڪ ڀرپور ٿي سگهيو ٿئي ان کان سواءِ سندس ڪهاڻين ۾ ڪردار مذاحمت ۽ جدوجهد جي بجاءِ حالتن سان آسانيءَ سان سمجهوتو ڪندا نظر اچن ٿا ڪهاڻي ”پيار ۽ پڇتاءُ“ نهايت خوبصورت ۽ اهم آهي نوجوان ڪلرڪ هڪ وڏي ڄمار جي ڪنواري عورت آفيسر سان پنهنجي ننڍي نيڻي سهڻي زال ۽ ٻارن هوندي بہ شادي ڪري ٿو

عورت سمجهي ٿي تہ هو سندس پيار ۾ آهي پر اصل ۾ هو لالچ سبب هن سان شادي ڪري ٿو عورت جي احساس کي ڀرپور انداز ۾ بيان ڪيو ويو آهي پر اها عورت سڀ ڪجهہ ڄاڻڻ کان پوءِ بہ اهڙي فريبي مرد کي زندگي مان ڪان ڪري نيڪالي نہ ٿي ڏي تہ ماڻهو ڇا چوندا. ڪهاڻي جو انجام اتساهہ جي بدران مايوسي پيدا ڪري ٿو اهڙن ئي خيالن ۽ احساسن جو ورجاءَ ڪهاڻي سمجهو تو ۾ آهي هڪ اعليٰ تعليم يافتہ باشعور عورت آسانيءَ سان شادي جي حق جي فيصلي تان دستبردار ٿي پنهنجي زندگيءَ جي واڳ خاندان حوالي ڪري ٿي نيڪ پروين جو ڪردار جو اهڙو پرچار ڊائجسٽ ۽ رومانوري ادب لکندڙ تمام گهڻو ڪندا آهن......
فرزانہ شاهين هم جنس پرستي جهڙي بولڊ موضوع تي بہ لکيو آهي تہ جنسي ڪمزورين تي بہ لکيو آهي پر ايتري سليقي ۽ نفاست سان لکيو آهي تہ ڪٿي بہ ان ۾ اعتراض جي گنجائش نہ ڇڏي آهي.

فرزانہ شاهين ڪهاڻيڪاره سان گڏ سٺي شاعره بہ آهي ڪهاڻين ۾ استعمال ٿيندڙ تشبيهون سندس شاعراڻي صلاحيتن جو ڪمال آهن اميد آهي تہ ڪهانين کان پوءِ سندس شاعريءَ جو مجموعو بہ منظر عام تي ايندو فرزانہ شاهين جهڙي سمجهدار ۽ باشعور ليکن جي گهڻي ضرورت آهي جن لاءِ ادب فيشن نہ پر سنجيدگيءَ سان طئہ ٿيندڙ رستو آهي.

عطيہ دائود

ڪراچي

وقتَ جي اتهاسَ ۾
اڪيل ڪجهه پَلَ

منهنجي پياري شاهين!

اج جڏهن لکڻ ويٺي آهيان، تڏهن سوچيان پئي ته پاڻ ٻنهي ۾ ڪهڙو تعلق آهي........؟

سواءِ يونيورسٽيءَ ۾ گذريل ڪجهه لمحن جي جيڪي ڪجهه سالن تي ٻڌل هئا پر جن ۾ اسان ڪڏهن به گڏ ويهي هڪ ٻئي کي شيئر نه ڪيو. فرزانه شاهين جون ڪهاڻيون ۽ شاعري پڙهندڙ هڪ عام ماڻهوءَ جو يا انهن خطن جو جن ۾ اسان گڏ جي ايترو ته اڻ ڄاتل ڏکن کي شيئر ڪيو جو اهي اڻ ڄاتل ڏک اَڻ ڄاتل نه رهيا!

شاهين! مان سمجهان ٿي ڏک جو رشتو وڏيڪ سگهارو، وڏيڪ اثرائتو هوندو آهي ۽ منهنجو يقين آهي دنيا جو هر رشتو ٽٽي سگهي ٿو پر خدا ۽ بندي جي وچ ۾ رشتو نه ٿو ٽٽي سگهي ڇو ته بندو هر ڏک خدا سان شيئر ڪري ٿو سو پاڻ ۾ خطن جو ۽ ڏک جو نه ٽٽندڙ رشتو آهي. هونءَ به مان ڪا اديبه يا ليکڪ ناهيان جو تولاءِ ڪو عظيم مقالو لکان........ بس مان ته ان ئي ڏک، ان ئي خط ذريعي توسان مخاطب آهيان. هينئر، جڏهن مان هي سڀ ڪجهه لکي رهي آهيان تڏهن

سچ پچ تہ مون کي يقين ٿي ويو تہ پاڻ ماضي آهيون. وقت جو گذريل پل آهيون، ڪا ياد آهيون، جيون جي ڪتاب جو اٿلايل ڪو ورق آهيون.......؟؟

مان اهو سڀ سوچي ڏاڍي اذيت محسوس ڪري رهي آهيان.

توکي ياد آ، تو هڪڙي خط ۾ لکيو هيو:

”حياتيءَ جي گھڙيال کي صرف هڪ دفعو چابي ايندي آهي ڪنهن کي خبر تہ حياتيءَ جي گھڙيال جا ڪانٽا، ڪڏهن ۽ ڪٿي بيهجي وڃن.....؟“

چا توکي نہ ٿو لڳي تہ منهنجي حياتيءَ جي گھڙيال جا ڪانٽا ڪنهن هڪ لمحي تي بيهجي ويا آهن. جنهن ڏينهن پاڻ اجنبي احساس کڻي حيرانگيءَ سان هڪ ٻئي سان مليا هياسي، يا ان ڏينهن جنهن ڏينهن مارڪس شيٽن جي انگن اکرن ۾ هتي گذريل لمحن جي جوڙ ڪٽ وند ٿيل هئي (انهن مارڪ شيٽن سان گڏ اسان جي وجود ۾ ڪيڏي جوڙ ڪٽ ۽ وند ٿي هئي) يا ان ڏينهن جنهن ڏينهن لاءِ تو لکيو هيو تہ:

”جڏ تہ پاڻ ديوارن تي اشتهارن سان گڏ لکيل نعرا هجون جيڪي نظرن اڳيان بار بار گذرن ٿا پر پڙهيو هڪ پيرو بہ نہ ٿا وڃن ها!“ بس ڪي اهڙا ئي پل هئا، جڏهن وقت اٽڪي پيو هو انهن ڪانٽن ۾ ۽ انهن ئي اٽڪيل پلن ۾ تو ”آخري منزل“ ڪهاڻي لکي هتان جي خوشبودار ٿهڪڙن ۾ لڙڪن کي لوڙهي ڇڏيو هو انهن ٿهڪڙن ۾ جن ۾ ننڍيون خوشيون هونديون هيون سنڌي ادبي سنگت جي گڏجاڻيءَ لاءِ سَر امان پٺيءَ جا ڊگها ۽ دلچسپ ليڪچر مس ڪرڻ ۽ تنهنجا پريڪٽيڪلز ۽ سڄي فيڪلٽيءَ مان ميمبرز ڇوڪرين کي چونڊي بينڪ جي پٺيان واري لان ۾، غزلن نظمن، وائين، ٽيڙوٽن جو مالهائون پوئڻ. ”سنڌ سرهاڻ“ لاءِ پئسا ۽ مواد جمع ڪرڻ ۽ ان کان پوءِ آخري گڏجاڻي جنهن جي فوٽو گرافي لاءِ ٻڪي ويڃي سميع فوٽو گرافر کي وٺي آيا هياسي پر مون اڄان تائين اهي فوٽو ناهن ڏٺا ۽ مان اهو سوچي اداس ٿي ويندي آهيان تہ هن مون کان اها خوشي ڇو کسي ورتي؟! ان وقت ڪيترا نہ اڻ ڄاڻ هياسي تہ لفظ ”آخري“ ڇا ٿيندو آ.......؟ وڇوڙي جو تصور ڇا ٿيندو آ......؟

شاهين راڻي!

اسان ڇوڪرين لاءِ تعليمي درسگاهه ۾ خاص ڪري يونيورسٽي اونداهي ڪمري ۾ ڪنهن در ۾ آيل چير جي اها وٿي آهي جنهن مان اسان کي آڪسيجن بہ ملي ٿي ۽ روشني بہ. اهڙين ئي درسگاهن ۾ اسان پنهنجي وجود جي سڃاڻپ ملي ٿي ڪيڏو اُداس ٿي ويندا آهيون، اسان اهو سڀ ڪجهہ وڃائي ۾ ڪيڏا حوالا جڙي ويندا آهن اسان جي ذات جا انهن سان. تڏهن ئي تہ يونيورسٽي ڇڏڻ کان پوءِ تنهنجي ڪهاڻين ۾، اوسيئڙي ۽ درد جو احساس وڌي ويو ۽ مون ”وقت جي اتهاس ۾ اٽڪيل“ ڪهاڻي لکي. توئي تہ لکيو هو نہ:

”زندگي ۾ ملڻ ۽ وڇڙي وڃڻ وري ڪنهن ٻئي موڙ جو انتظار ڪرڻ“ ڪيڏا نہ الميا آهن جيڪي اسان جي بي حس زندگيءَ سان مسلسل عذاب جيان ڇنبڙيل رهن ٿا. محبتون پائڻ ۽ محبتون وڃائڻ ۽ پوءِ ڪنهن موڙ تي انسان چريائپ ۽ ديوانگيءَ جي حد تائين پهچي ٿو. ڪڏهن ڏک جي احساس سان ۽ ڪڏهن خوشيءَ جي احساس سان...... شايد محبت آهي ئي جنون جو نالو----- اهڙي جنون جيڪو انسان کي اندر جي هر احساس کان خالي ڪري ڇڏي ٿو. شايد تون اڃان بہ ديوانگيءَ جي ان احساس مان گذري رهي آهين تڏهن تہ ”يادن جون وڇڙيل بهارون“، ”رنگ رتول يادون“، ”خوابن جي تعبير“ ۽ ”پيار جو ڀرم“ جهڙيون ڪهاڻيون لکي رهي آهين تو لکيو هيو نہ: ”ماڻهو مون کي محبت جي معاملي ۾ ڏاڍو ظالم سمجهندا آهن ڇو تہ مان پنهنجي هر ڪهاڻيءَ ۾ وڇوڙو ڏيکاريندي آهيان ٿي سگهي ٿو اها منهنجي اندر جي محرومي هجي جيڪا خود بہ خود ڪهاڻين ۾ نروار ٿيندي هجي“.

مان سمجهان ٿي ائين آهي، پر اندر جي احساس کي ڇهندڙ نازڪ جذبن جي اپٽار ۽ وڇوڙي کان سواءِ تون سماجي موضوعن تي بہ قلم کنيو آهي. جيئن تنهنجون ڪهاڻيون ”اڻ پوري خواهش“، ”ڏوهاري“، ”سوال“، ”پردي پوياں“ جهڙيون شاهڪار ڪهاڻيون آهن.

مان ڄاڻان ٿي شاهين! اندر کي چيري لفظن کي سازن کي سُر ڏيڻ ڏاڍو ڏکيو ڪم آهي ۽ لفظ جڏهن سُک ڏيڻ ڇڏي ڏين، تڏهن انهن اڳيان پاند ڦهلائڻ ڇڏي ڏجي پر هڪڙي ڳالهہ چوانءِ! زندگيءَ ۾ وڃايل محبتن جي تلاش ڇڏي ڏي،

اسان زندگيءَ جي هر موڙ تي محبتون وڃائي رهيا آهيون. هر موڙ تي ڪنهن نه ڪنهن احساس جي مزار آهي. انهن مزارن جي مجاوري ڪرڻ ڇڏي ڏي. مان ڇاڻان ٿي! ڪنهن به احساس کي ڪاما ته آهي پر فل اسٽاپ ڪونهي..... ته فل اسٽاپ جي ڳولا ڇڏي ڏي.

تنهنجون ڪهاڻيون پڙهي چو ٿو ائين لڳي ته تنهنجا ڪردار جڏهن ڳالهائن ٿا، تڏهن ڏک جڻ ڳالهائي ٿو. تون جڏهن منظر نگاري ڪرين ٿي تڏهن سموري ڪائنات مان سڏڪن جا آواز ٻڌڻ ۾ اچن ٿا. پنهنجي ڪهاڻين مان اداسين جي ان مانار کي ٽوڙي ٻيهر خواب ڏسڻ شروع ڪر. نيون اميدون جاڳاءِ. اهي سڀ ڳالهيون هجڻ جي باوجود توسان گڏ گذاريل لمحا تنهنجي ڪهاڻين جا اُداس اڌپورا انسان، ڇهندڙ احساس، ميلاپ پوءِ وڇوڙا — ڪجهه به وساري نه ٿو سگهجي. پر تڏهن به مان چاهيندس ۽ شايد ٻيا سڀ به، ته تون پنهنجي انهن سندر ۽ ٽهندڙ ڪهاڻين کي هڪ هنڌ جمع ڪر ۽ جلد از جلد پنهنجو ڪتاب ڇپراءِ........ مون کي شدت سان ان خواهش جو انتظار رهندو...... جڏهن تنهنجو ڪتاب منهنجي هٿن ۾ هوندو.

دعائن سان

تنهنجي پنهنجي

تسليم منگي

سنڌ جي بهادر ڪهاڻيڪاره

فرزانہ شاهين سنڌ جي انهن بي باڪ ڪهاڻيڪارائن، ليکڪائن، شاعرائن مان هڪ آهي، جن کي لکندي اٽڪل 30 سال ٿيا آهن. سندس لکڻ جي شروعات وارو هڪ اهڙو دؤر آهي، جنهن دؤرَ ۾ نور الهديٰ شاهہ جون ڪهاڻيون، ڊراما پروان چڙهيل هئا. انهيءَ دؤر ۾ فرزانہ جي ڪهاڻين پڻ اسان جي معاشري جي ڪند ذهن مردن کان باغي ٿي بهادريءَ جو قلم هٿ ۾ کڻي پنهنجي قلمي پورهئي سان اعلانِ جنگ ڪيو هو. سندس ڪهاڻين سماج جي بيهوده ڪردارن کي پالا، بڙڇيون هيون آهن. هُن پنهنجين ڪهاڻين ۾ پنهنجا سپ خواب گڏ ڪري، انهن کي ساپيان ڪرڻ لاءِ قلم ذريعي پورهيو ڪندي ۽ سنڌ جي هن پنتي پيل سماج جي عڪاسي ڪندي، پنهنجي ڪهاڻين کي نصب العين بڻائي، پوري هوش ۽ حواس سان معاشري جي برائين کي وڏي سياٽپ سان بي نقاب ڪيو آهي. اجهو هي منهنجي سامهون سندن نثري ڪهاڻي ”وجود جي ڳولا“ جا شاهڪار لفظ آهن تہ: ”بڪواس بند ڪر. محبت ۾ ڇا ٿيندو آهي؟ تون تہ پوز ٿيل سيڪنڊ هينڊ مال آهين جنهن کي مان پنهنجي گهر ۾ برداشت نٿو ڪري سگهان“. ڇا سنڌ جي ڪنهن لکاريءَ کي طاقت آهي تہ ايئن لکي ڏيکاري؟ مون کي تہ سندس ڪهاڻين ۾ ڪٿي ڪٿي پروين شاڪر جي ذهن جي عڪاسي ۽ ترجماني نظر اچي ٿي جيئن پروين شاڪر چيو تہ:

سهاڳ رات کو جب اس ني گهونگهٽ اٺاکر کها
ميرا سب کڇھ تيرا هي، سوا اس دل کي

تہ ايئن فرزانہ شاهين، پروين شاڪر کي بہ ڪٿي ڪٿي سندس شاعريءَ ۾ خيالن جي حوالي سان الاهي پوئتي ڇڏيو آهي. اي وقت جا مؤرخو! ۽ تاريخ دانؤ! جڏهن بہ توهان سنڌ جي عورت ڪهاڻيڪارن جي تاريخ لکندؤ تہ ان ويل توهان پنهنجي لکيل تاريخ مان چاهيندي بہ فرزانہ شاهين جو نالو سنڌ جي بهادر ۽ بولڊ ليکڪائُن مان ڪٽي نہ سگهندؤ. فرزانہ شاهين جي سوچ ڪٿي ڪٿي هماليہ کي بہ شرمائي ڇڏيو آهي. هماليہ جهڙن مضبوط خيالن واري فرزانہ جو هي ڪهاڻين جو ڪتاب لائبريرين جي زينت بڻجڻ کان علاوه نہ ڄاڻ ڪيترن ئي سنڌ ڄائين کي ڪنڌ اوچو ڪري هلڻ جو گس پڻ ڏيکاريندو. گرم لُک جي رهواسڻ، شيخ اياز جي ديس جي سانئڻ فرزانہ شاهين پنهنجي لکڻين ۾ اروڙ ۽ ساڌ ٻيلي جي سماج جي شعور جو ڪنڌ اوچو ڪيو آهي، هن پنهنجين ڪهاڻين ۾ زندگيءَ جي وسيع دائري ۾ سيني موضوعن بابت پنهنجو خيال سمائڻ سان گڏ سماج جي تبديليءَ جو اهڃاڻ پڻ ڏنو آهي. فرزانہ جي اندر جي ڪائنات جا اڌما سندس تخليق جي آڏار ئي ظاهر ٿيا آهن. سندس ڪهاڻين جو محور ۽ مرڪز Icon Tower تي بيٺل ڪا حسينا نہ آهي پر سنڌ جي بهادر بختاور ۽ ٻاگهل آهي. پاڻ تہ ادب جي دنيا ۾ ڪارئن رڍن کي پڻ پنهنجي تجربي جي آڌار تي نہ بخشيو اٿس. ان جي شاهدي سندس ڪهاڻي "هارايل سوچون" ڏئي رهي آهي. سندس ان ڪهاڻيءَ ۾ ڪيڏا نہ طاقتور لفظ آهن تہ: "يار! پنهنجو گهر تہ ٺاهي نہ سگهي آ، هلي آ ٻين کي محبت جو پيغام ڏيڻ"، ايڏا وڏا ۽ بولڊ ڊائلاگ فرزانہ شاهين ئي لکي سگهي ٿي. هن تاريخ جي ڪڙي سچ کي نفاست ۽ نزاڪت سان لکي اهو ثابت ڪيو آهي تہ هوءَ اظهار جا نوان ڍنگ ۽ رنگ چڱيءَ ريت ڄاڻي ٿي. سندس هي ڪتاب پڙهڻ کان پوءِ اهو چوندي ڪا بہ هٻڪ محسوس نٿي ٿئي تہ انهن ڪيفيتن کي نئين تصور ۽ سچائيءَ سان بيان ڪرڻ کو فرزانہ کان ئي سکي. هڪ دفعي ادب جو نوبل پرائز حاصل ڪندڙ ترڪيءَ جي ليکڪ اورهان پاموڪ انعام وصول ڪرڻ مهل پنهنجي نوبل خطبي ۾ چيو تہ: "ليکڪ اهو هوندو آهي

جيڪو سالن جا سال وڏي ڊيرج سان پنهنجي اندر ۾ سمايل هڪ ٻئي وجود ۾ هڪ ٻي دنيا کي ڳولي لهڻ جي ڪوشش ڪندو آهي“. اهڙي طريقي سان فرزانہ شاهين توڙي جو پنهنجي لکڻين ۾ هڪ وڏو گيپ آندو هو پر سندس خيال اڄ بہ اوترائي آزاد آهن، جيڪي هن پنهنجي حقيقتن سان ڪهاڻين جي ذريعي هن ڪتاب ۾ ڏنا آهن. توڙي جو سندس هيءَ ڪهاڻي ڪتاب ڀلي نوبل پرائز نہ ماڻي، پر ان آس سان تہ ادبي کيتر ۾ ايندڙ نسل جو آئينو ضرور بڻبو ۽ سنڌ جي مستقبل ۾ تخليقي خوشبوءَ سان سنڌ واسين کي ضرور واسيندو. سنڌ جي اهڙي ڪهاڻيڪاره تي فخر ۽ ناز هجڻ کپي.

عرفان عباسي

پنهنجي پاران

اچا ته پنڌ پري ...!

زندگيءَ جو طويل ۽ اڻ کٽ سفر جنهن ۾ مسلسل پيرين پنڌ هلندي رهي آهيان .... ڪيئي موڙ آيا جتي پنهنجي وجود کي ڳولهڻ لاءِ رڻ جيڏي پکڙيل صحرا کي جهاڳڻو پيو........ پنهنجي سوچن جي انهيءَ تلخ سفر ۾ پوڳنائن جو نه کٽندڙ سلسلو جيون سان ڇهنيو ۽ چنبڙيو رهيو.... جڏهن به پنهنجو پاڻ کي تلاش ڪرڻ لاءِ چوڌاري نظر ڊوڙايم ته بي وسين جا منظر اکين ۾ اونده پکيڙي ڇڏيندا هئا.......... ساهي پٽڻ چاهيم....... پر ان وچ واري وقت ۾ پاڻ کي اڻ پورو ۽ اڌورو پاتيم...... مون ڀڃريون پيرو جڏهن قلم هٿ ۾ کڻي اندر جي ڊنل احساسن کي لکڻ چاهيو ۽ ڪجهه اڻ پورا اڌورا جملا لکڻ جي شعوري ڪوشش ڪئي هئي ان وقت ڄاڻ نه هئي ته آخر لکڻ ڇا تي چاهيان ۽ پوءِ منهنجون ڇڙوڇڙ سوچون هڪ نقطي تي يڪجا ٿي. پاڻ ۾ اهو ساهس پيدا ٿيو ته انهن سوچن ۾ ٻرندڙ ڪا چڻنگ منهنجي اندر جي اُها سگهه آهي جيڪا مون کي زنده رکندي ۽ پوءِ مون کي اهو احساس ٿيو ته منهنجو رستو ڪهڙو آهي.....؟ مون کي ڪهڙي دڳ وڃڻ گهرجي.....؟ هَن ڪائنات جي ڇاتيءَ تي انيڪ موضوع وکريا پيا آهن جن هميشه منهنجي نگاهن ۾ اهو مرڪز تلاش ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. منهنجي احساس

جي اک جڏهن کان جاڳي آهي مون پنهنجي چوڌاري صرف چرندڙ پرندڙ لاش ڏٺا آهن جيڪي جياپي جي جنگ وڙهي رهيا آهن. مون انهن پهرن جي خوف ۽ وحشتن کي لفظن جي چرڪندڙ احساسن ۾ هميشه تپش ڏئي سجاڳ ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. منهنجون تخليقون انهيءَ ڊگهي سفر جون پوپگنائون آهن جن ۾ ڏک، بيوسيءَ جا اولڙا چٽا نظر ايندا. مون پنهنجي لکڻين ۾ ڌرتيءَ جون پوپگنائون ڌرتيءَ جا اُڪا سادن لفظن ۾ سموئڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. منهنجي ڪهاڻين جا ڪردار هن سماج جا جيئرا جاڳندا ڪردار آهن. اهي ڪردار تخيل جي دنيا ۾ خيالي ڪردار ناهن. منهنجن ڪردارن مون سان گڏ پوپگيو آهي. مون پنهنجي چوڌاري جيڪي ڪجهه ڏٺو پرکيو مون ان کي ئي فوڪس ڪيو آهي. ليڪ کي هر منظر پنهنجي اک سان ئي محسوس ڪرڻ گهرجي. پاڻ کي هڪ فرد جي حيثيت ۾ پنهنجي اندر، پاڻ کان ٻاهر، پنهنجي ڌرتيءَ جي جاگرافيائي حدن جي اندر نه رڳو پر عالمي سطح تي به اسان مٿان مڙهيل محڪومي ۽ ان جي اثرات ۾ جڪڙيل سماجي وهنوار جيڪو بري طرح انساني قدردن تي اثر انداز ٿئي ٿو.

ان ڪري انسان جي ان بيوسيءَ ۽ ڏينهون ڏينهن زوال ۽ فنا جي اوڙاهه ۾ ڪرندڙ انساني قدرن کي جهنجهوڙڻ گهرجي ۽ ان ستل اظهار کي احتجاج جو روپ ڏئي پنهنجي اندر جي زهر کي اوڳاڇڻ گهرجي. منهنجي تخليق منهنجي ان شعور ۽ لاشعور جي حدن کي ڇهندڙ انهن سوچن ۾ پنڪڻ جون ڪهاڻيون آهن جن ۾ پيڙا ۽ پوپگنا جا احساس سمايل آهن. هڪ اديب عام ماڻهون کان وڌيڪ حساس ٿئي ٿو. وقت حالات ۽ پنهنجي چوڌاري ٿيندڙ واقعات هن تي وڌيڪ اثر انداز ٿين ٿا ۽ هو وقت ۽ حالات جي دائري ۾ رهي پاڻ کي ماحول کان الڳ نه ٿو ڪري سگهي. هن گهٽ ٻوسٽ واري ماحول ۾ سواءِ نراسائيءَ جي ڪجهه به لکي نه ٿو سگهجي. منهنجي لکڻ جو عرصو طويل آهي پر مان چاهيندي به پنهنجو

ڪتاب منظر عام تي نہ آڻي سگهي آهيان. پر لکڻ جي حوالي سان ادب سان رشتو هميشہ اٽوٽ ۽ ڪميٽڊ رهيو آهي. ڪڏهن بہ شهرت لاءِ شارٽ ڪٽ نہ ورتو آهي. هي منهنجي ڪهاڻين جو پهريون مجموعو آهي، جنهن ۾ ڪجهہ ڇپيل ۽ اڻ ڇپيل ڪهاڻين کي سهيڙي ڪتاب ۾ شامل ڪيو آهي. هَن سفر ۾ مون کي اڄ بہ ائين لڳندو آهي تہ مان اڄ بہ اتي ئي بيٺي آهيان. ڪجهہ بہ ناهي بدليو..... اهي ئي ويهہ سال پراڻا مسئلا منهنجي اڳيان ڪنڌ ڪنيون بيٺا آهن. ڇا بدليو آهي......؟ ڪجهہ بہ تہ نہ ....! بک، بدحالي، بي روزگاري، ڌرتيءَ تي ڌارين جا قبضا، سنڌي قوم اڄ بہ وسائل هوندي بيوس، لاچار، قبائلي جهيڙا، پسند جو پرڻو نياڻين جي تعليم تي پابندي، عورت جي حيثيت اڄ بہ ساڳي، رشوت خوري بي ايماني .... ڪجهہ بہ تہ ناهي بدليو..... موضوعن ۾ نواڻ جا رنگ ڪٿان پيرجن.......... ليڪ هن سماج ۾ رهي ٿو ۽ تخليق احساس مان جنم وٺندي آهي ۽ احساس فڪر مان ۽ مون کي اهو فڪر ماڻهن جي احساس مان ملندو آهي. ادب ۽ سماج جو گهرو لاڳاپو آهي. منهنجي ڪهاڻين ۾ اهڙي ئي سماج جي جهلڪ پسي سگهجي ٿي ....

منهنجي هن ڪتاب ۾ منهنجي پياري دوستِ مرحومہ تسليم منگيءَ جو تاثراتي خَطُ بہ ”وقت جي اتهاسَ ۾ اڪيلَ ڪُجهہ پَلَ“ بہ شامل آهي. تسليم جڻ تہ ڪنهن اُداس شامَ جهڙي اُداس شاعره هُئي جنهن پنهنجي ناگهاني موتَ کان ٿورو اڳ ۾ مون ڏانهن اِهو تاثراتي خط لکيو هو. سندس خواهش هئي تہ منهنجو هيءُ ڪِتابُ جلد ڇپجي.

هن فني سفر ۾ جتي منهنجي ماءُ ۽ پيءُ جي هميشہ حوصلہ افزائي رهي آهي. اتي جيون جي سفر ۾ گڏ هلندڙ منهنجي جيون ساٿيءَ جو بہ اهم ڪردار آهي. خاص ڪري هن ڪتاب جي ڇپجڻ ۾ هُن جو ساٿ مون لاءِ حوصلي ۽ اتساهہ جو سبب رهيو آهي......

مان ٿورائتي آهيان محترم اخلاق انصاريءَ جي جنهن منهنجي ڪتاب جو مُهاڳ لکيو ٿورائتي آهيان محترمہ عطيہ دائود جي جنهن ڪتاب لاءِ پنهنجي تفصيلي راءِ لکي، ٿورا محترم رحمت الله ماجوٺيءَ جا جنهن ڪتابَ جو بئڪ ٽائيٽل لکي ڏنو. محترم عرفان عباسيءَ جي بہ مهرباني جنهن ڪهاڻين جي حوالي سان پنهنجا ويچارَ لکي ڏنا. مهرباني محترم هارون چني جي جنهن منهنجين ڪهاڻين سان ٺهڪندڙ خوبصورت اسڪيچ ٺاهيا. مهرباني محترم سعيد منگيءَ جي جنهن ڪتابَ جو سهڻو ٽائيٽل ڊزائين ڪيو ۽ مهرباني محترم قربان منگيءَ جي جنهن ڪتاب کي بهترين اندازَ ۾ ڇپائي پڌرو ڪيو.

ـ فرزانه شاهين

◈ بنگلو نمبر 133 اسٽريٽ نمبر 04
اخوت نگر سوسائٽي، ايئرپورٽ روڊ ـ
سکر سنڌ.

ڪهاڻيون

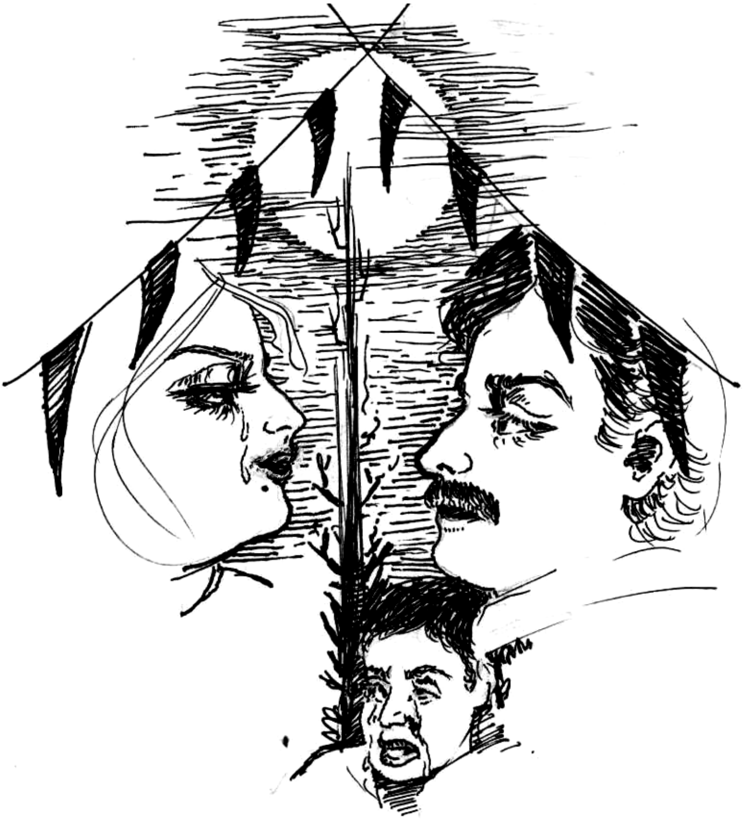

يادن جا عذاب

اڄ ٽيهن سالن کان پوءِ هن کي ڏٺم هوءَ خزائن جا سمورا زرد رنگ پنهنجي وجود ۾ سمائي عورتن جي هجوم کان پرڀرو اونداهي ڪنڊ ۾ خبر ناهي ڇا سوچي رهي هئي هن جون نگاهون آسمان جي ڇت تي جرڪندڙ تارن ۾ ڪنهن کي ڳولهي رهيون هيون ڄڻ هوءَ خلائن ۾ وڃايل پل ڳولهي رهي هجي ائين لڳي رهيو هو ڄڻ هوءَ ڪنهن جي انتظار ۾ صدين کان اتي ئي ويٺي هجي هن جو نالو منهنجي چپن تي ڦڙڪڻ لڳو........ مومل .... منهنجو آوز خاموشيءَ ۾ زلزلو برپا ڪري ويو چانڊوڪيءَ جي اڇي روشنيءَ ۾ منهنجو پاڇو ڏسي هوءَ ڇرڪي پئي هن مون ڏي نهاريو پل پر ۾ وڇوڙي جي ديوار ڪرندي وري نگاهن ۾ ساڳي ديواار بند ناهي ٻيهي رهي ۽ نگاهن ۾ ساڳي اوپرائپ هئي........ هن جو آليون اکيون منهنجي اکين ۾ اٽڪي پيون ۽ هن جي اکين جا سمور دک منهنجي وجود م سمائجي ويا مان سوچڻ لڳس ڇا وڇوڙو ائين به ماري ڇڏيندو آه..........؟

صرف ٽيهن سالن ۾ هوءَ ڪيئن نہ بدلجي وئي هئي هن جو اهو روپ ڏسي مون کي ڏاڍي حيرت ٿي هن جو گلابي مک بهارن جي رنگن کان محروم ۽ ويران اکين ۾ هيڊاڻ مائل زردي خزان جو ڏيک رهي هئي هن جو اهو روپ ڏسي مون کي اها مومل ياد اچي وئي جيڪا هر وقت خوشين جا رنگ پکڙيندي هئي اها وڏن وڏن ٽهڪن ڏيڻ واري مومل جيڪا اهر وقت مسڪراهٽ جا گل ورهائيندي هئي جنهن کي خاموشيءَ کان وهشت ٿيندي هئي زندگي جنهن لاءِ صرف صرف خوشين جي ريشمي ڌاڳي ۽ سندر سپنن جي رنگ ۾ اوٽيل نرم ملائم ڪپڙو هئي جنهن کي هن پنهنجي تن تي خوبصورتي سان سجائي رکيو هو ۽ هي خوشين جا رنگ ئي هن لاءِ زندگي هئا جن ۾ خوبصورتي مرڪ خوبصورت سپنا ۽ بلند آدرش هئا پر ٽيهن سالن ۾ اها مومل ڪٿي گم ٿي چڪي هئي هاڻي منهنجي سامهون هڪ خاموش

زندگيءَ جي هر احساس کان عاري هڪ بي جان ڇوڪري بيٺي هئي جنهن کي پنهنجا ساهه بہ بوجهہ لڳي رهيا هئا منهنجي سوچ ان وقت ٽٽي پئي جڏهن هڪ ٽن سالن جو ٻار مومل جي هٿن کي جنهنجهوڙي زور زور سان روئڻ لڳو تڏهن مون کي ان ٻار ۾ مومل ۾ ڪوبہ فرق محسوس نہ ٿيو فرق هيو تہ صرف ايترو جو ٻار زور زور سان روئي ڪري پنهنجي تڪليف ٻڌائي رهيو هو پر مومل خاموش لڙڪن جو زهر پنهنجي وجود اندر اوتي رهي هئي هوءَ پنهنجا لڙڪ مون کان اوجهل ڪندي پنهنجي ٻار سان ڳالهائڻ لڳي ۽ هن جي نازڪ ڳلن تن وهندڙ لڙڪن کي اگهندي عورتن جي هجوم ۾ گم ٿي وئي ۽ پنهنجي پويان دردن جا هزارين سلسلا ڇڏي وئي منهنجو بانورو من يادن جي پنور ۾ دک جي صليب تي ٽنگجي پيو منهنجي دل شاديءَ ۾ نہ لڳي ۽ مان دوست کان معذرت ڪري جلدي ٻاهر قدم وڌايا.........

اونداهي رات ۾ هوا جون خاموش سيسراٽيون جسم کي ڇهندي ئي درد جو نئون احساس پيدا ڪري رهيون هيون وٽن مان ڪرندڙ پن ڇڻ من جي ويران اڱڻ ۾ ڦيراٽيون پائي رقص ڪري رهيا هئا خيالن جي رُڄ ۾ ويران اکين جا خواب جاڳي پيا نيٽن مان ننڊ پنيور جي بي صدا هوائن ۾ گم ٿي چڪي هئي ۽ منهنجو وجود چار سال پوئتي ڌڪجي ويو ۽ مان پيرڻ لڳس مون جنهن درد کي چار سال اڳ هن شهر ۾ روئندو ڇڏي ويو هوس اهو درد اڄ بہ ائين ئي روئي رهيو هو مون سوچيو هو اهو درد وقت جي لهرن ۾ لڙهي ويو هوندو پر اهو درد اڄ بہ زنده آهي ۽ منهنجي رڳ رڳ ۾ لڇي رهيو آهي اهي محبتن جا عذاب صديون گزرڻ کان پوءِ بہ ڇو اسان سان ڇهتيا ۽ چنبڙيا پيا هوندا اهن.........”؟ ڏک جا ڪيترائي رنگ منهنجي چهري تي پکڙجي ويا منهنجا خالي خالي احساس وکرڻ لڳا ۽ جذبا سرد گلابن جيان ڪومائجڻ لڳا. مون چوڌس نهاريو..... ؟ پر هر طرف خاموشيءَ جي رُڄ ئي رڄ ۽ اونداهيءَ جو ڊگهو ريگستان هو جتي چانڊوڪيءَ جي هلڪي خوشبو بہ ڪونہ هئي جڇ تارن جا جهرٽا اوندهاهي ٻاٽ ۾ لڙهي ويا هجن منهنجون اکيون اهي وچايل پل ڳولهڻ لڳيون جن لمحن ۾ صرف زندگي ۽ چاهت جي سندرتا هئي جن لمحن ۾ خوشبو ۽ تازگي هئي.......... ها مومل اهي يادون ڪيئن ٿيو وسري سگهن گذريل پل تہ آبشار جي قطرن جيان هوندا آهن جيڪي پل کن جسم سان ٽڪرائي خوشبو جو واس ڏئي خشڪ ٿي ويندا آهن پر انهن جي تازگيءَ جو احساس عمر ڀر رهندو آهي منهنجي چوڏاري تنهنجا وڏا وڏا ٽهڪ اڄ بہ پڙلاءَ

ٻڌجي جيون جي شهر ۾ موسيقيءَ جا ساز ڇيڙي دل ۾ دبيل يادن کي جاڳائي مون کي ماضيءَ جي انڌي کاهي ۾ ڌڪي ڇڏيندا آهن........ شايد توکي ياد نہ هجي پر مون کي اهو جملو اڄ بہ ياد آهي هڪ ڏينهن تو چيو هو

مرد ڏاڍا بي وفا هوندا آهن هنن جو محبتون چاهتون صرف وقت جو کيل هونديون آهن.

پر مون توکي چيو هو:

اهو توکي وقت ٻڌائيندو تہ منهنجي محبت کيل ناهي بلڪ سچن جذبن جو آئينو آهي جنهن ۾ تون هميشہ پنهنجو چهرو ڏسي سگهندينءَ

ها مومل مان سچ چيو هو مان اڄ بہ تنهنجو صرف تنهنجو آهيان تنهنجي منهنجي گهرن جي وچ ۾ صرف هڪ ئي پٽ جو تہ فاصلو هو تون ننڍپڻ کان وٺي ئي گهڻو وقت اسان جي گهر گذاريندي هئينءَ تون ۽ مان گڏ ڊوڙون پاتيوسين گڏ کيڏياسين ۽ گڏ و گڏ زندگيءَ جو منزلون طئي ڪيوسين اهو ئي سبب هو جو تون بغير ڪنهن روڪ ٽوڪ جي اسان جي گهر ايندي هئينءَ امان بہ توتي ساهہ ڏيندي هئي مان پهرن جا پهر ويهي توکي تڪينديو رهندو هوس اسان جي چاهتن جي جڏهن پروڙ امان کي پئي تہ امان مون کي ڏاڍي سختيءَ سان منع ڪيو تہ مومل وارا وڏا ماڻهو آهن ۽ هو غير ذات ۾ ڀشادي نہ ڪندا آهن تون ان ڪري مومل جو خيال دل مان ڪڍي ڇڏي هو اسان غريبن کي مومل جو سڱ ڪٿي ڏيندا پر مان امان کي اٽل جواب ڏنو تہ:

مان سر جو سودو ڪري چڪو آهيان شادي ڪندس تہ صرف مومل سان نہ تہ سڄي ڄمار وينو رهندس آخرڪار امان منهنجي ضد جي اڳيان مجبور ٿي وئي ۽ هڪ ڏينهن تنهنجي گهروارن کان تنهنجو سڱ گهرڻ وئي پر جڏهن امان تنهنجي گهران واپس آئي تہ امان جو منهن لٿل هو امان جي چهري تي نااميديءَ ۽ مايوسيءَ جا رنگ پکڙيل هئا جن کي مان ڪوبہ نانءُ ڏيڻ کان قاصر هوس. امان مون کي گهٽ وڌ ڳالهائڻ لڳي.

پنهنجي حيثيت ڏٺي اٿئي هليو آهين مومل سان شادي ڪرڻ امان جا لفظ ۽ ڪاوڙ منهنجي لڱ لڱ ۾ چڀندي وئي ۽ مان سمجهي ويس تہ تنهنجي گهر وارن امان جي ڏاڍي بي عزتي ڪئي آهي مان امان جي سامهون ڪجهہ بہ ڪڇي ڪين سگهيس ٻئي ڏينهن تنهنجي پيءُ گهر اچي رهيل ڪسر پوري ڪري ڇڏي

واقعي تنهنجي پيءُ سچ چيو هو تہ اسان جهڙا لوئر ڪلاس جا ماڻهو پنهنجي محرومين جا عذاب سهي سهي پاڻمرادو ختم ٿي ويندا آهن..........

مومل اسان ماڻهون دلين جي وچ ۾ نفرتن ۽ دشمنيءَ جا ويڇا تہ مٿائي سگهون ٿا پر الائي ڇو ذات پات ننڍ وڏائي جي ويڇن کي صدين گذرڻ کان پوءِ بہ مٿائي نہ سگهيا آهيون ان ڏينهن کان پوءِ تنهنجو اسان جي گهر اچڻ بند ڪيو ويو ۽ پوءَ مون لاءِ هر ڏينهن گذارڻ عذاب بنجي ويو. دل چاهيندي هئي پاڻ کي هن زمين ۾ پوري ڇڏيان ۽ منهنجا سڀ احساس دفن ٿي وڃن انهن ڏينهن منهنجي حالت ڪيڏي نہ ويڳاڻن جيا هئي ۽ تنهنجا ٺهڪ بہ خبر ناهي ڪٿي گم ٿي چڪا هئا مون کي هو ڏينهن بہ چٽي طرح سان ياد آهي جڏهن تون آخري ڀيرو شاديءَ کان هفتو اڳ مون سان ملڻ آئي هئينءَ ۽ تو چيو هو مون کي هنن اوچين ديوارن جي ڪوٽ کان ٻاهر ڪڍ هتي منهنجو دم تو گهٽجي مان تو بنا ڪونہ جي سگهندس، هل تہ هن دنيا جي رسمن کان دور آزاد فضا ۾ پنهنجي دنيا جوڙيون..... مان تنهنجي ڳالهہ ٻڌي جڻ ٻوڙو ۽ گونگو بڻجي ويو هوس.

تون چپ ڇو آهي.......؟

تو پنهنجي سڏڪن کي بند ڪندي چيو.

ڇا تون مون کان سواءِ زندگي گذري گذاري سگهندين.........؟

تون وري سوال پڇيو هو.

پر مان توکي ڪهڙو جواب ڏيان منهنجو وجود ٽٽڻ لڳو لفظ نڙي ۾ اٽڪڻ لڳا........

نہ...... نہ مومل اهو تہ مان سوچي بہ نہ ٿو سگهان تو کان سواءِ تہ منهنجي زندگي جڻ رڻ جو سفر هوندي.....

پوءَ خاموش ڇو آهين.......

تنهنو آواز خاموشيءَ ۾ هڪ دفعو ڀيهر اڀريو

مومل مون کي وساري ڇڏ ڇو تہ مان بزدل آهيان تولاءِ ڪجهہ بہ نہ ٿو ڪري سگهان مومل مان ذات پات جا ويڇا اورانگهي نہ ٿو سگهان......

منهنجي ڳالهہ ٻڌي تو روئڻ شروع ڪري ڏنو ۽ مان منهن ٻي طرف ڪري ڇڏيو ڇاڪاڻ جو تنهنجا لڙڪ ڏسن جي مون ۾ همت ڪونہ هئي ..... تنهنجا آخري جملا مون کي ياد آهن تو چيو هو تہ اسان بزدل ۽ خود عرض هوندا آهيون

جڏهن هڪيئي کي حاصل ڪري نہ سگهندا آهيون تہ مجبورين جو حصار ۾ پناهہ وٺندا آهيون تو اهو بہ چيو هو تہ تون بہ انهن بي وفا مردن مان هڪ آهين جيڪي محبت کي وقتي کيل سمجهندا آهن....... ها ...... مومل خبر ناهي تو ڇا چيو هو ۽ مان مجبور انسانن جيان سڀ ڪجه ٻڌندو رهيو هوس ۽ مون ان وقت اکيون کوليون جڏهن تون پنهنجا سمورا گس مٽائي وڃي چڪي هئين صرف هار کاڌل انسان جيان پنهنجو ڪنڌ دنيا آڏو جهڪائي ڇڏيو ڪجه ڏينهن کن پوءِ ئي خوبصورت ڪارڊ منهنجي اڳيان رکيل هو ها تنهنجي شاديءَ جو ڪارڊ جنهن کي پڙهڻ چاهيم تہ لفظ پٿر ٿي منهنجي وجود کي سنگسار ڪرڻ لڳا ڇهڻ چاهيم تہ وجود ۾ ڄڻ ڪرنٽ پيهي ويو اها رات مون لاءِ ڪيڏي نہ ڀاري هئي.... انهيءَ اونداهيءَ رات جڏهن تنهنجي شادي ٿي رهي هئي مان تنهنجي شهر کان ڏور ٻئي شهر هيلو آيس هاڻي ان شهر سان ڪوبہ رشتو ناتو ڪو نہ رهيو هو ان ڪري ئي ٻئي شهر ۾ ٽڪاڻو ڳولي امان کي اتي گهرائي ورتم مان يادن جس سڀ عذاب لمحا پنهنجي سر کڻي تو کان دور ۽ گهڻو پري هليو آيس جيئن منهنجي بدقسمتيءَ جو تنهنجي خوشين ڀري زندگيءَ تي پاڇو بہ نہ پوي. ڇهن سالن کان پوءِ اگر مون کي خبر هجي ها تہ توسان اچانڪ ان شادي ۾ ملاقات ٿيندي تہ مان اتي ڪڏهن بہ ڪونہ اچان ها مومل تنهنجا لڙڪ ان ڳالهہ جا گواهہ آهن تہ تون اڄ تائين مون کي وساري نہ سگهي آهين ڪاش تنهنجا والدين انهن ريتن رسمن جي قيد کان آزاد هجن ها...... تون اڄ بہ مون کي بي وفا ۽ بزدل جي نالي سان ياد ڪندي هونديءَ پر مان بي وفا بزدل ناهيان تون وڏي عزت واري گهر جي ڇوڪري هئينءَ ۽ مون نہ ٿي چاهيو تہ تون جذبات ۾ ڪو اهوڙ قدم کڻين ۽ توتي ماڻهو گند اڇلائين .... محبت صرف حاصل ڪرڻ جو نالو ناهي محبت تہ اهو آواز آهي جيڪو تاحيات اسان جي روحن ۾ وڄندو رهوندو آهي...

ڪاش توکي اهو يقين اچي وڃي تہ مان اڄ بہ هر پل تنهنجي ياد ۾ گذاريندو آهيا ۽ منهنجي دل جو هر خانو تنهنجي سندر روپ آباد آهي......... اڄ بہ جڏهن يادن جون رم جهم رم جهم بوندون من جي رڻ تي وسنديون آهن تہ مان وکري ويندو آهيان مان دنيا جي کهڙي بہ ڪنڊ ۾ هجان پر اهي يادن جا عذاب هميشہ مون سان چنبڙيا ۽ چهٽيا رهندا.

تنها تنها جيون

منهنجو گهر هميشہ جيان ماٺ جي جهوليءَ ۾ ننڊ ستو پيو هو صرف اسان ٻنهي جي بي ترتيب ساهن جا آواز هلڪي هلڪي موسيقيءَ جيان ديوارن سان ٽڪرائي رهيا هيا، نهار ڪيم چوطرف وحشت ئي وحشت بکي رهي هئي هر شيءَ ترتيب سان رکيل هئي جنهن کي ڪو بہ ڊاهڻ ۽ جوڙڻ وارو ڪونہ هو.............

زندگي بي جان روح جيان ۽ گهر ڄڻ شمشان گهاٽ جتي زندگيءَ جو هلڪو احساس بہ نظر نہ ٿئي آيو بظاهر تہ هر خوشي مرجهايل چهرن تي پکڙيل هئي پر اندر ڄڻ پروڻ ٿيل................ صرف ٻاهران ئي ٻاهران چهرن تي مصنوعي ميڪ اپ ٿيل ۽ ميڪ اپ اتارڻ کان پوءِ پنهنجا ئي ڊيڄاريندڙ چهره........... اسان جو محبتون جنون جي حد ٿيپي هاٽي سرد برف جيان ڄمي چڪيون هيون..... جذبن جو اهو نرم گرم ڇهاءَ جيڪو جسم کي ٿانڊي جيان تپائي ڇڏيندو هو..... هاڻ اهو احساس جسم ۾ وگهرجي چڪو هو هاٽي ڪرنٽ لڳڻ بجاءِ جسم رڳڙ جيان هر ڪنڌ کي جذب ڪرڻ جو عادي ٿي ويو هو وقت جيئن جيئن پيرڙا ڪٽي رهيو هو ۽ اسان جي وچ ۾ وڇوٽيون وڌنديون پيون وڃن شايد سڄو ڏينهن هڪ ٻئي جا چهرا ڏسي بيزار ٿي ويا آهيون اڪثر سوچيندي آهيان وقت ڪيئن نہ موسمن جيان پنهنجا رنگ بدلائي ٿو....... ڪڏهن ڪڏهن جوين تہ ڪڏهن پن پن ٿي وکري وڃڻ..... ڪڏهن هڪ نظر ڏسڻ لاءِ پل پل تڙپڻ ...... ۽ هاٽي محبت جا سپ جذبا دم ٽوڙي ويا آهن......مڃان ٿي هن اڄ تائين مون کي ڪو احساس نہ ڏيارو آهي پنهنجي ڪجھ هجڻ ۽ نہ هجڻ جو....... پر هن جي ماٺ منهنجي اڳيان بيٺي آهي. پر مون وٽ ڪوبہ جواب ڪونهي ڪوبہ حل ڪونهي.... هڪ عذاب آهي جنهن جو دائرو تنگ ٿيندو پيو وڃي ڄڻ محبتن جو قرض بار ٿي ويو آهي سوچيندي سوچيندي وري هُن کي ڏٺم هو بہ مون وانگر پيڙا ۾ پيڙجي رهيو هو سوچيم ماٺ کي ٽوڙڻ گهرجي ائين نہ ٿئي تا ماٺ پاڻ احتجاج بڻجي پئي..

”پڻ توکي هن قبرستان جهڙي ويران گهر ۾ وحشت ۽ ويڳاڻپ ڪونہ ٿيني آهي“ هن هڪ نظر مون تي وڌي ۽ ڇپن ۾ ڦاٿل سگريٽ جي ٽوٽي کي آزاد ڪندي سگريٽ جي دونهي سان پنهنجي اندر جي سموري اوبر کي ٻاهر ڪڍي ڦٽو ڪيائين مون کي چيو...

”تومنهنجي ڳالهہ جو جواب ڪونہ ڏنو“

اسان ٻاڻ انهن وحشتن جو حصو بڻجي ويا آهيون هونءَ بہ تون جو ساڻ هوندي آهين پوءِ هيڪلائپ جو احساس ڇو....؟ سندس ڳالهہ ٻڌي سوچيم ڪڏهن ڪڏهن اسان هڪٻئي سان ڪيڏو نہ ڪوڙ ڳالهائيندا آهيون ڪيڏو نہ خود کي ڏوکو ڏيندا آهيون.

”پر مون کي تہ هي گهر ڪائڻ ٿو اچي سڄو ڏينهن خالي پٽيون ۽ خاموش اڱڻ ڏسي اکيون پٿرائجي ويون آهن مون کي تہ ننڍي لاکون شور هُل هنگامو ٻارن جو رڙيون ۽ ڪوڪون ڏاڍيون وڻنديون هيم پر قدرت منهنجي تقدير کي ماٺ جي لڪيرن سان ئين تہ ڍڪي ڇڏيون آهي جو ڪوبہ عڪس واضع ڪونهي“ هميشہ جيان منهنجي ڳالهہ ٻڌي ڦڪي کل کلڻ لڳو ۽ ساڳيو پراڻو جملو دهرايائين.

”پوءِ منهنجي چونہ ٿي مڃين مون تہ توکي هميشہ چيو آهي تہ ڪو ٻار وٺي پاليون گهر ۾ رونق بہ ٿي ويندي ۽ تنهنجي آس بہ پوري ٿي ويندي. ڇا اها صرف منهنجي آس آهي تنهنجي نہ، توکي بہ تہ ٻار وڻندا آهن. جڏهن تون پاڙي جي ٻارن کي چنبڙائي پيار ڪندو آهين تہ اهو تنهنجي اندروني خواهشن جو ردعمل هوندو آهي بڌاءِ آهي نہ ائين......؟“

هر آس هر مراد پوري تہ ڪون ٿيندي آهي ڪجه خواهشون اڻ پوريون رهجي ويندو آهن جن جي تڪميل انسان جي وس کان ٻاهر هوندي آهي“

پر تون منهنجي ڳالهہ چونہ ٿو مڃين“

ڪهڙي.........؟

”تون ٻي شادي ڪر“

”چري ٿي آهين ڇا؟“ رڙ ڪندي چيائين

ان ۾ چرئپ جي کهڙي ڳالهه آهي مان ڪا انوکي ۽ ناممڪن ڳالهه نه ڪون ڪئي آهي اهو سلسلو نه صدين کان هلندو پيو اچي ۽ مان نه پنهنجي رضا خوشيءَ سان توکي اجازت ڏئي رهي آهيان بلڪ توکي پنهنجي هٿن سان نچي ڪڏي شادي ڪرائندس..... سوچ نه سهي مان ڏهن سالن کان پنهنجي نيڻن ۾ آس جا ڏيئڙا ٻاري ٻاري ٿڪجي پئي آهيان هاڻ نه نيڻ به ڪومائجي ويا آهن تون ۽ مان ڪيستائين هڪٻئي کي سهارو ڏينداسين. اڄ نه سڀاڻي توکي پوڙهاپ جو سهارو ۽ تنهنجي نالي کي زنده رکڻ لاءِ ڪو وارث گهرجي مان ڏهن سالن کان سوليءَ تي لٽڪيل آهيان ماڻهن جا طعنا ٻڌي ٻڌي مان پور پور ٿي چڪي آهيان هاڻي مون ۾ سهڻ جي سهپ ڪونهي"

"پهاج جو عذاب برداشت ڪري سگهنديءَ"

زندگيءَ ۾ گهڻو ڪجھ برداشت ڪرڻو پوي ٿو ۽ مان نه پنهنجي ئي محرومين کي ايترو برداشت ڪيو آهي جو هاڻي پٿر ٿي وئي آهيان"

"محبت ۾ شيئر ڪيئن برداشت ڪري سگهنديءَ"

هاڻي مان خود پنهنجي نه رهي آهيان ۽ جڏهن پنهنجي هجڻ جو احساس ختم ٿي وڃي نه هر احساس مري ويندو آهي مان نارمل ٿي سوچيو آ ۽ توکي منهنجي ڳالهه مڃڻي پوندي"

"مان تنهنجي ڳالهه نه مڃان نه پوءِ"....... هُن جملو اڌورو ڇڏي ڏنو......

نه ائين نه چئو هن گهڙيال ۾ ٽائم ڏنو ۽ پوءِ سندس نگاهون مهنجي چهري تي اٽڪي پيون ۽ ائين لڳو جڻ ڪنهن نقطي تي بيهجي ويو هجي ۽ مون کي لڳو اهو ئي فيصلي جو آخري لمحو هو ان سمي اندر ۾ ڪيتري نه پيچ ڌاهه ٿي هئي ۽ ان پيچ ڌاهه جي عمل کان پوءِ ساڳئي ماٺ ٿي وئي......

ڇوڪري ڳولهڻ شروع ڪيم ڪيترن ڄاڻ سڃاڻ وارن کي به ڇيم پر سڀ ٻڌندي ئي مون تي کلون ڪرڻ لڳا سيني سمجهايو تون پاڳل ٿي آهين....... ناسمجھ آهين تون پاڻ پنهنجي پير تي ڪهاڙو هڻي رهي آهين. ڏسجانءِ هڪ ڏينهن رت جا ڳوڙها روئنديءَ پر ان وقت ڪو به تنهنجو ساٿ ڪونه ڏيندو.....

مرد جو اعتبار ڪڏهن به نه ڪر توسان ايترو ئي سچو هجي ها ته تنهنجي هزارچوڻ تي به ٻي شاديءَ لاءِ ها هرگز نه ڪري ها.. مطلب ته جيترا وات اوتريون ڳالهيون هيون ۽ مان هڪ ڪن کان ٻڌي ٻي کان ڪڍي ڇڏيم...... ڇوڪري ڳولهڻ شروع ڪيم ۽ پوءِ خبر ناهي ڪيترا گهر لتاڙيم ۽ مس وڃي هڪ هنڌ هٿي هنڌ ڪيم اڄڪلهه جي دور ۾ مرد اورايج ڇونه هجي پلي تي زالون اڳ ۾ ڇونه هجنس پر پوءِ به ڇوڪري ملڻ هن لاءِ مسئلو ناهي جيترو مسئلو اڄڪلهه پندرنهن سالن جي ڇوڪري لاءِ گهوٽ ملڻ جو آ......

شادي خوشي سان ڪيم جو سڀ ماڻهو حيران رهجي ويا ڪنهن کي به يقين نه ٿي آيو ته ڪا پڙهيل ڳڙهيل باشعور ڇوڪري پنهنجي مڙس کي پنهنجي هٿن سان ائين خوشي خوشي پرڻائيندي..... پر اندر جي ڪنهن کي ڪل ته شادي رات اندر ڪيئن پيري پيو هو ۽ ماڻهن کان لڪي لڪي ڪنڌ پاسن ۾ رئي جي پلاند ۾ لڙڪ جذب ڪندي سڄي رات ڇرڪندڙ تاندڻ مٿان لڇندي پاسا ورائندي گذاريم خبر ناهي ڪهڙي احساس اندر کي اڌو اڌ ڪري ڇڏيو هو پهريون دفعو احساس ٿيو ته عورت سڀ ڪجه برداشت ڪري سگهي ٿي پر پنهنجي مڙس جي ورهاست برداشت ڪرڻ ڏاڍي اوکي آهي..... ان ورهاست جي احساس کي دفنائي صرف ۽ صرف هن کي خوش ڏسڻ ٿي چاهيم سڄو ڏينهن ٽهڪڙن جا آواز هر طرف گونجندا رهند هئا ۽ مان ٻنهي کي ڏسي پئي خوش ٿيندي هيس.

اڃان سال به نه گزريو ته منهنجو وجود هن گهر لاءِ ۽ گهر جي ماڻهن لاءِ بي معني ٻڻجي ويو سيني جي نگاهن ۾ ڪنڊو ٻڻجي چڀڻ لڳس گهر ۾ هاٽي هلڪن هلڪن ٽهڪڙن بجاءِ ڪِر ڪِر جو ڪينرو وڏندو ويو ڪڏهن به لفظ ڪلي ڳالهائندو هو ته هُن جو موڊ آف ٿي ويندو هو اڪثر ان ڳالهه تي ته هوءَ ڪڙهندي رهندي هئي ته هو ڪڏهن منهنجي ڪمري ۾ اچي ڇوٽو سمهي مان هن کي منع به ڪندي هئيس ته مونکي ڇڏي ڏي تون صرف پنهنجي نئين زال کي خوش رک منهنجي لاءِ اهائي وڏي خوشي آهي هڪ رات منهنجي ڪمري ۾ اچي سمهيو آڌيءَ رات جو جيئن ئي پاسو ورايم هو غائب هو ۽ در به کليل هو ڪجه دير سوچيندي رهيس انتظار ڪندي رهيس پر هو نه آيو الائي ڪهڙو ڏک اندر جي

آرپار ٿي ويو اٿي ٻاهر ڏٺم پرواري ڪمري جي بتي ٻري رهي هئي ۽ ڳالهائڻ جو آواز به چٽو ٻڌڻ ۾ پي آيو. پرسان سري وچي بيٺس ٻنهي جو آواز هاڻي صاف اچي رهيو هو هوءَ چئي رهي هئي ”مان سڄي عمر هن سان گڏ رهڻ جو ٺيڪو ته ڪونه کنيو آهي“

آهستي ڳالهاءِ هوءَ ٻڌندي ته هُن کي ڏک ٿيندو هوءَ ڪيڏن ارمانن سان توکي پرڻائي هن گهر ۾ وٺي آهي ۽ تون ذلت ڏئي هن کي گهر کان بي گهر ڪري رهي آهين.

”پر مان سڄي عمر هن جو وجود برداشت نه ڪندس هُن کي طلاق نه ڏيندين ته مان هڪ پل به هن گهر ۾ ڪونه رهندس مان ان شخص سان هڪ پل به نه ٿي رهي سگهان جيڪو ٻن ٻيڙين جو مسافر هجي اگر هن سان ايتري ئي محبت هئي ته مون سان شادي ڇوڪئي هئي“

بس ان کان وڌيڪ مان ڪجه به ٻڌڻ جي همت ساري نه سگهيس پنهنجي وجود کي ڪنهن بلنديءَ تان ڪنهن اونهي کاهيءَ ۾ ڪرندو محسوس ڪيم سڄي رات جاڳندي رهيس جرڪندڙ تاندن تي پاسا ورائندي رهيس صبح جو ڏٺم ته ٻنهي جا چهرا لٿل هئا شايد مون وانگر سڄي رات پنهنجو پاڻ سان جنگ ڪندا رهيا هئا گهر ۾ عجيب ماٺ ۽ ڇڪتاڻ وارو ماحول هو هرڪو هڪٻئي کان منهن لڪائڻ جي ڪوشش ۾ رڌل هو آخر هوءَ پنهنجا ڪپڙا بيگ ۾ وجهي مائٽن وڃڻ لاءِ تيار ٿي وئي مون ۾ ايتري همت ڪونه هئي جو هُن جي سامهون وڃي اهو پڇي سگهان آخر منهنجي وجود هن کي ڪهڙي تڪليف ڏني آهي مان چپ چاپ سڀ ڪجه ڏسندي رهيس هوءَ ويندي ويندي چئي ويس مونکي تيستائين ونڻ نه اچجانءِ جيستائين هن کي طلاق نه ٿو ڏئين....“ هوءَ هلي وئي ۽ تلخين جو زهر سڄي گهر ۾ ڦهلجي ويو اڳي کان به وڌيڪ وحشت ماٺار ڇانيل هئي اسان ٻئي جڻ هڪٻئي جا ڏوهاري ....نظرون ملائڻ کان ڪيٻائي رهيا هياسين شايد هاڻي ڪنهن به سوال ڪنهن به جواب جي گنجائش باقي نه بچي هئي درد جون سيراٽيون بار بار اندر جي تار کي ڇهي خبر ناهي ڪهڙو الميو راڳ آلاپي رهيون هيون ۽ وڻ ٽڻ هوائن جي سرتال تي نچي ٽپي عجيب آواز پيدا ڪري رهيا

هئا دور افق تي نهار ڪيم چند بہ منهنجي اندر جي اونداهيءَ ۾ اجهامي ويو هو وقت پنهنجي رفتار سان هنياءَ کي رهڙي رهيو هو دري بند ڪري وري ڪمري ۾ لڳم وقت ڪمري بند ٿي ويو آهي سموريون وحشتون بند ڪمري ۾ سمائجي ويون هجن مان پاڻ کي کنهن سڪل پن جيان بيڊ تي اڇلايم ائين لڳم پيڙا ۽ عذاب ۾ لڱ لڱ سنڌ سَنڌ ڏکي رهيو هجي سوچڻ چاهيم ماضيءَ کان حال تائين ڪجھ بہ سوچي نہ سگهيم جڻ ورهين کان هڪ ئي سوچ جي نقطي جي چوڌاري ڦيريون ڏئي ٽڪجي پئي هجان هُن جي ۽ منهنجي بيڊ جي وچ ۾ ٿورڙي تہ وٿي هئي ۽ لڳم هاڻي اها وٿي صديون گذرڻ جي باوجود اورانگهي نہ سگهندس هوءَ صبح کان وٺي هُن جي وڃڻ کان پوءِ انهيءَ حالت ۾ بيڊ تي ستو پيو هو خبر ناهي کهڙي سوچ ۾ ٻڏل هو صبح کان وٺي خبر ناهي ڪيترن سگريٽن جو ساهہ نپوڙي پيرن هيٺيان مروڙي چڪو هو ڪڏهن ڇت ۾ تہ ڪڏهن مون کي گهوري رهيو هو سندس گهور ۾ خبر ناهي کهڙو احساس لڪل هو جيڪو منهنجي اندر ۾ وڍ وجهي رهيو هو آخر برداشت نہ ٿيو همت ڪري پڇيو مانس.

”ٻڌ ڇا تون مونکي واقعي طلاق ڏئي ڇڏيندين.......؟“

جملو جڻ پنيور جي بي صدا هوائن ۾ واڪا ڪندو دم ٽوڙي ويو ٻيهر چيم

ڇا تون مون کي واقعي طلاق ڏئي ڇڏيندين.....؟“

لمحو مون کي تڪيندو رهيو ۽ پوءِ جڻ گهري سوچ مان ڇرڪ ڀري جاڳي پيو پنهنجو پاڻ کي جواب ڏيڻ لڳو

”نہ......نہ ائين ناممڪن آ مان ائين ڪڏهن بہ نہ ڪندس“

ها...... ان ۾ کهڙي ڳالهہ ناممڪن مان پلا ڪڏهن سوچيو هو هو تہ مونکي پنهنجا عذاب پاڻ ئي ڀوڳڻا پوندا مون کي اها خبر ڪٿي هئي تہ ڀاڄ ڀاڄ ٿي هوندي آ پيڻ ڪڏهن بہ ٿي نہ ٿي سگهي..... مان هميشہ پنهنجا فيصلا پاڻ ڪيا اٿم ۽ ڪڏهن بہ انهن تي پڇتاءَ ناهي ٿيو ۽ هاڻي بہ اهو فيصلو ڪيو اٿم تہ تون مون کي تنها ڇڏي ڏي مان هونءَ بہ توکي تنهائيءَ جي احساس کان سواءِ ڏنو ئي ڇا آهي هوءَ تنهنجي ٻار جي ماءَ ٿيڻ واري آهي هاڻي هن گهر تي ۽ تنهنجي مٿان هن

جو وڏيڪ حق آهي تون هن کي واپس گهر وٺي اچ مان هُن جي اچڻ کان اڳ ۾ هي گهر ڇڏي هلي ويندس مان هاڻي هِن گهر ۾ نہ ٿي رهي سگهان جنهن گهر ۾ پرمر ائين پور پور ڪيا وڃن محبتن کي خود غرضين جي حوالي ڪري جذبن جي قتل ڪيو وڃي.....“

هوءَ اٿي کڙي ٿي هُن گهڻو ئي روڪڻ چاهيو پر منهنجا وڏيل قدم پوئتي موٽي نہ سگهيا لڙڪن جي بي انت نہ ٽٽندڙ قطارون هيو جيڪي روح مٿا ڦيريون ڏئي رهيون هيون مون کي پنهنجو وجود وقت جي ڦيٿن هيٺان اچلائيندو محسوس ٿي رهيو هو..... پوئتي نهارڪيم پنهنجي جيون جا پنجيتاليهہ ورهيہ صدين تي پکڙيل جهرندڙ روح جا ورلاپ لڳا، هر پڙلاءَ ۾ ايذاءَ هو..........محرومين جو............ هر محروميءَ ۾ عذاب هوجيئڻ جوءِ هر پل پاڻ موت جو سراب هو جن وحشتن کي مٿائڻ چاهيو هيم اهي وحشتون ۽ تنهائيون اڄ بہ منهنجن مقدر هيون بلڪ هاڻي انهن تنهائين جو احساس اڳ کان بہ وڌيڪ ايذائيندڙ هو......!

سمجهوتو

هن کي ڏسي مون کان ڇرڪُ نڪري ويو ڇڻ ڪو پوائٽنو خواب ڏسڻ کان پوءِ هڪدم اک کُلي وئي هجي. آئون حيرت جي اونهائين ۾ ڪيترائي پهر پٿر جي بت جيان سوچيندو رهيس. منهنجون اکيون هن جي وجود ۾ ائين کُپيل هيون ڄڻ پنج هزار سال ڪنهن پراڻي شاهڪار جي آثارن جي بربادي جا ڪارڻ ڳولي رهيون هجن. ماضيءَ جا گمشده ورق اکين اڳيا ڦرڻ لڳا ۽ هر ورق تي ڇٽيل تحرير ڇٽي ٽيندي وئي اکين کي ويساهه ئي ڪونه پيو اچي ته هيءَ اُهائي ڪوئل آهي جنهن جا تکا منا ٻول سريليءَ موسيقيءَ جيان ڪنن کي وٽندڙ نرم احساس ڏيندا هئا. اُها ڪوئل جيڪا هر وقت ڇهڪندي رهندي هئي جنهن جا زندگيءَ سان ڀرپور ٽهڪ يونيورسٽيءَ جي ديوارن ۾ ڏار وجهي ڇڏيندا هئا جنهن جون اکيون چنڊ جيان روشن هونديون هيون جن ۾ هزارين مرڪندڙ سپنن جا اڻ کٽ سلسلا هئا. مون ڪوئل کي پهريون ڀيرو تڏهن ڏٺو هو جڏهن يونيورسٽيءَ ۾ "عورتن جي عالمي ڏينهن" جي موقعي تي ملهايل فنڪشن ۾ هوءَ تقرير ڪري رهي هئي هن جي تقرير جو هر لفظ احساسن سان ڀرپور هو هُن جي گرما گرم تقرير ٻڌندي سڄي هال ۾ ويٺل ماڻهن تي سانت ۽ خاموشي ڇانئجي وئي هئي هر ڪنهن جي نظرن جو مرڪز ڪوئل جو گلابي ٻهڪندڙ چهرو هو جيڪو جذبات جي تپش ۾ ٽانڊي جيان ٻري رهيو هو ۽ جڏهن هُن تقرير ختم ڪئي ته سڄو پنڊال تاڙين جي گونج سان وڄي اٿيو ۽ هوءَ ڪنهن فاتح جيان اسٽيج تان هيٺ لهي رهي هئي ڄڻ مردن جي سڄي دنيا کي هڪ ئي لمحي ۾ فتح ڪري ڇڏيو هجيئن. فنڪشن ختم ٿيڻ کان پوءِ مون ماڻهن جي ميڙ مان نڪرندي هن کي روڪيندي چيو.

”اوهان کي مردن لاءِ ايتري ڌڪار ۽ نفرت ڇو آهي.........؟“

هن پل ڪن لاءِ مون ڏانهن نهاريو ۽ چيائين.

”منهنجي ڪنهن سان به ذاتي دشمني ڪانهي هي سڀني عورتن جي بقا جو گڏيل مسئلو آهي ۽ هر پڙهيل ڳڙهيل باشعور عورت کي پنهنجن گڏيل مسئلن تي ڳالهائڻ جو پورو حق آهي“

”ڇاماں غلط چيو.....؟“

هوءَ مرڪندي اڳتي وڌي وئي ۽ مان هن جي باوقار چال کي ڏسندو رهجي ويس ان ڏينهن کان پوءِ هر روز هن سان ملاقات ٿيندي هئي هوءَ ڏاڍي بولڊ ڇوڪري هئي ڪلاڪن جا ڪلاڪ بحث ڪندي هئي هر موضوع تي ڀرپور دليل ڏئي مقصد جي ڇنڊ ڇاڻ ڪندي هئي اسان ٻئي هڪ ئي رستي جا مسافر هياسين پر منزل الڳ الڳ هئي اسان ٻئي هڪ ٻئي جي ذهنن جي تمام ويجهو هئاسين پر دلين کان اوترو ئي پري هئاسين اسان جي اندر ۾ پيار جا رابيل ته ٽڙيل هئا پر ان جي خوشبوءَ کان ٻئي محروم هئاسين اسان هڪ ٻئي کي ڏسي خوش ته ٿيندا هئا سين پر پنهنجي اکين ۾ هڪٻئي لاءِ سپنا ۽ خواب سجائڻ گناهه سمجهيوسين. اسان جي وچ ۾ فاصلن جي جيڪا حد لڪير موجود هئي ان کي اورانگهڻ جي ڪڏهن به ڪوشش ڪونه ڪئي سين ان جي باوجود اسان هڪٻئي جا ڏک سک جا ساٿي هئاسين پر ايتري انڊر اسٽينڊنگ جي باوجود اسان هڪٻئي کان تمام گهڻو پري هئاسين. شايد ان لاءِ به ته ڪوئل کي هميشه کان مردن کان نفرت هوندي هئي ۽ مان ڪوئل جي ذات ۾ ڪوبه مطلب رکي پاڻ کي خود غرض ۽ نفرت لائق بنائڻ نه ٿي چاهيو پر جڏهن هڪ ڏينهن ڪجه دوستن اها خبر ٻڌائي ته ڪوئل جو مڱڻو ٿي ويو آهي ته مون ان خبر کي رد ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ڦهريون ڦيرو پنهنجي اندر ۾ ڪجه پرندو محسوس ڪيم جڻ منهنجو قيمتي اثاثو ۽ خزانو ڪنهن ڦري ورتو هجي. منهنجا خيال ، منهنجا سپنا، منهنجا آدرش ڪنهن جهٽي ورتا هجن ان ڏينهن ڪوئل تي ڏاڍي ڪاوڙ آيم ۽ ڪوئل سان ملي بغير يونيورسٽيءَ مان واپس گهر هليو آيس ۽ ٻه ٽي ڏينهن ڪوئل جي جي سامهون ٿيڻ کان لنوائيندو رهيس شايد ڦهريون ڦيرو پنهنجي اکين جي گنهگار ٿيڻ جو احساس

ٿي ويو هيم. چوٿين ڏينهن يونيورسٽيءَ ويس ته هوءَ سامهون ئي ملي وئي جڻ منهنجي انتظار ۾ صدين کان اتي ئي بيٺي هجي هُن کي ڏسي ڪاوڙ اچان به وڌي وئي مون هن کي نظر انداز ڪري قدم اڳتي وڌايو هن پويان سڏ ڪندي چيو

”ناراض آهين ڇا......؟“

شايد هن منهنجي چهري تي پکڙيل رنگن کي پڙهي ورتو هو.

”مون کي ناراض ٿيڻ جو ڪهڙو حق آهي تنهنجو منهنجو رشتو ئي ڪهڙو آهي“

”تون مون کي غلط سمجهي رهيو آهين رشتا ۽ حوالا ڪنهن به نالي جا محتاج نه هوندا آهن اسان هڪٻئي لاءِ جيڪي ڪجه محسوس ڪيون ٿا اُها ئي هن رشتي جي سچائي آهي ۽ اهو احساس ئي هن خوبصورت رشتي جو نالو آهي, انهيءَ احساس جي حوالي سان اسان هڪٻئي تي پورو حق رکون ٿا“

”پر ڪوئل تو هيڏي وڏي ڳالهه مون کان ڇو لڪائي ڇا مون تي ايترو ڀروسو به ڪونه هو“ مون سندس ڳالهه ڪٽيندي چيو

هن شڪي نظرن سان مون ڏانهن نهاريو.

”پر مون ڪهڙي ڳالهه لڪائي آهي..........؟“

”پنهنجي مڱڻي جي“.......... مون هڪدم ڇٽي ڏنو ۽ من جي سموري اوبر کي ٻاهر ڪڍيو.

”پر توکي ڪهڙي خبر ته مون کي خود ان ڳالهه جي خبر ڪجه ڏينهن پهرين پئي آهي مان پاڻ ڏک جي انهيءَ احساس ۾ ڪجه ڏينهن کان مري ۽ جي رهي آهيان ته مون کي منهنجي زندگيءَ جي فيصلي کان ايترو بي خبر ڇو رکيو ويو ڪجه ڏينهن پهرين مامي وارا شاديءَ جي تاريخ وٺڻ آيا هئا تڏهن مون کي خبر پئي ته منهنجي قسمت جو فيصلو ڄمڻ وقت ئي ڪيو ويو آهي ۽ مان ننڍپڻ کان ئي ان اڻ ڄاڻ رشتي جي قيدي ۾ قاتل آهيان منهنجون سوچون, منهنجا خواب, منهنجا جذبا ننڍپڻ ۾ ئي گروي رکيل آهن ۽ هاڻي وڏن جي عزت ۽ ناموس خاطر مون کي ان فيصلي جو وياج سميت قرض چڪائڻو آهي“

ڳالهائيندي ڳالهائيندي ڏک هن جي چهري تي پکڙجي ويو ۽ هوءَ ماڻ جي پاتار ۾ لهي وئي مون سندس ماڻ کي ٽوڙيندي چيو.

”پر ڪوئل تو تہ هميشہ اهڙين ريتن رسمن جي مخالفت ڪئي آهي مون کي خبر ڪونہ هئي تو تون ايترو جلدي پنهنجي ارادن ۾ هار کائي ويندينءَ.....؟ مون سندس ئي ڳالهہ ورجائيندي چيو.

ڪوئل ياد ائي هڪ ڏينهن بحث ڪندي مون توکي چيو هو تہ فرض ڪر اگر تنهنجي شادي ڪنهن اهڙي شخص سان ٿي وڃي جنهن کي تون پسند نہ ڪندي هجين تہ پوءِ ڇا ڪندينءَ.....؟ ۽ تو جواب ڏنو هو.

”ناممڪن ائين ٿي نہ ٿو سگهي“ ۽ مون رڙ ڪئي هئي آخر ڇو.....؟؟ مان پنهنجو پاڻ تي وقت ۽ مجبورين جو استحصال ڪڏهن بہ برداشت ڪونہ ڪندس مان هڪ باشعور عورت آهيان مان پنهنجو پاڻ تي مڙهيل ڪوڙي عزت داري ۽ هٺ ٺوڪيل رسمن جي نوڙيءَ کي پنهنجي ڳچيءَ ۾ ڪڏهن بہ نہ وجهندس“

مون تنهنجو جواب ٻڌي ڦڪي مُرڪ سان تو ڏي نهاري چيو هو. ”هون!........ جيڪو اڄ تائين بدلجي نہ سگهيو آهي ان کي تو جهڙي نازڪ ڇوڪري ڪڏهن بہ تبديل ڪري نہ سگهندي ۽ تو منهنجي ڳالهہ ٻڌي عزم وچان چيو هو...

”اهو توکي وقت ٻڌائيندو“....

ٻڌايءِ ڪوئل ڪيڏانهن ويا تنهنجا آدرش.....؟ ٻڌاءِ تنهنجو عزم ڇو پورو پور ٿي ويو ٻڌاءِ ڪوئل جواب ڏي صرف اسٽيج تي بيهي رڙيون ۽ ڪوڪون ڪري عورتن جي حقن جو ڍنڍورو پٽڻ وڏين وڏين ڪانفرنسن ۾ ويهي ڪوڙين دستاويزن تي صحيحون ڪرڻ .... ڇا اهي سڀ آهن تنهنجا آدرش...... تو جهڙي پڙهيل عورت جڏهن ائين ئي موت جي صليب تي چپ چاپ ٽنگي ويندي تہ پوءِ هزارين مظلوم عورتن جي هياٽائپ جو مذاق اڏاري انهن کي معاشري کان باغي ڪرڻ جو حق اوهان کي ڪنهن ڏنو آ......“

”خدا جي واسطي بند ڪ اها پنهنجي تقرير“ تو رڙ ڪري ڪاوڙ ۾ چيو ۽ تون سڏڪن ۾ پئجي وئينءَ ۽ مون ۾ ايتري همت ڪونه هئي جو تنهنجن لڙڪن کي پنهنجي آڱرين ۾ جذب ڪري سگهان....

ان ڏينهن کان پوءِ تون ۽ مان ملندا به هياسين ته اجنبين وانگر....... اسان جي وچ ۾ خاموشيءَ جي ڊگهي ليڪ ديوار بڻجي بيهي رهي هئي جنهن کي اورانگهڻ اسان ٻنهي جي وس ۾ ڪون هو هاڻي ته الائي ڇو هڪ ٻئي کي پنهنجو مجرم سمجهندا هياسين اهي ادبي بحث اهي ادبي ڪچهريون اهو ٻارن وانگر وڙهي پوڻ ۽ وري پرچي پوڻ سڀ ڪجهه يادن جو حصو بڻجي ويو هو يونيورسٽيءَ جا آخري ڏينهن ڏاڍي بي چس ۽ بي رنگ گذري ويا ۽ اهو ڏينهن به آيو جڏهن آخري پيپرو يونيورسٽيءَ جي گيٽ تي بيهي هڪٻئي کي خدا حافظ چئي پنهنجي منزل ڏانهن روانا ٿي ويا سين مان آخري گهڙيءَ تائين توکي اهو ٻڌائي نه سگهين ته منهنجي چاهتن جي آخري منزل تون آهين منهنجي جيئڻ جي آخري وٿ تون آهين اگر تون اج به بغاوت ڪرين ته مان تنهنجو آهيان پر مان هن کي ڪجه به چئي نه سگهيس، وقت ڏاڍي تيزيءَ سان گذري ويو لمحا وقت جي وير ۾ لتبا ويا صرف درد جو احساس ساڻ رهيو.

ڪجه عرصي کان پوءِ ڪوئل جي شاديءَ جي خبر پئي هيم ۽ مون ان خبر کي به چپ چاپ سيني سان لائي دفن ڪري ڇڏيو..... هن کان وڇڙي ورهه گذري ويا، زندگيءَ جا ڪيترائي تلخ ۽ سندر پل بهارن ۽ خزائن جا ڳاڙها پيلا ويس اوڍي تن تي پنهنجا نقش ڇڏي ڊار ٿي ويا پر اج به ائين لڳي ٿو جڻ ڪالهه جو ئي ڪوئي گذريل پل هو جنهن جو هر عڪس اج به ائين ئي چٽو ۽ واضع آهي شايد يادن جا زخم ڪڏهن به پرجي نه سگهندا آهن منهنجي اندر جا زخم به ناسور بڻجي چڪندا رهيا آهن ۽ مان يادن جي پيٽ ۾ تنها هلندي هلندي جيون جو هر رستو وساري چڪو آهيان پنبڻين تان لڙڪ چونڊيندي آڱريون به ڇچرجي ويون آهن هر خواهش بيبسيءَ جو ٻور هاري مجبورين جو احساس ڏياريندي آهي . ڪاش! تون ۽ مان هڪ دفعو ئي سهي، پيار جي فلسفي تي بحث ڪيون ها هڪٻئي کي سمجهائي سگهون ها هڪٻئي کي چاهتن جي زنده هجڻ جو

احساس ڏياري سگھون ها. پر شايد چاهتن جي شدت جو احساس وڇڙي وڃڻ کان پوءِ ٿيندڙ آهي اڄ ورهين جي وڇوڙي کان پوءِ تنهنجو گمشده وجود منهنجي پاڇي جي پويان خاموشيءَ جي چادر اوڍي بيٺو هو اچانڪ نظر پيم منهننجا قدم هڪدم رڪجي ويا جڻ سج جي چوڌاري ڊوڙيندڙ ڌرتي تي سو پنجهٺ ڏينهن جو سفر پورو ڪري وري ان نقطي تي بيهجي وئي هجي جتان پنهنجو سفر شروع ڪيو هيائين. مون کي لڳو پوري ڪائنات ان هڪڙي پل جي سرحد تي رڪجي وئي هجي اکين تي چڙهيل موٽن شيشن جي فريم تي ورهين جا گذريل ڌنڌلا عڪس چٽا ٿيندا ويا پر فرق صرف ايترو هو جو اُها ڪوئل ڪٿي ڏکن جي جهنگل ۾ وڃائجي وئي هئي روح کان خالي هن جو زندهہ لاش منهنجي سامهون بيٺو هو اڄ ان ڪوئل جو ٿهڪ خبر ناهي ڪٿي وڃائجي ويا هئا هن جي چهري جي تازگي لڙڪن جي ڪلرائي پاٽيءَ ۾ سينور جي وئي هئي هن جون روشن اکيون روشني وڃائي چڪيون هيون ۽ سندس جسم صدين کان رُڃ ۾ سفر ڪندو غمن جي گھاڙيتي ۾ پيڙجي هڏائون ڍانچو ٿي ويو هو هن جي اها حالت ڏسي مان پاڻ کي روڪي نہ سگھيس ۽ مون کان رڙ نڪري وئي ۽ مون ڪوئل کي جهنجهوڙيندي پڇيو.

”ڪوئل تو پنهنجي ڇا حالت ڪري ڇڏي آهي ڪٿي منهنجون اکيون پليون تہ ناهن تون اُها ڪوئل ناهين جنهن کي ڏهہ سال اڳ مون يونيورسٽيءَ جي گيٽ تي خداحافظ چيو هو“ منهنجي سوال تي هن جون اکيون پرجي آيون اڄ هوءَ ورهين جو زهر اوڳاڇڻ چاهي پئي پر لفظ هن جو ساٿ ڏيڻ کانڪيبائي رهيا هئا هوءَ گھڻو ڪجھ چوڻ چاهي پئي پر چئي نہ سگھي گھڻو ڪجھ ٻڌڻ چاهي پئي پر ٻڌي نہ سگھي، لڙڪن جو سيلاب اکين ۾ لڪائي هوءَ دوائن جو پيڪٽ جلديءَ ۾ ڪٽي اسٽور تان هيٺ لهي وئي جڻ ڪو گرم هوا جو جهوٽو آيو ۽ گذري ويو ۽ منهنجي اندر ۾ درد جي طوفان کي گھلي آيو ۽ اندر جو موسم هڪدم تلخ ٿي ويو...... مان اهو تہ ڪڏهن بہ نہ چاهيو هو تہ ڪوئل کي اهڙي هيٺي روپ ڏسندس ڪوئل جي ان روپ ۾ هن ۾من ۾ هورا کورا مچائي ڇڏي ڪوئل جي حالت ڄاڻڻ لاءِ دل بيچين هئي آخرڪار ڪوئل جي هڪ سهيليءَ کان خبر پيم تہ ڪوئل ڏاڍي ڏکي زندگي گذاري رهي آهي. ڪوئل جو مڙس ڏاڍو بددماغ بخيل ۽ شڪي

مرد آهي. ڪيڏانهن بہ ڪوئل کي ڪونہ ڇڏيندو آهي آفيس ويندو آهي تڏهن بہ گهر کي ٻاهران تالو ڏيئي ڪوئل کي اندر بند ڪري ويندو آهي گار گند مارڪٽ تہ سندس روز جي زندگيءَ جو معمول اٿس وڏيڪ اذيت ڏيڻ لاءِ طلاق جي ڌمڪي اُٿي ويٺي ڏيندو اٿس ۽ اڪثر مارڪٽ ڪري ٻار ڪسي ماءَ جي در تي اڇلائي ويندو اٿس اهو سڀ ڪجه ٻڌي هينئون ڇڄي پيو ۽ مان سوچڻ لڳس ڇا هر عورت ائين ئي وقت ۽ حالات سان سمجهوتو ڪري زندگيءَ جو انت آڻيندي رهندي ڪڏهن وڏن جي عزت ۽ ناموس خاطر سمجهوتو...... ڪڏهن سماجي پاسداري ڪرڻ لاءِ سمجهوتو...... ڪڏهن طلاق جي بدنام داغ کان بچڻ لاءِ سمجهوتو....... ۽ ڪڏهن اولاد جي کسجي وڃڻ جي خوف کان سمجهوتو..... ڇا زنندگي واقعي سمجهوتي جو نالو آهي جنهن کي وک وک تي سمجهوتي جي ٽيڪ سهاري ٻيهاريو وڃي ٿو. پر سمجهوتي جي سهاري بيٺل عمارت جهٽ ۾ ڊهي پٽ اچي پوي ٿي، منهنجي ڪنن ۾ ڪوئل جي اُها تقرير گونجڻ لڳي جيڪا مون پهريون ڀيرو ٻڌي هئي جنهن ۾ مردن لاءِ ڌڪار ۽ نفرت جي باهہ ٻري رهي هئي پر هاڻي انهن لفظن جي تپش منهنجي وجود کي بہ ساڙي رهي هئي........

رنگ رتول يادون

اڄ ٻن سالن کان پوءِ جيئن ئي يونيورسٽيءَ ۾ قدم رکيم ته گذريل وقت جو هر هڪ سندر پل اکين ۾ سمائجي ويو ۽ مون کي ائين لڳو ويل وقت جي ڏور منهنجي آڱرين ۾ وچڙجي وئي هجي..... ها ڪجهه به ته ناهي بدليو سڀ ڪجهه ساڳيو آهي آس پاس ٻهڪندڙ چهره..... ڇوڪرن ۽ ڇوڪرين جا هلڪا موسيقيءَ سان ڀرپور ٽهڪ.... هوا ۾ ساڳيون سرگوشيون..... ساين ٽارين جي ٻانهن ۾ ننڍڙين مکڙين جا گجرا پاتل ۽ انهن مکڙين جي چپن تي دل کي ٻهڪندڙ مسڪراهٽ..... ها ڪجهه به ته ناهي بدليو. لائبريري جي پويان پٿرن جي ٽڪري ۽ ڪينٽين جي پرسان لان ۾ گل ٻوٽا ۽ وڻن جي ٿڌڙي ڇانو جتي مان اڪثر اچي ويهندي هيس ۽ تون چپ چاپ پويان اچي بيهي منهنجو ڇرڪ ڀرائي پنهنجي موجودگيءَ جي سرهاڻ پکيڙيندي هئين....... انهن وڻن جي ڇانو اڄ به ساڳي آهي پر ان ڇانو کي ڇهڻ وارو ڪو به نه آهي سڀ موسم ۽ موسمن جا رنگ ساڳيا آهن پر منهنجي من ۾ هڪ ئي موسم جو رنگ پکڙيل آهي اڪثر سوچيندي آهيان انهن موسمن سان گڏ اسان جي اندر جو موسم ڇو ڪونه بدلبو آهي؟ پنهنجي سوچن کي لتاڙيندي ساڳين رستن ۽ پيچرن تي جيئن جيئن اڳتي قدم وڌايم ته ائين لڳو انهن رستن ۽ پيچرن تي تنهنجي منهنجي قدمن جا نشان اڄ تائين مٽجي نه سگهيا آهن. چوطرف نظر ڦيرايم ته ائين لڳو گذريل وقت جون لهرون روح کي ڇهنديون پائي رهيون هجن ۽ دل جي وسيع و شال تي تنهنجو اداس مُک چنڊ جيان ايري آيو جنهن جي اکين ۾ اڄ به درد جي نمي جهاتيون پائي اندر کي ڇيد ڪري رهي آهي "جڻ تون چوندو هجين مان سچو آهيان...... سنڌوءَ جي هي هڪ بوند

جيان اَمر آهيان“.... سچ ڪڏهن بہ نہ مرندو آهي ۽ مان اهو سچ آهيان جيڪوڌرتيءَ ماتا جي سيني تي روشني پکيڙي امر ٿي ويندو آهي“

منهنجي اکين ۾ لڙڪ تري آيا ۽ گذريل وقت جو هر هڪ عڪس اکين ۾ اڀري آيو. اهي ڏينهن ڪيترا نہ پيارا هئا جڏهن مان دنيا جهان کان بي نياز ۽ بي خبر صرف تنهنجي دنيا ۾ مگن هوندي هيس تنهنجي ذات کان سواءِ ٻي ڪا بہ شيءَ نظرئي ڪونہ ايندي هئي. تنهنجون اکيون هر وقت منهنجي چوڌاري حصار ٺاهي پاڻ ڏي ڇڪڻ جي ڪوشش ڪنديون هيون تون ۽ مان ڀرن جا ڀر ويهي پنهنجي محرومين جا عذاب اوريندا هياسي ڇوتہ تنهجا منهنجا خواب ۽ انهن جي تعبير ساڳئي هئي اسان جا ڏک سک ساڳيا هئا..... اسان صدين کان رُڄ ۾ گڏجي سفر ڪيو هيو سي........ هڪ ڏينهن جڏهن موسم ڏاڍو جهڙالو هو سليٽي ڪڪر ڪائنات کي ڪاري چادر ۾ ويڙهي رهيا هئا پکي پکڻ پنهنجي وڻاٽن کان ٻاهر نڪري آزاد فضا ۾ جهومي رهيا هئا هوائن جي هندوري ۾ من بانورو گيت ڳائي رقص ڪري رهيو هو. ڳاڙهيون سايون چنريون هواجي دوش لڏي رهيون هيون مان بہ لان جي آخري ڪنڊ وٽ ويٺي هيس ۽ هميشہ جيان تون چپ چاپ اچي منهنجي مٿا ٻيٺين ۽ بغير ڪجه ڪڇڻ جي مهنجي پرسان ويهي رهين ۽ سائي ڇٻر کي بيدرديءَ سان پٽڻ لڳين مان خاموشيءَ کي ٽوڙيندي چيو..

”ايترو چپ ڇو آهين ڳالهائين ڇونہ ٿو......؟“

اچانڪ برسٽ ۽ گولين جا ڌماڪا پوري يونيورسٽيءَ کي ڌوڏي ويا گوڙ ۽ گهمسان جي جنگ ڇڙي وئي..... رڙيون، ڪوڪون ڪائنات کي چيري ڦاڙي رهيون هيون هر طرف افراتفري ڀڄ ڊڪ........ هرڪو زندگيءَ کي هٿن تي کڻي ڊوڙي رهيو هو. بارود جو دونهو چوطرف پکڙجي ويو ۽ هر طرف صرف ڌنڌ ۽ انڌوڪار ڇانئجي ويو هڪڙي پل ۾ اچانڪ ڇاٽي ويو خوبصورت موسم بدصورتيءَ جي رنگ ۾ رڱجي ويو ان مهل مان جهنجهوڙيندي توکان پڇيو

”هي ڇا آهي......؟“

”هي يونيورسٽي آهي يا جنگ جو ميدان“

تون اچانڪ اٿي کڙو ٿئين.........

”ڪيڏانهن پيو وڃين ڏس اڳتي نه وڃ اڳتي خطرو آهي.....“ مان روڪيندي چيو.

”ڏس ضد نه ڪر تون گهر هلي وڃ مان اسٽوڊنٽ يونين جو صدر آهيان ۽ سڀ ڪان پهريون گوليءَ جو ڪاچ مون کي بڻجڻ گهرجي تون چاهين ٿي مان بزدل بڻجي هتي ويهي رهان........ مان نه ٿو چاهيان ته اهو وقت اچي جڏهن هرڪو ڪربلا جي ميدان ۾ ڇاتي پٽي ماتم ڪري“ مان تنهنجي ڳالهه ڪٽيندي چيو هو

”اسان جي ملڪ ۾ ليڊر ڪرسيءَ تي وهڻ لاءِ هوندا آهن نه ڪي گولي کائڻ لاءِ.......“

ان ڏينهن تو منهنجي ڪابه دليل قبول نه ڪئي ۽ اڳتي وڌندو وئين ۽ تنهنجو پاڇو بارود جي ڌنڌ ۾ گم ٿي ويو به ڪلاڪ مسلسل فائرنگ ڪنن ۾ زلزلو برپا ڪندي رهي ۽ وهم ڇوڏاري وڪوڙجي ويا. اڄان به نظرون ان رستي تي اٽڪيل هيون جتان تون گذري ويو هئين. ٻن ڪلاڪن کان پوءِ آهستي آهستي سانت ٿي وئي پوري يونيورسٽيءَ کي فوج گهيري ۾ ڪري ڇڏيو... ۽ پوءِ ...... ۽ پوءِ ماٺ ٽٽي پئي منهنجا سڏڪا ڪائنات کي چيري ڦاڙي رهيا هئا ۽ منهنجن لڙڪن پوري ڌرتيءَ کي ڳاڙهو سرخ ڪري ڇڏيو پر ..... پر تون منهنجا سڏڪا ٻڌي به موڙي هڪ پل لاءِ به واپس نه موٽي سگهين. تنهنجي جسم خون ۾ رڱيل ڌرتيءَ جي گولي تي روشني پکيڙي رهيو هو.....اڄ تائين اها رَت ڇاڻ جي هولي وسري نه سگهي آهي...... ان ڏينهن کان پوءِ مان وري يونيورسٽيءَ ۾ قدم نه رکيو مان پنهنجا سڀ آدرش ۽ سپنا تو سنگ دفنائي ڇڏيا اڄ ٻن سالن کان پوءِ هتي قدم رکيم ته ائين لڳو سڀ ڪجهه ساڳيو آهي ڪجه به ناهي بدليو وري اڇانڪ گوليون آسمان جو سينو چيري ڌرتيءَ کي سرخ ڪري ڇڏينديون ۽ وري ساڳيو هشر جو منظر هوندو...... وري خبر ناهي ڪير ڪونڌر ڪسندو ۽ ڌرتيءَ جي گولي کي سرخ ڪري ڇڏيندو......

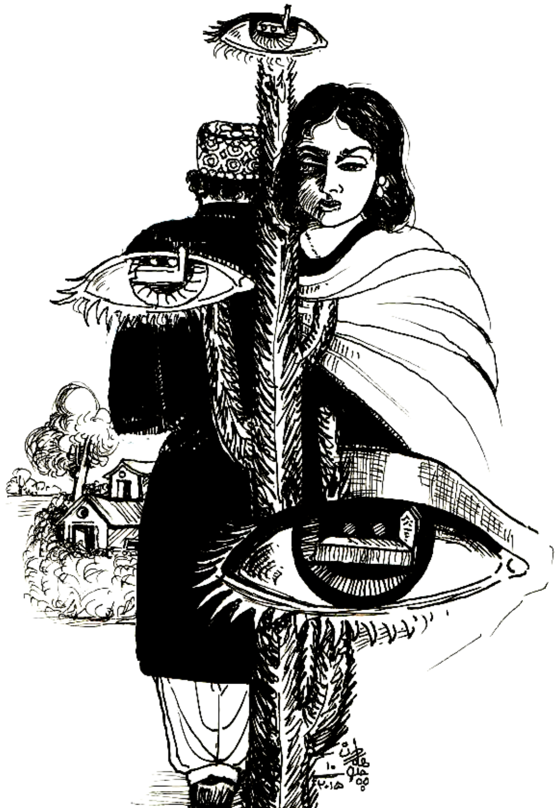

آخري منظر

اُداسيءَ جو ڪوهيڙو رات جي هر پل تي پکڙيل هو ڪائنات جو ذرو ذرو لڙڪن جي ماڪ ۾ پنل اداس لڳي رهيو هو اميد جي آخري لاٽ پويان پساهه کڻي پاڻ کي ٻيهر جيارڻ جي ڪوشش ڪري رهي هئي... جذبن جي ٽڏاڻ ٻنهي جي وجود کي جڻ بي جان ڪري ڇڏيو هو سانت جا نانگ ٻنهي جي چوڌاري ڦڻ ڪڍيون ويٺا هئا ۽ ماٺ جو زهر ٻنهي کي ائين ته ڇهي ويو هو جو ٻئي هڪٻئي کي پر ان ماٺ کي ٽوڙڻ لاءِ ڪنهن وٽ به لفظ نه هئا جڻ لفظ به اڄ شڪست ڏئي بي بسيءَ تي ٽهڪ ڏئي کلي رهيا هئا ماٺ وڌندي وئي ۽ رات آهستي آهستي رڙهي رهي هئي آخر سارنگ پنهنجي خشڪ چپن کي چوريو.

"تنهنجي خاموشي ڪڏهن ٽٽندي......؟"

سارنگ هڪ نظر سپنا کي ڏسندي خاموشيءَ جي ڊگهي سقراط کي ٽوڙيندي چيو سپنا پل ڪن لاءِ سارنگ ڏي نهاريو ۽ وري ساڳئي خوفناڪ خاموشي ڇانئجي وئي ۽ هوا جون سيسراٽيون خاموشي جي لڱ لڱ ۾ چيڙ لڳيون ۽ فضا ۾ عجيب عجيب آواز اڀرڻ لڳا سارنگ غور سان سپنا جي اکين ۾ ليئو پائي ڏٺو جن ۾ لڙڪ تري آيا هئا ۽ سپنا جي آکين ۾ عجيب وحشت ۽ ڪشمڪش هئي جڻ چوندي هجي مان ڪٿي خاموش آهيان....؟" منهنجي من جي اندر پليل خوف ۽ محرومين جا آواز تون ڇوڪونه ٻڌين ٿو؟" سارنگ کي لڳو هن جي من جا اُڌما هن جي اکين مان لاوا بڻجي ڦاٽي پيا هجن ۽ انهن جي تپش ۾ هن جو وجود رجي رهيو هجي........ سپنا ڪرسيءَ تي ڪنڌ لاڙي مٿي آسمان ڏي گهوري ٿي ۽ سارنگ سپنا جي اکين ۾ جهاتي پائي چوي ٿو...

”سپنا ڇا اسان وٽ ڪابہ اهڙِ واٽ ۾ رستو ڪونهي جنهن تي هلي ڪري اسان وقت ۾ حالات کي شڪست ڏئي سگهون هر موڙ تي وقت اسان کي ڇٽيو ۾ ڇيپاٽيو آهي ڇا اسان ان وقت کي لتاڙي اڳتي نہ ٿا وڌي سگهون ڇو وقت اسان کي بار بار پوئتي ڌڪي رهيو آهي“

سارنگ جذباتي انداز ۾ هرگز نہ سوچ نہ تہ سڀ ڪجه لڙهي ويندو. مان ڄاڻان ٿي هن وقت تنهنجي اندر ۾ ڪهڙو ٽڪڪو ۾ مانڊاڻ متل آهي پر سارنگ پليز هڪڙي ئي ٿڌي ساهہ ۾ من جو سمورو ويڙ ٻاهر ڪڍي ڦٽو ڪر.......“

”نہ سپنا لفظن جي ڪوڙي زهر اوڳاڇڻ سان من جي ڪوڙائڻ ختم نہ ٿي ويندي آهي“

”پر سارنگ اسان ان زهر کي پنهنجي جسم مان چوسي تہ سگهون ٿا“

”سپنا اهي تنهنجي ڀل آهي اسان بَن بَن جا پٽڪيل جوڳي ناهيون جنهنج جي مرليءَ جي ڌن تي نانگ ڦڻ ڪڍي رقص ڪرڻ شروع ڪري ڏيندا آهن“

”سارنگ زندگي خوبصورت جملن ۾ لفظن جي راند ڪونهي“

”مان ڄاڻان ٿو زندگي لفظن جي راند ڪونهي بلڪ وِهہ جو ڍُڪ آهي جنهن کي اسان امرت سمجهي پيئندا آهيون“

”جڏهن سڀ ڪجه ڄاڻين ٿو تہ حقيقتن سان مقابلو ڇو نہ ٿو ڪرين“

”سپنا مان صرف ايترو ڄاڻان ٿو تہ اسان هڪٻئي کي حاصل ڪري زندگيءَ جي سفر ۾ گڏ گڏ هلون“ ٻڌاءِ سپنا ڇا اها تنهنجي خواهش ڪونهي سارنگ سپنا کي جهنجهوڙيندي پڇيو.

”نہ سارنگ هتي ڪنهن بہ ڪنهن کي حاصل نہ ڪيو آهي. مان تہ هتي هر ماڻهو نراس ئي ڏٺو آهي مان تہ صرف خواهشن جا چرندڙ پرندڙ لاش ڏٺا آهن هر اک ۾ محرومين جون نهڊڙيون ننڍڙيون قبرون ڏٺيون آهن هي آسمان تي جرڪندڙ تار ڏسين ٿو سپنا تارن ڏي مٿي اشارو ڪندي چيو مان انهن تارن کي نہ پهچي

سگھان ٿي ۽ نہ ئي ڏرتيءَ جي گولي تي هيٺ لاهي سگھان ٿي پوءِ پلا مان انهن تارن سان راند ڪيڏڻ جي خواهش ڪيئن ٿي ڪري سگھا“

”ان جو مطلب تہ اهو تنهنجو آخري فيصلو آهي“

”مان فيصلو ڪرڻ جو حق ڪيئن رکان ٿي هميشہ مون تي فيصلا مڙهيا ويا آهن ”مان توسان اڳتي نہ ٿي هلي سگھان“

پر ڇو..............؟؟ سارنگ پنهنجون مُٺيون ڀڪوڙيندي چيو.

”ان ڇو جو جواب مان توکي ڪڏهن بہ ڏئي نہ سگھندس“

”سپنا!! ان جو مطلب تہ پنهنجي اڄ آخري ملاقات آهي ان کان پوءِ پاڻ ڪڏهن بہ نہ ملي سگھنداسين“

”پاڻ ڌار ٿي ڪٿي ٿينداسين تون ۽ مان بہ مختلف رستا ضرور آهيون پر پنهنجي رستن کي ڳنڍيندڙ ڪراس لائن هڪ ئي آهي جيڪا ڌار هوندي بہ اسان کي هميشہ ڳنڍيون رهندي“

”پر سپنا ! مان تو بن اهو وڇوڙي جو عذاب نہ ٿو سهي سگھان“

سارنگ سپنا جي ڳالهہ ڪٽيندي چيو.

”پاڻ ملڻ کان پهريون بہ دُکي هياسي ۽ ملڻ کان پوءِ بہ دکي آهيون ۽ وڇڙي وڃڻ کان پوءِ بہ دُکي رهنداسين جڏهن زندگي ڏک ئي ڏک آهي تہ روئي ڇو موڪلائجي“

سپنا پنهنجي چپن تي مُرڪ جا ٽانڊا ٻاري روشني ڪرڻ چاهي پر هن جي پنهنجي ڏڪندڙ ساهہ جي ڦُوڪ سان مرڪ جا ٽانڊا پل کن ۾ وسامي ويا ۽ وري ساڳيو خاموشي جو گھُگھہ انڌيرو هو.

”سارنگ تون پنهنجي دنيا ۾ واپس هليو وَڃ ڏس ڳوٺ ۾ تنهنجي شاديءَ جون تياريون زور شور سان ٿي رهيون هونديون تنهنجي شاديءَ ۾ صرف ٿي ڏينهن بچيا آهن اگر تون ڳوٺ نہ پهتين تہ تنهنجي گھروارن جي ڪيتري بي عزتي ٿيندي تنهنجي انتظار ۾ ويٺل تنهنجي ڪنوار جي ڪهڙي حالت ٿيندي“

”پر سپنا توکان سواءِ منهنجي ڪهڙي دنيا آهي تون چاهين ٿي مان ڪنهن ڳوناٽي جاهل عورت سان شادي ڪري زندگي ڀر لاءِ خودڪشي ڪري ڇڏيان“

”نہ.......... نہ سارنگ ائين نہ چئہ ڪنهن بہ عورت کي صرف ڳوناٽي ۽ جاهل سمجهي ٺڪرائي عورت جي توهين نہ ڪر سارنگ تو تہ مون سان واعدو ڪيو هو تہ اسان گڏجي جهالت جون پاڙون پٽينداسين تون تہ ترقي پسند نوجوان آهين ۽ مان جڏهن بہ عورتن جي حقن لاءِ آواز اٿاريو آهي تو منهنجو ساٿ ڏنو آهي پر اڄ جڏهن عمل جو وقت آيو آهي تہ تون پهرين قدم تي ئي هار ڪائي رهيو آهين سارنگ تون چاهين ٿو مان بہ ان جنگ ۾ تو جيان هار ڪائي چپ ٿي ويهي رهان نہ سارنگ نہ اگر مان ائين ڪيو تہ منهنجو آواز هميشہ لاءِ گم ٿي ويندو“

”سپنا ! تو منهنجي چوڏاري رُڃ جو ريگستان پکيڙي ڇڏيو آهي ۽ مان تو بن ان رُڃ ۾ جيئڻ جو رستو گم ڪري ڇڏيندس، ڏس سوچي وٺ“

سارنگ آخري دفعو سپنا جي اکين ۾ ليئو پائڻ جي ڪوشش ڪئي.

مان پنهنجي خوشيءَ خاطر ڪنهن ٻي عورت کي ان خوشيءَ کان محروم ڪري نہ ٿي سگهان نہ...... نہ مان سطحي سوچ واري عورت ناهيان، مان پنهنجا سڀ آدرش قربان ڪري صرف هڪڙي خوشيءَ حاصل ڪرڻ نہ ٿي چاهيان، مان اُها سپنا آهيان جنهن جا سپنا هميشہ کسيا ۽ ڦريا ويا آهن ۽ هن جي اکين کي انڌو ڪيو ويندو آهي پر ان جي باوجود هوءَ پنهنجا سپنا ٻين کي اکين ۾ ڏسي خوش ٿيندي آهي“

سارنگ سپنا جي ڳالهہ ٻڌي اٿي ڪڙو ٿيو ۽ هن جا سمورا لڙڪ پنهنجي اکين ۾ سجائي جدائيءَ جو بوجهہ ڪلهن تي کڻي ٻاهر نڪري آيو۽ هن کي لڳو سارو شهر هن جي لڙڪن جي ستارن سان روشن ٿي ويو هجي ۽ ملاقات جو آخري منظر هن جي اکين ۾ ڏنڌلو ٿيندو ويو ۽ هن جا قدم ڳوٺ طرف وڌڻ لڳا........“

پيڙا ۽ پڇتاءُ

ٽيچرز اسٽاف روم ۾ گوڙ ۽ گهمسان جي جنگ ڇڙيل هئي ۽ اها معمول جي ڳالهه هئي شل نه ڪو موضوع ڇڙي پوي پوءِ ته جڻ ڀنيور کي باهه لڳي ويندي هئي هر ڪا پاڻ کي عالم فاضل سمجهندي وڏا وڏا دليل ڏئي بحث ۾ حصو ضرور وٺندي هئي اڄ به اهڙو ئي سياست جو موضوع ڇڙيل هو ته مِس زرينه اسٽاف روم ۾ ايندي ئي رڙ ڪري سڀني کي حيران ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. ”اڙي يار ڪجھ ٻڌو اٿوَ......؟

سڀ حيران ٿي مِس زرينه جي منهن ڪي تڪڻ لڳيون.

”ڪهڙي خبر آهي ڪوئي بم ڦاٽو آهي يا ٽئين عالمي جنگ ڇڙِ وئي آهي“ مِس فريده ٺوڪ ڪئي ۽ سڀ ٺهڪ ڏئي کلڻ لڳيون.

”ڳالهه ايڏي زبردست آٿو ٻڌنديئو ته اصل کلي کلي پيٽ ۾ سور پئجي ويندوَ........

”پوءِ مهرباني ڪري پنهنجي اِها ڳالهه پاڻ وٽ سنڀالي رک اسان کي هرو ڀرو پيٽ ۾ سور ناهي وجهڻو“ مس نازکلندي چيو.

هاڻي ڳالهه کي گهڻو نه اينگهاءِ سسپينس کي ختم ڪر ۽ جلد ٻڌاءِ“ مس فريده بيزار ٿيندي زور ڀريو.

فريش نيوز اِها آهي ته

”پنهنجي مِس فاخره جي ايندڙ مهيني شادي ٿي رهي آهي......“

”ڇا......؟“ يڪدم سيني جي واتن مان گڏ نڪتو ۽ سيني جا حيرت سان وات ڦاٽي ويا...

”نہ.......نہ اهو ناممڪن آ“ مِس زبيده جيڪا ڪافي دير کان خاموشيءَ سان سڀ ڪجه ٻڌي رهي هئي. چيائين ڇو ناممڪن آ......؟ مرد ڀلي ستر سالن جو ڪڙپيل پوڙهو ڇونہ هجي ۽ مرڻ ڪنڌيءَ تي قبر ۾ پير لٽڪائي وينو هجي پوءِ بہ ان جي شادي ڪرڻ تي ڪنهن کي بہ حيرت ڪونہ ٿيندي آهي! باقي اگر عورت وڏي عمر ۾ شادي ڪري تہ ان تي سيني جون آڱريون ڪڄي وڃن ٿيون آخر ڇو.....؟

مِس زبيده هن عمر ۾ پهلا شادي ڪرڻ ڪا سونهين ٿي ڇا؟ ان کان تہ اسان ايئن ئي ڀليون آهيون عمر ڪجه گذري آهي ڪجه گذري ويندي هرو ڀرو اڇي مٽي ۾ خواري ڪٺون مِس ناز ڳالهہ ڪٽيندي چيو.

انهيءَ هَٺ ۽ غرور جي ڪري تہ پنهنجون هي عمرون ڪري ڇڏيون اَٿو اسان پڙهي لکي پنهنجي پيرن تي بيهڻ کان پوءِ پاڻ کي ڪجه سمجهڻ لڳنديون آهيون اسان جي ذهنن ۾ اها ڳالهہ ويهجي ويندي آهي تہ اسان جو اگر پندرهون گريڊ آهي تہ مڙس جو سترهون گريڊ ضرور هجي. اگر اسان ايم اي پاس آهيون تہ مڙس ڊبل ايم اي ضرور هجي ۽ انهيءَ چڪر ۾ اسان پنهنجي زندگيءَ جا خوبصورت سال پوئتي ڇڏي ايندايون آهيون هوش تہ تڏهن ايندو آهي جڏهن نہ اُها سونهن رهندي آهي ۽ نہ اُها عمر ۽ پوءِ ڪوئي معمولي ڪلارڪ بہ هٿ پڪڙڻ لاءِ تيار نہ هوندو آهي عورت جو اصل گهر تہ مڙس جو گهر هوندو آهي ۽ اُها ئي هُن لاءِ مضبوط پناهہ گاهہ آهي.

مِس زبيده جي ڳالهہ ٻڌي سيني جي چهرن تي ناگواريءَ جا رنگ پکڙجي ويا. مِس زبيده ڳالهہ کي محسوس ڪندي موضوع کي وري فاخره جي طرف موڙي ڇڏيو.

”مِس زرينہ اهو تہ ٻڌاءِ اهو سڀ ڪجه اچانڪ ڪيئن ٿيو.....؟

اهو تہ مِس فاخره ئي ٻڌائي سگهي ٿي“.

سوچڻ جي ڳالهہ اِها آهي تہ هن عمر ۾ هن سان شادي ڪير ٿو ڪري...“

لڳي ٿو ڪو مالدار مُرغو ڦاسايو اٿائين“

”اها يار مون کي تہ سئو سيڪڙو لَو ميرج پئي لڳي“

فاخره ان ڪري تہ ايتري خوش آهي ڇوتہ.....زرينہ ڳالهہ اڃا ۾ روڪي ڇڏي ڇوتہ سامهون فاخره پيريڊ وٺي اسٽاف روم طرف اچي رهي هئي. سڀ خاموش ٿي ويون.

فاخره جيئن ئي اسٽاف روم ۾ داخل ٿي تہ سڀني شرارت مان جملا اڇلڻ شروع ڪيا ڪي فاخره کي عجيب انداز سان تڪڻ لڳيون ۽ ڪي فاخره کي ڏسي دل کي آٿت ڏيڻ لڳيون تہ شايد اسان جو بہ ڀاڳ کُلي پوي.

فاخره چپ چاپ ٻڌندي رهي سندس مُک تي سورنهن سالن جي الهڙ دوشيزه جيان گلابي رنگ پکڙجي ويا.......

مس فاخره توهان وارو صاحب ڪندو ڇا آهي......؟

”بينڪ ۾ ڪلارڪ آهي“ فاخره آهستہ سان مُرڪي جواب ڏنو.

ڪلارڪ.....؟ سڀ اچان بہ وڌيڪ حيرت زده ٿي ويون ڇوتہ مس فاخره پنهنجي جوانيءَ جي دور ۾ پنهنجي سوٽ کي صرف ان ڪري ٺڪرائي ڇڏيو هو تہ هو بي اي پاس معمولي ڪلارڪ هو. مِس فاخره اسڪول جي سينئر استاد هئي ۽ هاڻي سترهين گريڊ ۾ ڪم ڪري رهي هئي .. هوءَ ڀينرن ڀائرن ۾ سڀ کان وڏي هئي ۽ سڄي گهر کي سپورٽ ڪندي هئي فاخره جي عمر لڳ ڀڳ پنجيتاليهہ سال هئي هوءَ جوانيءَ جي سرحد ڪڏهن جي اورانگهي چڪي هئي هن جي ڪلاس فيلوز کي جوان ٻار هئا هوءَ پاڻ کي سمارٽ رکڻ جي ڏاڍي ڪوشش ڪندي هئي پر عمر پوءِ بہ وارن جي ورين مان ۽ چهري جي لڪيرن مان نروار ٿي بيهي رهي ٿي هن جي چهري جي گهنجن ۾ انهن سپنن جي رک اڏامڻ لڳي هئي جيڪي سپنا هن ٻارنهن سالن جي عمر ۾ سانڍڻ شروع ڪيا هئا هاڻي انهن سپنن جي ٻرندڙ دونهيءَ هن جي سونهن کي بہ تيزي ڇڏيو هو.

اسٽاف روم ۾ جيترا وات هئا اوتريون ڳالهيون هيون ڪي فاخره سان جيلس ٿي ويون هيون ۽ ڪي ان جو مذاق اڏائي انجواءِ ڪري رهيون هيون فاخره جي مون سان گهڻي گهرائپ هئي ۽ هوءَ دل جو حال بہ مون سان ئي ڪندي هئي مون فاخره کي گهڻو ئي سمجهائڻ چاهيو تہ هن عمر ۾ شادي ڪرڻ جي بيوقوفي نہ

ڪر ۽ فاخره ڪلي صرف ايترو ئي جواب ڏنو ته مان پنهنجي پيئرن جي درميان ديوار بڻجي وئي آهيان ۽ مان اها ديوار متائي هنن جي مستقبل جي راهه کولڻ چاهيان ٿي.

پر فاخره اهو توکي پندرنهن سال پهريائين سوچڻ گهرجي ها هاڻي ته اڌ عمر گذري چڪي آهي ۽ اڌ مڙئي ڏکي سکي گذري ويندي.

توکي ڪهڙي خبر ته عمر جا خوبصورت پل روح کي ڪيئن نه ڏنپ ڏئي گذريا آهن اهو گذريل هر پل اندر ۾ ڦٽ ڪري ناسور بڻجي ويو آهي ڇا اسان جي من ۾ اها خواهش ڪونهي ته ڪوئي اسان کي شدتن سان چاهي ۽ اسان ڪنهن کي چاهيون.....؟ چاهڻ ۽ چاهجڻ جو نشو ڪيڏو نه سحر انگيز آهي مون اڪثر اونداهين راتين ۾ ان نشي ۾ مدهوش ٿي جن پيڙائن کي پوڳيو آهي اهو صرف مان ئي ڄاڻان ٿي ۽ منهنجو ڇيهون ٿيل روح...... هر عورت جي خواهش هوندي آهي ته هن جو پنهنجو گهر هجي چاهڻ وارو مڙس هجي گلن جهڙا ٻار هجن ۽ اِها خواهش ان عمر ۾ شدت اختيار ڪري ويندي آهي جڏهن انسان هيڪلائن جي رڻ ۾ پنهنجي سوچن کي رتو ڇاڻ ڪندو آهي.

ان جي ڳالهه ٻڌي مان خاموش ٿي ويس اڄڪلهه اسٽاف روم خاص موضوع مِس فاخره جو هوندو هو سيني کي شاديءَ جو شديد انتظار هو ۽ گهڻو انتظار ۽ اشتياق گهوٽ ڏسڻ جو هو سيني جو خيال هو ته هوندو ڪو اڌڙوٽ رنڙ شخص...... پر جڏهن شادي ٿي شاديءَ ۾ گهوٽ ڏنو ته سيني کي تري جا تاڪ لڳي ويا گهوٽ جي عمر مشڪل سان ڇويهه ستاويهه سال هئي ۽ وڏي حيران ڪن ڳالهه اها ٻڌي سين ته سندس شادي ٿيل آهي ۽ ٻه ٻار به اٿس ۽ جڏهن فاخره کان پڇيوسين ته چيائين پهرين شادي زبردستي والدين پنهنجي پسند سان ڪرائي هيس ۽ مون سان شادي هو پنهنجي پسند سان ڪري رهيو آهي شادي ٿي وئي پر ڳالهه سمجهه ۾ نه آئي ڳالهه کي ڏاڍوڳوهيو پر ڪڙتيل نه نڪتو جڏهن هڪ شخص کي سهڻي سيبتي هم عمر زال موجود آهي ۽ ٻه ٻار به موجود هيس پوءِ صرف پسند ۽ ناپسند جو جواز ڳولهي ڪنهن اڌڙوٽ عمر جي عورت سان شادي ڪرڻ ڪهڙي معني رکي پيو.......؟ اسٽاف روم ۾ فاخره تي گهڻي ڦِٽ لعنت ٿي رهي هئي ته

ڪئين نہ ڪنهن جو گهر ڦٽايو اٿائين ڪيئن نہ پٽ جيڏي ڪي ڦاسائي ٻي عورت جو گهر برباد ڪيو اٿائين. مِس فاخره شاديءَ کان پوءِ پندرهن ڏينهن جي موڪل تي هئي ۽ جڏهن موڪلون ختم ڪري اسڪول آئي تہ ڏاڍي خوش هئي ۽ فريش لڳي رهي هئي هر ڳالهہ ۾ پنهنجي مڙس پهاج جي تعريف ۾ قصيده پڙهي رهي هئي پر سندس ٿهڪ کوکلا هئا ۽ سندس چهري تي پکڙيل رنگ مصنوعي لڳي رهيا هئا سيني کي اهو اندازو هو تہ شادي مشڪل سان برقرار رهي سگهي پر ڇهہ مهينا گذري ويا ۽ هوءَ نارمل انداز ۾ زندگي گذاري رهي هئي البتہ هوءَ سوچن ۾ گم ضرور هوندي هئي ۽ سندس چهري جي اها رونق بہ ختم ٿي چڪي هيس هڪ ڏينهن هوءَ اڪيلي ويٺي لان ۾ روئي رهي هئي مون کي ڏسندي ئي ڪتاب منهن ۾ ڏئي چڏيائين ۽ ڳوڙها صاف ڪرڻ لڳي.

مان هڪدم ڇيو مانس.

”فاخره مون کان پنهنجا ڳوڙها نہ لڪاءِ جيترو لڪائيندينءَ اوترو ئي ساهہ منجهڻ لڳنديءَ جلد ٻڌاءِ ڇا ڳالهہ آ........؟؟

منهنجي ڳالهہ ٻڌي هوءَ لڙڪن هاڻين اکين سان مون ڏي ڏسڻ لڳي ۽ پوءِ جڻ بارود ڦاٽي پيو لفظ رانيات ڪندا هن جي نڙيءَ مان نڪرندا ويا.

”مان طلاق وٺي رهي آهيان“

هُن جا لفظ منهنجي ڪنن ۾ ڌماڪا ڪرڻ لڳا.

”پاڳل ٿي وئي آهين ڇا.....؟“

ها مان پاڳل ئي تہ ٿي وئي آهيان تڏهن ئي تہ ڪوڙين محبتن تي اعتبار ڪري ويٺس منهنجا ڀرم پور پور ٿي چڪا آهن مان محبتن ۾ رشتن جي تقدس جي ليڙون ليڙون ٿيندي ڏٺو آ قسمت مون سان اهڙو تہ کيل کيڏيو آهي تہ مان ڀچي ٽٽي پئي آهيان ۽ هاڻي مان ڪڏهن بہ جڙي نہ سگهندس رات مان پنهنجي ڪنن سان جيڪي ڪجه ٻڌو اٿم ان جو پڙاڏو هر پل منهنجي روح کي گهاءُ ڏئي لوڻ ٻرڪي رهيو آهي. رات منهنجي طبيعت خراب هئي ان ڪري سوير ئي مٿو ٻڌي سمهي پيس دير سان جاڳ ٿي تہ منهنجو مڙس ڪمري ۾ ڪونہ هو سوچيم ٻي زال وٽ ترسيل هوندو اهو سوچي سيسراٽي نڪري وئي نڙيءَ ۾ ڪندا چڀڻ لڳا پاڻي

پيئڻ جي خيال سان اٿيس جيئن ئي ڪمري مان نڪتم ته ٻئي ڪمري مان آواز ڪنن تي پيو منهنجا پير اتي ئي ڄمي ويا.

منهنجي مَن جي راڻي ته صرف ۽ صرف تون آهين هوءَ پوڙهي ته صرف پيسن ڪمائڻ جي مشين آهي ڏس جڏهن کان هوءَ گهر ۾ آئي آهي گهر ۾ ڪيڏي نه خوشحالي اچي وئي آهي پهرين منهنجي ٻارنهن هزار پگهار ڪٿي پوري پوندي هئي هر وقت گهر ۾ ڪِرڪِر ۽ پِندڻ هوندو هو مان هُن سان شادي صرف ۽ صرف پيسن خاطر ڪئي آهي پنجاهه هزار مهيني ۾ ڪمائي ٿي مون تي ڪهڙو بار آهي ڪائي پنهنجو پائي پنهنجو ۽ مان چَٽ چُمر ڪري سڄي پگهار به ڪسي وٺندو آهيانس جيڪي بينڪ ۾ ست لک رکيل هيس اهي به سبز باغ ڏيکاري سڀ پيسا ڪڍرائي پنهنجي راحيل جي نالي پلاٽ خريد ڪيو اٿم منهنجي پهاج ڪاوڙ ۾ چيس.

”اهو ته مان به ڄاڻان ٿي تڏهن ئي ته خاموش آهيان پر تون اڄ هن کي اسپتال چيڪ اپ لاءِ ڇو وٺي ويو هئين .....؟ ڏس مان اهو ڪڏهن به برداشت نه ڪندس ته هن کي ٻار ٿين“...

تون به صفا ڪا چري آهين هن عمر ۾ ٻار وري ڪٿان ٿيندس، ڊاڪٽرياڻي صاف جواب ڏئي ڇڏيس مان به مڙئي دل خوش ڪندو آهيانس مون کي خبر آهي هاڻي هُن کي ٻار ڪونه ٿيندا توکي هُن مان ڊپ ٿيڻ نه گهرجي بلڪ تومان هُن کي پوءَ ٿيڻ گهرجي ڇوته هُن ۾ ڪابه اهڙي جنسي ڪشش ڪونهي جيڪا مون کي هُن ڏي پاڻ ڏانهن ڇڪي سگهي هوءَ مئل پوڙهو روح آهي مان وڏيڪ ڪجه به ٻڌي نه سگهيس ڄرڪندڙ لفظ منهنجي اندر کي زخمي ڪري ۽ روح کي ڄرڪائي ويا مان سڄي رات ٽانڊن تي پچندي گذاري آهي ٻڌاءِ مون کي ڇا ڪرڻ گهرجي.....“

هوءَ وري روئڻ لڳي.

”فاخره هڪ غلطيءَ کان پوءِ ٻي غلطي هرگز نه ڪجانءِ نه ته ماڻهن جي لفظن جا ڏنڀ نه سهي سگهندينءَ.....وڏيڪ ڇڪنا چور ٿي ويندينءَ ماڻهو تو تي

وڏا وڏا ٺهڪ ڏئي کلندا طنز جي تيرن سان تنهنجو روح رتو ڇاڻ ڪري ڇڏيندا....“

”پوءِ مان ڇا ڪيان ڪهڙي منهن سان ان گهر ۾ رهان جنهن گهر ۾ مون لاءِ نتهڻ اس آهي مان بغير ڇت جي گهر ۾ نہ ٿي رهي سگهان“

”نہ فاخره نہ......توکي وقت ۽ حالتن سان سمجهوتو ڪرڻو پوندو آهي“

”اهو ناممڪن آمان سمجهوتو نہ ٿي ڪري سگهان“

ڏس فاخره قصور تنهنجو آهي توکي شاديءَ کان اڳ ۾ سوچڻ گهرجي ها تہ تون اوور ايج ٿي چڪي آهين پر ان وقت تون انڌي ٿي چڪي هئينءَ نہ توکي پنهنجي مڙس جي ننڍي عمر نظر آئي ۽ نہ ان جي زال ۽ ٻار نظر آيا هاڻي پڇتائڻ اجايو آهي.....“

هاڻي هوءَ سڏڪن ۾ پئجي وئي ۽ پڇتاءَ جا لڙڪ ڳاڙهي رهي هئي ۽ مان هن جا لڙڪ اگهڻ بجاءِ اٿي هلي آيس پنهنجي اندر ۾ پيڙا ۽ عذاب کڻي.........

مون کي لڳو هوءَ ڪليل ڇت هيٺان بيٺي آهي ۽ هُن جي پيرن هيٺان زمين ڪونهي هن جو هيڪلو وجود سج جي گرم گولي هيٺ جلي رهيو آهي......!!

پٿر

اج جي صبح ڪيڏي نہ روشن هئي هر شيءِ اجري اجري جرڪي رهي هئي جيئن ساوڻ جي ڀرپور برسات کان پوءِ وڻ ٽڻ پن ڇڻ، پکي پکڻ ڌوتل ڌوتل نکريل نکريل لڳندا آهن اڄ جي صبح لائي ڇو هر صبح کان مختلف ۽ بدليل بدليل لڳي رهي هئي هن ڇن هڪڙي ڊگهي تاريڪ رات جي سفر کان پوءِ منزل جو سورج اڀري آيو هجي ۽ هر طرف روشني ئي روشني پکڙجي وئي هجي هر نظارو هر عڪس ۽ هر رنگ بدلجي ويو هجي اندر جي رُڃ ۾ عجيب خوشبو ۽ سرهاڻ ڦهليل هئي جو سڄو تن من ان خوشبوءَ جي ڇولين م واسجي ويو هجي جيئن جيئن روشني اندر ۾ جهاتيون پائي رهي هئي تيئن تيئن اندر جي هر مکڙي ٽڙي ايندڙ لمحن جو استقبال ڪري رهي هئي ڇڻ دل جي اڱڻ ۾ جذبن جا نوٽ سڪل وڻ ٽڻ اڄ صدين کان پوءَ ڇهڇ ساوا ويس اوڍي لڏي لمي خوشين جو پيغام ڏئي رهيا هئا اڄ مان پنهنجي مُک کي شيشي ۾ ڏسي مرڪي پيس ۽ گڏ شيشو بہ منهنجي مُرڪ ۾ شامل ٿي وڏو ٽهڪ ڏئي ڇناڪ سان هيٺ ڪري پرزه پرزه ٿي ويو ۽ ان سان گڏ منهنجي زال جي هنيانءَ ڏاريندڙ رڙ اندر جي آر پار ٿيندي وئي .

انڌو ٿيو آهين ڇا.....؟ اهو هڪڙو اڪلوتو آئينو بہ ڀڃي ڇڏيئي تنهنجي اها مورک صورت ڏسي نہ پئي ڏسجي ڪيسي ۾ لڀي ٽڪو ڪونہ ۽ هليو آهين شيشي ۾ صورت ڏسڻ

مان هٿ جوڙيندي جان ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪئي ٻيلي ڪڏهن ته چپ رهندي ڪر روز اٿڻ سان جيستائين پُڻ پڻ نه ڪرين تنهنجو ڏينهن ئي نه گذري.

ها ها تنهنجي زبان مان ته گل ٿا ڇڻن.

چڱو اُٿي ڇڏ ان قصي کي مون کي چانهه ڏي ته هتان پچان نه ته سچو ڏينهن هتي ئي گذري ويندو.

هون چانهه ڏي... جڻ هتي کير جون نهرون ٿيون وهن هن پينگي گهر ۾ آهي ئي ڇا......؟

مٺي! اهي ڏکيا سکيا ڏينهن مڙئي گذري ويندا هرو ڀرو ڪر نه ڪندي ڪر خبر اٿئي! رات مان خواب ڏٺو آهي ته اڄ پڪ سان نوڪري ملي ويندي بس پوءِ ڪوئي ڏک باقي نه رهندو ڏسين نه ٿي اڄ جي سج ڪيو نه روشن آهي....

تون چريو آهين روشني هميشه ڌوڪو ڏئي ويندي آهي ۽ اسان غريب ماڻهو ته صرف خواب ڏسي ئي خوش ٿي ويندا آهيون هر روز پنهنجي خواهش کي قتل ڪرڻو پوندو آهي اهڙي زندگيءَ کان ته موت ڀلو...

هوءَ سڏڪي پئي

ڪڏهن ته ڪو چڱو لفظ ڳالهائيندي ڪر

مان اٿي سندس لُڙڪ اگهندي آٿت ڏني..

اندر ۾ ايتري نفرت ۽ بدصورتي ڦهليل آهي جو خوبصورتي جو هر عڪس ۽ هر رنگ مٽجي ويو آهي..

چڱو هاڻي روئڻ کي ڇڏ مان هلان ٿو دُعا ڪجانءِ ته اڄ نوڪري ملي وڃي..

هن ٿهڪ منجها وري ڇيو..

نوڪري ملي پئي آهي تو جهڙي موڳي کي خبر آهي! ايندي هر روز ڏوڙ ڇنڊيندو....

هوءَ لفظن جو زهر اڇلائي منهن سجائي هلي وئي ۽ مان امان وٽ آيس جيڪا کٽ تي ستي پئي هئي مان امان کي ٻانهن کان وٺي اٿاريو مانس امان جي اکين مان بي بسيءَ ۽ نااميديءَ جو ٻور ڇٽي رهيو هو ۽ هوءَ وقت کان اڳي پوڙهي ۽ ضعيف لڳي رهي هئي جڻ سندس محنت سان تهيل عمارت هڪدم ڌهي پٽ پئي هجي مان امان جي سوچن کي جهنجهوڙيندي چيو

امان پٽيءَ کي ٿڦکي ڏي ته اج ڪامياب ٿي موٽان..

امان جا ڪمزور گهنجن ۾ وڪوڙيل هٿ منهنجي پٽيءَ تي ٿڏڙن جيان لڳي رهيا هئا....

مان گهر کان نڪرندي هڪ نظر وري زال کي ڏنم جيڪا اڃان تائين ڪاوڙ ۾ پري پرتي منهن ڪيون ويٺي هئي. منهنجي زال کي هميشه مون کان اهائي شڪايت هوندي هئي ته مان هر مشڪل وقت ۾ ڏند پٽي کلندو ڇو ٿو رهان منهنجو کلڻ ويتر هُن کي باهه ڏئي ڇڏيندو هو ۽ مان مرڪي درد جي احساس کي گهٽائڻ جي ڪوشش ڪندو هيس پيائرن پينرن ۾ سڀ کان وڏو مان هيس بابي جي مرڻ کان پوءَ سڄو بار منهنجي ڪلهن تي پيو. ڏاڍي مشڪل سان ايم ايس سي پوري ڪيم ۽ ان کان پوءِ رهي سهي ميڙا چونڊي نوڪري حاصل ڪرڻ لاءِ پيچ ڊُڪ ۾ خرچ ڪري ڇڏيم ويتر چاچي ۽ امان ظلم اهو ڪيو ته زوريءَ شاديء جي ٻنڌڻ ۾ ٻڌي ڇڏيو ڇو ته چاچي جي ڌيءَ نندپڻ کان مون سان منسوب هئي چاچي وارا به غربت کان تنگ هئا ۽ جلد کان جلد ڌيءَ جي ٻوجهه کان آجا ٿيڻ چاهين پيا سو شاديءَ کان مسئلا وڌيڪ وڌي ويا هوءَ به مون سان گڏ ڏکن جي گهاٽي ۾ پيڙهجڻ لڳي روز روز جو ڪينرو وڌندو ويو .... مان در جي خاڪ ڇنڊي پر پوءِ به هر

جڳهه ڪان مايوسيءَ ڪان سواءِ ڪجهه نه مليو مان وسون ڪين گهٽايو پر ٿلا آسرا ۽ سڪڻا دلاسا دل کي آٿت ڏيندا رهيا هاڻي مستقبل جي سوچن ۽ ويچارن اصل هيٺو ڪري ڇڏيو هو.....

پر اچانڪ منهنجي سوچ جا دڳ بدلجي ويا ڪاري رات جا بادل هٽجي ويا مايوس دلين ۾ وري اميدن جا گل ڦٽڻ لڳا...... نوان چهره نيو موسمون نوان ڍنگ نيون ڳالهيون هر طرف هي هل هو عوامي دور اچي ويو آهي هاڻي ڪوبه ڏک ڪو به مسئلو باقي نه رهندو نوڪري ته اصل مسئلو ئي ڪو نهي ماڻهن به دلجاءِ ڏني ۽ مون کي به ڏڍ مليو ۽ مان نئين اميدن سان گڏ درخواست سميت انٽرويو لاءِ مقرر جڳهه تي پهتس اتي اڳ۾ پيهه لڳي پئي هئي مان به ويچارو منهن ڪري هڪڙي ڪنڊ کان بينچ تي ويهي پنهنجي واري جو انتظار ڪرن لڳس مس ٿئين ڏاري منهنجو وارو آيو انٽرويو شروع ٿيو..

پهريون سوال پارٽي ورڪ هجڻ جو ڪوئي سرٽيفڪيٽ

ٻيون سوال جيل ۾ سزا ڪاٽي اٿو.

ڪنهن جي سفارش

۽ منهنجو جواب

نه..........نه..............نه....

ته پوءَ توهان وجي سگهوٽا

هڪ ڀاري آواز ستل وجود کي هڪدم ننڊ مان جاڳائي ڇڏيو ۽ مون کي منهنجا قدم ڏاڍا ڳورا لڳي رهيا هئا جيڪي اڳتي وڌڻ جي قوت جواب ڏئي رهيا هئا جيئن ئي ٻاهر نڪتس هر طرف ڏنڏ ئي ڏنڏ ۽ ڏگهي ڪاري رات جي تاريڪيءَ ڪانسواءِ ڪجهه به ڪين نه هو دماغ جون نسون ڦاٽڻ لڳيون ۽ مٽي کي ڦيراٽيون اچڻ لڳيون منهنجي اکين اڳيان امان جو مايوسيءَ جي گهنجن ۾ وڪوڙيل بي بس چهرو... زال جو ڪاوڙ ۾ ڀريل منهن ۽ خواهشن سان ٽمٽار

نگاهون.......... ننڍين ياٺرن ۽ پيٺرن جا مرڪ ڪان خالي چپڙا ۽ هيڏا مُڪ سوال بنجي منهنجي ڇهري ۾ جواب ڳولهڻ لڳا ۽ مون ڪي پري پري تائين روشنيءَ جو ڪو ڪرڻو نظر نہ ٿي آيو جنهن جي آڳر پڪڙي جيون جو گس ڳولهي لهان منهنجي اکين اڳيان ڏنڌ ئي ڏنڌ ۽ تاريڪي جا بادل دڳ جهليون بيٺا هئا ۽ مان ٿاڦڙجي هيٺ ڪري پيس جڻ اڳيان ڪو وڏو پٿر اچي ويو هجي......

پردي پويان

هُن جو جوڀن هُن جو اڙٻنگ ڦوهہ جواني هُن جي ٻهڪندڙ سونهن ڪنهن گلاب جيان ٽاريءَ ۾ سجيل هئي هُن جا ريشم جهڙا سنهري وار جڏهن هوائن جي لهرن تي رقص ڪندا هيا تہ سڄي ڪائنات مست قلندر جي ڌمال تي جهومڻ لڳندي هئي هوءَ پنهنجي سکين سان گڏ جڏهن پينگهي ۾ لڏندي هئي تہ ڪنهن پرستان جي شهزادي جو خواب لڳندي هئي سندس دلفريب ٽهڪ سريليءَ موسيقيءَ جيان جڏهن دل جي تارن کي ڇهندا هئا تہ دل جي اداس وادي مسڪرائڻ لڳندي هئي. هن جا خماريل نيڻ جن ۾ صدين جا اوجاڳا سمايل هيا نيڻن جي ڊگهي جهالر تي ڪيئي سپنا، ڪيئي سندر روپ صدين کان ڪنهن جي انتظار ۾ جاڳي رهيا هيا. ڪڏهن ڪڏهن هن کي لڳندو هو هُن جو هي جوڀن، هُن جي هي جواني واري جي ڍير جيان تيز واچوڙي ۾ وکري ويندي ۽ هن جي من ۾ پلجندڙ جوان امنگون، خواهشون، اوسيئڙي جي آڳ ۾ جلي ڀسم تي ويندون ۽ هن جو پوڙهو روح حويليءَ جي ڊگهين ديوارن ۾ دفن ٿي ويندو.........

هوءَ اڪثر پنهنجي خالي بستري تي پاسا ورائي بي جان ويهاڻي کي ڇاتي سان لائي سڏڪي پوندي هئي ۽ سندس سوچ پڙاڏو بڻجي هن جي وڏيل روح کي ڇيهان ڇيهان ڪري ڇڏيندي هئي تڏهن ڪاري رات هن کي وڏيڪ ڀواتي لڳندي هئي. خاموشيءَ جا ڏنگ هن جي جسم ۾ ڪتڪايون ڪرڻ لڳندا هئا تڏهن هن جي سمورن لڙڪن جي ڳنڍ ڪلي پوندي هئي ۽ درد ڪنهن ڀنور جيان هن جي دکيل من جي چوڌاري ڦيرا ڏيڻ لڳندا هئا..............

هوءَ پنهجن ڏکڻ سنهري وارن ۾ آڱريون ڦيري سوچيندي هئي ڇا ڪو به اهڙو مسافر ڪونهي جيڪو پل پلڪ لاءِ ئي سهي هن جي وارن جي ڇانو هيٺان پنهنجي سموري وجود جو ٿڪ لاهي هنن وارن کي پنهنجي ڇهري تي ڦهلائي ڇڏي ڇا ڪو به اهڙو شخص ڪونهي جيڪو هن جي جوان خواهشن جي پڪل وجود تي پيار جو ريج ڏئي سگهي...... ڇا ڪو به اهڙو شخص ڪونهي جيڪو هن جي انگ انگ تي ڪيئي روپ تخليق ڪري اهڙا روپ جيڪي ڪنهن مصور جي شاهڪار کان به وڌيڪ سندر هوندا آهن...... اهو سوچي هن جو جوڀن ڪنهن مڇيءَ جيان تڙپڻ لڳندو هو ۽ هن جي ڇڇريل وجود مان سرد آهه نڪري ويندي هئي آڌيءَ رات تائين پنهنجو پاڻ سان جنگ ڪرڻ کان پوءِ هن جو تڙپندڙ جسم ساٽو تي گمنام وادين ۾ گم ٿي ويندو هو....

صبح جو اُٿي هوءَ مسلي تي ويهي خدا جي اڳيان توبهه تائب ٿيندي هئي ڏوهه ۽ ثواب جي وچ ۾ هن جي جنگ اڪثر جاري رهندي هئي هوءَ اڪثر خدا کان سوال ڪندي هئي ته............

مان ته پاڪ بيبي آهيان منهنجي مَن ۾ ڪنهن غير محرم جا خيال ڇوٿا اچن.... ڪنهن غير محرم لاءِ منهنجي دل ۾ تڙپ ڇو ٿي پيدا ٿئي........

هن کي هاڻي شدت سان احساس ٿي رهوي هو ته هوءَ ڏوهن جي دلدل ۾ گهرندي پئي وڃي هر وقت ڏوهه جي عذاب هن کي اڌ مئو ڪري ڇڏيو هو........

هوءَ پنهنجن پوڙيهن ڦقين ماسين کي ڏسندي هئي جيڪي هاڻي جوانيءَ جي سرحد عبور ڪري جهور ٿي چڪيون هيون. هو غير محرم جي نالي ۽ پاڇي کان ائين ڊڄنديون هيون جيئن ڪو جن ۽ ڀوت کان ڊڄندو آهي..... هوءَ هنن کي ڏسي سوچيندي هئي هي به ته مون وانگر ڪڏهن جوان ۽ خوبصورت هونديون، هنن جي دلين ۾ به جوان خواهشن ۽ ياونائن جنم ورتو هوندو هنن جي من ۾ به ته ڪنهن غير محرم جو تصور اڀريو هوندو...... هنن به ته مون وانگر ڪيئي ڏوهه ڪيا هوندا پوءِ زبردستيءَ هنن جي مٿا پاڪائيءَ جو ليبل ڇو لڳايو ويو آهي.....

هوءَ جڏهن به هار سينگار ڪندي هئي ته سندس اهي پوڙهيون ڦقيون ماسيون ساڙ ۾ ڏند ڪرٽي هن جي مٿا طنز جا تير وسائي ڇڏينديون هيون......

”ڪنهن لاءِ ٿي هار سينگار ڪرين هتي ڪير به نه ايندو جيڪو تنهنجي سونهن ۽ جوانيءَ جي تعريف ڪري سگهي تون به اسان وانگر پوڙهي ٿي ويندينءَ ۽ اسان

وانگر بدروح بڻجي ويندينءَ تو کي خبر ناهي تہ هويليءَ اندر ڪير بہ غير محرم نہ ايندو آ........ پوءِ ڪنهن لاءِ هي هار سينگار..... طنز ۾ ٻڏل ٺهڪ......" تنولين ۾ پريل لفظ هن جي هنياءَ ۾ ڪنڊا بڻجي چڀي ويندا هيا ۽ هن جي جسم مان سيسراٽيون نڪري ويندڀون هيون...... هن جي وجود ۾ جڏهن جوانيءَ ڪر ڪنيو تہ هن جو وجود ڇڻ ڪنهن خواهشن جي تتل ڪوري ۾ پچڻ لڳو.....صبح کان شام تائين ساڳيو ئي ڦهليل منظر صرف فرق هوتہ صبح جو سج نڪرندو هو ۽ رات جو تارا ٽمڪندا هئا..... نہ تہ ساڳي بدصورت زندگيءَ جا اهڃاڻ هر طرف پکڙيل هئا....... صبح شام ساڳيو ڪِرت نہ ڪم نہ ڪار نہ لکڻ نہ پڙهڻ نہ ڪيڏانهن اچڻ نہ وڃڻ..... ڪرڻ لاءِ ڪجه بہ تہ نہ هو سواءِ بي لگام سوچن هٿان پنهنجو پاڻ کي چٿڻ چيپاٽڻ ۽ رت چاڻ ڪرڻ حويلي هن لاءِ وحشتن جو سمنڊ بڻجي وئي هئي اهي وحشتون هن جي نس نَس ۾ زهر بڻجي هن جي جوانيءَ جو رت چوسي رهيون هيون..

هڪ ڏينهن صبح جو جيئن ئي نيڻ مهتي خوابن کي ڪوري ڪيڻ لڳي تہ سامهون ڏنڏلو منظر هن جي اکين آڏو ڇٽو ٿيندو ويو هن جو وجود هڪ دفعو ٻيهر ڪنهن ڪُن ۾ ڦيراٽيون کائڻ لڳو....

سامهون دالان ۾ کٽ تي پڻس وينو هو ۽ ان سان گوڏي گوڏي ۾ ملائي هن جي ئي عمر جي جوان ڇوڪري ڳهن ڳٽن سان پريل نون ڪپڙن ۾ ڄڻ ڪنوار لڳي رهي هئي هن هڪ نظر پيءَ کي ڏٺو جيڪو پنهنجي پٽڪي جو ترو ٺاهي رهيوهو جيئن هن تي نظر پيس رڙ ڪيائين

"زينت هيڏانهن اچ"

هوءَ بت بڻي بيٺي رهي

"ٻڌئي ڪونہ هيڏانهن اچ" پڻس ٻيهر رڙ ڪئي هن جو ڄنگهون خوف وچان ٿرٿر ڏڪڻ لڳيون.

"هن سان مل هيءَ تنهنجي نئي ماءَ آهي"

"ماءُ.....؟"

هن کان رڙ نڪري وئي پر منهنجي ماءَ تہ اندر ويٺي آهي......"

پر هن جي رڙ نڙيءَ ۾ ئي اٽڪي رهجي وئي..... هن هڪ نظر نئي ماءَ تي وڌي هن جي دل چاهيو ان نئي ماءَ کي لتون مکون ۽ چماٽون هڻي ڌڪا ڏئي ٻاهر

ڦٽو ڪري ۽ پنهنجي پيءُ جي پوڙهي جسم جون ٻوٽيون ٻوٽيون ڪري ڇڏي جنهن ۾ نہ ڄاڻ اڃان ڪيترن جوان جسمن ڪي چوسڻ جو رت سمايل آ.......

هوءَ ٻڪ ڀري اندر ماءَ وٽ وئي ۽ ماءَ جي ڇاتيءَ سان لڳي خوب رني پر هن پنهنجي ماءَ کي ڏنو جنهن جي اکين ۾ ڪوبہ لڙڪ ڪونہ هو ڇو ته سندس ماءَ پٿر جي ٺهيل هيءَ شايد حويلين اندر رهندڙ عورتون پٿر جون هونديون آهن جن جي اندر ساهہ چرندو ئي ڪونهي سندس پيءُ جي هي چوٿين شادي هئي ۽ سيئي شاديون مختلف ذاتين مان هيس اها ڳالهہ ڪا نئين تہ ڪانہ هئي بلڪ اها روايتي صدين کان ابن ڏاڏن کان هلندي پئي اچي پنهنجون ڏيئر ڀينر ويهاري پوڙهيون ڪري ڇڏين پر غير ذات ۾ نہ ڏين ۽ پاڻ کهڙي بہ ذات مان چار چار شاديون ڪري اچن...

سوچي سوچي هُن جي دماغ شل ٿي ويو هوءَ وري ڏوهہ ۽ ثواب جي وچ ۾ لٽڪي پئي هن جو بيچينيون ان وقت وڌيڪ وڌي وينديون هيون جڏهن هوءَ پنهنجي پيءُ ۽ نئي ماءَ پٽس کي زور ڏيڻ شروع ڪندي هئي پوءِ دير تائين مالش ڪندي رهندي هئي ۽ پوءِ اڌ رات جو ڪمري جي بتي وسامندي هئي پوءِ هلڪا هلڪا سرٻاٽ..... هلڪا هلڪا ٽهڪڙا.....

ڪٽ جا چيڪاٽ....... دير تائين سس پس چر پر..... ۽ پوءِ ڏگهي ٽڪ خاموشي..... ۽پوءَ هن جي ذهن ۾ نئي جنگ ڇڙندي هئي ۽ هن جو وجود ٽٽڻ لڳندو هو..... هن جي عمر هاڻي ٽيهن ورهين جي حد اورانگهي چڪي هئي هوءَ جواني جي سرحد عبور ڪري رهي هئي تڏهن اچانڪ ......گهر ۾ شور ٻڌو تہ سندس شادي ٿي رهي آهي هن جي نوٽ سڪل من ۾ ڪيئي گلاب ٽڙي پيا مرڪن ۽ ٽهڪن جون شرنائيون وڄڻ لڳيون هن جي نيڻن ۾ ڪيئي اندلٺي رنگ رچي ويا هن جي پلڪن جي جهالر تي سجيل ڪيئي سندر روپ تخليق جو آخري روپ وٺي رهيا هئا هن جو انگ انگ بي قابو ٿي ڇڙواڳ لهرن جيان جهومڻ لڳو ۽ هن جي جواني ڪنهن خوبصورت احساس جي ڇهاءَ کان تڙپڻ لڳي پر هن کي اها خبر نہ هئي تہ هن جي خوابن جو شهزادو دنيا جهان جو ذليل ۽ آواره شخص آهي جنهن ۾ دنيا جهان جون برائيون سمايل آهن. شاديءَ جو ڪوهن کي خاص شوق ڪون هو پر گهٽائي مرد پنهنجو پاڻ کي شريف زادو ظاهر ڪرڻ لاءِ شاديءَ جو ڍڪ ڍڪيندا آهن......

هوءَ پنهنجي خواهشن جي سيج سجائي ڪنهن جي اوسيئڙي ۾ نيڻ وڇائي ائين معصوم بڻي ويني هئي ڄڻ هوءِ حويليءَ جي خوشقسمت ترين ڇوڪري هجي جنهن جي شادي ٿي رهي هجي هوءَ پنهنجي پوڙهين ڦڻين ماسين کي غرور وچان تڪي رهي هئي...

پر هن جا سيئي گلاب رُت جا سندر سپنا ان وقت پورا پورا ٽي ويا جڏهن شادي جي پهرين رات ئي اڌ رات تائين ان اڻ ڏٺل شهزادي جو اوسيئڙو ڪري سندس اکين ۾ صدين جو ٿڪ سمائجي ويو پر هو نہ آيو تان جو اَسر جون ٻانگون اچڻ لڳيون. ۽ هو شراب جي نشي ۾ چور لڏندو لمندو ڦهڪو ڏئي صوفي تي ڪري پيو ۽ ٻئي ڏينهن جي منجهند تائين سندس گهوگرا هن جي ڪنن ۾ جنگ جي سائرن جيان وڄڻ لڳا.....

هن جي سڙيل سپنن جي رک اڏامڻ لڳي هن جو تصور پور پور ٿي ٽٽي چڪو هو هن جو وڍيل روح وري ريهون ڪري روئڻ لڳو هن جا ريشمي وار ڪنهن نرم ڇهاءَ بنا ڪومائجي ويا هن جي ٻانهن ۾ سجيل چوڙيون ڪنهن اڻ ڄاتل ايذاءَ کان ٽٽي رهيون هيون ۽ انهن چوڙين جا ذرڙا هن جي وجود ۾ ٽنبجي رهيا هيا.

هن صبح جو پاڻ کي آئيني ۾ ڏٺو هن جي ڇهري تي ڪوبہ خوبصورت رنگ ڪون هو سندس منهن مان هيٺاڻ جو پور ڇٽي رهيو هو سندس جسم ڪورو چٽوئي رهيو جنهن تي ڪابہ خوبصورت تحرير لکيل ڪونہ هئي هن جي هٿن جي مهندي پاروٺي ٿي چڪي هئي جنهن ۾ سهاڳ نالي جي ڪابہ خوشبو ڪونہ هئي.

هوءَ سوچڻ لڳي هيڏي ساري پوکڻا کان پوءِ بہ هٿ جون لڪيرون ٽٽل ئي رهيون ڇا لکئي جا ليک مٽجي نہ ٿا سگهن؟ هيءَ ڪهڙي آزادي آ.......؟ ڇا مون هن آزادي لاءِ هيڏو سفر ڪيو هو هڪ ڪوليءَ کان ٻي ڪوليءَ تائين ساڳيو رُڃ جو سفر طئي ڪرڻ کان پوءِ بہ ساڳيو انڌيرو آ........

هن جي شادي کي مهينو ٽيڻ وارو هو هڪ ئي مهيني ۾ هن جو وجود اجڙيل کنڊر جيان ويران ٿي چڪو هو.

سندس مڙس گهر ۾ بہ ٽي ڪلاڪ مس ايندو هو نہ تہ ڏينهن رات اوطاق تي هوندو هو.

هڪ ڏينهن هن همت ڪري پڇيس

"سائين توهان سڄو ڏينهن گهر کان ٻاهر ڇو رهندا آهيو"

”منهنجي مرضي.......“

”پر مان اوهان جي زال آهيان آخر منهنجو بہ تہ حق آهي......“

”حق......ڪهڙي حق جي ڳالهہ ٿي ڪرين اسان وٽ عورتن جا ڪي بہ حق نہ هوندا آهن شڪر ڪر جو مان توسان شادي ڪئي آهي نہ تہ تون بہ حويليءَ جي ٻين عورتن وانگر پوڙهو روح ٿي وڃين ها مان آزاد پڪي آهيان ۽ آزاد ئي رهڻ چاهيان ٿو ان ڪري آئينده منهنجن معاملن ۾ ٽنگ نہ اڙائجانءِ“

”پوءِ........پوءِ مون سان شادي ڇو ڪيئي هئي..............“

هن روئندي چيو...

”بس ڪا مجبوري هئي جيڪا ٻڌائڻ ضروري ناهي سمجهئہ.....“

هو تڪڙو تڪڙو حويليءَ مان نڪري ويو ۽ هوءِ پنهنجي اَنا جا وکريل ڪندا وري سوئڻ لڳي...

هُن ٻانهي حضوريءَ کي سڏ ڪيو ۽ رازداري واري انداز ۾ چيائين....

”تنهنجو سائين سڄو ڏينهن ڪٿي هوندو آهي تون تہ هن حويليءَ جي پراڻي ٻانهي آهين توکي تہ ضرور خبر هوندي“

سائنڻ ٻاهر اوطاق تي دوستن سان هوندو آهي ۽ اتي روز محفل لڳندي آهي“

”تنهنجي سائين جو ان محفل مان جيءَ ئي نہ ٿو ڀرجي“ سائنڻ مونکي ڪهڙي خبر.....“

چڱو توکي اها خبر آهي تہ اوطاق حويليءِ جي ڪهڙي پاسي آهي.

”سائنڻ اها تہ حويليءَ جي بلڪل سامهون آهي وڏو در ٽپي وَڃ تہ سامهون اوطاق جو در آهي.....؟

بس تون هاڻي وڃ ۽ ڪم ڪر هُن ٻانهي کي چيو

پر سائنڻ توهان اهو سڀ ڇو پيا پڇو......؟

انهيءَ رازداري ۾ پڇيو.......

بس ائين ئي..........

هن دل ۾ سوچيو رات حويليءَ جو در ٽپي ضرور اوطاق تي ويندي پوءِ چاهي ڪجهہ بہ ڀوڳڻو پوي....... هاڻي بہ تہ ڀوڳيان پئي پر اهو راز ضرور لهندس تہ اوطاق ۾ ڪهڙي سريت رهايو وينو آهي جنهن ڪري زال بہ نہ ٿي وڻيس.

رات ٿيندي ئي خوف وچان هُن جي وجود ۾ ڏڪڻي ٿي رهي هئي اڌ رات تائين پاسا ورائندي رهي جڏهن سڄي ڪائنا ننڊ جي جهوليءَ ۾ مدهوش ٿي وئي ۽ ڪتن جو ڀونڪڻ بند ٿي ويو تڏهن هن چادر ويڙهي پير پير ۾ ڏئي چرڪندي حويليءَ جو ڪوٺ لتاڙي ٻاهر نڪري آئي.... سامهون ئي هن کي اوطاق جو وڏو در نظر آيو در ٽپڻ هن کي ڏاڍو مشڪل لڳو اوطاق جي چوڌاري نندڙي ڀت اڏيل هئي هن اُها ٽپڻ جي ڪوشش ڪئي ڀت ننڍي هئي ان ڪري ٽپ ڏئي وڃي اوطاق جي اڳڻ ۾ ڪري.... هن جي ڪرڻ سان دبڪو ٿيو هوءَ ڊُڄي وئي پر هڪدم پاڻ کي سنڀالي ورتائين ڪجه دير سامت ۾ اچڻ کان پوءِ هيڏانهن هوڏانهن ڏٺائين چوڌاري طرف خالي ميدان هو وچ تي صرف ٻه ڪمرا ٺهيل هئا هڪ اوندهه ۾ ٻڏل هو ۽ هڪ ۾ بلب مدهم روشنيءَ سان ٻري رهيو هو در بند ٿيل هو پر وٿين ۽ سوراخن مان روشني ٻاهر اچي رهي هئي هن ڪمري طرف وک وڌائي جنهن مان روشني ٻاهر اچي رهي هئي در کي ڏٺائين جنهن ۾ ڪافي وٿيون ۽ سوراخ هئا هن ڪ سوراخ تي پنهنجي اک اٽڪائي اندر جو منظر ڏسڻ لڳي هيٺ زمين تي تاش جا پتا، سگريٽن جا خالي پاڪيٽ ۽ شراب جون خالي بوتلون اونڌيون پيون هيون هاڻ هن جي نظر سامهون پلنگ طرف کڄي وئي هن جو ذهن ڦيراٽيون کائڻ لڳو ساڳيو منظر هن جي اکين آڏو چٽو ٿيندو ويو هڪڙو چهرو ته هن جي مڙس جو هو ۽ ٻيو چهرو.....؟ ٻيو چهرو هنن جي خاص نوڪر ساجن جو هو. هوءَ وڌيڪ ڪجھ به ڏسي نه سگهي هن کان رڙ نڪري وئي ۽ هوءَ اتي ئي اوطاق جي دروازي تي ڦهڪو ڏئي ڪري پئي چو ته پردي پويان ڏٺل منظر هُن جي خوابن جي بدترين تعبير هئي................

آئيڊيل

هن جو نالو جيئن ئي مائيڪ تي انائونس ڪيو ويو سڄو هال ماڻهن جي تاڙين سان وڄڻ لڳو منهنجا آسائتا نيڻ هيڏانهن هوڏانهن واجهائڻ لڳا ۽ جڏهن هو هوريان هوريان وکون وڌائيندو اسٽيج جا ڏاڪا چڙهڻ لڳو ته هن جي قدمن جي هر آهٽ تي منهنجي دل جي ڌڙڪن تيز ٿي وئي...... مان هن ڏينهن جو ڪيڏو نه انتظار ڪيو هو پنهنجي خوابن جي تعبير ماڻڻ لاءِ ڪيڏا نه گهس گهيڙ لتاڙيا هئا.......... پنهنجي سپنن جي ساپيا لاءِ ڪيئن نه ڏينهن رات لوچيو هو...... اڄ اهو ڏينهن برڪا رُت جا سيئي رنگ ميڙي خوشبو ۽ سرهاڻ کڻي منهنجي اندر ڪي سرهو ڪري رهيو هو اڄ منهنجو تصور منهنجو خواب ۽ منهنجو سپنو حقيقت جو روپ ڌاري منهنجي سامهون بيٺو هو.

مان نگاهون کڻي هن ڏي نهاريو پر مهنجي نگاهه صرف هڪڙي پل ۾ صدين جو فاصلو طئي ڪري حيرت جي اونهائين ۾ ٻڏي فنا ٿي وئي ۽ منهنجي اندر مان رڙ نڪري وئي، درد جون سٽون اڀرڻ لڳيون پاڻ کي سمجهائڻ چاهيم.

”نه........ نه هي منهنجو تصور، منهنجو سپنو ۽ منهنجو آئيڊيل ناهي“ نه چاهيندي به لڙڪ منهنجي اکين مان وهڻ لڳا، شايد پنهنجي آئيڊيل جو موت برداشت ڪرڻ ڏاڍو اوکو هوندو آهي مان هن ڏي نهاريم. ڪاري رنگ جو بي ڍولو شخص بيٺو هو جنهن جي ننڍڙين اکين ۾ صرف انڌيرو ئي انڌيرو رُڄ ئي رُڄ نظر آئي هن جي چهري تي ڪا اميد. ڪا آس پکڙيل ڪونه هئي هن جي وجود ۾ ڪا به

اهڙي ڪشش ڪونه هئي، جيڪا مونکي هن ڏانهن ڇڪي سگهي ها. مان هن کي وڏيڪ ڏسڻ جي همت ساري ڪونه سگهيس. مون کي پوري ڪائنات بدصورت لڳي رهي هئي منهنجي تصور جو تاج محل هئي لمحي ۾ ڍهي پور پور ٿي ويو. هال ۾ هڪ دفعو وري تاڙين جو شور گونجيو ۽ انهيءَ شور ۾ منهنجي آئيڊيل جي مورتي ڇناڪ سان هيٺ ڪري پرزا پرزا ٿي وئي ۽ منهنجي دل ماتم ڪري رڙيون ڪرڻ لڳي.

”ڇا مان هُن کي صرف ان لاءِ ٺڪرائي ڇڏيان ته هو بدصورت آهي، نه ....نه ائين نه ٿي ڪري سگهان“

مان پنهنجي من ۾ اٿل پٿل ٿيندڙ سوالن کي ڀيهر ننڊ جي لوري ڏئي سمهارڻ چاهيو پر سوالن جا اڻ کٽندڙ سلسلا هئا. جيڪي باربارهر وڇوٽيءَ تي جاڳي پئي يا ڪاش مان هن کي ڪڏهن به نه ڏسان ها. گهٽ ۾ گهٽ هن محبت جو ڀرم ته قائم رهي ها.......

مان ته هميشه هن جي خوبصورت لفظن ۾ صرف سونهن سندرتا ڇوليون هڻندي ڏٺي هئي...... هن ڪاغذ جي فريم تي پنهنجي شيشي جهڙي آڱرين سان لفظن جا ڪيترائي ڀرت ۽ ڇٽ ڇٽيا هئا، هن جي لفظن ۾ زندگي هئي. ٽهڪ هئا، خوشبو هئي تازگي هئي ۽ ڇا ايترا خوبصورت لفظ تخليق ڪرن وارو خيالن کي نئون جنم ڏيڻ وارو اندر جي اپٽار ڪرڻ وارو....... ڇا پاڻ ايترو بدصورت ٿي سگهي ٿو......؟ الائي ڇو دل کي يقين ئي ڪونه پيو اچي ته هو ساڳيو منهنجي من ۾ رهڻ وارو ديوتا آهي. اسان الائي ڇو اهو سچي ويهندا آهيون ته هر شاعر پنهنجي خوبصورت لفظن وانگر اوترو ئي خوبصورت هوندو پر حقيقت ڪيڏي نه مختلف هوندي آهي.

مان هن شاعري جا ڪتاب ايتري چاهه سان پڙهندي هيس جو هن جو هر شعر برزباني رَٽي ڇڏيو هئم. هن جي خوبصورت لفظن جي سحر ۾ ايترو ته جڪڙجي وئي هيس جو اڻ ڏٺي هن جي روپ سان پنهنجي دل جي دنيا آباد ڪري

چڙي هئي پر هن به ته مون کي اوترو ئي چاهيو هو جو پنهنجي هر لفظ ۾ مون کي سمائي ڇڏيو هو جو جيڪڏهن هن جي هر لفظ مان مون کي ڏار ڪيو وڃي ته لفظ پنهنجي معني وڃائي ڇڏين. پر ايتري چاهتن هوندي به اسان هڪ ٻئي کي ڪونه ڏنو هو ڪو موقعو مليو ئي ڪونه هو خطن ۽ فون جي آڌار تي چاهتون وڏي وڻ تي ويون ۽ اڌوري رهڻ جو تصور ناممڪن بڻجي ويو ۽ پوءِ اهو ڏينهن، اهو موقعو آيو جڏهن هو منهنجي شهر ۾ ارمانن جي ڄج وٺي منهنجي جذبن، منهنجي خيالن کي ڳاڙهو ويس ڍڪائڻ آيو منهنجي ئي شهر ۾ هن جي نئين ڪتاب جي مهورت جي تقريب هئي ۽ مان صرف هن جي خاطر ان فنڪشن ۾ ويس ته هن سان ملي چاهتن جي سفر کي منزل جو رستو ڏيکاري سگهان پر هُن کي ڏسي منهنجي منهنجي منزل جڻ گم ٿي وئي مان شروع کان آئيڊيل پرست هيس. خوبصورت شيون، خوبصورت منظر، خوبصورت ماڻهو منهنجي ڪمزوري هيا پر جيڪڏهن هاڻي مان پنهنجي پيار جي پرم کي قائم رکڻ لاءِ پنهنجي آئيڊيل

کي ماري ڇڏيان ته ڇا مان جي سگهندس.

ماڻهن جون ٽٽوليون ۽ ريمارڪس جيئڻ ڏيندا.......؟؟

ڪيترائي پهر انهن سوچن ۾ گذري ويا ۽ مان پنهنجي آئيڊيل جي موت جو سوڳ ملهائي رهي هيس ۽ خبر ئي نه پئي ته هال ماڻهن کان خالي ٿي چڪو هو هر طرف ماٺ ڇانئجي چڪي هئي پر مان اڃان به انهيءَ حالت ۾ گيلريءَ ۾ ويٺي هيس منهنجي سوچن کي ڪنهن پاري آواز ٽوڙيو.......

مان ڪنڌ ورائي ڏٺو منهنجو تصور منهنجي سامهون ويٺو هو هن ڳالهائڻ شروع ڪيو.

”ڇا تون ئي پريت آهين.......؟“

”ها“ مون جواب ڏنو.

هن ٿڌو ساهه ڀريندي وري ڳالهائڻ شروع ڪيو.

”جڏهن تون هال مان ائين ٻاهر نڪري آئينءَ تہ مان سمجهي ويس تہ تون ئي منهنجي پريت آهين مون کي خبر هئي تہ تون مون کي ڏسندينءَ تہ يقينن تنهنجو تصوراتي بت ڀڄي ڀور ڀور ٿي پوندو.

”پريت سچ ٻڌاءِ......“ مان توکي سنو نہ لڳس نہ........“

هن وڏو ٿهڪ ڏنو

لفظ منهنجي نڙيءَ ۾ اٽڪڻ لڳا.........مان ها ۽ نہ جي پل صراط تي بيٺي هيس، کهڙو جواب ڏيان.

پر هن منهنجي جواب ڏيڻ کان اڳ ئي جواب منهنجي ڇهري تان پڙهي ورتو ۽ ٽڪڙيون ٽڪڙيون وکون وڌائي منهنجي نگاهن کان پري هليو ويو ۽ هن جو پاڇو ڏنڏلو ٿيندو ويو ۽ مان اکيون ٻوٽي لڙڪن کي لڪائڻ چاهيم.

ڪجه ڏينهن کان پوءِ هن جو خط مليو ۽ مان جيئن ئي خط پڙهڻ شروع ڪيو مون کي ائين لڳو اهي سڀ خوبصورت لفظ مون تي ٺٺوليون ڪندا هجن. لفظ منهنجي اکين تان ترڪڻ لڳا ۽ اکين اڳيان ڏنڌئي ڏنڌ, رُج ئي رُج نظر آئي خط منهنجي مُٺ ۾ پڪوڙيل هو ۽ مان ان کي ٻيهر پڙهڻ شروع ڪيو.

منهنجي پريت

ان کان اڳ جو تون مون کي آخري خط لکي ٺڪرائي ڇڏين ۽ مون کي پنهنجي بدصورتيءَ جو احساس ڏيارين مان ان کا اڳ ئي توسان تعلق ختم ڪيان ٿو. مان توسان گڏ رهي پنهنجي محرومين کي وڌائڻ نہ ٿو چاهيان, مان ”مانيٽي اوٺي وانگر“ پنهنجو پاڻ کي سنڌوءَ جي لهرن جي حوالي ڪري خودڪشي ڪرڻ نہ ٿو چاهيان مان محبت جي ناڪامي کي روڳ بنائڻ نہ ٿو چاهيان, محبت صرف حاصلات جو نالو ناهي, محبت تہ صرف ڪرڻ لاءِ هوندي آهي....... مان ڏاڍي مشڪل سان پنهنجي محرومين کي پنهنجي وجود تان ڪرڇي لفظن جو هُنر سکيو آهيان هاڻي مان ٻيهر محروم رهڻ نہ ٿو چاهيان تون آئيڊيل جي ڳولا ۾ رڻ رڻ ڀٽڪي رهي آهين خدا ڪري توکي تنهنجو آئيڊيل ملي وڃي. هي رشتا ٽٽڻ جا

ناهن پر مان پوءِ بہ صرف لفظن جي هڪ ڏار سان انهن رشتن کي ٽوڙيان ٿو ڇو تہ مان اڃان زندهہ رهڻ چاهيان ٿو.

صرف جنسار

منهنجي اکين مان ڪيترائي لڙڪ ڪريا ۽ خط ۾ جذب ٿي ويا خط جو هر لفظ مٽجي ويو پر منهنجي اندر درد جو احساس وڌندو ويو ۽ منهنجا سڏڪا گونجڻ لڳا.........

ڏکن سندو ڇانورو

هوءَ پنهنجي فالج زده اڌوري وجود کي ڏسي ٿي ۽ مايوسيءَ ۽ ڏک جا ڪيترائي رنگ هن جي چهري تي پکڙجي وڃن ٿا. هوءَ ٻانهن کي سهارو بڻائي ويهڻ جي ڪوشش ڪري ٿي پر گهڻي ڪوشش جي باوجود به هوءَ اٿڻ ۾ ناڪام ٿي وڃي ٿي درد جون سٽون هن جي جسم مان اڀرڻ لڳن ٿيون ۽ غمن جي دونهي ۾ ڪاراٽيل چپ خشڪ ٿي وڃن ٿا تڏهن بي وسيءَ جا لڙڪ پلڪن جا بند ٽوڙي هن جي خشڪ چپن ۾ جذب ٿي وڃن ٿا ۽ هوءَ پنهنجا سمورا گرم گرم ڪسارا لڙڪ هڪ ئي ڳيت ۾ پي وڃي ٿي......اڄ ننڊ هن جي نيڻن کان تمام گهڻو پري هئي راحيلا سوچن جي اٿاهه گهرائيءَ ۾ گم هئي ته اوچتو ڪمري جو دروازو کليو ۽ جاويد ڪمري ۾ داخل ٿيو. اڄ جاويد جي چهري کي ڏسندي ئي راحيلا جي چهري تي نفرت جا ڪيترائي رنگ وکرجي ويا هن جي دل چاهيو يا ته هن کي شوٽ ڪيان يا پاڻ کي گهٽو ڏئي هميشه لاءِ ڏکن جي آڙاهه مان آزاد ڪري ڇڏيان پر هن ڪجه به نه ڪيو پنهنجي لڙڪن کي پاڻ ئي هڪ ڪوڙو ڍڪ سمجهي نڙي اندر اوتي ڇڏيو جاويد راحيلا جي مٿا ٻيٺو هو ۽ ڪيتري دير کان راحيلا کي انهيءَ سوچ جي پيڙا ۾ گهوري رهيو هو پر خاموشيءَ کي ٽوڙڻ جي همت ڪنهن کي به نه هئي راحيلا هڪ نظر جاويد کي ڏٺو ۽ اکيون ٻوٽي ڇڏيائين جاويد راحيلا جي قريب ٿي ويٺو هن سمجهيو شايد هو چوندو

”راحيلا مون کي معاف ڪري ڇڏ“

پر........ نه .... نه هن جي چهري تي ڪنهن به ندامت جو احساس ڪونه هو جڻ هُن ڪجه به نه ڪيو هجي هو ڪجه دير ويٺو رهيو ۽ پوءِ بنا ڪجهه چوڻ جي ڪمري مان نڪري ويو ۽ پنهنجي من جي سموري گهٽن ۽ ٻوسٽ ڇڏي روز جيان هليو ويو ۽ نائلون جا پردا رحيلا جي من جو عذاب سهي ڏکندا رهجي ويا........ ڪي پهر نائلون جي پردي جي ڏکندڙ پاڇي کي تڪيندي رهي ۽ ڪيترا اڻ ڪٽ سلسلا هن جي ذهن ۾ ڦيراٽيون پائڻ لڳا هن کي اهي ماڳ، اهي

پيچرا ياد اچڻ لڳا جڏهن هوءَ پهريون ڀيرو جاويد سان ملي هئي هوءَ سوچڻ لڳي هڪ اهڙي ئي رات هن جي زندگي ۾ به آئي هئي پر ان رات ۽ اج جي رات ۾ ڪيڏو نه فرق آهي ان رات کي مان ڪيئن ٿي وساري سگهان جڏهن برڪا رُت پهريون ڀيرو منهنجي دل جي ويران اڱڻ تي صدا ڏني هئي ۽ منهنجي چوڌاري رنگ به رنگي گلن جو چار وڇائي خوشبوئن جي حصار ۾ قيد ڪري ڇڏيو هو ۽ مان پنهنجي ساهه ۾ خوشبوءَ جو قطرو قطرو ميڙي چند سنهري پل اکين ۾ رچائڻ جي ڪوشش ڪئي هئي پر اهي پل جلد ئي اکين مان اڏري ويا ۽ اکين جي صليب سپنا ريزه ريزه ٿي ويا. راحيلا جي اکين ۾ اهو منظر اج به چٽو بيٺو آهي جڏهن هوءَ جاويد جي ڪنوار بڻجي شرنائن جي گونج ۾ هن جي گهر جي چائنٺ تي قدم رکيو هو ته ڪئين نه مٺان گلن جي ورڪا ڪئي وئي هئي سس ٽڻانون راحيلا کي ڏسي پيون ٺرنديون هيون ڇو ته راحيلا سندن اڪلوتي پاءَ جي پسند هئي ۽ جاويد ته بس راحيلا جو ديوانو هو پر اهي خوشيون راحيلا کي گهڻو عرصو راس نه آيون شاديءَ جي ڏيڍ سال کان پوءِ اوچتو راحيلا تي فالج جو حملو ٿيو ۽ راحيلا جون ٻئي ڄنگهون فالج جي حملي کان نه بچي سگهيون شروع شروع ۾ ته سس ٽڻانن ۽ جاويد راحيلا جي ڏاڍي خدمت ڪئي پر آهستي آهستي سڀني جو رويو بدلبو ويو پاڻي گهرندي هئي ته به ڇڙٻ ملندي هيس ائين پهر ڪو سار سنڀال لهندو هيس نه ته سڄو ڏينهن اڪيلائپ جا عذاب اوريندي هئي. هڪ هنڌ پئي پئي هن جو وجود ٺٺڻ لڳو هو جنهن کي هوءَ زندگيءَ جو سهارو سمجهندي هئي اهو هاڻي به لفظ کلي به نه ڳالهائيندو هو هن آهستي آهستي هن جو وجود ڄڻ سڀني مٿان بوجهه بڻجي ويو هوءَ سڀني لاءِ بي معني ۽ غير اهم بڻجي وئي ۽ آخرڪار جاويد جي ٻي شاديءَ جو چرچو گهر ۾ شروع ٿي ويو هوءَ چپ چاپ سڀ ٻڌندي هئي هن کي اجان تائين يقين ئي نه ٿي آيو ته جاويد ٻي شادي به ڪري سگهي ٿو گڏ مرڻ ۽ جيئڻ جا واعدا ڪرڻ وارو هن سان ائين ويساهه گهاتي ڪندو اهو ته هن جي وهم گمان ۾ به ڪونه هو گهر ۾ شادي جي تياري زور شور سان ٿيڻ لڳيون ۽ جڏهن راحيلا جاويد کان پڇيو ته

"جيڪي ڪجهه گهر ۾ ٿي رهيو آهي اهو سچ آهي"

راحيلا جون التجا ڀريون نظرون جاويد جي اکين ۾ ڪجھ ڳولھڻ جي ڪوشش ڪن ٿيون ۽ ڪن جواب ٻڌڻ لاءِ آتا هئا پر جاويد ٻي رُخيءَ وچان صرف ايترو چيو.

”مان اڏوري وجود جي سهاري ڪيستائين زندگي گذاريندس هن تيز رفتار زماني ۾ مون کي اهڙي ساٿي جي ضرورت آهي جيڪا منهنجي قدم قدم سان ملائي هلي سگھي“

هو تيزيءَ سان ڪمري مان نڪري ويو ۽ هوءَ هن جي ويندڙ قدمن جي اڏندڙ ڏوڙ کي تڪيندي رهجي وئي هن جا سڏڪ ديوارن جا بند ڀڃي گونجڻ لڳا پر هن جي سڏڪن ٻڌڻ وارو ڪو بہ نہ هو.... سمورو درد دل جون ديوارون ڀڃي اندر ڪاهي پيو ۽ هن جي وجود کي ڪنهن ڪک پن جيان لوڙهي ويو ۽ راحيلا پٿر جي بت جيان سڀ ڪجھ پنهنجي اکين آڏو ڏسندي رهي هن ڪيڏيون نہ دعائون گھريون تہ هيءَ رات هن جي زندگيءَ ۾ نہ اچي پر اِها عذاب رات اچ ڪر ڪنيون هنجي اڳيان بيٺي هئي اڄ رات جاويد جي ٻي شادي هئي اڄ هو ٻيهر لائون لهندو ۽ جڏهن هن جي ڪنوار هن گھر جي اڱڻ تي قدم رکندي تہ مٿان گلن جي ورکا ڪئي ويندي ان کان وڌيڪ راحيلا ڪجھ بہ نہ سوچي سگھي رات جي خاموشيءَ واري ماحول ۾ شاديءَ جا خوبصورت سهرا دُهل جي تال سان گونجي رهيا هئا ۽ هر لفظ تي راحيلا جي دل ڦسندي ٿي وئي هوءَ پنهنجي ڇهري تي هٿ ڦيري ٿي ۽ ڇهري تي ڪجھ گھنج محسوس ڪري ٿي هوءَ ڇرڪي پوي ٿي.

”ڇا مان پوڙهي ٿي وئي آهيان......نہ.......نہ.......“

هوءَ پاڻ کي تسلي ڏي ٿي تڏهن ئي سندس سس جو ڪڙڪي دار آواز ٻڌي ٿي.

”راحيلا جي کٽ کٽي اسٽور ۾ وجهو ۽ هي ڪمرو ڪنوار لاءِ سينگاريو“

سس جا اهي لفظ ٻڌي راحيلا کي پنهنجو وجود ڪنهن فالتو پٽل جي ڪَٽ لڳل ٽانوَ جيان لڳي ٿو جنهن کي گھرجي اسٽور روم ۾ اڇليو ويندو آهي.......“

درد جو درياءَ

سُکن واري سُڌ متان کي مون سين ڪري
اندر جننين اڌ ڏونگرسي ڏوريندیون
ننڊڙي لاڪون ڏک ڏناسون سورن ۾ مبذساٺي آلا

علڻ فقير جي روح ۾ گهاوَ ڪندڙ وائي گونجي رهي هئي ۽ ڪمري ۾ موجود پيڙائن ۾ وڏيڪ پيڙا جو احساس ڏئي رهي هئي ائين لڳي رهيو هو سندس آواز اسان جي اندر مان چيرجي نڪري رهيو هجي. درد جو به عجيب رشتو آهي سيني جي دلين ۾ ساڳئي شدت سان اڀرندو ۽ فنا ٿيندو آهي ائين لڳي رهيو هو ڪمري جون ڪچيون ليپي ڏنل ديوارون درد ۾ ٻڏي رهيون هجن ۽ درد جي شدت ڪان ديوارن ۾ ڏار پئجي رهيا هجن ۽ مان به درد جو اونهو سمنڊ ٻڻجي وئي هجان وائي ختم ٿي پر درد اجان ٻنهي جي چپن تي صرف گنگهرن جي شور وانگر وڄي ساٽا ٿي رهيا هئا جڻ لفظ نڙيءَ ۾ اٽڪي پيا هئا يا شايد ڪجھ به ڳالهائڻ لاءِ بچيو ئي ڪونه هو....يا سڀ لفظ ڪنهن رقاصه جي جسم وانگر وڪامجي ويا هئا صرف ڪوڪلو روح رهجي ويو هو جيڪو تباهه ٿيل کنڊر جو ڏيک ڏئي رهيو هو..... سوچيم ڳالهايون به ته ڇا....؟ روز ساڳيون ڳالهيون.... روز ساڳيو بحث ۽ محرومين جو ساڳيو عذاب...... روز پنهنجي بکن جو ساڳيو پٽڪو ۽ پنهنجي خوابن جو

ساڳيو روح ۽ ريهون ۽ جڏهن سڀ ڪجهه ڳالهائي ٿڪجي پوندا هيا سين تڏهن اسان جا خاموش سڏڪا رڙيون ڪري اسان جي جذبن کي جنجهوڙيندا هئا تڏهن اسان جي اندر جا اڌما ڦاٽي پوندا هئا ۽ نه ڪٽندڙ عذاب اکين ۾ تري ايندا هئا.

روز شام جو جڏهن سانجهيءَ جا ميرانجهڙا رنگ هر طرف ڪارنهن پکيڙيندا هئا ۽ٿڪل جذبا اداسيءَ جي آڙاهه ۾ ڦٿڪندا هئا، تڏهن هن جي اوسيئڙي ۾ اکيون دَر ۾ اٽڪائي نهاريندي هيس ته شايد اڄ جي شام اسان لاءِ روشنيون آڻي.... پر جن ماڻهن اونداهيءَ ڳلين ۾ گند جي ڍير تي جنم ورتو هجي انهن جي زندگيءَ ۾ روشنيءَ جي ننڍڙي ڪرڻي جي به گنجائش نه هوندي آهي... هو روز مايوسيءَ جي ڊوڙ ڇهري تي لٽي نراسائيءَ جا لڙڪ اکين ۾ پري جڏهن گهر جي چائنٽ ٽپندو هو ته سندس جهڪيل اکيون ڪجهه به ٻڌائڻ کان قاصر هونديون هيون هو منهنجي پير ۾ اچي ويهندو هو سڄي ڏينهن جو ٿڪ پٽڻ لاءِ.... تڏهن هن کي ڏسي سوچيندي آهيان اسان لوئر ڪلاس جا ماڻهو جڏهن شام جو ٿڪيل هاريل گهر ورندا آهيون ته پنهنجي گهرجي ڇانو هيٺان سڪون جي هنج ۾ پيار جون منڙيون ڳالهيون ڪرڻ بجاءِ سڄي ڏينهن جا عذاب اوريندا آهيون. هو سڄو ڏينهن روڊن جي ڊوڙ اُڏائيندو هو ۽ مان سڄو ڏينهن ؟؟؟؟ ڏڪا کائيندي هيس. اسان ٻئي اونداهي ڳلين جا مسافر هياسين. اڪيلي سر محرومين سان جنگ وڙهندي وڙهندي هاڻي ٿڪجي پيا هياسين.... روز صرف ان آس تي ملندا هياسين ته شايد سڀاڻي جو نڪور سج اسان لاءِ محبت جو پيغام آڻي، پر روز سواءِ مايوسيءَ جي ڪجه به نه ملندو هو..... مون وٽ پنهنجي گهروارن جي جياپي لاءِ معمولي انڊي ڪاڻي نوڪري ته هئي پر هن وٽ وڏي ڊگري هوندي به معمولي ڪلارڪي به ڪونه هئي روز ڏڪا کائي موٽندو هو.... تڏهن سندس حالت رحم جوڳي هوندي هيس... اسان خبر ناهي ڪهري رشتي جي تند ۾ ٻڌل هياسين جنهن جو ڪو نانءُ لائي هوندو به آهي يا نه....اسان پيار جي فلسفي تي ڪڏهن به ڪين ڳالهايو هو شايد اسان جهڙا ماڻهو پيار افورڊ ڪري ئي نه ٿا سگهن. اسان ته پٿر جي مجسمن

وانگر هوندا آهيون جن جي اندر ساهہ چرندو ئي ناهي..... مان هن کي ڏٺم هن جي اندر بہ ساڳي جنگ جاري هئي اڄ سندس کوکلا ٽهڪ بہ گم ٿي ويا هيا. ماڻ جي پاتار ۾ بڏل هو ۽ هن جي خاموشيءَ کان مون کي وحشت ٿي رهي هئي آخرجنجهوڙيندي چيو مانس.

”ڪجه ڳالهائين ڇونہ ٿو. مون کي تنهنجي ماڻ کان وحشت ٿي رهي آهي“

هو ڪجه بہ نہ ڪڇيو خبر ناهي ڇت ۾ ڇاڳولي رهيو هو ڳالهائڻ لاءِ ڀيو موضوع نہ مليو تہ وري پراڻو سوال دهرايومانس، ”نوڪريءَ جوڪجه ٿيو....؟“ ڄاڻا پئي منهنجي ان هڪ سوال هن جي اندر ۾ ڪيترائي سوراخ ڪري ڇڏيا آهن، پرپوءِ بہ روز اهو سوال ڪندي هيس، جڻ ان هڪ سوال جي ڳنڍ ۾ منهنجون سموريون خوشيون بڌل هجن. هن ناڪاريءَ ۾ ڪنڌ ڌوڻيو...

”سارنگ توکي خبر آهي امان ڇا چيو آهي“....؟

هن مون ڏي ڏٺو.

”ها ڄاڻان پيو. اهو ئي نہ تہ جيستائين مون کي نوڪري نہ ملندي تيستائين پنهنجي شادي ڪونہ ٿيندي ۽ اهو بہ تہ جيڪي مرد زالن جي ڪمائيءَ تي هري وڃن اهي سڄي عمر ناڪارا ٿي ويندا آهن ۽ زالن جي ٽڪرن تي پلندا آهن..... ها ساران مان ڪالهہ سڀ ڪجه ٻڌي ورتو هو“

”ٻڌڻ کان پوءِ بہ آخر ڪيستائين ائين ئي رستن تي ڌوڙون پائيندو رهندين.... آخر ڪيستائين پنهنجي آدرشن سان جنگ وڙهندو رهندين“

”جيستائين ضمير ۽ منهنجي اندر جو انسان زندهہ آهي“

هن ماڻ کي ٽوڙيو.

”ڇاڏنو آهي تنهنجي کوکلن ۽ خالي آدرشن ڪيستائين منهنجي خوابن کي انهن خالي آدرشن جي فاقہ ڪشيءَ جي سوليءَ تي لٽڪائيندو رهندين...... تو جهڙن انسانن کي تہ زندهہ رهڻ ئي نہ گهرجي.... ڇاڏنو آهي تنهنجي سياست ۽

تنهنجن نعرن سواءِ جيل سزائون... بک... افلاس... اهو ئي ڪجھ مليو آهي نہ... توجن لاءِ سر تريءَ تي کڻي حق جو نعرو هنيو هو اڄ اهي سڀ پنهنجون وفاداريون مٽائي ڪرسين تي ويٺا آهن ۽ تون يا تہ جيل ۾ سڙي مري کپي رهيو آهين يا ٻن ويلن جي ماني لاءِ دردر معمولي نوڪري لاءِ ڀٽڪي رهيو آهين، پنهنجي نرڙ تان اهو قومي درد جو ليبل لاهي ڦٽو ڪر..... هاڻي مونکان اهي مايوسين جا ڏنگ برداشت نہ ٿا ٿين.... مون ڪي نہ کپن تنهنجا اهي آدرش ۽ کوکلا نعرا.... مون کي صرف اهو انسان موٽائي ڏي جيڪو منهنجي سينڌ ۾ سنڌور ڀري سپنن کي ساڀيان جو روپ ڏئي سگهي“

هُن کي ڏٺم سندس رنگ ڻامي جيان ڳاڙهو ٿيندو ويو. جڻ منهنجا لفظ تتل ٻڙڇيون بڻجي هنجي جسم کي گرمائي رهيا هئا ۽ هن جي اندر ۾ باهہ جا کورا ٻري رهيا هئا ۽ هو درد جي تپش ۾ رجي رهيو هو. هو اٿي کڙو ٿيو شايد هن وٽ جواب ڏيڻ لاءِ ڪجھ بہ نہ هو چائنٺ ٽپڻ کان اڳ ۾ رڙ ڪئي مانس

”بڌ آئينده مون وٽ نہ ايندو ڪر“

”ڇو....؟“

جڻ هُن زهر جي ڍُڪ ڏني.

”مان عذابن جو بار سنڀالي ٿڪجي پئي آهيا، مون وٽ منهنجا عذاب ئي گهڻا آهن، هاڻي مان تنهنجي عذابن جو بوجهہ نہ ٿي کڻي سگهان“

”ساران مان تہ توکي ڪالهہ بہ چيو هو اڄ بہ ورجايان پيو تہ منهنجي طرفان هر پابنديءَ کان آزاد آهين تون پنهنجي زندگيءَ جي باري ۾ ڪو بہ فيصلو ڪري سگهين ٿي. هونءَ بہ مان توکي ڏئي بہ ڇاٿوسگهان سواءِ ساڳئي بک ، افلاس، ساڳيو روڄ ۽ پٽڪو... جيڪو تون ننڍپڻ کان پنهنجي گهر ۾ ڀڏندي آئي آهين مان توکي هڪ عذاب مان ڪڍي ٻئي عذاب ۾ مبتلا ڪرڻ نہ ٿو چاهيان"“

”سارنگ جي مون کي فيصلو ڪرڻو هجي ها. تہ ڪڏهن جو ڪري ڇڏيان ها هاڻي تہ روح بہ پوڙهو ٿي ويو آهي مون جوانيءَ جي سرحد تي پيار جا

سپنا پوکڻ بجاءِ پنهنجي خواهشن جا ڪنڊا پوکيا آهن جن کي ڇهندي آهيا تہ رت ٿهڪڻ لڳندو آهي مان تہ صرف ايترو ڄاڻان ٿي تہ منهنجي جياپي جو صرف هڪڙو ئي مقصد آهي سڄو مهينو رت ولوڙڻ کان پوءِ هر پهرين تاريخ جو پنهنجي ماءُ جي هٿ ترِيءَ تي ڏهہ ساوا نوٽ رکڻ ۽ بس.... ۽ منهنجي قدر و قيمت بہ صرف انهن ڏهن نوٽن جيتري آهي. مهنهنجي ماءُ منهنجي ڪمائيءَ جا نوٽ ڳڻي ڳڻي هن ڪان تہ منهنجي عمر جا سال ڳڻڻ بہ وسري ويا آهن... مان خود غرضين جي ڄار ۾ ڦٿڪي رهي آهيان جي مون کي آزاد نہ ٿو ڪري سگهين تہ مون کان ڏور هليو وڃ جيئن آخري اميد بہ ختم ٿي وڃي ۽ مان ڪم از ڪم آزاديءَ سان روئي تہ سگهان......“

هو هليو ويو ۽ مان ڪاوڙ ۾ خبر ناهي هن کي ڇا ڇا چوندي رهيس.... مان ڄاڻان پئي هو جي نہ ايندو تہ منهنجي زندگيءَ جو ڪڏهن بہ سورج نہ اڀرندو ۽ نہ ئي شام جو سورج فنا ٿيندو.... هن کي اچڻ کان روڪڻ جي باوجود هن جي اوسيئڙي ۾ اکيون دروازي ۾ ئي اٽڪي رهجي ويون.... پر هو نہ آيو.... سوچيم ... مون کان سواءِ رهي ڪونہ سگهندو پاڻ ئي بہ ٽي ڏينهن اڪيلي سر پوڳي مون وٽ ضرور ايندو...... پر ڪيئي شامون هن جي بغير غمن جي بادلن ۾ گم ٿينديون ويون... ۽ هڪ شام جڏهن اداسي گهري ٿيندي وئي دل ٻڏندي وئي تان جو رات پرپڪيڙي مون کي اوندهہ ۾ گم ڪري ڇڏيو.... ننڊ اکين کان ڪوسون پري هئي. مان گهر جي هڪ ڪنڊ کان ٻي ڪنڊ تائين ڦيريون پائي ٻي ڪل من کي چپ ڪرائڻ جي ڪوشش ڪئي، پر ضدي من نہ رڏو... ڇولين جون دانهون ڪندڙ رڙيون منهنجي اندر تائين شور ڪري ٻڌائي رهيون هيون تہ ڪجھ ضرور ٿيو آهي... ۽ اڃان رات جو ڪجھ پهر باقي هو تہ دروازو زور زور سان وڄي اٿيو خوف وڪوڙي ويو ڏڪندڙ هٿن سان در کوليم تہ سامهون سارنگ جو دوست بيٺو هو هن جو هڪڙو ئي جملو منهنجي ذهن ۾ گونجندو رهيو ”سارنگ آپگهات ڪري ڇڏيو“ مون اهو تہ ڪڏهن بہ ڪين چاهيو هو تہ تون زندگيءَ کي شڪست ڏئي

موت جو هار ڳلي ۾ وجهي سوپ ماٽين... مون اهو ڪڏهن چاهيو هو تہ تون چپ چاپ موت کي سيني سان لائي مون کي زندگيءَ جو جنم قيد ڏئي زندگيءَ کان محروم ڪري ڇڏين مون تہ صرف اهو چاهيو هو تہ تون ڪائنات جي سموري سونهن ۽ سندرتا نيڻن ۾ ڀري مون سان گڏ زندگيءَ کي هميشہ لاءِ فتح ڪرين. ڪاش! مان بہ تو جيان ايتري بهادر هجان ها ۽ زندگيءَ کي شڪست ڏيئي، موت جي سوپ کي ماٽي سگهان ها..... پوئتي نهاريندي آهيان تہ ماءُ جو آسن پريوچهرو.. ننڍين ڀينرن ڀائرن جا پيلا ڏبرا چهرا..... جن جي مستقبل جون سيئي اميدون مون سان چنبڙيل آهن مان نہ ٿي چاهيان تہ اهي بہ اسان وانگر محرومين جا عذاب سهي سهي آخر مجبور ٿي سنڌوءَ ۾ لڙهي مرن........ مان هنن کي اها پوڳنا ڏيڻ نہ ٿي چاهيان تہ مان هنن جي نيڻن ۾ نراسائي ڀري مٺي ننڊ جي هنج ۾ نہ ٿي سمهڻ چاهيان... سوچيان ٿي ..... تون ڇو منهنجي اميدن جو آپگهات ڪيو تون ڏاڍي آسانيءَ سان "درد جو درياءُ" اُڪري هميشہ لاءِ ڏور هليو وئين ۽ منهنجي سامهون ساڳيو درد جو درياءَ آهي. جيڪو مان اڪيلي سر اُڪري نہ ٿي سگهان.

روز جڏهن شام جا ميرانجهڙا رنگ ڪائنات کي ڪاري چادر ۾ ويڙهي ڇڏيندا آهن ٿڪل اُداس پيلو سج جڏهن سنڌوءَ جي پيٽ ۾ ٻڏندو آهي تڏهن لڳندو اٿم مان بہ ائين ئي دنيا جي بي وسيءَ جي درياءَ ۾ ٻڏي رهي آهيان منهنجو وجود الوپ ٿيندو پيو وڃي جڏهن کان تون ڏار ٿيو آهين مان هر شام سنڌوءَ مان پنهنجا درد اورڻ ايندي آهيان، تڏهن لڳندو اٿم سنڌوءَ جو ڇوليون تنهنجو روپ وٺي مون سان ساڳيا سور اوري رهيون آهن تڏهن من الائي ڇو ڀاري ٿي پوندو آهي ۽ موت جي تانگهہ اندر منجه هڪدم اُڇل کائي زندگيءَ جي مسڪراهٽ کي لوڙهي ڇڏيندي آهي ۽ مان پنهنجو پاڻ کي سنڌوءَ ڪناري صرف هڪ آپگهات ڪيل لاوارث لاش ڀائيندي آهيان جنهن جي مٿان ماڻهن جا ميڙاڪا صرف حيرت وچان ڏسي رڙهندو رهندا آهن ۽ سج سنڌوءَ جي پيٽ ۾ مون جيان لڙهندو فنا ٿي ويندو آهي.... زندگيءَ وانگر نہ شور آهي..... اج توکان ڌار ٿئي ڏهہ ڏينهن ٿيا آهن ۽

اهي لمحا جڏهن مون صدين جي سفر ۾ گذاريا آهن تون جن لاءِ جيئندو هئين اج تون انهن کان صرف ڏهن ڏينهن اندر وسري ويو آهين تون جن لاءِ پنهنجو مستقبل، خوشيون، خواب ۽ حياتي جا سمورا سال تياڳي ڇڏيا اج توکي ياد ڪرڻ لاءِ انهن وٽ چند لفظ بہ ڪونهن جڏهن بہ سنڌوءَ ڪناري توسان ملڻ ايندي آهيان، لڳندو اٿم جڻ سنڌوءَ جون ڇوليون مون کي سڏي رهيون هجن ۽ ائين پئي پانيان ڌرتيءَ پنيان جڳن جو سفر ڪڏهن سجاڳ لمحي جي اوٽ تي اوباسيون ڏئي مون کي بيدار ڪري رهيو آهي جڏهن بہ مان دل جي ڌڙڪنن جو آواز ٻڌندو محسوس ڪيو اٿم، تڏهن زندگيءَ جا سمورا گهاوَ بيهر ڦُٽي پوندا آهن ۽ لڳندو اٿم مان اوندهہ جي هڪ سُرنگ کان ٻي سُرنگ ۾ گم ٿي رهي آهيان...... مان ان پل جي انتظار ۾ هي جڳن جو سفر ڪاٽيو آهي ۽ هي سفر پوڳيندي رهندس جيستائين تو جيان درد جو درياءَ اکري سگهان..... ۽ توساڻ هميشہ اچي ملان............

وجود جي ڳولا

ڪيڏين راتين کان جاڳي آهيان جڻ صدين جو اوجاڳو آ يا ننڊ منهنجي اکين ۾ لٿي ئي ڪونهي. شايد ننڊ بہ پرستان جي پري آهي جنهن کي ڇهندي آهيان تہ غائب ٿي ويندي آهي جاڳي جاڳي اکيون پٿر بڻجي ويون آهن. هاڻي تہ لڙڪن جو درياءُ بہ سڪي ويو آهي..........پلڪن جي ڪنارن تي ڊپ ڦٽي آيا آهن، هر طرف تر ئي تر آ ۽ درد ڏڪار جيان ٺوٺ سڪل وجود کي وڪوڙي هڏائون ڏانچو ڪري ڇڪو آ.....

زندگي جي سفر ۾ ڪيڏا نہ موڙ آهيا ڪيڏيون نہ منزلون آيون....ڪيترا رنگ بدليا، ڪيتريون موسمون آيون ڪيڏا نہ وڇوڙا آيا پر مان اڄ بہ انهيءَ موڙ تي بيٺي آهيان جتان منهنجن خوابن درد جي واريءَ تي جنم وٺي بانبڙا پائڻ سکيو هو ۽ مان اڄ تائين پنهنجن خوابن سان گڏ تتل واري تي بانبڙا پائيندي رهي آهيان........

منهنجا خواب تہ ڪڏهن تارن جي جهرمٽ ۾، ڪڏهن آڪاش جي نيري گمبذتي، ڪڏهن ڌرتيءَ جي گولي تي ۽ ڪڏهن سنڌوَ جي ڪناري تي ٽٽندا پرندا نيون شڪلون ٺاهيندا رهيا آهن ۽ مان هر خواب جي ٽٽڻ تي آهہ بہ ڀري نہ سگهي آهيان.

نيئن سهاڳڻ جي رئي جي پلاند ۾ ڪجهہ خواب ڪجهہ سپنا ڪجهہ اميدون ٻڌل هونديون آهن پر منهنجو پلئہ جڏهن توسان ٻڌو ويو تہ مان پنهنجا سپنا، پنهنجا خواب پنهنجون اميدون پنهنجي اباڻي گهرجي اڱڻ ۾ پوڪيل نم جي وڻ هينيان دفن ڪري آئي هيس ڇو تہ مان ڄاڻان پئي؟ تہ تون منهنجن پڳل تتل خوابن کي ڪڏهن بہ پناهہ ڏئي نہ سگهندين. تون تہ منهنجي نيڻن ۾ آلاڻ بہ ڏسي نہ سگهين تہ ڪنهن جو عڪس ٽٽو آ......ڪنهن لاءِ ماتم آ..........تون تہ خود پنهجن

خوابن ۽ خواهشن جو گهائل هئين. تنهنجي اکين ۾ ته ڪنهن ٻئي جي محبت جو نشو چڙهيل هو.

تو ته ڪڏهن هڪ دفعو به مون کان اهو نه پڇيو آهي ته منهنجي بي معنيٰ وجود جي هن گهر ۾ ڪهڙي جڳهه آهي؟ هڪ گهرجي ڇت هيٺيان رهندي اسان هڪ ٻئي کان ڪيڏا نه اجنبي آهيون ۽ شايد ڪڏهن به پنهنجا ٿي نه سگهندا سي. پهرين نظر ۾ ئي محبت دم توڙي ڇڏي ته پوءِ نفرت کان سواءِ ڪجهه به ناهي ملندو.

تو ته پهرين رات ئي پهرين نظر ۾ اهو چيو هو

"ڪجهه رشتا صرف حوالن طور استعمال ٿيندا آحن. جن جي ڪابه اهميت نه هوندي آهي تنهنجو منهنجو رشتو به نڪاح جي بي جان ڪاغذ تائين محدود آهي جنهن ۾ ڪابه روحاني ڪا به جسماني ڪشش ناهي..... جيڪي رشتا مجبورين جي زنجير ۾ ٻڌا وڃن اُهي رشتا هميشه قيد رهندا آحن مون کي توسان ڪا به محبت، ڪو به لڳاءُ ڪونهي. توسان شادي صرف امان جي مجبور ڪرڻ تي زبردستيءَ ڪئي اٿم منهنجي محبت راحيلا آهي ۽ وهميشه رهندي."

تو ڪيتري نه آسانيءَ سان سڀ ڪجهه چئي ڇڏيو ۽ مان توکي ڪجهه به چئي نه سگهيس ته مون کي به توسان ڪا محبت ۽ لڳاءُ ڪونهي. مان به ڪنهن ٻئي سان محبت ڪندي آهيان پر مان ڪجهه به چئي نه سگهيس، ڄاڻان پئي ته تون اهو سڀ ڪجهه ٻڌي برداشت ڪري نه سگهين هان ۽ تنهنجي غيرت جوش ۾ اچي وڃي ها.

مان پنهنجي محبت، پنهنجي ماضيءَ کي دفنائي پوءِ تنهنجي زندگي ۾ آئي هيس. عورت ماضيءَ ۾ چاهي ڪنهن سان به محبت ڪندي هجي پر شاديءَ کانپوءِ صرف پنهنجي مڙس سان وفادار رهندي آهي.

تنهنجن لفظن منهنجي جسم کان روح تائين داڳدار ڪري ڇڏيو.

جڏهن به توکان تنهنجو وجود گهرڻ چاهيم تو اهو ئي جواب ڏنو.

”تو کي هر سُک، عيش ۽ آرام، آسائش جي هر شيءِ مهيا ڪري ڏني اٿم پيو توکي ڇا گهرجي“.؟؟

زندگي ۾ اهي سڀ شيون خوشيءَ جون نعمل بدل نہ ٿيون ٿي سگهن.

تون محبت ڪري بہ محبت کان نا آشانا آهين توکي ڪيئن ٻڌايان تہ: خوشيون ڪي سونا زيور تہ ناهن جن سان خالي وجود جي لاش کي سنواري زندهہ ڪري سگهجي. خوشيون بلينڪ چيڪ تہ ناهن ، جن تي پنهنجي ڪروڙين زخمن جو حساب لکي ڪيش ڪرائي سگهجي. خوشيون تہ اندر مان ڦٽنديون آهن، پو پٽن جيان اڏامنديون آهن. گلن جيان واس ڏينديون آهن. خالي ٿهڪ خوشيون تہ ناهن بلڪ خود کي ڏوکو ڏيڻ آ ۽ اهو ڏوکو مان ازل کان پاڻ کي ڏيندي رهندس. شايد اسان جهڙا نڪرايل ماڻهو ڪٿي بہ خوش رهي نہ ٿا سگهن. منهنجي وجود تہ ان ڏينهن خودڪشي ڪري ڇڏي هئي جڏهن تو منهنجي وجود کي نڪرائي گهرجي ڪنڊ ۾ اڇلي ڇڏيو هو ۽ صبح شام پنهنجي پيرن جي هيٺيان چيپاٽي منهنجي شناخت بہ وڃائي ڇڏي هئي.....

خاموشي بہ تہ سڀ کان وڏو عذاب هوندي آهي ۽ مان خاموشيءَ جو زهر پي پاڻ کي هميشہ لاءِ ماري ڇڏيو آ. مان اڄ تائين تو کان اهو نہ پڇيو آهي تہ تون راتيون ڪٿي گذاريندو آهين، ڪنهن سان ملندو هين جڏهن تہ مون کي خبر آهي تہ تون راحيلا سان ملندو رهندو آهين راتين جون راتيون هن سان گڏ گذاريندو آهين ۽ مان تنهنجي زال هوندي بہ هڪ رات جي بيک تو کان پني نہ سگهي آهيان. منهنجا ننڍڙا خواب جيڪي مون سان گڏ بانبڙا پائي جوانيءَ جي منزل ماڻڻ بنا هاڻي آخري وهيءَ ڏانهن اجهامي رهيا آهن..............

منهنجي من جون پاوناڻون ٻري ٻري رک ٿي چڪيون آهن.

اڄ تنهنجي من ۾ ويٺل زهريلو نانگ پوري قوت سان ڦڻ ڪڍي بيٺو هو ۽ تون زور زور سان رڙيون ڪري رهيو هئين تہ: ”تون مڃين ڇو نہ ٿي تہ تون شاديءَ

ڪان اڳ ۾ پنهنجي ڪزن عامر سان محبت ڪندي هئينءَ ۽ تنهنجا هن سان ناجائز تعلقات هئا.”

اف منهنجا خدا مردن لاءِ محبت عظمت ۽ عورتن لاءِ ذلت ۽ تهمت.

“ها مان عامر سان محبت ڪندي هيس پر شاديءَ کان اڳ ۾ پر تون منهنجي پاڪ ۽ پوتر محبت تي گندا الزام نہ هڻ.”

“بڪواس بند ڪر مون کي خبر آهي محبت ۾ ڇا ٿيندو آ. تون تہ يوز ٿيل سيڪنڊ هينڊ مال آهين جنهن کي مان پنهنجي گهر ۾ برداشت ڪري نہ ٿو سگهان”.

“تون بہ راحيلا سان محبت ڪندو آهين مون ڪڏهن پڇيو آهي”.، مان مرد آهيان ۽ تون عورت آهين. پنهنجي حد ۾ رهہ.....تون ان حد تائين ڪري سگهين ٿو. شايد توهان جهڙا مرد ان کان وڌيڪ سوچي بہ نہ ٿا سگهن. محبت کي گند جو ڍير ۽ تهمتن جو بازار توهان جهڙي مردن ئي بڻايو آهي، جو اڄ محبت پنهنجو پان کان بہ شرمائڻ لڳي آهي.”

“نڪري وڃ منهنجي گهر مان، هاڻي مان توکي وڌيڪ برداشت نہ ٿو ڪري سگهان”.

“اهو الزام هڻي گهر مان ڪڍي پنهنجو رستو صاف ڪرڻ ٿو چاهين.”

“مرد لا هر رستو صاف هوندو آهي. هو جنهن رستي تي چاهي هلي سگهي ٿو. تون بدچلن ۽ آواره عورت آهين جنهن سان مان گذارو نہ ٿو ڪري سگهان”. ۽ پوءِ بدچلن آواره.........اهي ٻئي لفظ منهنجي وجود تي ليبل جيان چنبڙي ويا. هن جي گهر مان نڪري ڪٿي بہ تہ پناهہ نہ ملي. شايد عورت جو ڪو گهر آهي ئي ڪو نہ ....پائرن جي مٿان منهنجو وجود جڻ ڇپ ٻڌجي ڪريو هجي. پاڇائن جا طعنا روح کي ڇيهان ڇيهان ڪري ڇڏيندا آهن.

“بدچلن ۽ آواره هئين تڏهن تہ گهر ڪو نہ ڪيئي.” تهمتن جا ڪنڊا سوئي سوئي آڱريون ڇچرجي ويون آهن............ ڪيستائين اهي ڪنڊا سوئيندي رهندس ۽ پنهنجي وجود جي ڳولا ۾ ڀٽڪندي رهندس.........

ڪَنڊن ڀري راهه

جڏهن به هن کي ڏسندي آهيان پنهنجو پاڻ کي الائي ڇو مجرم تصور ڪندي آهيان. هن جا خاموش لڙڪ جيءَ ۾ جهوري ويهي ڇڏيندا آهن. هن خزان رسيده وجود ۾ ڏکن ۽ محرومين جا سوين ڏار ان ڳالهه جي گواهي ڏيندا آهن ته ڪيڏي نه بيدرديءَ سان هن پُر بهار وجود کي اجاڙيو وي آهي......هنجا خيال ، هن جون سوچون، هن جا سپنا وقت کان اڳي پوڙها ٿي ويا آهن. آئون جڏهن به امان جن وٽ ويندي هيس ته هن جو اجڙيل ، وکريل وجود ڪنهن مشين جيان ڪم ۾ رڌل نظر ايندو هو ۽ جڏهن مان هن کي چوندي هيس ته : "ساجو ڇو پنهنجو پاڻ کي حالات جي وهڪري ۾ لوڙهي ڇڏيو اٿئي. اگر تون هاڻي به چاهين ته پنهنجي تقدير جو رُخ موڙي سگهين ٿي."

هُوءَ ڦِڪي مرڪ پنهنجي هيڊن چپن تي آڻي هميشه اهو جواب ڏيندي هئي: "آپا ڇا ٿيو آهي مون کي ....؟ جيئان پئي......ڳالهايان پئي......کلان پئي.......اهوئي ته سڀ ڪجهه زندگيءَ لاءِ ضرور هوندو آهي".

۽ مان هن جي کوکلن ٽهڪڙن ۾ هُن جو لڪيل ڏک محسوس ڪري سڏڪي پوندي آهيان. منهنجي دل چاهيندي آهي. ڪاش هوءَ مون سان وڙهي، مون کي بددعائون ڏئي........پر هُن ڪڏهن به اهو احساس نه ڏياريو آهي ته سندس بربادي‌ءَ جو ڪارڻ مان آهيان : سندس خوشين کي برباد ڪرڻ واري مان آهيان: منهنجي ڪارڻ هن کي ڏک ڏسڻا پيا ، خوشين کان محروم ٿيڻو پيو هوءَ منهنجي ڪري قربانيءَ جي ڀور جيان ڪسندي رهي ....مان سوچيندي آهيان...مان ڪيڏي نه عيش سان ڀرپور زندگي گذاري رهي آهيان........۽ هوءَ بغير ڇت جي گهر ۾ عذاب جهڙا ڏينهن گهاري رهي آهي. ڪاش! هوءِ به مون وانگر روايتن کان منهن

موڙي سماجي سماجي هٿ نوڪيل اصولن کي ٽوڙي سگهي ها......ڪاش! هوءَ بہ مون وانگر لوهہ جهڙا ڳرا لفظ اڳاڇي غلاميءَ جي زنجير کي ٽوڙي سگهي ها........ر هن اجاين روايتن جو مان مٿاهون ڪرڻ لاءِ وڏن جي غلط فيصلن آڏو پنهنجو ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو.

ساجو منهنجي نندي ڀيڻ هئي، ميٽرڪ ڪرڻ کان پوءِ پڙهائي ڇڏي گهر جي ڪمن ڪارين ۾ لڳي وئي، پر مان پنهنجي پڙهائي بہ جاري رکي ۽ سروس بہ ڪئي. منهنجو مڱڻو نندپڻ ۾ ئي سوٽ سان ٿيل هو، جيئن جيئن هوش سنڀاليم ۽ اهو شعور مليم تہ مان نندپڻ ۾ ئي پنهنجي مرضيءَ خلاف ڪنهن سان ٻڌل آهيان تہ منهنجي اندر ۾ پنهنجي نہ هجڻ جو احساس ۽ ذات جي شڪست اهڙو شور برپا ڪري ڇڏيو ۽ مان هوريان هوريان ڀُرڻ لڳس. مان پڙهيل لکيل باشعور ڇوڪري هيس ۽ منهنجو سوٽ عقل ۽ سمجهہ کان سو سال پوئتي اڻپڙهيل ۽ جاهل ذهنيت رکندڙ مردن جي انهيءَ ٽولي مان هو جن عورت ذات جو هميشہ استحصال ڪيو آهي، منهنجو سوٽ هڪ چنگهہ کان منڊڙو ۽ شڪل جو اهڙو سادڙو جو سندس چهرو ڏسي مانيءَ تان ارواح کڃي ويندو هو. سو مان اهڙي شخص سان زندگي ڀر جو سودو ڪيئن ٿي ڪري سگهيس. مان جڏهن بہ هُن جي باري ۾ سوچيندي هيس تہ من باغي ٿيڻ لڳندو هو. جڏهن گهر ۾ منهنجي شاديءَ جي پڇار ٿيڻ لڳي تہ مون ڦهرام مچائي ڇڏيو. امان کي زهر کائي مرڻ جي ڌمڪي ڏني. امان بابا ويچارا خود انهيءَ شاديءَ ۾ راضي ڪونہ هئا پر خاندا ۾ ڏارين مان شادي ڪرڻ جو رواج ڪو نہ هو لولا لنگڙا، انڌا منڊا بہ پنهنجو سمجهي اکين تي کڻندا هئا. چاچا کي تہ بابا نندپڻ ۾ ئي زبان ڏئي ڇڏي هئي ، سو بابا، چاچا کان ڪنڌ ڪڍائي ڪو نہ سگهيو. پر مان ان مڱڻي تي راضي ڪو نہ ٿيس. ٺُپ جواب ڏئي ويهي رهيس. امان بابا ڏاڍو سمجهايو پر آخر مجبور ٿي منهنجي آڏو هار کاڌائون. بابا، چاچا کي صاف ٻڌايو تہ ڇوري شادي لاءِ راضي نہ ٿئي ٿي. تنهن تي چاچو ڀهرين تہ ڏاڍو پانيورجي ويو ۽ بابا کي چوڻ لڳو تہ: ”تو ڇوريءَ کي پڙهائي لکائي دماغ خراب ڪري ڇڏيو آهي. اسان جي سٽن بيڙهين ۾ ائين ٿيو آهي جو ڇوريون پنهنجي مرضيءَ جا مڙس گهرن“.

بابا ڏاڍيون ميڙا منٿون ڪري چاچا کي ان ڳالهه تي راضي ڪيو تہ تون زينا جي بدران ننڍي ڌيءَ جو سنگ وٺ. پر جڏهن اها خبر مون واري سوٽ کي پئي تہ هو هٿن مان نڪتو پيو وڃي ۽ صاف صاف چيائين تہ شادي ڪندس تہ زينا سان نہ تہ شادي ڪو نہ ڪندس. پر منهنجي ضد اڳيان هو بہ هار ڪائي ويو ۽ ڏاڍي جهڳ جهڳان ڪان پوءِ منهنجو سوٽ ساجو سان شادي ڪرڻ لاءِ راضي ٿيو ۽ ساجو لڙڪن جا ڪيترائي سمنڊ جهاڳي پنهنجو مٿو پٿريلي سماج سان ٽڪرائي، پنهنجو مرده لاش پنهنجي ئي ڪلهن تي کڻي ان شخص جو هٿ پڪڙي رواني ٿي جنهن شخص وٽ هن لاءِ نفرت ۽ ڌڪار کان سواءِ ڪجهہ بہ ڪو نہ هو. صرف شاديءَ جي ٻن ڏينهن کان پوءِ ئي هزارين لڙڪ لڪائي پنهنجو اجڙيل وکريل وجود کڻي وري ان چائنٽ تي بيٺي هئي جتان ڪيس ڊوم ڊام سان رخصت ڪيو ويو هو.

ساجو کي مڙس ان لاءِ ڌڪاري ڇڏيو تہ سندس پسند ساجو نہ پر مان هيس. ۽ منهنجو انڪار جو انتقام هُن ساجو کان ورتو. اهو ڏينهن ۽ ڪيئي سالَ گذري ويا. ساجو جي وارن ۾ چانديءَ جون تارون چمڪي رهيون آهن ۽ هوءَ ڪنهن فالتو شيءِ وانگر پيءُ ماءُ جي در تي پيل آهي. انهيءَ اوسيئڙي ۾ تہ شايد سندس مڙس کي رحم اچي وڃي ۽ هو هُن کي وٺي وڃي. پر مون کي يقين آهي تہ هو شخص ڪڏهن بہ نہ ايندو ۽ ساجو جي جيون جا خوبصورت ڏينهن ائين گذري ويندا.

مان سوچيندي آهيان.......ڪاش! ساجو بہ زبان جي تالي کي ٽوڙي پنهنجو حق وڏي آواز ۾ گهري سگهي ها تہ جيڪر اڄ ائين ڪنڊن جي راهہ تي پنهنجا پير رَتو ڇڻ نہ ڪري ها..........

شالَ مَلان هوت

اڄ وري ساڳيو جُهڙ ڦڙ جي موسم آهي ڪارن ڪڪرن جون ٽوليون آسمان تي ڪاهه ڪنديون ڊوڙنديون ٿيون اچن، ٿڌڙيون هوائون وارن جي تارن کي ائين ڇهي رهيون آهن جيئن ڪو موسيقار دک جي واديءَ ۾ الميه ساز ڇيڙي ڇڏيءَ منهنجي من ۾ اڄ وري الميه ساز گونجي رهيا آهن اڄ وري آسمان جي سيني مان ٽپ ٽپ ڪندڙ ڦڙيون اندر ۾ آڳ پري رهيون آهن...... اڄ وري ٻانهن مان ڇوڙيون خيال جي ايذاءَ کان ٽٽي زره زره ٿي رهيون آحن. ها، اهڙو ئي موسم هو جڏهن ڦهريون ڦيرو موسمن جا سيئي رنگ اوڍي چاهتن جي هولي کيڏي هئي ڇت تي ويهي بادلن جي گهيري ۾ هڪ ٻئي جي نيڻن ۾ نهاريو هو سين..... هڪ ٻئي جي ساهن جي خوشبوءَ ۾ مدهوش ٿي پنهنجو پاڻ وڃائي ڇڏيو هيو سين.... ها ياد اٿم اهو سڀ ڪجهه..... اهي سيئي پل..... اها پيڙا پيڙجڻ اکين ۾ پن ڇڻ جي موسم ۾ گلاب رت جا سندر خواب ..... ياد اٿم اهي ماڳ اهي پيچرا.... تنهنجي گهر طرف ويندڙ سيئي رستا....... اها پٿر جي بينچ......... اهي وڻ ۽ انهن جي ڇانو..... ياد اٿم اهي لڙڪ ۽ انهن لڙڪن کي چمڻ وارا چپ...... اهي زنده احساس ۽ انهن احساسن ۾ رچيل پنهنجي خوابن جي خوشبو.....

ياد اٿم تنهنجا چيل آخري لفظ جيڪي تو وڇوڙي جي سرحد تي هٿ لوڏيندي چيا هيا: ”تون ۽ مان ڦهرين پيار جا آخري بچيل ستارا آهيون انهن ستارن جي روشني اجهامڻ نه ڏجانءِ پيڙا جي پنيور کان ڏور ڪٿي پيار جو چنڊ روشن رکجانءِ ڇوته چنڊ ڪنهن به سرحد جي قيد کان آزاد آهي جنهن کي تون ۽ مان جڏهن به ڏسندا سين انساني نهيل سرحدون دلين جي وچ ۾ ٽٽي پور پور ٿي وينديون“.

تو کان وڇڙي مون ڪيڏو ڀوڳيو آ جڻ نٽهڻ اس ۾ پيرن اگهاڙي ڊوڙي آهيان تڙپي آهيان........اهي پيچرا، اهي دڳ آئون ڪيئن ٿي وساري سگهان جن رستن تي تون ۽ مان هٿن ۾ هٿ ڏئي آسمان جي وسعتن ۾ نيڻ ڦهلائي چنڊ تارن

ڪي ترپڻ تي سجائي، هوائن ۾ پنهنجي ڇپن جون بند مکڙيون کولي وڏا وڏا ٽهڪ ڏئي مرڪن جا گلاب مهڪائي ڇڏيندا هيا سين............ها مون ڪجهه به نه ناهي وساريو سواءِ پنهنجي اندر ۾ اٿل ڪائيندڙ مرده احساس کي ....ڪڏهن ڪڏهن دل چاهيندي آهي سڀ ڪجهه ڀسم ڪري ڇڏيان ڪو به نشان باقي نه رهي جيڪو زنده هجڻ جو احساس ڏي......................

ياد اٿم هڪ ڏينهن پتاجيءَ ڏاڍي ڪاوڙ ۾ دڙڪا ڏنا هئا ته مهراڻ سان نو ملندي ڪر سڀ مٽ مائٽ ناراض ٿي رهيا آهن ۽ عجيب ڳالهيون ناهي رهيا آهن ”ان وقت پتاجيءَ جا لفظ گرم گولي جيان منهنجي وجود کي ساڙي رک ڪري ويا هيا ۽ منهجا لفظ ڇپن ۾ ئي دم توڙي ويا هيا ته.

”مذهب جون سرحدون دلين جي وچ ۾ تيز وهڪري ۾ ڪک جيان آهن مهراڻ ۽ منهنجي وچ ۾ اهي مذهب جون ديواريون ڪک جيان لڙهي چڪيون هيون.....“

مهراڻ تون ۽ مان روز ملندا هيا سين ۽ سنڌوءَ جا عذاب اوريندا هيا سين ۽ آهستي آهستي انهن عذابن جو بوجهه ايترو وڏي ويو جو ساهه منجهڻ لڳو انهن ڏينهن ۾ تون ڪيڏو پريشان هئين مُرڪ تنهنجي ڇپن کان رسي وئي هئي انهن ڏينهن ۾ فضا ڪيڏي نه سوگوار هئي ماحول ۾ ڪيڏي نه گهُٽ ۽ وڇوڙي جي سرحد تي تنهنجا منهنجا هٿ هوائن ۾ لڏندا رهيا تنهنجا منهنجا لڙڪ پيرن ۾ زنجير وجهي روڪي نه سگهيا 7 تون ۽ مان هڪ ٻئي جي ڌنڌلي عڪس ۾ هميشه لاءِ گم ٿي ويا سين.......

ويڳاڻپ محسوس ٿي رهي هئي پنهنجي ئي گهر جون ديوارون اوپريون لڳي رهيون هيون هر وقت خوف جي اذيت جسم کي رهڙي رهي هئي. اهو ڏينهن ڪيڏو نه اذيت ڀريو هو جڏهن تون آفيس جي ڪيش جمع ڪرائڻ لاءِ بئنڪ وڃي رهيو هئين ته ڌاڙيلن تو کان رقم ڦري ورتي ۽ تنهنجي نوڪري به ....ختم ٿي وئي. حالتن تو کي اذيت پسند ڪري ڇڏيو هو تون پنهنجي وجود جي شناخت لاءِ ڀٽڪندو رهندو هئين ۽ جڏهن ڪٿي به توکي شانتي نه ملندي هئي ته تون مون وٽ هليو ايندو هئين. ڌاڙيلن جي خوف هر ماڻهوءَ جي زندگي اجيرن ڪري ڇڏي هئي پتاجيءَ وٽ روز چٺيون اينديون هيون ته هيتري منتلي پڄائي وڃ. نيٺ اغوا ڪري ڪٺي ويا. ڏينهن مهينن ۾ بدلجي ويا آخر ويهه لک ڀنگ ڏيڻ کان پوءِ پتاجي واپس وريو. پتاجيءَ جي صحت خراب ٿيندي وئي ڪاروبار ٺپ ٿي ويو پتاجيءَ پنهنجي ئي ڌرتيءَ تي پنهنجن هٿان ايترو ڀوڳيو هو جو سندس نگاهن ۾ ڌرتي سوڙهي ٿيندي پئي وڃي ۽ آخرڪار پتاجيءَ سڀ مال ملڪيت وڪڻي پنهنجي

جنم ڀوميءَ کي ڇڏڻ جو فيصلو ڪري ڇڏيو............مون ڏاڍو چاهيو هن ڌرتيءَ جي ذرڙن ۾ فنا ٿي وڃان پر منهنجون دانهون ڪنهن بہ نہ ٻڌيون منهنجا سڏڪا پولارن ۾ سڏڪندا رهيا.........۽ جڏهن ڪٿي بہ پناهہ ۾ سڏڪندا رهيا.......۽ جڏهن ڪٿي بہ پناهہ نہ ملي تہ مان آخري ڀيرو توسان ملي هيس آخري پناهہ ڳولهڻ لاءِ..........پر تون بہ مون وانگر لڙڪ ڳاڙهي ڌرتيءَ تي پنهنجا نشان ڳولهي رهيو هئين..........تڏهن مون کي توتي ڏاڍو رحم آيو هو مون توکي چيو هو.

“مان تنهنجي خاطر سڀ ڪجهہ مذهب، گهر مٽ مائٽ ڇڏڻ لاءِ تيار آهيان ڇا هن ڌرتيءَ تي مون کي پناهہ ڏئي سگهندين..........” تو صرف ايترو چيو هو.

“مان خود گرم سج جي گولي هيٺان جلي رهيو آهيان مون لاءِ خود ڪا بہ پناهہ گاهہ ڪونهي مان توکي ڪهڙي پناهہ ڏئي سگهندس.

ياد اٿم هڪ ڏينهن تو چيو هو. “ڇري ڪڏهن ڀلا ساهہ جسم کان ڌار ٿيو آهي تون تہ منهنجو ساهہ آهين تون تہ اهو نقطو آهين جنهن جي چوڌاري منهنجي حياتيءَ جو محور ڦري رهيو آهي.”

وڇوڙي جي سرحد تي تنهنجا منهنجا هٿ هوائن ۾ لڏندا رهيا تنهنجا منهنجا لڙڪ پيرن ۾ زنجير وجهي روڪي نہ سگهيا ۽ تون ۽ مان هڪ ٻئي جي ڌنڌلي عڪس ۾ هميشہ لاءِ گم ٿي ويا سين........تو کان وڇڙڻ کان پوءِ سڀ خواب سڀ سوچون وڇڙي ويون آهن نيڻن ۾ رهجي ويل منظر لڙڪن جي ڪوهيڙي ۾ گم ٿي ويا حن ۽ مان ڪنهن ڪاٺا ٿيل لغر جيان ڪنهن ٻئي جي آڱرين ۾ ڇڪجي رهي آهيان پنهنجي وجود جي تنهائين جي رُڃ ۾ ڀٽڪي رهي آهيان ڪڏهن ڪڏهن اسان ڪيڏو تيز ڊوڙندا آهيون ۽ جڏهن ڊوڙي ڊوڙي ٿڪجي پوندا آهيون تہ وقت اسان جي پيرن ۾ لقون وجهي اسان کان اڳتي وڌي ويندو آهي ڪڏهن ڪڏهن وقت جا گهاوَ اندر کي گهائي ڇڏيندا آهن.........جيئڻ ۾ ڪيڏي نہ اذيت آ مان ڊوڙي ڊوڙي ٿڪجي پئي آهيان ڪائي پناهہ آهي بہ يا نہ...... ڪاش مذهب آزاد هجي..... پيار آزاد هجي...... جيئڻ جي سگهہ ٽٽي رهي آ..... هر طرف باهہ ئي باهہ آ مان پولارن ۾ ڀٽڪي رهي آهيان.

پيڙا جو پڙلاءُ

اج هن سان مليم ته ائين لڳو جڻ آخري ملاقات هجي وري شايد ڪڏهن به هن سان ملي ڪو نه سگهندم, هن ۾ منهنجي وچ ۾ وقت ريهون ڪري روئي رهيو هو. سڀ منظر ڏنڌ ۾ ويڙهجي رهيا هئا. پر هن جي اکين ۾ اهوئي عزم ۽ همت هئي ۽ هن جو چهرو اڄ به اميد جي لاٽ سان چمڪي رهيو هو.

هو ڳالهائي رهيو هو. پر منهنجو ذهن خبر ناهي ڪٿي پولارن ۾ ڀٽڪي رهيو هو. لفظ منهنجي نڙيءَ ڦاسي پيا ۽ مان اندر جا اُڌما اندر منجهه سانڍي زهر جو ڍُڪ پيئدي رهيس. نه پئي چاهيان ته آخري گهڙين ۾ پنهنجي اندر جو زهر هن جي اندر ۾ اوتي هن کي وڏيڪ زهريلو ۽ باغي بڻائي ڇڏيان.

ڳالهائين ڇو نه ٿي اڄ جيڪو چوڻو اٿئي چئي ڏي سياڻي شايد تو وٽ لفظ هجن پر مان نه هجان.

چيم "ڇا ڳالهايان"........؟ درد جي زبان ۾ توکي لڙڪ آڇڻ نه ٿي چاهيان مان ڦاسي گهاٽ تي لٽڪي مُرڪي نه ٿي سگهان.

چري ٿي آهين بزدلن جهڙي ڳالهه نه ڪر. جي تون روئنديءَ ته تاريخ ميسارجي ويندي ويندي مان تاريخ کي زنده رکڻ چاهيان ٿو. تنهنجا لڙڪ ۽ منهنجا جذبا تاريخ جا امين آهن. انهن کي منهنجي وجود تي هاري ضايع نه ڪر."

هر ڳالهائيندي ڳالهائيندي وري ماٺ جي پاتار ۾ لهي ويو. درد هن جي اندر ۾ چلي رهيو هو.........هن جي لفظن وري اٿل کاڌي.

ڇا تون چاهين ٿي ته مان پنهنجي دشمن سان ڪمتمنٽ ڪري سڄيءَ قوم کي ڌوڪو ڏيان..........نه ....نه مان ائين نه ٿو ڪري سگهان.

“نہ ماڻڪ مان اهو نہ ي چاهيان........؟ پر مان اهو بہ نہ ٿي چاهيان تہ پنهنجي سپنن کي ٿياس ت ٽنگي سڄي عمر درد سهندي رهان.

لمحا رڙهندا رهيا وقت پڙچيون هٽندو روح کي زخمي ڪندو رهيو دل ماتم ڪري روئڻ لڳي، پر اندر جو شور ڪنهن بہ نہ ٻڌو خاموشيءَ جي لمحن ۾ صرف سڏڪا ساٿ ڏيندا رهيا. لوهي سلاخن جي پويان جڻ اميدن جو آخري سورج ٻڏڻ وارو هو ۽ اکين اڳيان اوندهہ جي ڏوڙ اڏامڻ لڳي تڏهن ڪنهن جهنجوڙي ڇيو.

“ملاقات جو وقت پورو ٿي ويو آهي”. سلاخن ۾ منهنجا چنبڙيل هٿ هن جي سرد هٿن ۾ وچڙي وري ڇڏائجي ويا هميشہ هميشہ لاءِ...........منهنجي اکين ۾ هن جي اکين جو درد اوتجي آيو ٻاهر نڪري آيس جتي اجان بہ وڏيڪ گهٽ محسوس ٿيڻ لڳي جيل جي ڪوليءَ کان گهر تائين جو فاصلو جڻ صدين تي پکڙجي ويو هو سوچون موت جي سرحد تي رڪجي ويون پر جڻ قدم ڀاري لڳڻ لڳا اڳتي وڌڻ جي شڪتي کسجي وئي هئي ۽ ڌرتي هوريان هوريان منهنجي پيرن هيٺان ڪسڪي رهي هئي.........منهنجون سوچون ساٿيون ٿي ٽڪجي پيون هيون مڙي ڏٺم تہ آسمان تي شفق جي ڳاڙهاڻ وڌندي پئي وڃي ۽ منهنجي اکين ۾ خوف تري آيو هر منظر ڳاڙهو نظر اچڻ لڳو.......

“ڇا اڄ رات جي پوئين پهر ۾ ماڻڪ جي نرڙ تي دهشتگرد خوني، داڙيل جو ليبل لڳائي ٿياس تي ٽنگيو ويندو.......؟ نہ........نہ ان کان وڏيڪ مان ڪجهہ بہ سوچي نہ سگهيس.

ماڻڪ تہ ڪڏهن جهرڪيءَ جي ٻچي کي بہ ڪو نو ماريو آحي، هو خوني، دهشتگرد ڪيئن ٿو ٿي سگهي.........وري پنهنجو پاڻ کي جواب ڏنو دل چاهيو ان ڪوڙ جي نگريءَ کي باهہ ڏيئي ساڙي ڇڏيان جنهن نگري ۾ ماڻڪ ۾ منهنجي سپنن کي ساڙي رکَ ڪيو ويو آهي. ماڻڪ ۾ مون ڪيترا نہ سندر سپنا ڏٺا هيا. هن ڌرتي کي گلزار بنائڻ لاءِ ڪيڏا نہ ٻوٽا پوکيا هيا پر سيئي ٻوٽا پاڙون پٽي ڌرتيءَ تي ڪنڊن جو ڄار وڇايو ويو. حق گهرڻ جي ڏوهہ ۾ جيئڻ جون راهون تنگ ڪيون ويون.

رات اونده جي چادر ۾ ويڙهجي گهري ٿيندي وئي، اج جي رات پيپنل خواب جيان لڳي رهي هئي. منهنجا اڻ پورا ٽٽل خيال ۽ سوچون وري هڪ ٿي وڃڻ جي آس ۾ ذهن جي سرد خاني ۾ جنگ وڙهي رهيون هيون.

آه! ڪيڏا نہ عذاب ڏيندڙ لمحا آهن، زندگيءَ جو هلڪڙو احساس ائين ٿو لڳيم اندر منجهہ جهاتيون پائيندڙ ساهہ جو هلڪو آواز ڦاٽي پوندو ۽ منهنجو خالي وجود نا اميديءَ ۽ ناراسانيءَ جي ڪينجهر ۾ لڙهي پنهنجي تاريخ ميساري صرف گذريل هڪ لمحو بڻجي ويندو.

هر طرف هُل آهي شور آهي...........مون کي لڳي ٿو ان شور ۾ منهنجي دماغ ون نسون ڦاٽي پونديون اج رات جو سفر ڪيڏونہ طويل ٿي ويو آهي. هر لمحو روح کي چڪي رهيو آهي. اج رات توکي ڦاسيءَ تي لٽڪايو ويندو. پر منهنجو روح تنهنجي وجود کان پهرين ڦاسي گهاٽ تي لٽڪي چڪو آهي. مان ان عذاب کي توکان پهريون ڀوڳي چڪي آهيان.ڇو جو هر روز پيڙائن جي ٽارچر سيل ۾ ڏنپ سهي سهي وجود جڻ بي جان ٿي ويو آحي. جڻ محسوس ڪرڻ جي حس ختم ٿي چڪي آ.........توکان وڇڙي رهڻ کانپوءِ هر رات چنڊ سان گڏ جاڳي گذاري اٿم ۽ تنهنجي درد جا ڍُڪ پِري پنهنجي اُڃ اجهائڻ چاهي آ. پر پوءِ بہ وجود ٽوٽ سڪل ئي رهيو. سوچيان ٿي چا توکي ڦاسي تي لٽڪائڻ کان پوءِ شور بند ٿيد ويندو. زبانن تي تالا لڳي ويندا. .... رات کان پوءِ شور اجان بہ وڌيڪ وڌندو ماڻ جا سپ بند پجي ڍير ٿي ويندا.

پيلا گل

اڄ وري جڏهن امان زليخا جو نالو کنيو تہ مون کي ڪاوڙ ۾ باهہ لڳي وئي. خبر ناهي ڇو مون کي زليخا جي وجود کان نفرت آهي. شايد ان ڪري جو مون کي بدصورتيءَ کان شديد نفرت رهي آهي، خوبصورت ماڻهو خوبصورت منظر شروع کان منهنجون ڪمزوريون رهيا آهن. ۽ مان تہ آهيان ئي سونهن جو تخليق ڪار. جنهن جي اکين جي فريم تي رنگ ئي رنگ ۽ خوبصورت منظر ڦهليل آهن. پوءِ ڀلا مان زليخا جي بدصورت وجود کي دل جي ڪينواس تي سونهن جي رنگن سان ڪيئن تخليق ڪيان.........زليخا جيڪا هاڻي منهنجي ذهن لا مٿي جو سور بڻجي وئي هئي، زليخا منهنجي مامي جي ڌيءُ هئي، اسان جي گهرن جي وچ ۾ صرف هڪ ديوار ئي منهنجي دل جي اڳيان بند ٿاهي بيٺي آهي. مان جڏهن بہ مامي جي گهر ويندو هوس تہ هوءَ مون کي ڏسي تڙپي پوندي هئي، هن جي بدصورت وجود ۾ خوشيءَ جي لهر ڊوڙجي ويندي هئي، هن بي ڪاري رنگ تي خوشيءَ منجهان ڪجهہ رنگ چٽجي ويندا هئا. پر مان هميشہ هن کي نظر انداز ڪري ڇڏيندو هوس، هنجي اکين ۾ هميشہ هڪ آس هڪ تڙپ هوندي هئي، تہ شل مان هن سان ڪو پيار ڀريو جملو ڳالهايان پر مان هن جي هر اميد هر آس هر التجا کي پنهنجي پيرن هيٺيان چيڀاٽي هن جي وجود ۾ تلخين جو زهر اوتي هليو ايندو هوس ۽ هن جي اکين مان هر آس هر اميد لڙڪ بڻجي مٽيءَ ۾ جذب ٿي ويندي هئي. امان جو اسرار رهيو تہ مان زليخا سان شادي ڪيان، پر مان زليخا جي بدصورت وجود کي ڪڏهن بہ ذهني طور قبول نہ ڪيو هو. مان تہ خوابن جي دنيا ۾ رهڻ وارو شخص جنهن جي خوابن جا رنگ ڏاڍا خوبصورت هئا اهو ڀلا هن تلخ

حقيقت کي ڪيئن ٿي قبول ڪري سگهيو ته زليخا جهڙي بدصورت ڇوڪريءَ کي پنهنجو جيون ساٿي بڻائي پنهنجي خوابن کي هميشه لاءِ ماري دفنائي ڇڏي. منهنجو آئيڊيل ته هڪ مڪمل شاهڪار هو. هڪ اهڙي رنگ برنگي ڇهڪندڙ پوپري هئي، جنهن ۾ ڪائنات جي سموري سونهن سوپيا هئي. منهنجي خوابن ۾ به هڪ اهڙو شاهڪار سمايل هو. منهنجي ذهن جي پردي تي هڪ اهڙو پري پيڪر ڇهرو هو جنهن کي مان اڃان تائين حقيقت جو روپ نه ڏئي سگهيو هوس........

امان جڏهن شادي ڪرڻ تي ڏاڍو مجبور ڪيو ته مان ڪاوڙجي گهران شهر هليو آيس..............نه مان زليخا جي اکين مان وهندڙ لڙڪن کي ڏسي سگهيس ته هن جي دل تي ڇا گذري هوندي، ان ڪري جو مان هميشه اهو سمجهو آهي ته بدصورت انسان جي اندر ڪو به احساس ڪو به جذبو نه هوندو هي. هو ته مٽل انسان هوندا آهن جنهن جي دل به نه ڌڙڪندي آهي، هو ته سڄي عمر خواهشن جون مکيون هڪلي حياتي گذاري ڇڏيندا آهن. مان شهر اچي سڀ کان پهرين نوڪريءَ جي تلاش ڪئي ۽ آخرڪار هڪ دوست جي مدد سان هڪ پرائيويٽ فرم ۾ نوڪري ملي ۽ مان پنهنجي دوست سان ئي هن جي فليٽ ۾ رهڻ لڳس هاڻي مون کي زليخا جي وجود کان نجات ملي چڪي هئي. مان هن کان تمام گهڻو پري هليو آيو هيس ۽ پنهنجي سوچن ۽ خيالن تائين زليخا جي هر قدم کي روڪي ڇڏيو. زندگي انهيءَ ڊگر تي هلي رهي هئي مان جڏهن به تنهائيءَ جي عذابت مان تنگ ٿيندو هوس ته ٻاهر گهمي ڦري دل و ندرائيندو هوس. اڄ به جڏهن تنهائيءَ جو حصار منهنجي چوڌاري تنگ ٿي ويو ته مان ٻاهر جي دنيا ۾ چند لمحن جي سڪون حاصل ڪرڻ لاءِ نڪري آيس گهمندي گهمندي وري موٽي فليٽ جي ڀرسان واري پارڪ ۾ هليو آيس، جتي پري کان ئي هڪ خوبصورت پري پيڪر ڇهرو نظر آيو. پيلي رنگ جي وڳيءَ ۾ پيلي گلن جي جهنڊ ۾ وار کولي ويٺي هئي. هن جي وارن ۾ به پيلو گلاب مهڪي رهيو هو. هن جون اکيون آسمان ۾ کتل هيون. ائين پيو لڳي ڪنهن جي انتظار ۾ صدين کان اتي ويٺي هجي. منهنجا قدم هن طرف وڌڻ لڳا هن جي قريب پهچڻ تي ائين محسوس ٿيو ته منهنجي ذهن جي پردي تي نامڪمل تصوير هو بهو هن جهڙي آهي، مون کي جنهن سونهن جي تلاش هئي.

هاڻي ائين پيو لڳي منهنجي صدين جي تلاش ختم ٿي ويئي هجي.........هوءَ منهنجي ان طرح سان تڪڙ ت پهريون ڪجهه گهبرائجي وئي ۽ پوءِ زور سان ٺهڪ ڏنائين ۽ مون کي ائين محسوس ٿيو ڄڻ هن جي ٺهڪ سان منهنجي من جا سيئي ساز هڪ ئي سر ۾ وڄڻ لڳا......هوءَ مون کي پاڳل يا بي وقوف سمجهي ان کان پهريو ئي مان هن کان اجازت وٺي هن جي ڀر ۾ پٿر جي بينچ تي ويهي رهيس. مان ڪجهه لمحا سوچيندو رهيس ته ڇا ڳالهيان مان لفظن جي تلاش ۾ هوس ته هن خود ئي ڳالهائڻ شروع ڪيو. هن جون ڳالهيون زندگيءَ سان ڀرپور هيون ۽ مون سان ائين ڳالهائي رهي هئي ڄڻ مون کي صدين کان سڃاڻيندي هجي. هڪ لمحي ته هن جي ايتري خود اعتمادي ڏسي حيران رهجي ويس هن پنهنجو تعارف به پاڻ ڪرايو ته

" منهنجو نالو رابعه آهي منهنجو والد وڏو بزنس مين آهي اسان جو بنگلو به هتي قريب آهي مان روزانو پنهنجي بوريت دور ڪرڻ لاءِ هن پارڪ ۾ ڪجهه دير اچي ويهندي آهيان. مان والدين جي اڪيلي ڌيءُ آهيان ڪو ڀاءُ ڀيڻ ڪونهي اڪيلائپ جڏهن ڏاڍو تنگ ڪندي آهي ته هتي هلي ايندي آهيان."

اسان جي وچ ۾ تعارف جو مرحلو طئي ٿيو ۽ اها مختصر پهرين ملاقات منهنجي لاءِ زندگي بڻجي وئي ۽ ان رات مون جاڳي خواب ڏسندي گذاري مان سڄي رات هن جي باري ۾ سوچيندو رهيس ٻئي ڏينهن وري منهنجا قدم غير ارادي طور ان پارڪ ڏانهن وڌڻ لڳا هڪ مقناطيسي ڪشش مون کي هن طرف ڇڪي رهي هئي. هوءَ اڄ به ساڳي جاءِ تي پيلن گلن جي جهنڊ ۾ ويٺي هئي. اڄ به هن جي وارن ۾ پيلو گل مهڪي رهيو هو. اسان روز ائين ئي ملندا رهيا سين ۽ آخر ڪار اهو سلسلو دوستيءَ تائين پهتو هاڻي ته مان هن جي گهر به اچڻ وڃڻ لڳو هوس. هوءِ پوري جي پوري دل ۾ سمائجي چڪي هئي. منهنجي سوچن ۽ خيالن تي مڪمل طور ڇائنجي چڪي هئي هوءَ منهنجي آئيڊيل جو جيئرو جاڳندو روپ هئي ۽ هاڻي اهو وقت اچي ويو هو ته مان پنهنجي دل جو ڪتاب کولي رابعه جي اڳيان رکان...........مان سڄي رات سوچيندو رهيس ۽ آخر ان نتيجي تي پهتس ته صبح سڀ کان پهريون رابعه ڏي ويندس ۽ پنهنجي دل جي ڳالهه ڪندس ۽ مون

ڪي اميد هئي تہ هوءَ مون ڪي مايوس نہ ڪندي. اڄ جي صبح مون لاءِ خاص صبح هئي، مان خاص طور تيار ٿيس ۽ پاڻ سان هڪ گلاب جو تازو گل بہ کنيو تہ هي محبت جو ڀڙيون تحفو رابعہ کي پنهنجي محبت جي صورت ۾ ڏيندس. ڇوتہ روزانو رابعہ جي وارن ۾ پيلو گل ڏسي وحشت ٿيڻ لڳي هئي. مان جڏهن رابعہ جي گهر پهتس تہ عجيب تبديلي ڏٺي رابعہ خوشيءَ منجهان ڀڪي رهي هئي. هن جي انگ انگ مان خوشبوئن جي مهڪار اچي رهي هئي مان هن کي ايترو خوش ڏسي حيران ٿيڻ لڳس ۽ آخر هن کان پڇيم:

"رابي ڇا ڳالهہ آ، اڄ ايتري خوش ڇو آهين.......؟ هڪ لمحي تہ مان اهو سوچڻ تي مجبور ٿي ويس تہ ڪٿي رابعہ جي دل تائين منهنجي ڳالهہ پهچي تہ نہ وئي آهي. ڇا ڪاڻ جو هن جي خوشيءَ مان ڪو بہ اندازو لڳائڻ مشڪل هو......مان انهيءَ سوچن ۾ ٻڏل هوس، هن هڪ جهٽڪي سان حقيقت جي دنيا ۾ آڻي ٻيهاريو ۽ چوڻ لڳي:

"في الحال ڪجهہ نہ پڇ ۽ نہ حيران ٿيءُ بس مون سان گڏ هل دير پئي ٿئي".

مان چپ چاپ هن سان گڏ ڪار ۾ ويهي رهيس، شايد هوءَ مون کي ڪو سرپرائيز ڏيڻ پئي چاهي. گاڏي نامعلوم رستي تي هلندي رهي ۽ آخرڪار ڪار جو رخ ايئر پورٽ طرف مڙي ويو ۽ ڪجهہ ئي دير کان پوءِ اسان ايئر پورٽ تي بيٺا هيا سين. مان اڃان تائين حيرانيءَ جي ڪيفيت ۾ مبتلا هوس ۽ جڏهن آمريڪا کان اينڊڙ فلائيٽ جو اعلان ٿيو تہ رابيہ جي حالت ڏسڻَ وٽان هئي ۽ آخر اهو لمحو بہ اچي ويو جڏهن مسافر جهاز مان لهڻ شروع ٿي ويا. هوءَ مسافرن ۾ نظرون کپائي ڪنهن چهري جي تلاش ۾ هئي ۽ آخرڪار هڪ چهري تي هن جون نظرون ڄمي ويون ۽ مان بہ ان چهري کي غور سان ڏسڻ لڳس تہ هڪ ٿلهو بي ڊولو رنگ جو ڪارو اکيون اندر کپيل قد هلڪو چال سست، هو آهستہ آهستہ قدم وڌائي اسان ڏانهن وڌي رهيو هو ۽ جڏهن هو اسان جي قريب پهتو تہ رابعہ خوشيءَ منجهان بي قابو ٿي وئي ۽ هن جي ٻانهن ۾ سمائجي وئي. ٻنهي جي چهري تي مرڪ رقص ڪري جهومي رهي هئي رابعہ هن کي پائي منهنجي وجود کي وساري ڇڪي هئي

تہ مان بہ هتي بيٺو آهيان ٿوري دير کان پوءِ جڏهن هن جي نظر مون تي پئي تہ هوءَ شرمنده ٿي چوڻ لڳي تہ:

“نديم هي منهنجو مڱيتر آهي، جيڪي ڇهن سالن کان آمريڪا ۾ ڪورس ڪرڻ ويو هو. مان توکي اهو ئي سرپرائيز ڏيڻ پئي چاهيان، تون منهنجي وارن ۾ هميشہ پيلو گل ڏسندو هئين، ان ڪري جو پيلو گل اداسين ۽ انتظار جي علامت آهي ۽ مون کي هن جوئي انتظار هو. نديم! تنهنجي وڏي مهرباني جو تو انهن تنها لمحن ۾ منهنجو ساٿ ڏنو.........”

مان رابعہ جي وارن ۾ ڏنو ڳاڙهو گلاب مهڪي رهيو هو.........رابعہ جا لفظ هٿوڙا بڻجي ذهن تي وڄڻ لڳا. مان هنن ٻنهي سونهن ۽ بدصورتيءَ جي ميلاپ کي ڏسي رهيو هوس، هو رابعہ اڳيان ائين پيو لڳي ڄڻ چنڊ کي گرهڻ لڳي هجي...........مان اڄ خوبصورتيءَ کان شڪست کاڌي هئي ۽ بدصورتيءَ جا احساس منهنجي وجود ۾ جاڳڻ لڳا. مون کي پاڻ کان شديد نفرت ٿيڻ لڳي مان هڪ تخليقار ٿي ڪري بہ سونهن ۽ بدصورتيءَ ۾ فرق محسوس ڪري نہ سگهيس . هي شخص مون کان وڌيڪ خوبصورت آهي هن جا خيال هن هن جون سوچون مون وانگر بدصورت ناهن، تڏهن تہ سونهن هن جي قدمن ۾ جهڪيل آهي هن جي دل مون وانگر بدصورت نہ آهي، هر اهو انسان خوبصورت اهي جيڪو ٻئي کي خوشي ڏئي ٿو. سونهن اندر جي هوندي آهي ٻاهرين خوبصورتي ڪا بہ حيثيت نہ ٿي رکي، اصل سونهن تہ اها آهي جيڪا هر موسم ۾ ساڳي حالت ۽ شڪل ۾ موجود رهي.......مان شڪستہ قدمن سان هاڻي فليٽ تي وڃڻ بدران، زليخا جي گهر طرف وڃي رهيو هوس. جيڪا اڄ بہ اميدن آسن جون شمعون ٻاري پنهنجي وارن ۾ پيلو گل سجائي منهنجو انتظار ڪندي هوندي..........!

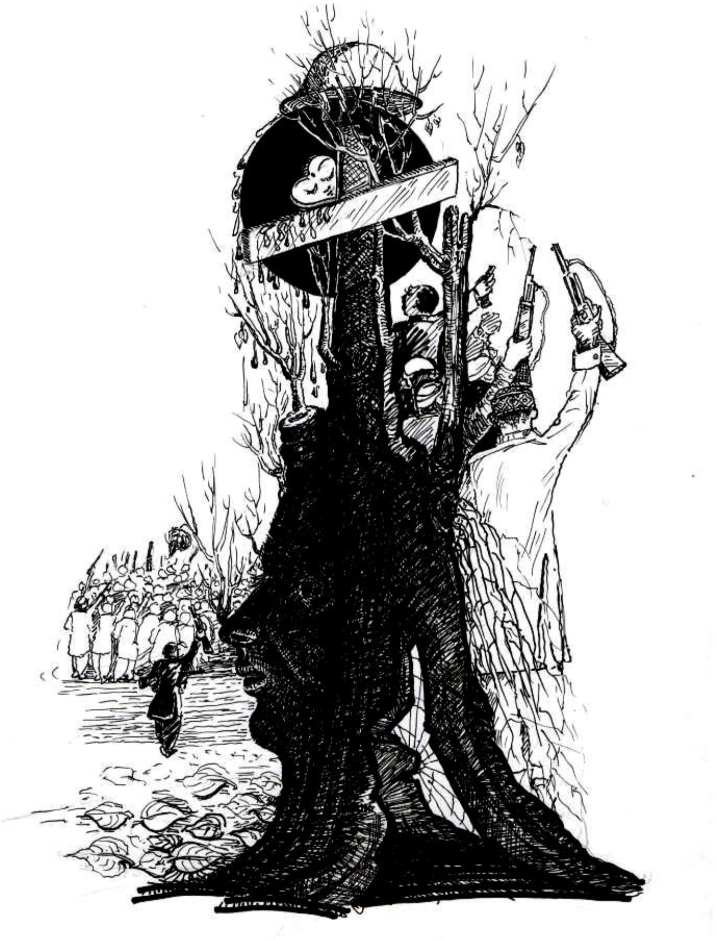

خوابن جي تعبير

رات جا رولاڪ پاڇولا سنسان گهٽين ۽ سڙڪن تي ائين پکڙيل هئا ڄڻ موت جا خوفناڪ سايا اونداهيءَ ۾ ٻوڙندا هجن. خاموشيءَ جا پڙاڏا سڏڪي سڏڪي بند دروازن کي ٽوڙي رهيا هئا. زندگي ڪنهن پينو فقير جي خالي ڪشڪول جيان هر دروازي تي دستڪ ڏئي رهي هئي........پر اهي بند دروازا زندگيءَ جي قدمن کي لتاڙي چيباٽي پوئي ڏڪي رهيا هئا. زندگي پنهنجي تلاش ۾ هڪ دروازي کان ٻئي دروازي تائين ٻوڙون پائيندي رهي............ دروازن جي پويان وڏا وڏا ٺهڪ زندگيءَ کي چماٽون هڻي رهيا هئا........ زندگي تنها تنها ....هر گهٽيءَ ۾ هر رستي ۾ هئي پر زندگي موت جي ظالم هنج ۾ لڏندي رهي ۽ آخر سسڪي سسڪي موت جي هنج ۾ دم ٽوڙي ڇڏيو......ٺهڪ بلند ٿيا.........شور وڌندو ويو......دماغ جون نسون ڦاٽڻ لڳيون. انسانيت جا خوفناڪ عذآب انسانيت کي مروڙي سروڙي دفن ڪري رهيا ه.ا. ڇا زندگيءَ جا سيئي الميا پوڳنائون ۽ حادثا جسم سان ائين ئي ڇهتيا ۽ چنيڙيا رهندا........؟ درد جا درياءَ وهندا ئي رهندا.........؟ ڇا من بانورو دک جا صليب تي ايئن ئي ٽنگيل رهندو..........؟ ڇپن تي خاموشيءَ جون صدائون ائين ئي تالا هڻنديون رهنديون. من جي ڌرتيءَ تي دک ائين ئي پکڙيل رهندو..........؟ ڇا تون ۽ مان ائين جلند رهندا سين ۽ جسم گرم سج وانگر حياتيءَ جي ڌرتيءَ تي ٻرندا رهندا. تنهنجون منهنجون اميدون آڪاش جي تارن جيان ڌرتيءَ جي گولي تي ٽٽنديون رهنديون.........جيون جون اهي پاونائون، جيون جون اهي پيڙائون، جن روح جي هر حصي کي ٽڪي ٽڪي سوراخ ڪري ڇڏيا آهن. دک السر جي در جيان جسم کي وڪوڙي ويو آهي. درد

جو اهو درياءُ آئون ڪيئن اڪري سگهندس......سچ جي هن پار ڪيئن وڃي سگهندس. جذبا ۽ احساس تہ قاتل ڪپڙي جيان ليڙون ليڙون، ڇيهان ڇيهان ٿي ويا آهن. ڇا سپنن جي ساپيان ائين ٿيندي آهي؟ هر سپنو هڪ لڙڪ آهي ۽ ڳلن جي ڏرتيءَ تي وهندڙ هزارين لڙڪن جون لارون پنهنجي سپنن جا اڻ ڪٽندڙ سلسلا آهن...........هر سپنو هر پل هر گهڙيءَ مري ٿو........پوءِ بہ نيڻن جي واديءَ ۾ هزارين سپنا پيهر مرڻ لاءِ هر پل نئون جنم وٺن ٿا جيئن هر موت کان پوءِ ٻيو موت ٿئي ٿو......جيئڻ ۽ مرڻ جا اٽڪٽ سلسلا......ڇا سپنن جي ڪا پڄاڻي ڪونهي زندگيءَ ۽ موت جي درميان سپنن جي ڏنڏلي ليڪ ائين ئي ڊهندي ۽ جڙندي رهندي. اکين ۾ رچيل ڳاڙها خواب اکين جي رڻ پٽ ۾ مرجهانجي ويندا. هي کهڙي برڪارت آهي جنهن ۾ خوشين جا گل پن پن ٿي وکري ويا آهن ۽ سڀ خواب پن پن ٿي ڇڻي ويا آهن. زندگي ڪنهن ڪاڏل پوري وڻ جيان آهي جنهن جو ٻور ڇڻندو ئي رهي ٿو ۽ اها ڏوڙ اکين لٽيندي رهي ٿي. اکين اڳيان ڏنڏ ڏنڏ آ.......رڃ ئي رڃ آ.......هر رات ڪيترا نہ عذآب ڪٽي اڀري ٿي......هر خيال ذهن جو رت چوسي ڏنگ هڻي رهيو آهي. کهڙو نہ راڪاس گهمي ويو آهي. خوشبو بہ اڏامي گم ٿي وئي آهي. بند دروازن جي پويان ڪيترائي دل کي ڇيندڙ آواز روح ۾ شيشا ڀڄي ڇپي رهيا آهن........ آهون ۽ زاريون شور ڀڄي سنڌوءَ جي لهرن ۾ سڏڪن ٿيون..........ڇا ٿيو آهي...............؟؟ها هڪ صبح ٿيڻ کان پهرين ئي رت جو لوهو ڪوٽ اڏيو ويو آهي. هر گهر ۾ ساڳيو روح آ هر گهر ۾ ساڳيو حشر جو منظر آ........اهي لٽيل ڇچريل شهر ....اهي پڳل ٽٽل ماڻهن کان خالي گهر، جن جي چائنٺ تي انيڪ مايوسين جا پاڇا موت جيان ڪر ڪنيون بيٺا آهن هر ماءُ ۽ پيڻ جي ڇپن تي ساڳي دانهن آهي. ازل جي خاموشي ٽٽي رهي آهي. روئندڙ دليون سڏڪي رهيون آهن. پنهنجي پرين کي پڪاري رهيون آهن. ڪونجن جا ولر وڇڙي ويا آهن. هاڻي گهر جي اڱڻ ۾ ڪير ٻوليندو.........؟ ماءُ ڪنهن کي لوليون ڏيندي......پيڻ ڪنهن لاءِ لاڏا ڳائيندي .... اهي وڇوڙي جا انيڪ سلسلا ڪڏهن ڪٽندا. اوسيئڙي جا پل هڪ هڪ ٿي سوريءَ چڙهي ويا آهن نيڻ نهار جي هر آس فنا ٿي وئي آهي.......آئون ڇو پئي روئان........؟ اندر تہ صدين پڳل ٽٽ:

آهي......آدرش تہ هميشہ کان کسيا ۽ ڦريا ويا آهن. اسان تہ پيدا ئي ڏکن سهڻ لاءِ ٿيا آهيون. هي اسان جا ڪارا ڪارا هٿ ڏکن جي رک ميڙي ميڙي سيڙي رک تي ويا آهن. ها اهي هٿ جن ۾ آئيندي جو سج لڪل هو. اڄ هٿن تان آئيندي جون سڀ ريکائون ڪرچي ڏار ڪيون ويون آهن. شايد هن ڌرتيءَ تي رهندڙ هر انسان جا هٿ ڏک جي رک ميڙي ڪارا ٿي ويا آهن. هر زخم ناسور بڻجي ويو آهي ۽ لفظ نڙيءَ ۾ اٽڪي پون ٿا جڏهن قلم جو بہ مون جيان جسم مان رت ڪيڍي، جيڪي ڪٽي آڱريون وڃي. پيچي پورا ڪري ڪنهن گند جي ڍير مٿا اڇلايو ويو آهي. هيءَ ڌرتي ڪيئن نہ سوڙهي ٿيندي پئي وڃي، قدمن هيٺان زمين کسڪندي پئي وڃي جڏهن اڳتي وڌڻ کان اڳ ۾ ئي پيير ڪپي اڇلايا ويا آهن.......ڇا سڀ ڪجهہ لڙهي ويو آهي. سڄ رات جي اونداهيءَ ۾ اجهامي ويو آهي. ڇا ڪو خواب آهي؟ هيءَ رت ڇاڻ جي هوليءَ هي اميدن جي ٻانهن ۾ لوها ڪڙا...... ڇا اهو سڀ ڪجهہ اسان جي خوابن جي تعبير آهي..........نہ........نہ! اسان اهي خواب ڪٿي ڏٺا ها......اسان تہ امن ۽ شانتي گهري هئي. سکن جي ڇانو گهري هئي پر ڇو اسان جي مٿن تان ڇت کسي وئي آهي ۽ اسان محرومين جي نٿهڻ اس ۾ هيڏانهن هوڏانهن چرين وانگر واجهايون ٿا پر ڪو بہ اسان طرف ڪونہ وڌندو.....اسان کي پاڻ وڏٽو آهي ڪارا ماتمي ڪپڙا پائڻ سان ماڳ نہ ملندا آهن خوابن سان جنگ جو ٽٽي آهي تہ اڳتي وڏي اهو دک جو سمنڊ پار ڪرڻو آهي.

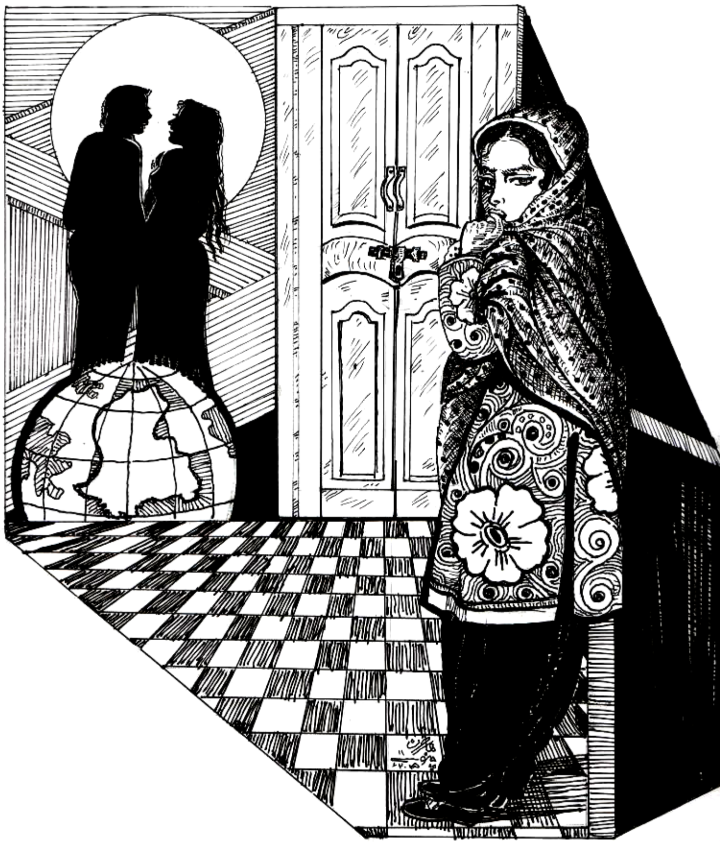

يادن جا بند دروازا

هوءَ ڪيڏي وڪريل وڪريل ٽٽل ڦٽل لڳي رهي هئي، هن جي اجهاٽيل نيڻن ۾ سونهن جا عڪس اجهامي چڪا هئا. هن جي سندرتا، وهيءَ جي آخري ڪناري تي هن جو ساٿ ڇڏي اڏامي چڪي هئي.........اڄ هن کي ڏسي منهنجي دل ۾ ڪو به جهبو ڪو نه جاڳيو ۽ نه دل مان دانهن نڪتي. هن کي ڏسي نه ئي درد جي ڪائي چڙنگ ڀرڪو ڏئي دکي پئي ۽ نه ئي نيڻن لڙڪ وهايا......دل ۾ ڪجهه به ته نه ٿيو.....نه چريو........نه اٿل پٿل.........نه ٽوڙ ڦوڙ........ڄڻ سڀ جذبا مري ويا هئا. مان هن ڏي روايتي نظر سان نهاريو، جنهن ۾ پيار جو ڪو به وڇڙيل سنديس نه هو.........؟؟

"ڪنهن ڪم سان آئي هين......؟" مون خاموشيءَ کي ٽوڙيو........

هن پهريون دفعو جهڪيل نظرون کڻي مون ڏي ڏٺو، لڙڪن جي آلاڻ سان هن جي اکين جا ڪنارا پُسي چڪا هئا. "ڇا تون منهنجو حال نه پڇندين".........

"حال ته انهن کان پڇيو ويندو آهي جن سان ڪا ڄاڻ سڃاڻ يا پنهنجائپ هوندي آهي. تون ته مون لاءِ اجنبي آهين".

"ڇا تو سڀ وساري ڇڏيو آهي........؟" "ياد رکڻ لاءِ هيو ئي ڇا.......؟"

"پر منهنجي يادن جا دروازا ته کليل آهن هر لمحو مقدس امانت جيان، يادن جي تجوڙيءَ ۾ سانڍي رکيو اٿم. سيئي لڙڪ ٽشو پيپر ۾ ويڙهي اکين تي پها رکي ڇڏيا اٿم. وڇڙيل وقت جا سمورا درد دل جي ڪوري ۾ دڪائي پنهنجي اندر ۾ دونهين دکائي ڇڏي اٿم. جنهن جو دونهون هر وقت منهنجي اکين کي جلائيندو رهندو آ........وجود تي ڇٽيل پيار جا سمورا پوپٽ منين ۾ پڪوڙي سمورا رنگ

لڪائي ڇڏيا اٿم. وسارڻ لاءِ ته صديون گهرجن ۽ مان ته اڃان ان لمحي جي سرحد تي بيٺي آهيان، جتان پاڻ ملي وڇڙيا آهيون. ان لمحي کي پار ڪرڻ لاءِ صديون درڪار آهن. منهنجي اکين ۾ لهندڙ سج جو آخري منظر آ، جڏهن سج منهنجي اکين آڏو آخري دفعو اونده جي سمنڊ ۾ ٻڏي رهيو هو ۽ منهنجون سڀئي اميدون اونده جي ڪاري چادر ۾ ويڙهجي رهيون هيون منهنجون خواهشون لهندڙ سج جي لامن تي لٽڪيل رهجي ويون شايد، اميدن ۽ خواهشن جهڙو ڪو عذاب ڪونهي".

"مان يادن جا سڀ دروازا بند ڪري چڪو آهيان، هاڻي مان ڪجهه به ٻڌڻ نه ٿو چاهيان منهنجي دل جي زخمن کي ڇيهر ڪورڻ ڇو آئي آهين.....توکي شهرت ملي دولت ملي هاڻي مون وٽ ڇا وٺڻ آئي آهين؟ مون وٽ هاڻي ڪجهه به ڪونهي. سواءِ دک ۽ تنهائيءَ جي..........پنهنجا خوبصورت لفظ موٽائي ڪٽي وڃ، ڇو ته مان حقيقت پسند ٿي ويو آهيان. خوابن ۾ رهڻ ڇڏي ڏنو آ. هلي وڃ هتان ۽ وري ڪڏهن نه اچجان........"

هوءَ اٿي ڪڙي ٿي ۽ آهسته آهسته وکو وڌائيندي دروازي تائين وئي. آخري دفعو مڙي وري ڏٺائين، ٻه لڙڪ هن جي اکين مان ڪريا ۽ هوءَ نگاهن کان دور ٿيندي وئي.......هن جي ڪريل لڙڪن ۾ يادن جا منظر جاڳڻ لڳا. اهي پل هڪ هڪ ٿي اکين ۾ لهڻ لڳا اهي پل هڪ هڪ ٿي اکين ۾ لهڻ لڳا اهي پل زندگيءَ جا خوبصورت پل جڏهن وشال سان گڏ ڌرتي جي گولي تي بيهي هڪ ٻئي کي پنهنجو ڪرڻ جو فيصلو ڪيو هو. اڄ به اهو سندر پل منهنجي اکين ۾ ان چنڊ جيان سمايل آهي، جڏهن پهريون دفعو وشال کي هڪ ادبي فنڪشن ۾ ڪمپيئرنگ ڪندي ڏٺو هو.تڏهن وشال جو روپ رات جي پوري چنڊ جيان اکين ۾ سمائجي ويو هو ۽ مون کي لڳو هو وشال صرف ۽ صرف منهنجي آ. ۽ منهنجي جڳن جو سفر ڪنهن پڇاڙيءَ تي پهچي ويو هجي.

منهنجي ڳولها کي ڪنهن منزل جو رستو ملي ويو هجي. وشال جي خاطر ڪيڏيون نه بدناميون ۽ رسوائيون پنهنجي جهول ۾ وڌيون هيون.

دوستن جا کهڙا کهڙا ريمارکس ٻڌڻا پيا هئا. "يار کهڙي ڇوڪريءَ تي اعتبار ڪيو اٿئي. جنهن جي دل خبر ناهي ڪيرن مردن جي پيرن ۾ رلدندي وتندي آهي".

"يار اها معصوم ڇوڪري ڏاڍي خطرناڪ اٿئي، ان جي صورت ۽ منڙين ڳالهين تي نہ وڃجان. اها هر ڪنهن سان ائين ٺهڪ ڏئي ڳالهيندي آ ۽ هر مرد اهو سمجهندو آ تہ هوءَ هن سان پيار ڪري ٿي."

دوستن جون اهي ڳالهيون ۽ هن لاءِ عجيب عجيب ريمارکس ٻڌي وڙهي پوندو هوس، ڇو تہ مان جنون جي حد تائين وشال کي چاهڻ لڳو هوس. منهنجي زندگيءَ جو محور وشال سان گڏ ڦرڻ لڳو مان فيصلو ڪري ڇڏيو هو چاهي ڪجهہ بہ ٿي پوي دنيا چاهي ڇا بہ چوي پر مان وشال سان شادي ضرور ڪندس.

جڏهن امان سان وشال جو ذڪر ڪيم تہ امان سخت ناراضگيءَ جو ذڪر ڪيو. ڇو تہ شهر ۾ وشال جي باري ۾ ڪافي ڳالهيون هليل هيون، مان امان کي ڏاڍو سمجهايو پر خاندان ۾ ڪو بہ راضي نہ ٿيو بلڪ هر ڪو مون کي سمجهائڻ لڳو. پر آخر ڪار سڀني منهنجي فيصلي آڏو هٿيار ڦٽا ڪيا ۽ وشال ڪنوار بڻجي هن گهر ۾ اچي وئي ۽ هميشہ لاءِ منهنجي ٿي وئي......وشال تہ منهنجي زندگي هئي جنهن کي ڏسي مان جيئندو هوس. مون سوچيو هو وشال منهنجي خاطر پاڻ کي بدلائي ڇڏيندي، پنهنجي ماضيءَ کي وساري ڇڏيندي ۽ هن گهر جي ماحول ۾ ايڊجسٽ ٿيڻ جي ڪوشش ڪندي، پر مون کي آهستي آهستي محسوس ٿيو تہ هوءَ هن گهر کي اجنبين وانگر سمجهي ٿي سڀني کان پري پري اکڙيل اکڙيل ۽ بي چين.......

مان اڪثر هن کي سمجهائڻ چاهيو هن کي پنهنجي محبت جو يقين ڏيارڻ چاهيو پر هوءَ پاڻ کي بدلائي نہ سگهي. هن کي جنون هو شهرت حاصل ڪرڻ جو......هوءَ پنهنجو پاڻ کي محبت ۾ قيد محسوس ڪرڻ لڳي. هوءَ روزانو گهر کان غائب رهندي هئي ۽ جن ماڻهن وٽ هوءَ ويندي هئي اهي مون کي قطعي پسند ڪونہ هيا. ان ڳالهہ تي اسان اڪثر وڙهي پوندا هيا سي. گهر وارا خاموش

تماشو ڏسندا هئا، زندگي زهر ٻڏجي وئي هئي. هوءَ ايتري ضدي هئي جو ٻي دردي ءَ سان منهنجي وجود کي ٽڏي ڪنهن ٻئي شخص سان گاڏيءَ ۾ چڙهي هلي ويندي هئي. هوءَ اڪثر چوندي هئي ته “تون شڪي مرد آهين ۽ دقيا نوسي سوچ جو مالڪ آهين”.

آخر ڪار هوءَ منهنجو گهر ڇڏي هلي وئي ۽ وڃڻ کانپوءِ هن جو هڪ خط مليو. خط پڙهندي پڙهندي مون کي ائين لڳو هو لفظ پٿر تي ويا هجن ۽ منهنجي وجود کي رتوڇاڻ ڪري رهيا هجن. منهنجي دماغ کي ڦيراٽيون اچڻ لڳيون دل جون ڌڙڪنون ٻڌندي محسوس ٿيون ۽ ڪا مهل خط ۾ لکيل لفظن جي لاهين ۽ گس گهيڙ لتاڙيندو رهيس. لفظ اکين آڏو تررن جيان رقص ڪرڻ لڳا پنهنجي ڪاراٽيل هٿن ۾ سندس روح جهڙو سفيد ڪاغذ ڏڪندو رهيو ۽ پوءِ منهنجي بي جان هٿن ۾ سفيد ڪاغذ ساهه ڏئي ڇڏيو. پنهنجا لڙڪ ان سفيد لاش جهڙي ڪاغذ تي ماتم ڪرڻ لڳا. امان جيڪا ڪافي دير کان منهنجي هٿن ۾ سفيد ڪاغذ ڏسي رهي هئي پر هن کان رهي ڪين سگهيو ۽ پڇيائين پٽ ڇا ٿيو آ........؟ ڪنهن جو خط آ..........؟ ڇا لکيل آ. مان گم سم صرف سوچيندو رهيس صرف ايترو چيم: “وشال جو خط آ.......” اهو چئي مان تڪڙو ٻاهر نڪري آيس ڇو ته مون ۾ ايتري سگهه ڪونه هئي جو امان کي خط ۾ لکيل اهو سڀ ڪجهه ٻڌائي سگهان. منهنجي سگهه ٽٽي رهي هئي. وشال جا لفظ وجود ۾ ڌماڪا ڪري پرزا پرزا ڪري رهيا هئا. مون ته ڪڏهن سوچيو به نه هو ته وشال طلاق لاءِ عدالت جو سهارو وٺندي. اهو سڄو ڏينهن روڊن تي آواره گهمندو رهيس سڪون جي تلاش ۾ ڀٽڪندو رهيس پر سڪون ڪٿي به نه مليو. ڪيسي ۾ پيل وشال جو خط ڏنگ هڻندو رهيو جڏهن هلي هلي ٿڪجي پيس ته قدم وري گهر طرف ورڻ لڳا. وري سڄي ڏينهن جا عذاب اکين ۾ لهي آيا لڱ لڱ وري درد جي پيڙا ۾ پيڙجڻ لڳو ۽ پوءِ مان هڪ فيصلو ڪري ورتو ۽ ٽن لفظن ۾ ٻڌل مضبوط رشتي کي، ٽن لفظن جي ڌار سان هميشه لاءِ ڪٽي ڌار ڪري ڇڏيو.....۽ يادن جا سڀ دروازا بند ڪري ڇڏيا. پر نه ڄاڻ ڇو هلندي هلندي ڪجهه موڙ اهڙا به ايندا آهن جتي يادن جا مقبرا اڄ به يادگيريءَ جا ڪتبا سجائي اکين ۾ چڀندا آهن. پوءِ نه چاهيندي به اکيون انهن

مقبرن ۾ ڪپي ويندين آهن ۽ دل چاهيندي آهي پنهنجي بي چين من کي شانت ڪرڻ لاءِ ٻه قُل پڙهي، ڦوڪي ڇڏجن، پر من کي شانتي تہ تڏهن ئي ملي سگهي ٿي جڏهن پنهنجي روح کي هميشہ هميشہ لاءِ ماري ڇڏجي ۽ اڪين کي ڀسم ڪري ڇڏجي.

هوءِ وجي چڪي هئي، يادن جا منظر ڌنڌلا ٿي چڪا هئا. اڄ هوءَ وري ڏهن سالن کان پوءِ ايڏائيندڙ ياد جي صورت ۾ منهنجي سامهون ويٺي هئي، پر منهنجي نگاهن ۾ ڪو بہ نرم ڇهاءُ ڪو نہ هو. مان محبت جي معاملي ۾ اذيت پسند بڻجي ويو هيس، محبت جي ڀرم ٽٽڻ کان پوءِ وجود ڇيهان ڇيهان ٿي چڪو هو. هاڻي تہ سواءِ نفرتن ۽ وحشتن جي مون وٽ ڪجهہ بہ نہ هو....ڪاش هوءَ ڪڏهن بہ سامهون نہ اچي ها. يادن جا بند دروازا بند ئي رهڻ ڏي ها.......

رشتا تہ ختم ٿي چڪا هئا، هاڻي هوءَ ڪهڙي حوالي سان ڪهڙي رشتي سان مون وٽ آئي هئي.........اجان ڪهڙيون رسوائيون ۽ بدناميون رهيل هيون جيڪي منهنجي جهول ۾ وجهڻ آئي هئي.

محبتن جي موت

چوڌاري نظر ڊوڙايم هر طرف مانار ڇانيل هئي. رکي رکي هوا جو ٿڌڙو جهوٽو جسم کي ٿڌاڻ جو احساس ڏئي رهيو هو. اکين ڪافي دير کان ستارن ۾ اٽڪيل خبر ناهي ڪهڙا اسرار ڳولهي رهيون هيون يا انهن خوابن جي روشني ڳولهي رهيون هيون, جيڪي اونداهيءَ ۾ گم ٿي چڪا هئا............ياد اٿم پهريون پهريون ڀيرو اکين جي آڳرُ ۾ خوابن تڏهن پر ڦهلايا هيا جڏهن ڪنهن جي اکين جا خواب پنهنجا لڳا هئا, تڏهن پهريون ڀيرو عجيب احساس جاڳيو هو ته مان ان جذبي کي ڪو به نالو ڏئي نه سگهي هيس. انهن خوابن منهنجي پوري وجود تي پوپٽن جهڙا سندر رنگ ڇاهي چڙيا هئا..........پر زندگيءَ ۾ شايد ڪو پل اهڙو به ايندو آهي جڏهن انهن خوابن کي پنهنجي اکين کان ڌار ڪري جلا وطن ڪرڻو پوندو آ............ پنهنجو پاڻ کي جلا وطن ڪرڻ, ڪرب جي اذيت کي محسوس ڪرڻ ڪيڏو وڏو عذاب آ........ اهو عذاب مان اڄ تائين ڀوڳي رهي آهيان. ان پل مون کي ائين لڳو هو جڻ مان پنهنجي هٿن سان پنهنجي خوابن کي پٽي ڌار ڪيو هجي ۽ آڱريون ڇچريل خوابن جي رت سان ڳاڙهيون ٿي ويون هجن. ان پل کان اڄ تائين مان درد جي گهيري ۾ وڪوڙيل آهيان ۽ زندگيءَ اهڙي موڙ تي ٽي بيهاريو آهي جتي ٻيو ڪو به رستو ڪونهي. جڏهن کان تنهنجي زال سان ملاقات ٿي آهي تڏهن کان زندگي ٽانڊن جي سيج بڻجي وئي آهي. هوءَ ڀري آفيس ۾ لفظن جا پٿر وسائي مون کي رتو ڇاڻ ڪري ڪيڏي نه پرسڪون ٿي هلي وئي ۽ مان ريزا ريزا ٿي وئي آهيان, هن جا لفظ منهنجي اندر کي ڇيها ڇيها ڪري ويا آهن..........

“اها تون مورک آهين جنهن لاءِ منهنجو مڙس ڏينهن رات لچندو رهي ٿو؟ تون عورت آهين يا ڏائڻ جو ٻي عورت جو گهر برباد ڪري رهي آهين، سڄو ڏينهن منهنجي مڙس سان عياشيون ٿي ڪرين، آخر هُن جي جند ڇڏين ڇو نہ ٿي؟” هوءَ سڄي آفيس ۾ منهنجو تماشو ناهي هلي وئي، مان هُن کي ڪو بہ جواب ڏئي نہ سگهيس، پنهنجو لڙڪن کي زهر سمجهي پي ويس.............

مان ان ڏينهن کي ڪيئن ٿي وساري سگهان جڏهن تو خاموشيءَ سان ڏکاري لهجي ۾ اها خبر ٻڌائي هئي تہ سپاٽي منهنجي شادي آهي، تو منهنجي ڇهري تي ڪجهہ پڙهڻ چاهيو هو پر ڪو بہ رنگ نہ ڏسي تو پاڻ ئي وضاحت ڪئي هئي.

”صبا مان مجبور آهيان. عيوضي جي شادي آهي، جي انڪار ڪندس تہ هو منهنجي ڀيڻ کي طلاق ڏئي ڇڏيندا.“

”مان تو کان وضاحت ڪٿي گهري آهي؟ محبتون حاصلات جي نظرئي کان مٿانهيون هونديون آهن. منهنجي لاءِ تہ اهو احساس ئي ڪافي آهي تہ ڪوئي منهنجو آهي ۽ مان ڪنهن جي سوچ جو محور آهيان........ ٻرندڙ جيون ۾ ٻيو ڪجهہ بہ ڇا..........؟ صرف اهو چاهيان ٿي، بہ ٿي پل ئي سهي ڪنهن اهڙي وَڻ جي ڇانوَ هيٺان گزري وڃن جنهن ڇانوَ مون کي پناهگاهہ جو احساس ڏي....مان اِها تمنا ڪڏهن بہ نہ ڪئي آهي تہ چنڊ صرف منهنجي اڱڻ تي چمڪي، ڇو تہ مان ڄاڻان ٿي تہ چنڊ جا تمنائي هميشہ دوکا کائيندا آهن. مان تہ صرف تنهنجي روشنيءَ جا ڪرڻا ميڙڻ چاهيان ٿي، جيڪي منهنجي اونداهي جيون ۾ سوجهرو پيدا ڪري سگهن.“

توسان هر رشتو ٽٽڻ جي باوجود درد جو رشتو هميشہ قائم رهيو پر شايد اهو ننڍڙو تعلق بي معنيٰ رهيو. مان سڄي رات سوچيندي رهيس ۽ ڪو بہ فيصلو ڪري نہ سگهيس، صبح جو آفيس وڃڻ تي دل نہ پي چاهيو الائي ڇو پنهنجي ئي نظرن ۾ ڪري پئي هيس. پر پوءِ بہ همت سميٽي ويس. اڄ سڄو ڏينهن اسان هڪٻئي سان نہ ڳالهايو البتہ هو مسلسل مون کي ڏسندو رهيو. آخر بيزار ٿي ڇيو مانس،

“تون مون کي ائين نہ ڏسندو ڪر.”

چو.........؟؟

“وحشت يا ٻجندي آهين.”

“ها تنهنجي محبت ۾ ديوانگي کان ٻجندي آهيان. مان هر ڳالهہ ۾ Limit جي قائل آهيان ۽ تون انتها پسند آهين. تون پاڻ کي اذيت ٿو ڏين.”

“ محبت ۾ آذيت پسند هئڻ گهرجي.” “منهنجي اڳيان محبت جا قدر (Values) مختلف آهن.”

محبت کي Values جي ساهميءَ ۾ نہ تور ۽ نہ محدود رک, محبت کي آزاد ڇڏي ڏي. محبت پنهنجو مقام پاڻ ئي ڳولهي ڳوهي وٺندي.”

مان گهڙيال ۾ ٽائيم ڏٺو چار ٿي رهيا هيا. سڀ وڃي چڪا هئا ۽ مان بہ اُٿڻ لڳس پر هو ويٺو رهيو.

“اڄ گهر نہ ويندين ڇا.......؟” “منهنجو ڪو بہ گهر ناهي.” “گهر واريءَ سان وڙهي آيو آهين ڇا؟”

“مان پنهنجي قسمت سان وڙهي رهيو آهيان ۽ وڙهي وڙهي هارجي ويو آهيان.”

“اڄ وري مايوسيءَ جون ڳالهيون پيو ڪرين. گهر ۾ ڪٽ پٽ تہ ٿيندي رهندي آ, ان جو مطلب اهو هرگز ناهي تہ ماڻهو گهر وڃڻ ڇڏي ڏي. تون ننڍڙو ناهين ميچوئر شخص آهين تو کي حالتن سان فيس ڪرڻ گهرجي”.

“مان گهڻو ڪجهہ پوڳيو آ پر جڏهن آڱريون تنهنجي ذات تي کڄن تہ اهو مان برداشت ڪري نہ ٿو سگهان, منهنجي زال جيڪي ڪجهہ توسان ڪيو اهو مون لاءِ ناقابل برداشت آهي.”

“پر تنهنجي زال سچ ئي تہ چيو آهي. منهنجو توسان ڪهڙو تعلق آهي؟ تنهنجي زال مون ي اهو آئينو ڏيکاريو آهي جنهن ۾ مون کي پنهنجو پاڻ چڱي طرح نظر اچي رهيو آهي. اها منهنجي ڀل هئي. مون اهو وساري ڇڏيو هو تہ هوءَ بہ زندهہ دل رکندڙ عورت آهي. ۽ عورت پيار ۾ ورهاست ڪڏهن بہ برداشت نہ ڪندي آهي. جڏهن کان تنهنجي زال مون کي ان سچائيءَ جو منهن ڏيکاريو آهي, منهنجي

دل تي بوجهہ وڏي ويو آهي. مان پاڻ کي گناهہ جي ڳنڍڙي محسوس ڪري رهي آهيان.“

”منهنجي زال اڻ پڙهيل ۽ جاهل آهي ۽ شڪي مزاج بہ........ان ڪري هوءَ اسان جي مقدس پيار جي گهرائيءَ کي ڪڏهن بہ سمجهي نہ سگهندي. مان اهڙي مجبوريءَ جي زنجير ۾ ٻڌل آهيان نہ تہ ڪڏهن جو.........“

”اڳتي ڪجهہ بہ نہ چئجان ۽.........“

مان سندس ڳالهہ ڪٽيندي چيو.

”اڳتي ڪجهہ بہ نہ چئجان۽......هوءَ تنهنجي زال آهي ۽ هاڻي توکي نياڻٺو آهي. شايد منهنجي ڪري ئي تنهنجي گهرو زندگي زهر ٿي آهي. اها منهنجي غلطي آهي، تنهنجي شاديءَ کان پوءِ مون کي توکان ڏار ٿي وڃڻ گهرجي ها پر الائي ڇو تنهنجي وڇڙڻ جي خوف توکان ڏار ٿيڻ نہ ڏنو. مو ئي توکي چيو هو تہ تنهنجو منهنجو پيار شاديءَ جي ٻنڌڻ کان آزاد آهي ۽ پاڻ هميشہ سٺن دوستن وانگر رهندا سين پر شايد اِها بہ منهنجي ڀُل عئي تہ هن معاشري ۾ عورت ۽ مرد جي دوستي بہ ڪا معنيٰ رکي ٿي......پر مان هاڻي آخري فيصلي تي پهچي وئي آهيان، جيڪو مون کي اڳ ۾ ڪرڻ کپندو هو. مان تنهنجي زندگيءَ کان ڏور وڃي رهي آهيان. اهڙي جاءِ تي جتي تنهنجا لُڙڪ منهجنجو رستو روڪي نہ سگهن. مان هي شهر ڇڏي وڃي رهي آهيان ۽ سياڻي کان آفيس بہ ڪونہ ايندس، پر وڃڻ کان اڳ ۾ هڪ التجا ضرور ڪنديس تہ تون گهر موٽي وڃ، تنهنجي زال تنهنجو انتظار ڪندي هوندي ۽ مون کي ڪڏهن بہ ياد نہ ڪجانءِ نہ تہ مان هميشہ پاڻ کي مجرم محسوس ڪنديس.“

هو چپ چاپ منهنجون ڳالهيون ٻڌندو رهيو ۽ ٻارن جيان لڙڪ هُن جي اکين مان وهي رهيا هئا پر اڄ هُن جا لڙڪ منهنجو رستو روڪي نہ سگهيا. هُن روڪڻ چاهيو پر مان نہ رڪيس ۽ هُن جو سمورو درد پنهنجي اکين ۾ سموئي خوب رُنس، وقت شايد سڀ کان وڏو مرهم آهي، وقت گذرڻ سان گڏ درد جي شدت ۾ گهٽتائي ضرور اچي وئي پر هن کي وساري نہ سگهيس. سالن کان پوءِ اچانڪ هُن سان ملاقات ٿي. هو ڪيڏو نہ بدلجي ويو هو پنهنجي ٻارن سان گڏ ڪيڏو نہ خوش

هو پر منهنجي چهري تي ساڳي ويراني ۽ اداسي ڇانيل هئي. هن هميشہ جيان منهنجو چهرو پڙهڻ چاهيو ۽ پڇيو.

“تنهنجو مڙس ۽ ٻار ڪٿي آهن؟؟”

“مون شادي ڪٿي ڪئي آهي! مان تہ سالن پڇاڻا پاڻ کي ڪٿي رکي وساري ڇڏيو آهي.”

هن منهنجي ڳالهہ ٻڌي وڏو ٿهڪ ڏنو.

“تون محبت ۾ايتري اذيت پسند ٿي سگهين ٿي پر مان هاڻي انهن ڳالهين کي ياد ڪري کلندو آهيان, شايد جوانيءَ ۾ انسان کان اهڙيون بي وقوفيءَ جون حرڪتون ٿينديون رهنديون آهن. مون کي وسارڻ جو ڇئي ۽ پاڻ مون کي اڄ تائين وساري نہ سگهي آهين پر صبا صاحبہ مان هاني ان نظرئي جو قائل آهيان تہ محبت اهڙي شيءِ ناهي جنهن لاءِ زندگي برباد ڪجي.

اهي لفظ تہ نہ هيا پر منهنجي منهن تي زوردار چماٽ هئي, جنهن منهنجي محبت جي سچي ڪمائيءَ تي پاڻي ڦيري ڇڏيو هو. مون محبت لاءِ جيڪي گل سنڀالي رکيا هيا, هاڻي اهي ئي گل پٿر بڻجي منهنجي وجود کي سنگسار ڪري رهيا هئا........!!

هارايل سوچون

اج مون کي هن جي وجود مان ڪراهت محسوس ٿي رهي هئي، هو مون کي گند جو ڍير لڳي رهيو هو جنهن ۾ سواءِ ڌپ جي ڪجهه به محسوس نه ٿو ڪري سگهيس...........؟ ڇا هر مرد جي ايتري سطحي ۽ لامحدود سوچ هوندي آهي.......؟

سوچيندي سوچيندي منهنجي دماغ جون رڳون ڇڪجڻ لڳيون، لڙڪَ اکين مان ٽپ ٽپ ڪري وهي رهيا هئا ۽ من ۾ شور وڌندو پيو وڃي. هن جي لفظن جو شور جيڪو مان ٻڌڻ نه ٿي چاهيان.

“تون آواره عورت آهين ماضيءَ ۾ جميل سان تنهنجي دوستي هئي. مون کي سڀ خبر پئجي وئي آهي تون ان لاءِ شاعري ڪندي هئين، هي تنهنجي شاعريءَ جا مجموعا ان ڳالهه جي گواهي آهن ته تنهنجي شادي زبردستي ڪئي وئي هئي، جنهن ۾ تنهنجي مرضي شامل ناهي، تون بي وفا آهين..........مون کي نفرت آ تنهنجي وجود کان تنهنجي شاعريءَ کان.

“مان مڃيان ٿي ته جميل کي پسند ڪندي هيس ۽ ڪنهن کي پسند ڪرڻ ڏوهه ته ناهي، پر مان شاديءَ کان پوءِ توسان سينسيئر رهي آهيان. مون ڪڏهن پلجي به هن جو خيال دل ۾ نه آندو آهي. مان ان باب کي ان وقت ئي ڪلوز ڪري ڇڏيو هو جنهن ڏينهن توسان رشتو جڙيو هو.”

“مون کي هاڻي تنهنجي......... صفائي نه کپي...............مان تو جهڙي عورت سان زندگي نه ٿو گذاري سگهان”.

ايڏي وڏي توهين ايڏي ذلت ۽ خواري ڇو اسان جي مقدر ۾ لکي ويندي آهي........ گهر جو هر منظر خوف وچان ڏسي رهيو هو. هيءَ گهر جيڪو مون لاءِ

چپر ڇانو هو اهو منهنجي پناهہ گاهہ نہ رهيو هو. جڏهن اعتماد جي نازڪ تند ٽٽي پوي تہ باقي ڪو بہ رشتو ناهي بچندو ۽ هن تہ هڪڙي ئي ڏار سان سڀ رشتا ٽوڙي ڇڏيا هئا......... اسان جون ننڍڙيون ننڍڙيون غلطيون روڳ بڻجي ويندوين آهن. اسان کي هر پل اهو احساس ڏياريو ويندو آهي تہ اسان جي ڪا بہ مرضي ناهي اسان جي ڪابہ حيثيت ناهي. اسان سڄي حياتي ٻين لاءِ جيئندا رهون ۽ اسان لاءِ ڪو هڪڙو پل بہ جيئڻ ناهي چاهيندو........؟.........هاڻي هتي رهڻ مون لاءِ اذيت کان سواءِ ڪجهہ بہ نہ هي هن جي لفظن جا ڏنڀ منهنجي انا وڏيڪ برداشت ڪري نہ سگهندي......پاڻ سان گڏ پنهنجي شاعريءَ جا مجموعا کنيم جيڪي منهنجي ڪل ڪائينات هيا منهنجي وجود ۽ منهنجي خوابن جا امين هيا....................

مون ڀهريون ڀيرو اذيت تڏهن محسوس ڪئي هئي جڏهن منهنجي وجود جي حيثيت کي ڏتڪاريو ويو ۽ منهنجو وجود پاڻ لاءِ سواليہ نشان بڻجي ويو هو.....ڳوڙهن احتاج ڪيو.........؟ سڏڪن ڳالهايو. پر انهن جي زبان ڪنهن سمجهي آهي ڀلا......؟

مون خاموشيءَ کان فرار چاهيو پر آخرڪار ٿڪجي خاموشيءَ جي ڇانو ۾ پناه ورتي پئي. مون کان فيصلي ڪرڻ جا سڀ هٿيار کسيا ويا. هٿين خالي صرف کوکلا لفظ بارود بڻجي نہ سگهيا. اسان جهڙيون ڇوڪريون جڏهن پنهنجي خوابن کان شڪست کائينديون آهن تہ ان موڙ تي اچي پنهنجي سوچن کي لاڪ ڪري هميشہ لاءِ ڪمپرومائيز جو لباس پائي ڇڏينديون آهن....

مون بہ تہ انين ئي ڪيو هو. شاديءَ کان پوءِ پنهنجي وکريل وجود کي ميڙي وري جوڙڻ جي ڪوشش ڪئي هئي. ڏکن جي ڪوڙاڻ کي خوشين جي مناس ۾ بدلائڻ چاهيو هو. ان اڻ ڏٺل شخص کي جيون سمجهي قبول ڪيو هو جنهن منهنجي جذبن کي ڪڏهن ڇهيو ئي ڪو نہ هو.......هو مون کي سمجهي نہ سگهيو. هن جي تصور ۾ هڪ عام رواجي عورت هئي، جنهن جو ڪم صرف ٻار ڄڻڻ ۽ هر ظلم تي چپ رهڻ........۽ مان هن جي تصور کان بنهہ مختلف هڪ زنده وجود رکندڙ.......جنهن کي اهو آهستي آهستي پنهنجي انا پرستيءَ جي بٺيءَ ۾ ساڙي رک ڪري رهيو هو.....

مان هڪ دفعو وري ٻيهر هاڻي ان گهر طرف وڃي رهي هيس جيڪو منهنجو نه هو. ڇاڻان پئي ان گهر ۾ هاڻي مون لاءِ ڪجهه به نه آهي.....ڇاڻان پئي منهنجي زخمن تي پها رکڻ بدران لوڻ ٻرڪيو ويندو.........پر ٻي ڪا پناهه گاهه به نه ڪونهي مڙس جي گهر کان پيءُ جي گهر تائين سمورو رستو ڄڻ ڪنڊن جو ڄار بڻجي ويو آهي.

امان ڏسندي ئي پڇيو اڪيلي ڇو آئي آهين.........؟

زبير سان وڙهي آئي آهين ڇا..........؟

مان چپ رهيس. پر امان سمجهي وئي. توکي اڳم ئي سمجهايو هيم ته پنهنجا اهي شوق ختم ڪري ڇڏ. هر مرد جي پنهنجي ذهنيت ۽ سوچ ٿيندي آهي اگر هو پسند نه ٿو ڪري ته توکي هن جي مرضيءَ مطابق هلڻ گهرجي. هن جي مرضي......؟

ڇا منهنجي ڪا مرضي ناهي.....؟

مان هن جي مرضيءَ جي اڳر پڪڙي ٽڪجي پئي آهيان هن چيو نوڪري ڇڏي ڏي. مون نوڪري ڇڏي ڏني ڪو به احتجاج نه ڪيو. هن چيو شاعري ڪرڻ ڇڏي ڏي مون چپ چاپ هن جي مرضي قبول ڪئي ڪو به احتجاج نه ڪيو.........مون هن جي خاطر پنهنجي سوچن خيالن کي هميشه لاءِ ذهن مان ڪوري ڪيڏي ڇڏيو.....پر هڪ فنڪشن ۾ صرف جميل سان کلي ڳالهايم ڄڻ هن کي باهه لڳي وئي. هن جي اندر جو گهٽيا انسان ظاهر ٿي ويو. هن مون تي ڪيڏا نه غلط الزام هنيا آهن. جن سان منجهنجو سڄو وجود رتو ڇاڻ ٿي ويو آهي. هاڻي مان هن سان گڏ نه ٿي رهي سگهان. اها منهنجي مرضي آهي......

امان ڏاڍو سمجهايو واپس گهر موڪلڻ جي ڪوشش ڪئي پر مان اهو در وري نه ٽپيس، جيڪو هڪ دفعي اورانگهي آئي هيس. زبير پاڻ ئي مون کي طلاق ڏئي ڇڏي..........شايد هن کي مون مان جان ڇڏائڻ لاءِ بهانو کپندو هو هُن سمجهيو هو طلاق کان پوءِ مان جميل سان شادي ڪري ڇڏيندس پر مون کي ته مردن جي وجود کان نفرت ٿي ويئي هئي........

منهنجي تنهائين جي ساٿي شاعري هئي جنهن سان مان پنهنجا ڏک سيئڙ ڪندي هيس. جنهن جي ڪاڻ مون ايڏو ڪجهه ڀوڳيو هو. ڏک منهنجي شاعريءَ جي علامت بڻجي ويو هو ۽ ڏک جو ٻيو نالو مان خود هيس. منهنجي شاعريءَ جو ڇوٿون مجموعو ٻڏرو ٿي چڪو هو ۽ اڄ ان ڪتاب جي مهورت ٿي رهي هئي. مان تيار ٿي فنڪشن ۾ وڃي رهي هيس ته ڀاڄائيءَ روڪيندي چيو تون پنهنجا اهي شوق ختم نه ٿي ڪري سگهين؟ ڇا ڏنو آ تنهنجي شاعريءَ صرف رسوائيءَ ۽ بدناميءَ جي..........

"شاعري ته منهنجي آخري سگهه ۽ جياپي جو سهارو آهي اهو به کسڻ چاهيو ٿا".

"انهن افعالن جي ڪري ته پنهنجو گهر ڦٽايو اٿئي ۽ پنهنجي زندگي برباد ڪئي اٿئي.

"شايد مان هن گهر تي بار بڻجي وئي آهيان ۽ خود پنهنجي لاءِ به بار آهيان.

مان تڪڙي تڪڙي نڪري آيس فنڪشن ۾ به مزو نه آيو بار بار ڀاڄائيءَ جا لفظ ڪنن ۾ گونجندا رهيا. فنڪشن ختم ٿيو مان جيئن ئي ٻاهر نڪري رهي هيس ته مون کي ڏسي هڪ شاعر ٻئي شاعر کي چيو.

"يار پنهنجو گهر ته ٺاهي نه سگهي آ، هلي آ ٻين کي محبت جو پيغام ڏيڻ. اهڙيون آزاد ڇوڪريون ڪٿي ٿيون هڪ مرد وٽ قابو رهي سگهن."

ٻئي شاعر ها ۾ ها ملائيندي چيس, ها يار ايڏيون سنيون هجن ته پوءِ شاعري ڇو ڪن.

اهي لفظ نه هئا ڄڻ شيشا هئا جيڪي منهنجي سڄي وجود ۾ چڀي ويا هيا ۽ منهنجي عزت جي چادر کي تار تار ڪري ويا. اهي ساڳيا شاعر ڪجهه دير اڳ اسٽيج تي ويهي منهنجي شاعريءَ جي تعريف ۾ قصيده پڙهي رهيا هيا ۽ عورت جي باري ۾ پنهنجي وسيع نظري ترقي پسند هجڻ جو ڍنڍورو پٽي رهيا هيا ۽ اسٽيج تان لهڻ کان پوءِ هنن جي ذهنيت ۽ هنن جي سوچ گند جو ڍير لڳي رهي هئي......

منهنجا آئيڊيلز ۽ سمورا آدرش ڇناڪ سان ٽٽي چڪا هئا ......منهنجي هٿن ۾ منهنجي شاعريءَ جو ڇوٽون مجموعو هو. ۽ منهنجو اندر درد سا ڀرجي ويو هو اڄ مان پنهنجا چار ئي مجموعا ساڙي رک ڪري ڇڏيا ۽ منهنجا لڙڪ ان باهه کي وسائڻ جي ناڪام ڪوشش ڪري رهيا هيا........منهنجون سوچون هار ڪائي ان ٻه واٽي تي بيٺيون هيون جتي واپسيءَ جو ڪو به رستو باقي نه هو..........

جلي جلنديس ڪيترو

هن جو ڳالهائڻ مونکي بنهه ڪو نه وڻندو هو ڪڏهن به رب جو صبر شڪر ڪو نه هوندو هيس هر وقت ڪين جو ڪينرو پئي روئندي هئي. جڏهن به گهر ۾ داخل ٿيندي هئي هن جي جُتي جي گسڻ جو آواز پيو گونجدو هو ۽ ان سان گڏ هن جي زبان به قينچيءَ وانگر هلندي هئي. اڄ به گسڻ گسڻ ڪندي اچي منهنجي مٿان بيٺي ۽ چيائين.

“سائڻ اچي وئي آهيان ڪم شروع ڪيان” اڄ ڏنو مانس گڏ ساڻس ننڍي ڌي به هيس نه ....؟ ها سائڻ وڏي ٿي وئي آهي سوچيم مون سان هلي ڪم ۾ همراهي ڪندي” پر سڪينه هيءَ ته تمام ننڍي آهي هن جا ننڍا هٿ ڪهڙو ڪم ڪندا.

“سائڻ! هيءَ سڄي گهر جو ڪم ڪار ۽ رڌو پڪو ڪندي آهي توهان جو گهر به اهڙو جرڪائي ڏيندي جڻ ڪي شيشو جنهن ۾ منهن پيو نظر ايندو”.

پر سڪينه هن جي عمر ته پڙهڻ ۽ راند روند جي آهي تون هن کي ڪنهن اسڪول ۾ چو نه ٿي ويهارين مڙئي به ٿي اکر پڙهي پوندي”.

منهن ۾ گُهنڊ وجهندي چيائين.

“اسان جي ابن ڏاڏن ڪو پڙهيو جو هاڻي هيءَ پڙهندي. نه ....نه سائڻ نه اهڙو ڪسو ڪم مون ڪان ڪو نه پڄندو مننجي پوڙهين هڏڙين ۾ هاڻي دم ڪونهي جو هنن کي سڄي عمر ڪمائي کارايان.”

“اسان جي ابن ڏاڏن کهڙو پڙهيو هو پر اسان تہ پڙهون پيا. هاڻي هو دور ناهي رهيو هاڻي تعليم عورت ۽ مرد ٻنهي لاءِ ضروري آهي مان سمجهائڻ جي ڪوشش ڪئي مانس پر سائڻ مان ڇا ڪيان سندس پاڻس نہ ٿو مڃي چوي ٿو ڇوري اسڪول وڃي خراب ٿيندي”.

مان ماٺ ٿي ويس ڇو تہ هر دفعي ڪوڙ سارو مٿو هڻندي هئي مانس پر سندس دماغ ۾ ڪا بہ ڳالهہ نہ ويهندي هئي مان هڪ نظر صدوريءَ ڪي ڏٺم سندس سانوري مُک تي ٻاراڻي معصوميت بدران عجيب خوف ۽ حراس پکڙيل هو ۽ سندس پاتال جهڙي گهري اکين ۾ ڪيئي سپنا ڦٿڪي رهيا هئا ۽ ڪيئي اڻ پوريون خواهشون بي موت مري رهيون هيون هوءَ چپ چاپ هڪ پاسي اوپرائپ وچان هڪ هڪ شيءَ کي تڪي رهي هئي تڏهن ماڻس دڙڪو ڏيندي چيس.

ڇوري اهو ڇا پئي واٺڙن وانگر تڪين جلدي ڪم ڪي لڳي وڃ ڪوڙ سارو ڪم پيو آهي سگهي ٿي.........مان ڏٺم هوءَ ماءُ سان گڏ ڇنڊ ڦوڪ ڪرڻ ۾ لڳي ويئي سندس ننڍڙا هٿ تيزيءَ سان حرڪت ڪري رهيا هئا هن جي عمر ڏهہ سال کن مس هئي پر هوءَ پنهنجي عمر کان وڏيڪ ميچوئر لڳي رهي هئي. شايد وقت هن کي اهو سمجهائي ڇڏيو هو تہ هر رستو هن لاءِ بند آهي سواءِ نوڪرن جي هن جي نصيب ۾ ڪجهہ بہ ناهي.

هاڻي هوءَ اڪثر ماءُ سان گڏجي ايندي هئي شهر جي پرپاسي واري ننڍڙي ڳوٺ ۾ رهندي هئي ٻئي مائر ڌيئر روز صبح جو سوير ايندييون هيون ۽ ڪم ڪار لاهي شام جو واپس وينديون هيون هڪ ڏينهن هوءَ آئي تہ ڏاڍي پريشان پئي لڳي ۽ ابتو سبتو ڪم ڪري هلي وئي. ٻئي ڏينهن بہ ائين ئي ڪيائين هن جو جسم ڪم تہ ڪندو هو پر هن جو ذهن خبر ناهي ڪٿي پٽڪيل هوهاني صدوري بہ ساڻس گڏ ڪونہ ايندي هيس مان ڪجهہ ڏينهن تہ ماٺ رهيس آخر مون کان رهي ڪين سگهيو سندس ڇهري تي پکڙيل ريڪائن کي پڙهندي پڇيو مانس، سڪينہ ڇا ڳالهہ آ ايتري پريشان ڇو آهين ....؟ پهريون تہ هوءَ ماٺ رهي پر

نيٺ هوءَ ڀُري پئي ۽ لڙڪ ٽم ٽم ڪندا هن جي جهول ۾ ڪرندا رهيا ۽ پوءِ لڙڪ اگهنڌي چيائين.

”سائنڻ اوهان کان ڇا لڪايان منهنجي تہ تقدير ئي ڦٽل آهي خبر ڪو نہ هيم تہ هن عمر ۾ خواري ۽ زلت نصيب ٿيندي“. مان سندس ڳالهہ ڪٽيندي چيم.

”آخر ٿيو ڇاهي.......؟“

مون وارو وڏو ڇورو رَمو ڳوٺ جي منشيءَ جي ڌيءَ سان ڪارو منهن ڪندي پڪڙجي پيو آهي ڇوريءَ کي تہ مائٽن ڪاري ڪري ٽڏي تي افٽ ماري ڇڏيو پر مون وارو ڇورو في الحال ڳوٺ ڇڏي ڀڄي ويو آهي ڇو تہ ڇوريءَ جا مائٽ ڪاوڙ ۾ باهہ لڳا وينا آهن جنهن وقت بہ مون وارو ڇورو هٿ لڳن. ڇوري کي افٽ ماري ڇڏيندا......سائنڻ توهان ئي ٻڌايو مان بي واهي هاڻي ڪاڏي وڃان نہ وهي نہ وارث مٽان ڏيئرن جو ڏڻ.......مار پوي ان ندوري ڇوري کي جنهن هن پيريءَ جي عمر ۾ مونکي خوار ۽ ذليل ڪيو آهي سڄي ڳوٺ ۾ منهنجي مٽي پليت ٿي آهي. مان تہ هاڻي ڪنهن کي منهن ڏيکارڻ جهڙي ناهيان رهي هوءَ ڳالهيندي سڏڪي پئي. مان ڪوڙي تسلي ڪانسواءِ هن کي ڪجهہ بہ چئي نہ سگهيس منهنجون سوچون گهرماٽيون کائي وري ساڳئي نقطي تي اچي بيهي رهيون مان روزانو هن کان پڇندي رهندي هيس تہ تنهنجو پٽ واپس وريو يا نہ ڳوٺ وارن ڪو فيصلو ڪيو يا نہ........

۽ پوءِ ٽڏي آهہ ڀري چوندي هئي خبر ناهي منهنجي ٻچڙي جو ڪهڙو فيصلو ٿيندو ڳوٺ جي چئن چڱن وٽ ميڙون منٿون بہ ڏاڍيون ڪيو اٿم پر ڏسون ڇا ٿو ٿئي.

هڪ ڏينهن هوءَ پنهنجي جتي جي انهيءَ مخصوص آواز سان گهر اندر داخل ٿي سندس واڇون خوشيءَ وچان ڪنن سان لڳي رهيون هيون مٺائيءَ جو دٻو سندس هٿن ۾ هو ۽ هوءَ رڙيون ڪري ٻڌائڻ لڳي.

سائنڻ منهنجي پٽ جو فيصلو ٿي ويو.........؟ ڇا ٿيو...........؟

“رات ڳوٺ جي چئن چڱن مڙسن راڄ ۾ ويهي اهو فيصلو ڪيو تہ رمو جي جان جي بخشش صرف هڪ شرط تي ٿي سگهي ٿي جيڪڏهن صدوريءَ جوسڱ ڏنڊ طور منشيءَ کي ڏنو وڃي. سو سائنڻ مان اهو فيصلو خوشيءَ وچان قبول ڪيو بلڪ رب جا سؤَ شڪر ڪيا اٿم تہ جنهن منهنجي ٻچڙي تان مصيبت ٽاري.......صدوري وڃي ياءُ تان قربان ٿئي پر ٻچڙي جي جان تہ بچي نہ ....”

هوءَ ڳالهائيندي رهي ۽ هن جا لفظ وجود کي سنگسار ڪرڻ لڳا منهنجو جسم پٿر بڻجي ويو هو ذهن جي سرد خاني ۾ ڄڻ اوچتو بارود ڦاٽي پيو هو ۽ هر طرف دونهون ئي دونهون پکڙيل هو.

سڪينہ تون ڪهڙي ماءُ آهين پنهنجي معصوم ڌيءَ تي ڪيڏو نہ ظلم ڪري رهي آهين اجان هن جي عمر ئي ڇاهي هوءَ تہ منشيءَ جي ڌيءَ تي سونهين.........اهو نياهہ ڪيئن ٿيندو منشيءَ کي هن عمر ۾ شادي ڪندي شرم ڪونہ ايندو..........

سائنڻ مرد جي ڪار عمر ٿوري هوندي آهي هونءَ بہ منشي رنڙ آهي پنج ٻار ئي تہ اٿس تن کي وڃي صدوري پاليندي. سائنڻ ڌيءَ ڌڻ جي وڏي ٿيڻ ۾ دير ئي ڪيتري آ پاڻ ئي وڏي ٿي پوندي.

“پر سڪينہ اهو ڪٿان جو انصاف آ ڏوهہ هڪڙو ڪري ۽ سزا ڪوئي ٻيو پوڳي.......

“سائنڻ اسان اهي ننڍيون ننڍيون ڳالهيون سوچيون ئي ڪين بس جتي آيو ڌيئرن کي دڳ لائي ڇڏيندا آهيون.

“اف منهنجا خدا!” مون ڪان رڙ نڪري وئي هيءَ جهالت ڪڏهن ختم ٿيندي منشي ۽ صدوري جو خيال ايندي ئي ائين لڳو ڄڻ ڪو جانور ڪنهن نازڪ جسم تان ماس پٽي کائي رهيو آهي. مونکي صدوريءَ جي منهن تي پکڙيل خوف ۽ هراس ياد اچي ويو شايد ننڍپڻ ۾ ئي هنن جي اکين ۾ پنهنجي ڪاري ٿيڻ جو

خوف سمائجي ويندو آ مان سڪينہ کي ڏنو سندس چپن تي مُرڪ پکڙيل هئي ۽ مونکي اڄ سڪينہ کان سخت نفرت ۽ ڪراهت محسوس ٿي رهي هئي ۽ سندس مُرڪ ڪنهن اڱ جيان لڳي رهي هئي جنهن ۾ صدوريءَ جو وجود سڙي ڀسم ٿي رهيو هو منهنجي دل چاهيو مان سڪينہ کي ٿڏا هڻي ٻاهر ڪيڍي ڦٽو ڪيان.

وڇوڙي جو آخري پل

اج منهنجا اداس نيڻن بار بار هن جي نيڻن جي پاتال ۾ خبر ناهي ڇا ڳولهي رهيا هئا............ دل پئي چاهيو هن جي مک تي خزائن جا سمورا زرد رنگ پنهنجي وجود ۾ سموئي پنهنجو پاڻ کي پن ڇڻ رت ۾ ڪنهن سڪل پن جيان اُڏاري ڇڏيان مان کي تاحيات پوڳٽيون پونديون آهن........جڏهن به هن کي ڏسندو آهيان هن جا سمورا ڏک منهنجي اکين ۾ اوتجي ايندا آهن هن جي منجهيل من ۾ اج به ڪيتريون الجهنون تڙپي رهيون هيون. هن جو مک ڇڻ خزان جو ڇڻيل پيلو پن، جيڪو ڪيترن ئي پيرن هيٺيان چيچلائي چيچلائي دانهون ڪري رهيو هو مان جڏهن به هن جي دکي من جي تار کي ڇيڙڻ جي ڪوشش ڪندو هيس ته ساڳيو الميه گيت هلندو هو هميشه ساڳي ڪٿا معصوميت وچان دهرائيندي هئي.

“توکي ڪهڙي خبر ته اسان جي قسمت سان ڏک جمڻ سان ئي پلاند ۾ ٻڌا ويندا آهن ۽ پوءِ پوري حياتي انهن ڏکن جو بار مٿي تي کڻي کڻي جڏهن ٿڪجي پونديون آهيون ته زندگيءَ جو انت آڻي ڇڏينديون آهيون. اسانجي حياتيءَ جا پل ڇڻ ته صدين کان وڏڙن جي عزت داريءَ جي تجوڙيءَ ۾ بند آهن ۽ صدين کان اسان جون حياتيون بند تجوڙيءَ ۾ رسمن جي ڪٽ سان زنگجي ويون آهن. ڪو به ته اهڙو ماڻهو ڪونهي جيڪو اسان جي زنگيل حياتي تان اهو ڪٽ لاهي شعور جي روشنيءَ سان اسان جي وجود ۾ روح ڦوڪي سگهي.....

مان هن جي ڪٿا ٻڌي اڪثر بيزاري وچان چوندو هيس آخر توهان ڇوڪرين کي اهو ڪمپليڪس ڇو هوندو آهي ته ڏک صرف توهان کي ورثي ۾ مليا آهن هن دنيا ۾ صرف توهان ئي مظلوم، بي وس ۽ لاچار آهيو.... اُداس ۽ ڏکي رهڻ سان مسئلا ڪڏهن به حل ناهن ٿيندا جي ائين هجي ها ته دنيا جا سيئي

ماٺهون آيگهات ڪري ڇڏين ها زندگي جو مزو ته تڏهن ئي ماڻي سگهجي ٿو جڏهن انسان پيڙا ۾ انجواءِ ڪري.

پر اڄ سوچيندو آهيان هن سچ چيو هو شايد هن زندگيءَ کي ڏاڍو ويجهو محسوس ڪري ان جي تلخيءَ جي زهر کي نِنڍپڻ کان پنهنجي اندر ۾ اوتيو هو.

هوءَ اڪثر چوندي هئي، ”جيڪي ڪجهه منهنجي ماءُ ڀوڳيو آهي شايد مان به اهو ئي ڪجهه ڀوڳينديس ۽ مون کان پوءِ منهنجي ڌيءَ ڀوڳيندي. اهو ئي ته هن معاشري جو ”سسٽم آ“ شايد عورت ڏک جي مٽي مان جنم وٺي ڏک جي مٽيءَ ۾ ئي فنا ٿي آ......منهنجي معصوم اکين ننڍپڻ کان صرف اهو ڏٺو آ ته منهنجو پيءُ جڏهن شام جو گهر موٽندو آ ته امان سندس ڏوڙ ۾ لٿيل بوٽ هن جي پيرن مان لاهي رکندي، آ اهو منظر ڏسندي ڏسندي اکيون پٿرائجي ويون آهن. ڇو ته منهنجي اکين اهو ڪڏهن به نه ڏٺو آ ته بابا ڪڏهن امان کي گلاس پاڻيءَ جو ڀري پياريو هجي.......آخر ائين ڇو آ..........منهنجي ذهن ۾ هميشه ٽوڙ ڦوڙ ٿي آ...........جتي دنيا ۾ نيون نيون تبديليون آيون آهن اتي معاشرتي سسٽم ۾ انقلاب ڇو نه ٿو اچي. انڌين رسمن رواجن جي سوليءَ تي اسان ڪيستائين لٽڪيل رهندا سين.

اڄ هن کي ڏٺم ته هوءَ اڄ به انڌين رسمن جي صليب تي لٽڪيل آهي. هوءَ جيڪا دنيا کي بدلائڻ جون ڳالهيون ڪندي هئي دنيا کي ته ن بدلائي سگهي پر پاڻ دنيا سان قدم قدم سان ملائي هلڻ لڳي هئي....هوءَ جيڪا ديوارن سان متو ٽڪرائڻ بجاءِ ديوارن کي ڪيرائڻ جي ڳالهه ڪندي هئي ، سا خود انهن ديوارن سان متو ٽڪرائي ٽڪرائي ڀور ڀور ٿي چڪي هئي. هوءَ جيڪا محبوب جي بي وفائيءَ تي آپگهات ڪرڻ بجاءِ محبوب کي شوٽ ڪرڻ جي سگهه رکندي هئي. سا پنهنجي محبوب جي بي وفائيءَ تي صرف ڳوڙها ڳاڙهي هن جي بي وفائيءَ جي داڳ کي ڌوئي رهي هئي..........

اڄ هوءَ ڏاڍي معصوم لڳي رهي هئي ان معصوم ٻار جيان جنهن کي اها خبر نه هوندي آهي، ته هو روئي ڇو ٿو هن کي تڪليف ڪهڙي آ..........مون ۾

ايتري همت ڪو نہ هئي جو هن جي اکين ۾ نهاري سگهان. هن جي اکين مان ٽپ ٽپ ڪندڙ لڙڪ مان پنهنجي هٿ ترين تي سجائڻ جي ڪوشش ڪيم ڇو تہ هن جا لڙڪ آب زم زم کان بہ وڌيڪ مقدس پانيم........هوءَ ۽ مان پٽر جي ساڳي بينچ تي ويٺا رهيا سين پهرن جا پهري گذري ويا........لڙڪن جا اڻ کٽندڙ سلسلا منهنجي نيڻن کان هن جي نيڻن تائين وهندا رهيا. پر هوءَ خاموش پنهنجي هٿ رکائن ۾ منهنجو عڪس ڳولهي رهي هئي. سڄي يونيورسٽي خالي ٿي چڪي هئي. ايڪڙ ٻيڪڙ ماڻهو ڪاريدار ۾ نظر اچي رهيو هو پر اسان ٻئي وقت جي لهرن کان بي خبر اميدن جو سج ٻڏڻ تائين وقت جي ڪناري تي ويٺا هئا سين.

مان جڏهن مجبور ٿي هن جي ڏکي من جي تار کي ڇيڙڻ جي ڪوشش ڪئي تہ هن جي مک تي درد جا ڪيترائي ڦڙا جرڪيا جيڪي هن پيڙا جي ٽشو پيپر ۾ جذب ڪندي چيو. تون شخص ان قابل ئي ناهين جنهن سان محبت ڪري ڪا ڇوڪري پنهنجي زندگي برباد ڪري تون زندگيءَ ۾ ڏکا کائي پٿر جو بڻجي ويو آهين تون بي حس ۽ لاپرواءَ شخص آهين. جي منهجي لاءِ ڪجهہ بہ نہ ٿو ڪري سگهين تہ منهنجي زندگيءَ کان ڏور هليو وڃ.

عاشي توکي خبر آهي تہ مان حقيقت پسند ماڻهو آهيان مان محبتن کي هميشہ عام جذبي وانگر نارمل انداز ۾ محسوس ڪيو آ. مون کي انهن مجنو ٽائيپ عاشقن تي سخت چڙ ايندي آهي, جيڪي پنهنجي محبوبہ جي پويان روئندا پٽيندا آپگهات ڪرڻ جي ڌمڪي ڏيندا آهن ۽ ۽ ديوانگيءَ جي حد ٽپي پاڻ کي نرالي مخلوق سمجهندا آهن. عاشي مون کي سمجهڻ جي ڪوشش ڪر مان انهن ماڻهن مان ناهان جيڪي جاڳندي ۾ خواب ڏسندا آه تون سترهين گريڊ جي گزيٽيڊ آفيسر ۽ مان صرف معمولي مصور جيڪو دنيا جي خوبصورت تصويرن ۾ رنگ ڀري ڀري خود بَد صورتيءَ جو اهڃاڻ بڻجي ويو آهي.

آ مان توسان شادي ڪري پاڻ کي پڏي ذليل ڪري محرومين جي انڌي کاهيءَ ۾ ڪرڻ نہ ٿو چاهيان تون آسمان آهين جنهن کي مان ڪڏهن بہ ڇُهي نہ ٿو سگهان هن منهنجي ڳالهہ ڪٽيندي وري چيو.

پر مان تنهنجي خاطر هر رسم کان بغاوت ڪرڻ لاءِ تيار آهيان دنيا چاهي ڪجهہ بہ چوي مون کي پرواهہ ناهي تون مون کي جيڏانهن بہ نہ وٺي هل مان هلڻ لاءِ تيار آهيان. چو تہ مان واپسيءَ جا سڀ دروازا بند ڪري چڪي آهيان مان وري هُن کي سمجهائڻ چاهيو.

ڪيڏي نہ چري آهين مان جنهن جي نيڻن ۾ گلاب رت جا سپنا پوکيا آهن مان ان جي راهن ۾ ڪنڊا وڇائي نہ ٿو سگهان. نہ مون وٽ مٽي ڍڪڻ لاءِ اجهو نہ ڪائي نوڪري مون جهڙو بي روزگار روڊن تي آواره گهمندڙ شخص توکي ڪيڏانهن وٺي وڃي مون کان تہ منهنجا خواب بہ باغي ٿي پڇي ويا آهن.

پوءِ آخر ڪائي نوڪري ڇو نہ ٿو ڪرين منهنجي خوابن کي سڄي عمر سوليءَ تي لٽڪائڻ جو حق توکي ڪنهن ڏنو آ تون پنهنجي محرومين جو انتقام مون کان ڇو وٺي رهيو آهين.

هن روئندي سڏڪن ۾ چيو.

اج ايتري جذباتي ڇو ٿي رهي آهين ڇا ڳالهہ آ............

گهر وارا منهنجي شاديءَ جو سوچي رهيا آهن ۽ جي تون اجان بہ ڪجهہ نہ ڪيو تہ پوءِ منهنجو ڪڏهن بہ منهن نہ ڏسجانءِ هوءَ ٽڪڙيون ٽڪڙيون وکون کڻندي پنهنجي آفيس طرف وڌي وئي ۽ منهنجا سڏڪا پڙاڏو بڻجي هوائن وکرجي ويا ۽ هوءَ بي درديءَ سان وکريل سپنن کي لتاڙيندي نگاهن کان ڏور ٿيندي وئي.

ان رات مون ڏاڍو سوچيو هن جي باري ۾ پنهنجي باري ۾ پر دل جي ويرانشهر ۾ ڪو بہ ڪرڙو نہ ڦٽو . رات جي سائت ۾ بي ڏوهي سپنا ايذاءُ کان ڦٿڪندا رهيا...وسارڻ چاهيم پر وساري نہ سگهيس اهي سيني پل ....اها پيڙا ۽ پيڙجڻ ڪيئن وساريان اهي ماڳ اهي پيچرا ....اهي سرنهن جا وڻ جنهن هيٺان

ويهي اسان پنهنجا لڙڪ ۽ ٽهڪ شيئر ڪيا هئا. سڄي رت اوجاڳن جي صليب تي لڙڪن جي زنجير ڳچيءَ ۾ لٽڪيل رهيس ۽ جيئن ئي صبح جي پهرين ڪرڻي منهنجي اکين ۾ جهاتي پاتي مان آخري فيصلو ڪري چڪو هيس جلدي جلدي تيار ٿيس ۽ يونيورسٽيءَ پهتس. پوري يونيورسٽي خاموشيءَ ۾ ٻڏل ويران لڳي رهي هئي مان سڀ دڳ لتاڙي وڃي ساڳي مخصوص جڳهه تي ويٺس ۽ اکيون بند ڪري خبر ناهي ڪهڙي دنيا ۾ گم ٿي ويس جتي صرف هوءَ هئي ۽ هن جا ٽهڪ ....خبر ناهي ڪيترا ڪلاڪ گذري ويا اک تڏهن کلي جڏهن ڪنهن جهنجهوڙي اٿاريو ڏٺم عاشي بيٺي هئي. عاشيءَ جي اکين ۾ عجيب اُداسي ۽ بي وسي هئي چيو مانس ويهه ....چيائين نه تڪڙي آهيان.

توکي خبر آهي مان هتي صبح ڇهين بجي کان تنهنجو انتظار ڪري رهيو آهيان.

ڇو.........؟ هن رڪائيءَ مان پڇيو.

اڃان ڪجهه ڳالهائڻ لاءِ بچيو آهي ڇا ....؟ ها گهڻو ڪجهه ڳالهائڻو اٿم ڇو ته مان سڀ ڪجهه توکي ارپڻ چاهيان تون منهنجي درد کي سموئڻ جي سگهه رکين ٿي ته ٻڌ جنهن شخص کي تو هميشه بي ترتيب بگڙيل آواره ڏٺو آ جنهن هميشه خاموشيءَ سان ڪيڏندي ، سگريٽن جا وڏا وڏا سوٽا هڻندي, وڏا وڏا ٽهڪ ڏيندي سڄي سڄي رات خالي روڊن تي پنهنجا سپنا ڳولهيندي ڏٺو اهو شخص اندران بلڪل کوکلو ۽ پورو آ تون سمجهين ٿي مان ايترو بي حس ۽ لاپرواه آهيان جو تنهنجي لاءِ ڪجهه به نه ٿو ڪري سگهان نه عاشي ائين ناهي. مان تنهنجي محبت ۾ اهو سڀ ڪجهه ڪري سگهان ٿو جيڪو اڄ تائين ڪنهن نه ڪيو هوندو. پر مان توکي ڏوکو ڏيڻ نه ٿو چاهيان مان اڄ تائين توکي صرف ٽاريندو ۽ لنوائيندو رهيو آهيان صرف ان ڪري ته حقيقت ٻڌي توکي ڌڪ نه رسي.

مون کي برين ڪينسر آهي منهنجي حياتيءَ ۾ جيئڻ جي مدت ختم ٿي چڪي آ خبر ناهي ڪهڙي پل موت جو چنبو مون کي جهٽي وجهي.......تنهنجي

لاءِ ڪجهه به نه ڪري سگهيس ڏک صرف اهو اٿم ته توکي ڪو به نئون سسٽم ڏئي نه سگهيس. بلڪ توکي پنهنجي هٿن سان انهن ريتن رسمن جي صليب تي چاڙهي ڇڏيم جن کان تون هميشه باغي رهي آهين.....عاشي! مون وٽ توکي ڏيڻ لاءِ ڪجهه به نه آهي مان چاهيندي به تنهنجي سينڌ ۾ وڏوا جو سنڌور نه ٿو ڀري سگهان. ڪاش! مون کي پنهنجي بيماريءَ جي خبر توسان ملڻ کان اڳ ۾ هجي ها ته مان تنهنجي زندگيءَ ۾ ڪڏهن به نه اچان ها. مان تنهنجو ڏوهاري آهيان تنهنجي خوابن ٽوڙڻ جو سنگين ڏوهه ڪيو اٿم تو هميشه منهنجا ڏک شيئر ڪيا اهن ۽ مان ڏاڍو خراب آهيان هميشه تنهنجي جهوليءَ ۾ ڏک وڌا اٿم هڪ ڀيو به ڏک تنهنجي جهول ۾ وجهي رهيو آهيان جي ٿي سگهئي ته معاف ڪري ڇڏجانءِ.

عاشيءَ کي ڏنم هوءَ پٿر بڻجي وئي هئي جڻ سندس دل سيني اندر بريڪ هٽي بيهجي وئي هجيس لُڙڪ لارون ڪري هن جي اکين مان وهي رهيا هئا چپ ڪري ڪجهه ڳالهائڻ لاءِ ڦڙڪي رهيا هئس.

"تون ڪوڙ ڳالهائي رهيو آهين بڪواس ڪري رهيو آهين توکي ڪا به بيماري ڪونهي".

ڊاڪٽر جي ميڊيڪل رپورٽن جو سڄو فائيل سندس اڳيان رکيم هوءَ اکيون ڦاڙي لڙڪ رئي جي پلاند سان اگهندي انهن سڀني رپرٽن کي پڙهڻ لڳي ۽ پوءِ سندس وجود جا سمورا احساس پور پورٽيڻ لڳا ۽ هوءَ ڇرين وانگر رپورٽن جي ڪاغذن کي مروڙي سروڙي هيٺ اڇلائي هلي وئي ۽ هن جي پويان منهنجا سڏڪا پولارن ۾ پٽڪندا رهيا ۽ مان هوائن ۾ هٿ ڦهلائي پهريون دفعو خوب رنس.

هن جا چيل لفظ ڪنن ۾ ٻيهر ٻرڻ لڳا.

"مان تنهنجي خاطر هر رسم کان بغاوت ڪرڻ لاءِ تيار آهيان ماڻهو چاهي ڪجهه به چون مون کي پرواهه ناهي تون مون کي جيڏانهن به وٺي هل مان هلڻ لاءِ تيار آهيان ڇو ته مان واپسيءَ جا سڀ دروازا بند ڪري چڪي اهيان.

عاشي! ڪاش مان توکي ان منزل طرف وٺي وڃڻ جي سگهه ساري سگهان پر مان مجبور آهيان ان منزل جو صرف اڪيلو راهي آهيان. مان يونيورسٽيءَ کان نڪري آيس ائين لڳم وري هتي ڪڏهن به نه اچي سگهندم سڀ عڪس ۽ منظر منهنجي اکين کان ڏور ٿيندا ويا ۽ لڳم مان وڇڙيل وقت جو آخري پل بچيو آهيان.....!!

اڏوريون يادون

هن جي خماريل نيڻن ۾ ڪجهه ته هو جيڪو ڏسندي ئي دل کي ڪرنٽ هڻندو هو سندس پاتال جهڙيون گهريون اکين ۾ لڙڪن جو سمنڊ موجون هڻندو نظر ايندو هو هوءَ پنهنجي قدمن جي آواز کان ڇرڪندي، ڊڄندي گهٻرائجي ويندي هئي. هوءَ ڪنهن ڊنل هرڻيءَ جيان هئي جنهن جي اکين ۾ پنهنجي شڪار ٿيڻ جو خوف هر وقت سمايل رهندو آ........مان چاهڻ جي باوجود هن جي من تي لڳل قلف کي ٽوڙي نه سگهيس هن جي من ۾ پليل وسوسن ۽ رهمن جا نانگ ماري نه سگهيس هن جي دل جي طرف ويندڙ سيئي رستا بند هئا ۽ جيڪو انهن رستن تي هلڻ جي ڪوشش ڪندو هو پڇي ٽٽي ريزه ريزه ٿي ويندو هو......هو ته يونيورسٽيءَ ۾ نئين ليڪچرار طور اپائنٽ ٿي آئي هئي. نفسيات سندس سبجيڪٽ هو ۽ سندس شخصيت تي به نفسيات جو گهرو رنگ چڙهيل هو پاڻ به ڪنهن نفسياتي مسئلي جيان الجهيل هئي جنهن کي سلجهائڻ ڏاڍو مشڪل هو ته هر وقت خاموش رهندي هئي اداسيءَ جا ڪارا بادل هر وقت هن جي چهري تي ڇانيل رهندا هئا هوءَ اڪثر مون کي اڪيلي ئي نظر ايندي هئي ڪڏهن ڪنهن پٿر جي بينچ تي ويٺي نيري وشال تي اڏامندڙ پکين کي ڪيئي پهر گهوريندي رهندي هئي ڪڏهن وڻن مان ڪرندڙسڪل پنن کي ڪٽي انهن جو ساهه نپوڙيندي رهندي هئي ڪڏهن هوءَ ڪينٽين سائيڊ ڏي اڪيلي ڪرسي تي مٿو ٽيڪي خبر ناهي. ڪهڙي دنيا جا سپنا ڏسندي هئي......هو الائجي ڪيئن هئي......وحشتن جي سوداگر ....يا درد جي وهڪري ۾ گم ٿيل آخري گيت.......يا پنهنجي ئي انا هٿان زخمي ٿيل.....پر پوءِ به هوءَ الائي ڇو ڪشش رکندي هئي هن تي هڪ دفعو نظر پوندي هئي ۽ دل چاهيندي هئي هن کي ائين ڏسندو ئي رهجي ۽ صديون گذري وڃن ۽ ها جڏهن به منهنجون اکيون هن جي اکين تائين سفر ڪري جڏهن پهچنديون هيون ته پاڻ پٿر

ٻڌجي ويندیون هيون.....؟ هوءَ اوپري هوندي ﺑﻪ مون کي پنهنجي لڳندي هئي ڇڻ ڪٿي ﻧﻪ ڪٿي اسان جي ريکائن جون ٽٽل لڪيرون پاڻ ۾ ضرور ٽڪرايون هيون مان هن لاءِ جيڪي ڪجهه محسوس ڪندو هوس اُهي احساس هن جي دل ۾ لڇندي ڏسڻ ٿي چاهيم، مان مشڪل پسند يا اذيت پسند ﻧﻪ هوس هميشه سڌي واٽ هلڻ جو عادي هيس مان هر ڳالهه ڊاريڪٽ چئي ڏيندو هوس چاهي اها ڳالهه ڪيتري ئي تلخ ڇو ﻧﻪ هجي مان هن جي اکين مان اهي سڀ خواب ڳولهڻ ٿي چاهيان جيڪي ڪنهن تيز واچوڙي ۾ ڇڙوڇڙ ٿي ويا هئا مان هن جي دل جي دري کولي اهي سڀ راز پڙهڻ ٿي چاهيان جيڪي راز هن جي وجود کي اڌوهيءَ جيان کائي کوکلو ڪري رهيا هئا.

اڄ ﺑﻪ هوءَ اڪيلي ويٺي هئي ۽ گهري سوچ ۾ گم هئي ﺗﻪ مان سندس ويجهو وڃي ڪيس سوچن جي گهيري مان آزاد ڪيو.

"ايڪسڪيوز مي ڇا مان هتي ويهي سگهان ٿو".

هن هڪ ترڇي نظر مون تي وڌي سندس چپ ڪجهه چوڻ لاءِ ڦڙڪي رهيا هئا پر هوءَ ها ۽ ﻧﻪ ڪجهه ﺑﻪ چئي ﻧﻪ سگهي ۽ مان هُن کي وڏيڪ آزمائش ۾ وجهڻ بدران پاڻ ئي ڪُرسي سوري هن جي سامهون ويهي رهيس، شايد اوهان جي دل يونيورسٽيءَ ۾ ﻧﻪ ٿي لڳي، اهو اوهان ڪيئن ٿا سمجهو هو پهرين دفعو مون سان مخاطب ٿي. اُن لاءِ ڇو اوهان سڄي دنيا کان الڳ ٿلڳ رهندا آهيو..........؟ "هر ماڻهوءَ جي پنهنجي نيچر هوندي آهي مون کي ائين ئي تنها رهڻ سٺو لڳندو آ.........

"ان جو مطلب ﺗﻪ هن وقت منهنجي ڪمپني ﺑﻪ اوهان کي ناگوار گذرندي هوندي ڇو ﺗﻪ مان اوهان جي تنهائيءَ ۾مخل ٿيو آهيان. پر هڪ ڳالهه ضرور چوندس ﺗﻪ زندگيءَ کي ايترو بور ﻧﻪ بڻايو ماڻهن جي دنيا ۾ اٿو ويهو، کلو ڳالهايو ۽ زندگيءَ کي انجواءِ ڪيو زندگي ڏاڍي مختصر آ، ان کي ائين ضايع ﻧﻪ ڪيو.

مجيب صاحب! زندگي ڪنهن لاءِ ٿهڪن جي سوغات ۽ انجواءِ ڪرڻ لاءِ ضرور هوندي پر ڪن لاءِ اها زندگي بوجهه آهي هڪ ڀيانڪ خواب آهي ماڻهو ﻧﻪ جيئڻ چاهيندو آهي ۽ پوءِ ﺑﻪ جيئڻ تي مجبور هوندو آهي ، سو براءِ مهرباني

اوهان جهڙا ماڻهو اگر مرڻ نہ ٿا ڏين تہ گهٽ ۾ گهٽ سک سان جيئڻ تہ ڏين مون کي منهنجي حال تي رهڻ ڏيو ۽ توهان پنهنجي زندگي انجواءِ ڪيو.........”

“آل رائيٽ” مان اٿي کڙو ٿيس.

اڄ هن تي ڏاڍي ڪاوڙ آيم پر پوءِ بہ ڪوڙو ڪسارو ٻڪ سمجهي پي ويس دل ۾ آيو چوانس پنهنجو پاڻ کي سمجهين ڇا ٿي؟ پر چئي نہ سگهيس ۽ پوءِ ڪافي عرصو گذري ويو مان هن سان ڪو نہ ڳالهايو ڪڏهن ٽڪراءُ بہ ٿيندو هو تہ اجنبين وانگر هڪ ٻئي کي ڏسي منهن ڦيري ڇڏيندا هئا سين جڏهن هُن جي اکين ۾ ندامت هوندي هئي، پر پوءِ بہ هن ڪڏهن سوري نہ چئي خود غرضي جو مظاهرو ڪيو هو.

هڪ ڏينهن دوست سان گڏ آفيس ۾ ويٺي ڳالهايم پئي تہ هوءَ ڪوريڊا ر مان آفيس اڳيان لنگهي وئي ويٺل دوست جي جذبي جيئن ئي هُن تي نظر پئي چيائين.

“هيءَ ميڊم هتي ليڪچرار آهي ڇا........؟

چيو مانس ها تون ڪيئن سڃاڻين.

چيائين

منهنجي شهر جي آهي، ويچاري سان ڏاڍي ٽريجڊي ٿيل آهي مون حيرت مان پڇيو ڪهڙي ٽريجڊي.......

هيءَ ڏاڍي سٺي گهراڻي جي ڇوڪري آهي ۽ سندس خاندان ڪجهہ قدامت پسند آهي ۽ روايتن جو غلام بہ ۽ سندس خاندان کي وڏ ماڻهپي جو جو غرور بہ آهي هُن جي وڏي ڀيڻ تارا پنهنجي پسند سان لُو ميرج ڪئي جنهن جي سزا ه کي ملي ۽ هن جي شادي جلدي هڪ وڏي زميندار گهراڻي ۾ ڪئي وئي.

پر هن کي شاديءَ جي پندرهين ڏينهن طلاق ڏئي روانو ڪيو ويو. ان کان پوءِ تہ هي پنهنجو دماغي توازن ئي وڃائي ويٺي هئي پر هاڻي تہ ڪافي بهتر پئي لڳي.

دوست جي ڳالهہ ٻڌي مان الائي ڇو دکي ٿي ويس اندر ۾ چڪ پوڻ لڳا وري ستل جذبو جاڳي پيو...مان تہ سوچي بہ نہ ٿي سگهيس تہ هيءَ ايڏي نازڪ

حالت مان گذري چڪي آ....... ۽ درد جا سمنڊ اڪري چڪي آ......هاڻي هن کي ڏسندو هوس تہ دل چاهيندي هئي هن جون سموريون اداسيون ۽ ويرانيون پنهنجي خالي جهولي ۾ ڀري ڇڏيان ۽ هن جي مُک تي مرڪندڙ بهار جا سندر روپ ڏسان. هن سان شديد نفرت وارو جذبو هڪدم شديد محبت ۾ تبديل ٿي چڪو هو هوءَ پسند بہ نہ ڪندي هئي تہ بہ زبردستي هن سان ويهي رهندو هوس هرو ڀرو هن کي مخاطب ڪري ڳالهائڻ جي ڪوشش ڪندو هوس ۽ آهستي آهستي هن جي ٽٽل ڀرم کي سهارو ڏيڻ لڳس هن جي بي رونق زندگيءَ ۾ رونقون ڀرڻ لڳس ۽ هن کي زندگي طرف وري واپس ورڻ ۾ مدد ڏيڻ لڳس هاڻي هوءَ ڪافي بهتر ٿي چڪي هئي هاڻي ڪڏهن ڪڏهن دل کولي کلندي بہ هئي ۽ ڳالهيندي بہ هئي...... هڪ ڏينهن ٻئي اڪيلا ويٺا هئا سين ڳالهائيندي ڳالهائيندي جڏهن هوءَ خاموش ٿي وئي ۽ اُداسيءَ وري هن جي چهري تي پر ڦهلائڻ لڳي. تڏهن مان هن کان سوال ڪيو

"وينجهر هڪ ڳالهہ پڇانءِ......؟

هوءَ مون کي تڪڻ لڳيءَ

ڪهڙي ڳالهہ..........؟

ڇا تنهنجي شادي ٿيل آهي ۽ طلاق بہ مليل آهي........؟ هن کي ڄڻ ڪرنٽ لڳي ويو هوءَ وري درد جي سمنڊ ۾ ٻڏڻ لڳي لفظ هن جي نڙيءَ ۾ اٽڪڻ لڳا سندس نگاهون زمين ۾ کپي ويون توکي اهو سڀ ڪجهہ ڪنهن ٻڌايو.

ان ڳالهہ کي ڇڏي صرف اهو ٻڌاءِ ڇا اهو صحيح آهي.

ها...........

هن مختصر جواب ڏنو.

طلاق جي وجهہ پڇي سگهان ٿو.

هو ڪئي پل خاموش رهي ۽ لڙڪن کي پلڪن جي ڪنارن تي روڪيندي رهي ۽ جڏهن سندس من ۾ طوفان جو زور ڍرو ٿيو تہ چيائين.

اسان جو گهراڻو تمام گهڻو معتبر ۽ عزت وارو سمجهو ويندو آهي ۽ منهنجي گهر وارن کي پنهنجي وڏ ماڻهپ جو ڏاڍو غرور آهي ۽ منهنجي شادي بہ پاڻ جهڙي حيثيت رکندڙ زميندار گهراڻي ۾ طئي ڪئي وئي اهو ڄاڻڻ بنا تہ

ڇوڪرو ڪيئن آهي سندس عادتون ڪهڙيون آهن صرف ان ضد ۾ شادي جلدي ڪئي وئي ته مٺان مان به پنهنجي پيءُ وانگر پسند سان شادي ڪري نه ڇڏيان.

منهنجي مڙس شادي جي پهرين رات ئي مون سان ڪو نه ڳالهايو ۽ نه ئي منهنجي ويجهو آيو مان ماٺ ڪري برداشت ڪري ويس ٿي ڏينهن گذري ويا منهنجي مڙس مون سان ڪو نه ڳالهايو ۽ نه مون ڏي اک کڻي نهاريو سڄو ڏينهن وينو ٿي وي ڏسندو هويا وري ٻاهران رلي پني دير سان گهر موٽندو هو. منهنجو وجود هن لاءِ ڪا به اهميت يا توجهه حاصل ڪري نه سگهيو تڏهن ڪاوڙ مان ڇيو مانس. اوهان جي زال ٿي وي آهي يا مان............

تنهن تي ايڏي باهه لڳس جو پادر کڻي بيهي رهيو جڏهن مان مائٽن وڃڻ لاءِ چيو ته مارڻ تي بيهي رهيو ۽ مائٽن ڏي وڃڻ نه ڏنائين آخر گهر وارا ونڻ آيا ته مان زبردستيءَ انهن سان واپس هلي آيس ۽ جڏهن واپس آيس ته در نه کوليائين ۽ دروازي تي ئي طلاق ڏئي روانو ڪيائين منهنجي مڙس پنهنجو خاميون لڪائڻ لاءِ مون تي الزام هنيو جڏهن ته هو شاديءَ جي لائق هو ئي ڪو نه نفسياتي مريض بڻجي چڪو هو خوبصورت عورت جو وجود به هن جي زندگيءَ ۾ حرڪت پيدا ڪري نه سگهيو هن جا جذبا مئل ئي رهيا. خبر ناهي هن منهنجي حياتي برباد ڪري ڇڏي ۽ هاڻي مان طلاق جو داڳ نرڙ تي سجائي خود پنهنجي لاءِ الميو بڻجي وئي آهيان ڪوئي به منهنجي ڏک کي سمجهڻ جي ڪوشش نه ٿو ڪري، ته پندرنهن ڏينهن ۾ منهنجي دنيا ئي اجڙجي وئي بلڪه سڀ اهو ئي چون ٿا ته ضرور ڇوڪريءَ ۾ ڪو نقص هوندو يا بدڪردار هوندي تڏهن ته مڙس پندرنهن ڏينهن ۾ طلاق ڏيئي ڇڏيس.....دنيا جي تيرن منهنجو روح داڳدار ڪري ڇڏيو آهي اڄ جڏهن مان گهڻو ڪجهه وساري چڪي آهيان ته توهان به هڪ عام مرد وانگر ساڳيو سوال ڪري منهنجي زخمن تي لوڻ ٻرڪيو آهي.

نه وينجهر ائين ناهي تون مون کي غلط سمجهي رهي آهين منهنجي پڇڻ جو اهو مقصد هر گز نه هو ته توکي دکي ڪيان بلڪه مان ته دوست بڻجي تنهنجي دکن کي شيئر ڪرڻ ٿو چاهيان مان توسان شادي ڪرڻ ٿو چاهيان.

مونکي نفرت آ شاديءَ جي لفظ کان مونکي بيهر اها گار نه ڏجانءِ.

ڏس وينجهر سڀ مرد هڪجهڙا نہ هوندا آهن زندگيءَ ۾ ڪنهن نہ ڪنهن تي اعتبار ڪرڻو ئي پوندو آهي هيءَ دنيا اعتبار ۽ ويساهہ جي سهاري هلي رهي هي. مرد ۽ عورت جو ڳانڍاپو تہ ازل کان آهي ۽ ابد تائين قائم رهندو عورت مرد هڪٻئي جي ضرورت آهن هڪ عورت لاءِ تنها زندگي گذارڻ ڏاڍي مشڪل آهي.

مان جن رستن جي مسافر آهيان اهي رستا اڻ کٽ آهن جن جي ڪا منزل ڪا پڇاڙي ڪونهي تون هينئر ئي واپس وري وڃ ڇو تہ تون منهنجو ساٿ ڏئي نہ سگهندين، منهنجي چوڌاري اونداهين جو سمنڊ آهي جيڪو تون اڪري نہ سگهندين...........مان پنهنجي تنهائين سان پاڻ ئي پوڄڻ چاهيان ٿي.

آخر ڪيستائين هلنديءَ آخر ٿڪجي پونديءَ ائين نہ ٿئي واپس ورڻ ۾ ڏاڍي دير ڪري ڇڏين ۽ جڏهن موٽين تہ سڀ دروازا بند هجن زندگي تجربن جو نالو آهي. تجربن جي گهاٽي ۾ پيڙجي پوءِ ئي زندگي اصل روپ وٺندي آهي.

ڏس پليز مان مس مس پنهنجي من کي شانت ڪيو آهي مان ڏاڍي مشڪل سان پنهنجي روح جي زخمن کي ڪوڙي مُرڪ سان پريو آ انهن زخمن کي ٻيهر ڪورڻ جي ڪوشش نہ ڪر تنهنجي لاءِ ڇوڪرين جي ڪمي ناهي هڪ کان هڪ ڇوڪري توکي ملي سگهي ٿي پوءِ تون هڪ طلاق يافتہ ڇوڪري سان شادي جو ڪيئن سوچي رهيو آهين منهنجي وجود تي لڳل داغ ڌوئي نہ سگهندين.

اهو درست آهي تہ هڪ کان هڪ ڇوڪري مون لاءِ منتظر آهي پر ڪابہ ڇوڪري منهنجي قابل ناهي.

پر مان تنهنجي قابل ناهيان تون مون تي ترس کائي شادي ڪري رهيو آهي ۽ مان خيرات ۾ ڏنل محبت ڪڏهن بہ قبول نہ ڪندس. هوءَ ڪاوڙ منجهان اٿي هلي وئي ۽ ڪجهہ ئي عرصي بعد ڪوشش ڪري ڪراچي يونيورسٽيءَ ٽرانسفر ڪرائي وئي ۽ پوءِ ڪجهہ عرصي کانپوءِ خبر پيم تہ هوءَ ٻاهر پي ايچ ڊي لاءِ هلي وئي آهي شايد هوءَ نہ پئي چاهي تہ محبت جو ڪو ڪمزور لمحو هن تي حاوي ٿي وڃي ۽ هو پاڻ کي سهارو ڏئي نہ سگهي شايد هن صحيح فيصلو ڪيو هو

چو تہ رشتن جا پرم ٽٽي وڃن تہ انسان برداشت ڪري سگهي ٿو پر محبت جا پرم ٽٽي وڃن تہ جيئڻ ڏاڍو مشڪل ٿي پوي ٿو......اڄ هن جي ان خالي بينچ ۽ خالي ڪرسيءَ تي نظر پوندي آهي تہ هن جو اداس لڙڪن ھاڻو مک اکين جي ڪينجھر ۾ ڪنول جيان تري ايندو آهي. تڏهن هن جي ياد سڄي وجود ۾ لڇڻ لڳندي آهي ۽ يادن جو اڻ ڪٿ عذاب سوچن ڪي وڪوڙي ڇڏيندو آهي ۽ مان سوچيندي سوچيندي تمام گهڻو پري نڪري ويندو آهيان. جتي هن جون اڻ پوريون چاهتون ۽ اڌوريون يادون خالي نيڻن ۾ پنهنجا عڪس ڳولهينديون آهن.

يادن جون وچڙيل بهارون

ڪنهن ويل توئي چيو هو وقت جي تيز لهرن ۾ موجون هٽندڙ خوبصورت پل هڪ هڪ ٿي لڙهي ويندا آهن جيئن تيز طوفان ۾ پن ڇڻ تارين جي وجود کان الڳ ٿي وکري دور تائين پکڙجي اڻ ڄاڻ ماڳن تي اڏري گم ٿي ويندا آهن تيئن انسان به وقت جي تيز وهڪري ۾ گم ٿي ويندو آهي پنهنجي شناخت وڃائي ڇڏيندو آهي. پنهنجي ڇهري تي وقت جي وير سان مهرن وانگر پيل گهنج ۽ فاصلن جهڙيون اڻ کٽندڙ ليڪون جن ۾ انسان ماضيءَ کان پڄي پناهه وٺندو آهي زندگي جي پيڙ ۾ انسان جون اکيون صرف خلائن ۾ وڃايل پل ڳولهنديون آهن پر نيڻ نراس ئي رهندا آهن نيڻن جي تُهه ۾ هيداڻ مائل زردي ان ڳالهه جو احساس ڏياريندي آهي ته هنن اکين گهڻو ڪجه وڃايو آهي جيئن بهار جي مرڪندڙ رُت کان پوءِ خزان جي پيلي اُداس رُت هر شيءَ ۾ رچجي ويندي آهي.......... ها تو اهو به چيو هو ته

هر ياد هر چهرو وسري ويندو آهي پيار جو هر درد هر گهاءَ ڀرجي ويندو آهي““*

پوءَ ڇو.......................؟ مان عمر جي آخري سرحد کي ڇهڻ جي باوجود اڄ تائين انهن انيڪ يادن جي سرن کي پڪڙي ويٺي آهيان يادن جي ريشمي ڏور ۾ پوئيل پيارن جي مالها ٽوڙي نه سهگي آهيان ڪجه گلاب چهره وساري نه سگهي آهيان وقت جي ڏور منهنجي زخمن جي مرهم نه بڻجي سگهي آهي....... اڄ به پيار جو هر درد خوشبو بڻجي مون کي ان ويل وقت جي ياد ڏياريندو آهي..... جڏهن هڪ ميري ميري اُداس شام جو ڪڪرن جي ڇانو هيٺان تو اهو سڀ چيو هو...... مان

سوچن جي سمنڊ ۾ صدين کان سفر ڪري رهي آهيان پر منهنجون سوچون منهنجا خيال اڻ پورا آهن شايد هر انسان جون سوچون ۽ خواب خيال ڪڏهن به مڪمل شاهڪار ٿي نه سگهندا آهن...... ها مون کي لڳندو آهي مان هن خوابن جي ريگزارن ۾ صدين کان سفر ڪري رهي آهيان..... پر پوءِ به الائي ڇو محسوس ٿيندو آهي ته مان اهو سفر اڄان هاڻي هاڻي شروع ڪيو آهي. منهنجو جسم روبوٽ وانگر هڪ جڳهه کان ٻي جڳهه تائين ائين گول ڦري ٿو جيئن هي سڄ زمين جي چوڌاري چڪر ڪاٽي رهيو هجي منهنجو جسم خوابن جي ريگستان جي تپندڙ واريءَ تي هلي هلي گرم لوهه ٿي ويو آهي. منهنجا چپ سيراب هوندي به خشڪ آهن..... مان به ٿر جي ان معصوم اڄايل ٻار جيان آهيان جنهن جي نڙيءَ ۾ اُڃ جا ڪنڊا چڀي رهيا آهن مان جيون کي ائين ڀوڳي رهي آهيان جيئن ٿر جون اڀيون اڀيون پٽون سج جو گرم گرم تاءُ ڀوڳي رهيون آهن...... اڄ ڏهن سالن جي وڇوڙي کان ان پوءِ توکي سر راهه ڏسي ڏاڍي خوشي ٿي پر اها خوشي صرف هڪ پل ئي مون وٽ مُٺ ۾ قيد رهي سگهي ڇاڪاڻ جو الائي ڇو توکي هڪ ٻي عورت سان گڏ ڏسي نفرت جون چڻنگون منهنجي جسم ۾ پڙڪو ڪائي اٿيون ۽ ڏسندي ئي ڏسندي منهنجو پورو وجود باهه جي ٻرندڙ شعلن جي لپيٽ ۾ هڪ غم جي احساس منهنجي اکين ۾ لڙڪ پري ڇڏيا ۽ دل جا ڳنڍيل ڌاڳا اڌڙي پيا جذبا ليڙون ليڙون ٿي ويا روح آپگهات ڪرڻ چاهيو پر بي وفا زندگيءَ مون کي موت جي نانوءَ ڪرڻ ته چاهيو پر شايد زندگي به تو وانگر خود غرض آهي ها تون اڄ به ائين ئي هشاش بشاش تروتازهه ۽ پروقار شخصيت جو مالڪ آهين...... اڄ به ائين ئي ڳالهه ڳالهه تي ٺهڪ ڏيڻ ۽ پوءِ هڪدم ڇهري تي گهيرتا ڇانئجي وڃڻ ...... ها تون روبيل آهين جنهن ۾ ڪو به ته فرق نه آيو آهي فرق آيو آهي ته صرف مون ۾ جنهن ڏهه سال هڪ ڪوڙي آسن ۽ اميد تي گذاري ڇڏيا ته تون هڪ ڏينهن دل جي پٿريلي بنجر زمين تي رم جهم برسات جيان ضرور وسندي ۽ منهنجي دل جي اڱڻ کي آباد ڪندين........ تون بهار جي رُت بڻجي هڪ ڏينهن دل جي دروازي تي ضرور دستڪ ڏيندين پر شايد قول قرار ڪيا ئي وسارڻ جي لاءِ آهن تو هميشه کان يادن جي عذاب کان آزاد رهيو آهين ڪاش! تون ۾ يادن جي قيد خاني رهي سگهي

هان تہ توکي احساس ٿئي ها تہ يادن جي عذاب ۾ سزا ڪاٽڻ ڪيڏي نہ مشڪل آهي يادون ڪيئن نہ جسم جو ماس ڪائي ڪائي جسم کي ان اڏوهي ڪاٺ ڪاٺ جيان ڪائي ۽ ڪوڪلو ڪري ڇڏين ٿيون اهڙو پورو ۽ ڪوڪلو ڪاٺ جنهن کي نہ ٻاري سگهجي ٿو نہ ڪنهن ڪرندڙ ڇت کي سهارو ڏئي سگهجي ٿو مان اڄ بہ زندگيءَ جي رڻ پٽ ۾ تنها آهيان ۽ هيڪلائپ جي دردکي پوڄي رهي آهيا ڪاش مان توکي وساري سگهان هان...... تون زندگيءَ جي اڻ ڊٺل اٽل نشان جيان اڄ بہ منهنجي دل تي اڪريل آهين..... منهنجي زندگيءَ تي اهو هڪ پل پڪڙيل آهي اهو خوشيءَ جو پل جڏهن بهار جي جهومندڙ هوائن ۾ مرڪندڙ گل ڪري جهومي رهيا هئا ۽ گلن جي مکڙين تي ست رنگي پوپٽ ڦري اچي گڏ ٿيا هئا ۽ هوا جي مست جهوٽن منهنجي ڪنن ۾ سرگوشيون ڪري منهنجي ستل جذبن کي جاڳايو هو..... تڏهن پهريون ڀيرو منهنجي بي نام جذبن تنهنجي نانءِ جو ويس ڍڪي تنهنجي اڳيان شرمائجي ڪنڌ جهڪايو هو ۽ منهنجي من ۾ ان وقت هزارين پيلا سُرها سُرها گل ڦٽا هئا ۽ اهي گل دل جي ويران تاريڪ رستي م مون لاءِ اميد جو ڪرڻو بڻجي روشني جا مينار بڻجي ويا..... ها اهو ئي پل هو جڏهن مون توکي پاتو ۽ خود کي وڃايو هو......... مون ڪجه بہ تہ ناهي وساريو پر تو ڇو سڀ وساري ڇڏيو ڇا منهنجون يادون ايتريون ڪمزور ۽ هيڻيون هيو جو توکي پنهنجي حصار ۾ پناهہ ڏئي نہ سگهيون يا منهنجي يادن جو ڄار تولاءِ قيدخانو بڻجي ويو ۽ تو فرار تي آزادي ورتي پر اهو ڪهڙو انصاف آهي جو تہ آزادي وٺي پنهنجي جيون کي کي ماڻيو ۽ مون کي يادن جي قيد خاني ۾ هميشو لاءِ قيد ڪري ڇڏيو پر اڄ مان توکان پنهنجا سڀ حق واپس گهران ٿي مون کي بہ آزادي ڏي جيئن مان بہ پنهنجا خواب ماڻي سگهان پنهنجي جيون کي ٻيهر ڳولهي لهان مان بہ زندهہ رهڻ چاهيان ٿي تون منهنجي انهن خوابن کي پڄي پورا ڪري ڍير ڪري ڇڏيو ۽ ان ڍير جي مٿان پنهنجي حسين خوابن جو تاج محل جوڙيو شايد تو جهڙا انسان خواهشن جا غلام هوندا آهن توهان جهڙا انسان ڪري ڇا ڄاڻين پر مون کي يقين آهي تنهنجا اهي سمورا خواب اکين جي ويران گهٽ ۾ ٻوساٽجي دفن ٿي ويندا تو مون کي انتظار جي سوليءَ تي چاڙهي ڏهہ سال سزا ڏئي آهي آخر ڪهڙي ڏوهہ جي ياداشت ۾ اهو

ئي منهنجو ڏوهہ هيو تہ مون توسان پيار ڪيو مان پنهنجون سڀ خواهشون توکي ارپي خود محروم ٿي ويس پا پرديس وڃڻ وارا ائين ئي دلين کان ڏور هليا ويندا آهن جو دلين جي درميان ويڇا وڌندا ئي ويندا آهن ۽ فاصلا ڪتندا ئي ناهن تون ڏهن سالن کان پوءَ منهنجي سپنن منهنجي خواهشن جي چتا کي آڳ لڳائي موٽيو آهين ۽ مان ڏهہ سال دل جي چوواٽي تي لڙڪن جون مالهائون پروئي تو لاءِ راهن ۾ گل وڇائي تنهنجي راه نهاريندي رهي آهيان تہ تون هڪ ڏينهن اچانڪ ايندين ۽ پوءِ منهنجي اکين مان رهندڙ هر لڙڪ موتي بڻجي تنهنجي ڳلي جو هار بڻجي ويندو پوءَ توکي ڪڏهن بہ ڏور وڃڻ نہ ڏيندم .... پر اڄ مان ڇا ڏٺم تون تہ ڪنهن ٻئي ڳلي جو هار بڻجي چڪو آهين ان کان بهتر هو تون ڪڏهن بہ نہ موٽين ها ڪم از ڪم منهنجي پيا جو ڀرم تہ قائم رهي ها .... تو پنهنجي چهري تي اجنبيت جو ماسڪ چاڙهي دولت جي رنگ روغن سان پنهنجو اصلوڪو روپ ئي بدلائي ڇڏيو آهي.

اهو جدائيءَ جو آخري منظر جڏهن تون ٽن سالن لاءِ شارجہ دولت جي چاهہ ۾ وڃي رهيو هئين تڏهن ائرپورٽ تي توکي الوداع ڪندي مون چيو هو تہ

مون کي دولت پيسو ڪجه بہ نہ کپي صرف توکان سواءِ.... پاڻ وٽ پيار جي دولت ئي ڪافي آهي جنهن سان اسان پنهنجي ننڍڙي دنيا آباد ڪري سگهون ٿا""

پر تو چيو هو تہ

""بالڪل ڪا چري آهين اهي ٽي سال تہ اک ڇوٽ ۾ گذري ويندا ۽ ٽن سالن کان پوءِ جڏهن آءَ واپس ايندس تہ اهو سڀ ڪجهہ پاڻ سان کڻي ايندس جيڪو هڪ سکي جيون گذارڻ لاءِ ضروري هوندو آهي""

خبر ناهي مون اهي ٽي سال ڪهڙي ريت گذاريا پر سال وڌندا ئي رهيا ۽ سالن سان گڏ منهنجي وارن ۾ چانديءَ جون تارون بہ وڌنديون ويون تانجو ڏهہ سال گذري ويا انهيءَ انتظار جي پوڄيا ۾ پر تون آئين بہ تہ ڪهڙي روپ ۾.................

اڄ تو وٽ سڀ ڪجه آهي پر مان سدا جي اڪيلي آهيان...

جڏهن بہ ڪاري ڪاري رات نانگ وانگر ڦڻ ڪڍي اچي منهنجي

سيرانديءَ کان بيهندي آهي تڏهن مون کي الائي ڇو محسوس ٿيندو آهي تہ مان بہ انهيءَ اونداهيءَ جو هڪ حصو آهيان اجالن روشنين جي دنيا مون کان تمام گهڻو پري آهي..... هيءَ رات ايتري ڏگهي ڇو آ...... ڇاهيءَ رات ڪڏهن بہ ختم نہ ٿيندي.....؟ شايد ڪن ماڻهن لاءِ سج نڪرندو ئي ڪونهي هنن جي زندگيءَ ۾ روشنيءَ جي ننڍڙي تروري جي بہ گنجائش نہ هوندي آهي هو مسلسل اونداهي رستن تي سفر ڪندا آهن منهنجي اڳيان هيءَ ڪائنات ان وقت ويڙهجي سيڙهجي هڪ نقطو بڻجي ويندي آهي جڏهن منهنجي سوچن جو سمنڊ اٿلي پوندو آهي ۽ ان سوچن جي ڇولين سان وڙهندي وڙهندي ڪناري تائين ايندي آهيان پر پوءَ بہ الائي ڇو ڪنارو مون کان دور هوندو آهي..... مون کي ائين لڳندو آهي منهنجي زندگي جي ٻيڙي هڪ ڏينهن سمنڊ جي ڇولين سان ٽڪرائي ٽڪرا ٽڪرا ٿي ويندي ۽ منهنجو وجود هڪ قطري جيان سمنڊ جي اوتاهہ گهرائيءَ ۾ گم ٿي ويندو...............

موت نه ماري ايئن

سج جا پڇاڙڪا ڪرڻا آخري پساهہ کڻي رهيا هئا، ميرانجهڙي شام پنهنجا اُداس رنگ کڻي اکين ۾ اونداهيءَ جو عڪس پيري رات طرف وڌي رهي هئي، اڄ وري منهنجا قدم هُن طرف وڌڻ لڳا هئا. ڄاڻان پئي هُن کي ڏسي نہ سگهندس، مون ۾ ايتري همت نہ هئي جو هُن جا ڏک پنهنجي اکين ۾ اوتي سگهان. هوءَ منهنجي پياري دوست هئي مون ٻڌو هو تہ هوءَ بيمار آهي، زندگي هُن وٽ چند هفتن يا چند مهينن جي مهمان آهي. منهنجا قدم هُن جي وارڊ طرف وڌڻ لڳا، جتي هوءَ مهيني کان ايڊمٽ هئي. مان جيئن ئي هن کي ڏٺو هُن جي اکين ۾ هڪ لمحي لاءِ خوشي پرجي آئي. هُن اٿڻ جي ڪوشش ڪئي پر هُن جي ڪوشش بي سود ثابت ٿي. هُن جو وجود لڏندڙ لامن جيان ست ساهہ ڇڏائي ڪنهن تيز واچوڙي جو انتظار ڪري رهيو هو. هُن جي چپن تي ساڳي ماٺ هئي ۽ هُن جو وجود هر آس هر اميد جي رنگن کان خالي هو ڇو تہ ڊاڪٽرن هاڻي هُن کي جواب ڏئي ڇڏيو هو. هُن جو وجود خواهشن ۽ آرزوئن کان خالي ڪوکلو ڄڻ ڪو هڏن جو ڍانچو جنهن ۾ صرف ساهہ سُري رهيو هو. هن کي موت جون آهون ۽ سسڪيون پنهنجي ساهہ جي قريب محسوس ٿي رهيون هيون. هُن کي برين ٽيومر هو جنهن جي هڪ آپريشن ٿي چڪي هئي پر آپريشن ڪامياب نہ ٿي ۽ هاڻي ٻي آپريشن جي ڊاڪٽرن رسڪ نہ پئي کڻڻ چاهي. هَن جي بيماري ڏينهن بہ ڏينهن شدت اختيار ڪري رهي هئي. هَن جي طبيعت سُڌاري اچڻ بدران موت جي قريب وڃي رهي هئي. ڪڏهن ڪڏهن انسان کي بيماري نہ ماريندي آهي رشتن جا رويا ماريندا آهن، ماڻهن جون ڏسندڙ ويچارپ واريون نظرون ماريندڀون آهن، ماڻهن جا ڏنپ ڏيندڙ لفظ ماريندا آهن، اهڙا اهڙا گهاءَ ملندا آهن جو اندر ۾ سوراخ ڪري ڇڏيندا آهن. هوءَ روئي پئي، هُن جا سڏڪا گونجڻ لڳا، ڄڻ هُن جو اندر پروڙ ٿي ويو هجي. ڪڏهن

ڪڏهن زندگي بي وفا محبوب جيان منهن موڙي ڇڏيندي آهي پوءِ ميڙ منٿ سان بہ ناهي پرچندي .... هُن جي زندگي جو پل پل اڳتي سُرڪي رهيو هو. هوءَ هڪ مهيني کان ڪينسر وارڊ ۾ داخل هئي. هاڻي ڊاڪٽر صرف هِن کي ڪوڙي تسلي ڏئي رهيا هيا. هُن کي شدت سان محسوس ٿي رهيو هو تہ هوءَ زندگيءَ کان هٿ ڇڏائي موت طرف وڌي رهي آهي. ان وقت هن کي پنهنجي مڙس جي آٿت ۽ دلجوئيءَ جي شديد ضرورت هئي پر هُن جو مڙس آهستي آهستي هن کان پري ٿي رهيو هو. هُن جا گرم ٽانڊن جيان ساڙيندڙ لفظ هن جي روح کي ساڙي ڇڏيندا هئا. جڏهن هو روز اچي هَن کي جتائيندو هو تہ: ”تنهنجي بيماريءَ تہ هاڻي اسان کي ڪنگال ڪري ڇڏيو آهي هاڻي تہ زهر کائڻ لاءِ پيسو نہ بچيو آهي“. اڄ بہ هو آيو هَن تي هڪ نظر وجهي چوڻ لڳو تہ: ”جڏهن مرڻو ئي آهي تہ گهر ۾ ڇو نہ ٿي مرين. هتي ڊاڪٽرن جون ڳريون فيسون ۽ اسپتال جا بل پري ٽڪجي پيو آهيان. سڄي مهيني جي پگهار توتي خرچ ڪري ختم ٿي وڃي ٿي“. هوءَ چپ چاپ ٻڌندي رهي.

”اَبا! ائين تہ نہ چئو منهنجي ڏيءُ اڳي ئي بيمار مٿان تون هُن کي وقت کا اڳ مارڻ چاهين ٿو“. سندس ماءُ ويچارگيءَ مان چيو.

”پوءِ ايتري پياري اَٿو تہ پاڻ سنڀاليو ۽ خرچ بہ پاڻ ڪيو مان تہ بيمار زال مان اڪتجي. ويس ڪو سُک ئي ڪو نہ ڏنو........ جڏهن کان شادي ٿي آهي بس بيمار زال جو منهن ڏنو آهي. هاڻي ڪوڙ ٿيو............... بس“

”ابا هيءَ تنهنجي زال آهي تنهنجي ٻچن جي ماءُ آهي اسان بہ تہ غريب آهيون ڪٿان ايترا پيسا آڻينداسين؟ هيءَ تنهنجي زال آهي هَن جو هر اهنج بيماري تنهنجي ذميداري آهي“.

”بس.... مان ڪوڙ ڪيو..... هاڻي بس“ هو تڪڙو تڪڙو وارڊ مان نڪري ويو ۽ هوءَ منهنجي جهول ۾ منهن لڪائي ڪا دير سڏڪندي رهي. هُن جي اندر ۾ درد جو ريهون ۽ ڪيهون وڌنديون ويون. مون کي ياد اچي ويو ڪڏهن اهو شخص هَن جو سَڱُ ملڻ لاءِ ڏهہ ڏهہ پنڌ ڪندو هو. هَن جي حُسن ۽ سونهن جي تعريف ڪري نہ ڍاپندو هو ۽ اڄ اهو ئي شخص هَن کان پاند ڇڏائي ائين هليو ويو ڄڻ هن سان ڪو رشتو ئي ڪو نہ هيس .... مان هُن کان موڪلائي گهر هلي

آيس .... ۽ پوءِ خبر پئي تہ هُن جي مڙس هَن جي مرڻ جو بہ انتظار نہ ڪيو ۽ ٻي شادي ڪري ڇڏي ۽ اها خبر هَن جي مٿان وِڄ بڻجي ڪري ۽ هوءَ اهو صدمو برداشت ڪري نہ سگهي ۽ بي هوش ٿي وئي ۽ پوءِ ڪڏهن هوش ۾ نہ آئي .... مڙس جي بي وفائي سندس لاءِ ڪينسر کان بہ وڌيڪ ثابت ٿي، جنهن هَن کي وقت کان اڳ ئي ماري ڇڏيو.............

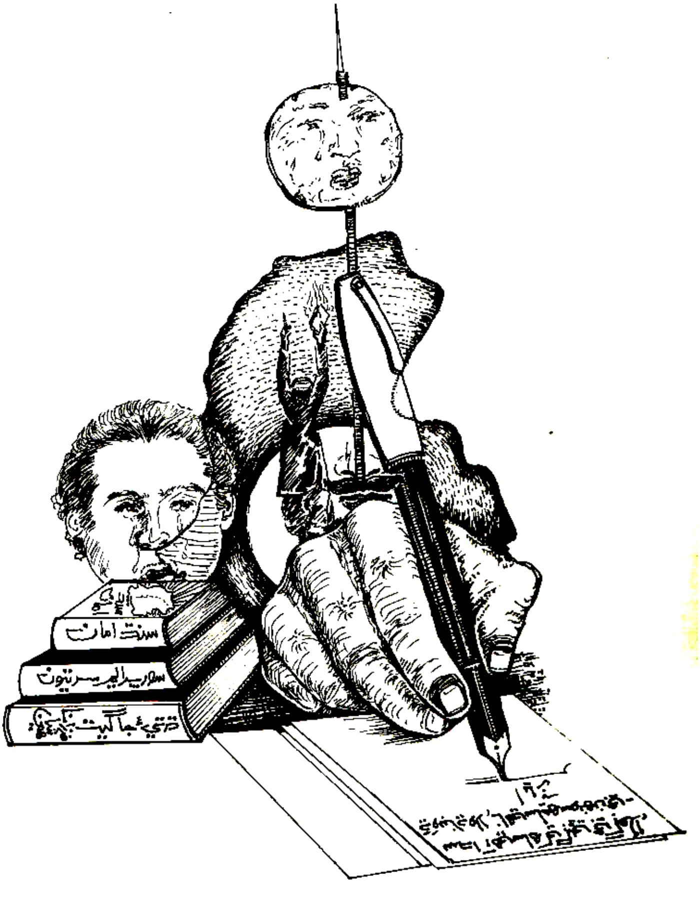

محرومين جو موت

هو اڪثر اڇي منهنجي دڪان تي ويهندو هو شاعري ادب، سياست سماجي سياسي حالتن ڪي بک بدحالي، ڪرپشن مختلف موضوعن تي تمام سٺو ڳالهائيندو ۽ بحث ڪندو هڪ هو انقلابي سوچ جو پوئلڳ هو ڌرتيءَ جي مٽي هُنَ جو اتساهه هئي... پر اڄڪلهه هو گهرو مسئلن جي بي روزگاري سبب ڏاڍو پريشان رهندو هو هُنَ وٽ ڪو به روزگار نه هو ۽ نه ايترا ڏوڪڙ جنهن سان ڪو ڪاروبار ڪري سگهي بس هُتي هُتي محنت مزدوري ڪري ايترو ملندو هوس جو مشڪل سان ٽي ويلا ماني ڪائي سگهندا هئا.....

هو تمام قابل هو پر ايم. اي ڪري هُنَ سمجهيو نوڪري گهر ويٺي ملي ويندي پر اِها هُنَ جي ڀُلَ هُئي هو ڪيئي سالَ رلندو رهيو. آفيسن جاس ڌڪا ٿاٻا کائيندو رهيو آخر ماٺ ڪري ويهي رهيو.. چار ٻار هيس گذارو ڏاڍو مشڪل سان ٿيندو هيس.... جڏهن پڇندو هيو مانس ته تنهنجي گذر ڪيئن ٿيندو آهي.....؟ ته درد جو پاڇو هُنَ جي چهري تي اچي ويندو هو ۽ چوندو اهو "اهي پوڳناڻون نه پڇ" ۽ مان خاموش ٿي ويندو هيس. اڄ جڏهن هُو دڪان تي آيو ته ڏاڍو خوش هو هُنَ جي چهري تي خوشي ٻَکي رهي هئي. جيڪا ان ڪان پهريان مان هُنَ جي چهري تي ڪانه ڏٺي هئي. چيائين نوڪري لاءِ اپلاءِ ڪيو هيم سو ليٽر آيو آهي پر پنجاهه هزار پيا گهرن سو زال جو لاڪيٽ منڊي ڏيءَ جون واليون سڀ ڪجهه وڪڻي چاليهه هزار ڪنا ڪيا آهن ڏهه هزار هيڏانهن هوڏانهن اوڌر وٺي پورت ڪري ڏيان ٿو. مون کي الاهي خوشي ته هُنَ کي نوڪري ملي رهي آهي ۽ پوءِ پئسن جي عيوض ئي ئي سهي.... "پوءِ ڪڏهن ٿو جوائن ڪرين"....؟ مون سوال ڪيو.... بس

”هي پئسا ڏيان تہ ٻن ٽن ڏينهن ۾“ يار مان روز ڏڪا ڪائي ڪائي ٿڪجي پيو آهيان هاڻي مون ۾ ايتري سڪت ناهي تہ وڏيڪ پنهنجي خواهش کي سوليءَ چاڙهي روز روز مري سگهان سڄي ڏينهن جي جڏهن ڏوڙ لتاڙي گهر ويندو آهيان تہ زال جو آسن پريون اکيون ٻارن جون مرڪندڙ خواهشن کان عاري اکيون سوال پڇنديون آهن پر هاڻي همت ناهي هاڻي مان انهن جي معصوم خواهشن کي لتاڙي نہ ٿو سگهان. هو جيڪو زندگيءَ کان هر وقت نالان رهندو هو ڪڏهن ڪڏهن چڙي پوندو هو زندگي جي محرومين هُنَ کي چيڙاڪ بڻائي ڇڏيو هو چوندا آهن نہ پيٽ جي زبان ۾ لهجو ڏاڍو ڏکيو هوندو آهي ۽ اهو لهجو صرف اهو ئي سمجهي سگهي ٿو جنهن بکون ڪاٽيون هجن ڪڏهن ڪڏهن هو ڏاڍو ترش ۽ تکو ٿي پوندو هو پر مون کي خبر هئي هو اندر جو اوترو ئي ڪومل احساسن وارو حساس شاعِرُ آهي. جنهن جي لفظن ۾ درد ڳالهائيندو آهي پيڙا ۽ اذيت ڳالهائيندي آهي نراسائي ۽ رُڃَ ڳالهائيندي آهي هُنَ کي زماني جي تلخ روين تلخ ڪري ڇڏيو هو هُنَ جا ويجها رشتا هُنَ کان پري ٿي ويا هئا. هو اڪثر چوندو هو تہ هاڻي مان بي حس پٿر ٿي ويو آهيان جنهن تي ماڻهن جي طنز جون ڇهنبڙيون ڪو بہ اثر نہ ٿيون ڪن مون کي هن جي شاعري تمام گهڻي وڻندي هئي هُنَ جي شاعري روح جي پاتالَ تائين ولهي ويندي هئي جڻ هر نظم احساس جو جيئرو جاڳندو پورٽريٽ هوندو هو جنهن ۾ سوين رنگ مرڪندا نظر ايندا هُئا هُنَ جا لفظ جڻ بارود جي سگهہ رکندا هئا. جيڪي گرم تتل تانبي جيان وجود کي ساڙي ڀسم ڪري ڇڏيندا هئا هُنَ جا خيالَ جڻ خواهش جي رک جيان هوا ۾ اڏامي وکري ويندا هئا.... ٻن ٽن ڏينهن ڪانپوءِ هو تيار ٿي منهنجي دڪان تي آيو چيائين ”آرڊر مليو آهي جوائن ڪرڻ پيو وڃان“ هو تمام خوش هو.... بہ ٽي مهينا ڊيوٽي ڪيائين پر پگهار ڪان نپ جواب تہ فلحاڪ ڪچا ملازم آهيو جڏهن پڪا ٿيندا تہ پوءِ پگهار ملندي. آسرن ۽ اميدن تي ڇهہ مهينا گذري ويا ۽ هڪ ڏينهن اچانڪ سيني ملازمن کي اهو چئي گهر پيڙو ڪيو ويو تہ آرڊر جعلي هئا ڪرپشن ٿي آهي.... ان ڏينهن هو منهن هٿن ۾ ڏئي خوب رُنو هڪ مون هُنَ کي سمجهايو پر هو گهر هليو ويو.... صبح جو خبر پئي تہ هُنَ پنهنجي زندگيءَ جو انت آڻي ڇڏيو هو وڏيڪ اذيت برداشت ڪري نہ

سگهيو مان هُنَ کي چوندو هوس تون تمام وڏو شاعر آهين ۽ هو کلي چوندو هو مان شاعر ناهيان مون کي بک محرومين شاعر بڻائي ڇڏيو آهي ۽ مان لفظن سان پيٽ پريندو آهيان.....

اڌوري خواهش

هُنَ جون وڏيون وڏيون سرمي سان ڀريل اکيون خوشيءَ منجهان جرڪي رهيون هيون ۽ انهن وڏين اکين ۾ خواهشن جون سپون ۽ خوابن جا ماڻڪ صدين جو اوسيئڙو اوڍي ڪنهن هڪڙي بوند ڪرڻ لاءِ آتا هئا. اڄ خوشيءَ ۾ هُنَ جا پير زمين تي ڄڻ اڏري رهيا هئا، ننڍپڻ کان هن جي خواهش هئي ته شهر ڏسان بس ۽ موٽرن ۾ سفر ڪيان. هن ننڍپڻ کان صرف شهر جون ڳالهيون ٻڌيون هيون پر ڪڏهن به شهر ڪونه ڏٺو هو ته شهر ڪهڙو هوندو آهي. اڄ جڏهن پڻس ڪنهن ڪم سانگي شهر وڃڻ لاءِ تيار ٿيڻ لڳو ته هيءَ به ضد ڪري بيهي رهي ته مان به شهر گهمڻ لاءِ ويندس. پڻس جڏهن ناڪار ڪئي ته هيءَ ٻارن وانگي چيچ وجهي بيهي رهي ۽ لڙڪ هن جي ڳلن تان وهڻ لڳا، ماڻس جڏهن هن کي ايئن روئندي ڏٺو ته پڻس کي ايلاز ڪندي چيو ”راڻيءَ جا پيءُ ڇوري کي پاڻ سان وٺي وڃ نه، ٻار ٿوري آ جو توکي تنگ ڪندي.“

پڻس مجبور ٿي هائوڪار ڪئي. پوءِ ته بس راڻي خوشي منجهان جهومڻ لڳي ۽ جهٽ پٽ تيار ٿيڻ لڳي ۽ پيءُ سان شهر رواني ٿي.

راڻي جڏهن شهر پهتي ته حيران پريشان اکين سان هر ماڻهو ۽ هر شي کي تڪي رهي هئي. شيشن وارن شوڪيسن ۾ سجيل خوبصورت شيون ڏسي هي وائڙن وانگر اتي ئي بيهي رهي. هن جا پير زمين سان ڄڻ ڄمي پئي ويا. هن کي لڳي رهيو هو ڄڻ ڪنهن عجيب دنيا ۾ پهچي وئي هجي، جتي هر شيءِ نئين لڳي رهي هئي. هوائن ۾ ماحول جي گهُٽ جو احساس وڌي رهيو هو. ماڻهن جي پيهه ۾ هن کي پنهنجو وجود ڏاڍو ننڍڙو ۽ حقير لڳي رهيو هو. هلندي هلندي اوچتو راڻي

هڪڙي دڪان جي سامهون بُت بڻجي بيهي رهي آ ”بابا او بابا! مون کي هي ڳاڙهيون چوڙيون وٺي ڏيو نہ“ پڻس بيزاريءَ سان هڪ نظر راڻيءَ تي وڌي ۽ تڏو ساهہ پرينڊي پنهنجي پهراڻ جي کيسي ۾ هٿ وجهندي چيو: ”هي ڏس صرف ٻہ تي ڏوڪڙ پاڙي جا بچيا آهن جي انهن مان بہ توکي چوڙيون وٺي ڏيان تہ پوءِ ڳوٺ ڪيئن پهچنداسين. جلدي جلدي وک وڌاءِ تہ هلون ڪٿي پوئين بس نہ نڪري وڃي.“

”نہ بابا نہ مونکي اهي چوڙيون وٺي ڏيو ساران ۽ مومل مون کان پڇنديون تہ شهر مان ڇا وٺي آئي آهين، پوءِ مان ڇا ڏيکاريندس. بابا وٺي ڏيو نہ اهي چوڙيون! منهنجي ٻانهن ۾ ڪيڏيون نہ سٺيون لڳنديون“ راڻي روئڻهارڪي لهجي ۾ چيو.

”چوري! ٻڌئي ڪونہ ٿي تہ پئسا ڪونهن. هڪ ماڻهين جي بيماري بيزار ڪيو آهي مٿان وري توهان جا انگل نہ ٿا کُٽن. توهان سيني تہ منهنجو نڪ ۾ ڪٽي دم ڪيو آهي. رات ڏينهن هڻ هٽان ڪيان ٿو ۽ جيڪي ڪمايان ٿو اهو سڀ توهان ڳهي وڃو ٿا“ راڻي پيءُ جا دڙڪا کائي ماٺ ٿي وئي ۽ اکين ۾ لڙڪ جهلي اڳتي ڍلا ڍلا قدم وڌايا ۽ ويندي ويندي پوئتي وري هڪ نظر ان چوڙين واري دڪان ڏي نهاريو. هن کي لڳو هن جون اهي ننڍيون ننڍيون خواهشون ائين پرينديون رهنديون ۽ انهن سان گڏ هن جو وجود پورا پورا ٿيندو رهندو وک وک تي درد جو احساس ۽ اڻپوري حسرتن جا لاش ئي لاش هن جي نگاهن ۾ ڦرڻ لڳا. تتل ڏينهن جي گرمي ۾ هن کي پنهنجو وجود بہ پگهرندو محسوس ٿيو سج جا تيز ڪرڻا سوئا بڻجي هن جي لڱن ۾ چڀڻ لڳا. محرومين جون بوندون هن جي نرڙ تي جرڪڻ لڳيون. بس اسٽاپ تائين پنڌ هلندي هلندي خواهش جا اڻ ڪتندڙ سلسلا ڪتي نہ پيا ڪٽن. وک وک تي وڏيون بلند آسمان جي ڇت سان ڳالهائيندڙ فليٽون ۽ پلان، سفيد ۽ ڳاڙهن پيلن رنگن سان چٽيل محلن جهڙا خوبصورت گهر هن جي هانوَ ۾ ڪنڊا بڻجي چڀي رهيا هئا. هوءَ ڪنڌ مٿي ڪري آسمان ڏي گهورڻ لڳي، سندس نگاهہ بلندين کان ٿيندي هيٺ هن جي پيرن ۾ ڪري فنا ٿي وئي، ائين ئي گهوريندي هوءَ ٿابڙجي ڪري پئي.

”ڏيءَ انڌي آهين ڇا؟ چڱي طرح ڏسي وائسي ڪونہ ٿي هلين“ پڻس پڻ ڪئي.

راڻي پنهنجي درد کي چپن ۾ پيڪوڙي ڪپڙن تان ڏڏڙ چنڊيندي اٿي کڙي ٿي. ”بابا اسانجي ڳوٺ ۾ اهڙا محلن جهڙا گهر ڇو ڪونهن....؟ بابا اسانجي ڳوٺ ۾ ته سڀ ڪکائتا گهر آهن ۽ جڏهن مينهن پوندو آهي ته هر شيءِ مينهن جي گپ ۾ لتڙجي ويندي آهي. ۽ ڪچا منهه پٽ اچي پوندا آهن ۽ ۽ جڏهن هر سال ٻوڏ ايندي آهي ته اسان جا اهي منهه ڪنهن ڪَک جيان پاڻيءَ جي وهڪري ۾ لڙهي ويندا آهن بابا.....! اسان لاءِ صرف ۽ صرف زمين تي ڏکهو پکڙيل درد ئي ڇو آهي ان جي پڇاڻي ڇو ڪونهي“.

” تنهنجو ته شهر اچي متو ڦري ويو آهي. ان ڪري ته چوندو هيس شهر نه هل“ پڻس راڻي جي ڇهري تي پکڙيل سوالن کي پڙهندي چيو: ”بابا منهنجو ته الائي ڇو هتي دم ٿو گهٽجي“ راڻي رئي سان پگهر اگهندي چيو. راڻي جڏهن ڳوٺ پهتي ته مٽيءَ جهڙي ميري شام رُڃ جو احساس پکيڙي هن جي منتظر بيٺي هئي ڳوٺ جي هر شيءِ هن کي ڏوڙ ۾ لتيل لڳي رهي هئي. راڻي ٽڪل ٽڪل قدمن سان اڱڻ ۾ پيرُ پاتو هوءَ شهر ۾ ڪيڏي نه خوشي منجهان وئي هئي پر موٽندي هن جي اکين ۾ ڪيڏا نه محرومين جا عذاب سمائجي ويا هئا. هن ڳنڊيرين جي ٿيلهي ماءُ جي جهول ۾ اُڇلائي جيڪا پڻس شهر ۾ وٺي ڏني هئي. سندس سڀ پينر پائر ڳوٺري تي مکين جيان چنبڙي ويا ۽ هوءَ هڪ هڪ جو چهرو تڪڻ لڳي ۽ سوچڻ لڳي، ڇا اسان ماڻهن لاءِ اها ئي زندگي آ. صبح سويري مال چارڻ، ٿاڪ منجهند جو ٻني ۾ ڪم ڪرڻ ۽ شامَ جو واڻ وٺڻ ۽ رات جو اونڌي منهن تي ڪنهن ڍور جيان سمهي پوڻ. ڇا اها ئي زندگي آ؟ هيتري ساري سخت محنت کان پوءِ به پورو اجهو ڪونهي پورو لٽو ڪونهي ۽ ٻن وقتن جي ماني اها به رکي سُکي.... من ۾ پلنڌڙ هر خواهش اڻ پوري... هن پنهنجي هٿن کي ڏٺو جيڪي رات ڪم ڪري ڪري ڪيترا نه سخت پٿر ٿجي ويا هئا. هن پنهنجي ٻسين ٻانهن کي نهاريو ڇا هي ٻانهون هميشه چوڙين بنا ٻُسيون رهنديون....؟ ۽ منهنجا هٿ رنگ برنگي چوڙين جي جهنڪار ٻڌڻ لاءِ سڪندا ئي رهندا....“ رات جو گهپ انڌيرو مايوسي ٿجي هن جي وجود ۾ سمائجي ويو ۽ هوءَ خواهش جا سمروا درد لڳن تان ڪوري، خوابن جا سمروا ڏنگيندڙ عذاب اکين مان هاري بي جان ٻت جيان سمهي پئي.....!!!

پوپٽ پبلشنگ هائوس خيرپور

ڇپايل ڪتاب

1	مُسافر	سفر نامو	قُربان منگي	ختم ٿيل
2	سائنس جي دُنيا	سائنس	بدر جميل ميندڙو	ختم ٿيل
3	ريشمي آواز	شاعري	پارس عباسي	ختم ٿيل
4	سنڌي- انگلش گرامر	گرامر	فتح محمد جتوئي	ختم ٿيل
5	عملي جاميٽري ۽ ٽرگناميٽري	رياضي	فتح محمد جتوئي	ختم ٿيل
6	ڇُهاءُ	شاعري	اطهر قُريشي	ختم ٿيل
7	اکين مان ٽميل نظم	شاعري	امر اقبال	ختم ٿيل
8	لُڙڪ ٿهڪَ ۽ سنسار	شاعري	مير صوبدار سعيد	ختم ٿيل
9	ترڪيءَ ۾ چار مُسافر	سفرنامو	ڊاڪٽر محبوب شيخ	ختم ٿيل
10	اسان جي عشق جون ڳالهيون	شاعري	غلام عباس پنيرو	ختم ٿيل
11	اداس لمحن جو درد	شاعري	ضمير لاشاري	ختم ٿيل
12	چِرڪ چوليون پرين	شاعري	عمر ابڙو	ختم ٿيل
13	اڌاٽا احساس	ريڊيو اسڪرپٽ	ڪوثر برڙو	ختم ٿيل
14	ڇا رکيو آهي امر اقبالَ ۾؟!	شاعري	امر اقبال	ختم ٿيل
15	ترڪيءَ ۾ چار مسافر (**ٻيون ايڊيشن**)	سفرنامو	ڊاڪٽر محبوب شيخ	ختم ٿيل
16	آمريڪا ۾ ايڪٽيهه ڏينهن	سفرنامو	قربان منگي	300/-
17	تنهنجي دل ۾ هوندي به اڪيلا	ڪهاڻيون	ڊاڪٽر اعجاز سمون	200/-
18	استاد منظور علي خان : فن ۽ شخصيت	ترتيبَ	ڪوثر برڙو	ختم ٿيل
19	اڪن تي پارو	شاعري	اُميد خيرپوري	200/-
20	روهڙيءَ جا روشن ستارا	تحقيق	ڊاڪٽر هدايت پريم	200/-

21	بندر ديسان ديس (ٽيون ايڊيشن)	سفرنامو	الطاف شيخ	300/-
22	سچل ـ ساجاهہ شعوري	تحقيق	مخمور بُخاري	200/-
23	سچل جو فڪر	تحقيق	حزب الله آءِ سومرو	ختم ٿيل
24	ميهڙ ڪان ماسڪو (ٻيون ايڊيشن)	سفرنامو	ڊاڪٽر محبوب شيخ	200/-
25	خالي بينچ	ناول	اسحاق انصاري	250/-
26	ميلي جي تنهائي	شاعري	اياز گـل	300/-
27	آني والي لمحون ڪا دک	شاعري	نويد خيال	120/-
28	مونکي موهيو ملائيشيا	سفرنامو	الطاف شيخ	350/-
29	اٺويهہ عورتون	ناول	رسول ميمڻ	120/-
30	سونو ڏند	ڪهاڻيون	رسول ميمڻ	120/-
31	پيڙيءَ ۾ چنڊ	ٻارن لاءِ شاعري	ياسر قاضي	100/-
32	تبديلي: ڪڏهن نہ ٿڪبو	ڪالمَ	علي قاضي	ختم ٿيل
33	ڪنپَ مورٽين جا	نثري لکڻيون	امر اقبال	200/-
34	تبديلي: ڪڏهن نہ ٿڪبو (ٻيون ايڊيشن)	ڪالمَ	علي قاضي	50/-
35	سرجڻهار	شاعري (ترتيب)	ڪوثر ٻرڙو	250/-
36	ڦالو ٻلا	ناول	رسول ميمڻ	150/-
37	دل جي خانہ بدوشي	شاعري	فياض لطيف	230/-
38	نئون اَدب نيون ڳالهيون	اپياس	چندر ڪيسواڻي	250/-
39	بارش ۾ وسارڻ جون ڳالهيون	نظمَ	آدرش	250/-
40	ٿـر (ٽيون ايڊيشن)	مضمونَ ۽ مقالا	عبدالقادر منگي	400/-
41	نڪري پيس نيپالَ ڏانهن	سفرنامو	اسحاق انصاري	200/-
42	پيشڪار	انٽرويوز (ترتيب)	ڪوثر ٻرڙو	300/-
43	توبہ ڪجھہ بہ نہ مان	شاعري	شبير هاليپوٽو	200/-
44	حليمان	ڪهاڻيون	رسول ميمڻ	150/-
45	روشنيءَ جون ريکائون	شاعري (ترتيب)	حبدار سولنگي ۽ ياسين چانڊيو	240/-
46	ريشم جهڙا خوابَ	شاعري	جميل سومرو	200/-
47	تنهنجي نانءِ	شاعري	نشاء ڪنول	130/-
48	خوابن جو پڙاڏو	شاعري	آغا سجاد زائر	220/-
49	پکي پيار امن جا	سفرنامو	بشير منگي	150/-
50	هوائيءَ جي هوائن مان	سفرنامو	قربان منگي	300/-

51	سونهن سَچو سنسار	شاعري	مهيسر خادم رفيقي	280/-
52	نور الوريٰ	نعتيه شاعري	ڊاڪٽر نجمه نور قلپوٽو	150/-
53	ڪُلياتِ زيب	شاعري (ترتيب)	ساجد سومرو	500/-
54	دل جي ڳلي	شاعري	ساحر راهو	150/-
55	يادگيرين جا البم	ڪالم	هدايت بلوچ	500/-
56	شَفَقَ رَتي شامَ	شاعري	سيد سراج	220/-
57	تبديلي: ڪڏهن نہ ٿڪبو (ٽيون ايڊيشن)	ڪالم	علي قاضي	50/-
58	چَڪَ جا چَندن هارَ	تحقيق	آزاد بُخاري	150/-
59	گُل گُل هيڪار	مضمونَ	رئوف نظاماڻي	150/-
60	نجومي	ناول	رسول ميمڻ	220/-
61	ڳليان پريم نگر ديان	فن ۽ شخصيت (ترتيب)	ڪوثر برڙو	200/-
62	اداس روح ازلَ کان	فن ۽ شخصيت (ترتيب)	حبدار سولنگي	250/-
63	اُجَ جو آسمانُ	شاعري	بدر شاهہ	250/-
64	سرگوشيون	ڪالمَ	امر اقبال	120/-
65	عشقَ وِڏا انبورَ	شاعري	غلام عباس پنهور	100/-
66	مسافر سفر ۾	شاعري	عبدالستار پنهور	200/-
67	سارو ڏيهہ ڏڪارو	شاعري	هدايت بلوچ	400/-
68	منهنجي روحَ اندر پياسائي	ناٽڪ	ايوب گاد	180/-
69	سنڌي سئنيما: تاريخ جي آئيني ۾	تحقيق	نازيہ قريشي	180/-
70	جلي منهنجي جاڳ	مضمونَ	ڊاڪٽر مخمور بُخاري	200/-
71	جيڪڏهن	شاعري	حسين جاگيراڻي	200/-
72	حالُ فقيري... (سوانح: حيات مائي بيگم فقيرياڻي)	تحقيق	اختر درگاهي	250/-
73	عشقَ جو آسيب	ڪهاڻيون	رسول ميمڻ	140/-
74	سائنس ڏنو سوجهرو	ٻاراڻي شاعري	آزاد بُخاري	100/-
75	آءُ اسان وٽ ويهہ......	انٽرويو	امر اقبال	160/-
76	صبح جو ستارو	طارق عالم فن ۽ شخصيت	حبدار سولنگي	350/-
77	اجان سوچَ ۾ آهيان	شاعري	علي حسن سرڪي	220/-
78	مچلي شهزادي	ٻارن لاءِ ڪهاڻيون	بينا فصاحت	150/-
79	سِجَ ڳني ڳيڙي	شاعري	حيدر شاهہ	280/-
80	بنارس کان برمودا	سفرنامو	الطاف شيخ	500/-

81	لفظ آوارا بادل	ريڊيو اسڪرپٽس	ڪوثر برڙو	180/-
82	ساهان اوڌا سپرين	سفرنامو	عنايت بلوچ	500/-
83	مهمان جهرڪي	ٻارڙن لاءِ ڪهاڻيون	وحيد محسن	80/-
84	خانہ بدوش جو خواب...... گورک	سفرنامو	سهيل ابڙو	150/-
85	وجودَ جي ڳولا	ڪهاڻيون	فرزانہ شاهين	250/-

گهرائڻ لاءِ رابطو ڪندا:

0300-3116231 – 0331-3067097

رحمت الله ماجوٺي
24 جنوري 2016
ڪراچي، سنڌ